

STRATEGIA DE DEZVOLTARE A COMUNEI DUMBRĂVIȚA 2021 - 2027

JUDEȚUL TIMIȘ

CUPRINS

A. ELEMENTE INTRODUCTIVE	5
1. CONCEPT ȘI METODOLOGIE	5
1.1 CONCEPT	5
1.2 METODOLOGIA DE ELABORARE	6
2. CONTEXT STRATEGIC. CORELAREA STRATEGIEI CU ALTE DOCUMENTE PROGRAMATICE	9
2.1 CONTEXT STRATEGIC GLOBAL ȘI EUROPEAN	9
2.2 CONTEXT STRATEGIC NAȚIONAL ȘI REGIONAL	11
2.3 CONTEXT STRATEGIC JUDEȚEAN ȘI LOCAL	13
3. RESURSE	22
B. ANALIZA SITUAȚIEI EXISTENTE	24
4. AUDIT TERITORIAL	24
4.1 DATE GENERALE	24
4.1.1 AȘEZARE	24
4.1.2 ISTORIE	26
4.1.3 CADRUL NATURAL	28
4.1.3.1 CONTEXT FIZICO-GEOGRAFIC	28
4.1.3.2 CONSIDERENTE GEOTEHNICE, TECTONICĂ, SEISMICITATE	30
4.1.3.3 FLORA ȘI FAUNA	31
4.1.4 DATE ADMINISTRATIVE	32
4.1.5 RESURSE	34
4.2 STRUCTURA DEMOGRAFICĂ	35
4.3 INFRASTRUCTURA DE TRANSPORT	44
4.3.1 INFRASTRUCTURA DE TRANSPORT RUTIER	44
4.3.2 TRANSPORT PUBLIC	47
4.3.3 TRANSPORT FEROVIIAR	47
4.3.4 TRANSPORT AERIAN	47
4.4 INFRASTRUCTURA DE UTILITĂȚI	48
4.4.1 INFRASTRUCTURA DE APĂ ȘI CANALIZARE	48
4.4.2 INFRASTRUCTURA DE GAZ	51
4.4.3 INFRASTRUCTURA ELECTRICĂ	55
4.4.4 INFRASTRUCTURA DE COMUNICAȚII	58
4.4.4.1 SERVICII DE COMUNICAȚII ELECTRONICE LA PUNCTE FIXE	58
4.4.4.2 SERVICII DE COMUNICAȚII ELECTRONICE MOBILE	58
4.4.4.3 DATE STATISTICE	59

4.5 INFRASTRUCTURA VERDE - ALBASTRĂ	60
4.6 FONDUL DE LOCUINȚE ȘI EFICIENȚA ENERGETICĂ	64
4.7 ECONOMIE ȘI ANTREPRENORIAL	68
4.7.1 DATE GENERALE	68
4.7.2 SITUAȚIA ECONOMICĂ	70
4.7.3 FORȚA DE MUNCĂ	77
4.7.4 DATE COMPARATIVE	78
4.7.5 ALTE CONSIDERENTE	80
4.8 CULTURĂ ȘI TURISM	82
4.8.1 CULTURA	82
4.8.1.1 CONTEXT ISTORIC ȘI SOCIAL	82
4.8.1.2 INFRASTRUCTURA CULTURALĂ ȘI TRADIȚIA ARTISTICĂ	83
4.8.1.3 SĂRBĂTORI, TRADIȚII ȘI EVENIMENTE	83
4.8.1.4 CULTE RELIGIOASE	85
4.8.2 TURISM	86
4.9 EDUCAȚIE	88
4.9.1 INFRASTRUCTURA EDUCAȚIONALĂ	88
4.9.2 EVENIMENTE ȘI ACTIVITĂȚI EDUCAȚIONALE	90
4.10 SĂNĂTATE ȘI SERVICII SOCIALE	91
4.10.1 SĂNĂTATE	91
4.10.2 SERVICII SOCIALE	92
4.11 SPORT ȘI ACTIVITĂȚI DE AGREMENT	94
4.11.1 SPORT	94
4.11.2 ACTIVITĂȚI DE AGREMENT	96
4.12 CALITATEA MEDIULUI	97
4.12.1 CONSIDERAȚII GENERALE	97
4.12.2 CALITATEA ȘI POLUAREA AERULUI	98
4.12.3 CALITATEA APELOR DE SUPRAFAȚĂ ȘI SUBTERANE	103
4.12.4 CALITATEA SOLULUI	108
4.12.5 GESTIONAREA DEȘEURILOR	111
4.12.6 POLUAREA FONICĂ	114
5. AUDIT ADMINISTRATIV	115
5.1 AUTORITĂȚI EXECUTIVE	115
5.2 AUTORITĂȚI DELIBERATIVE	116
5.3 DOMENII, PRIORITĂȚI ȘI PROIECTE	119
5.3.1 DOMENII AFLATE SUB ADMINISTRAREA AUTORITĂȚILOR PUBLICE LOCALE	119
5.3.2 PRIORITĂȚI ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE DUMBRĂVIȚA	120
5.3.3 PROIECTE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE	121
5.4 BUGETUL COMUNEI	122
5.5 STRUCTURI ASOCIATIVE	124

5.6 ALTE CONSIDERENTE: ORGANIZAȚII NEGUVERNAMENTALE	126
5.7 CHESTIONAR DE EVALUARE A SATISFACȚIEI LOCUITORILOR	127
6. ANALIZA SWOT	134
C. PLANIFICARE STRATEGICĂ	154
7. VIZIUNE ȘI OBIECTIVE	154
7.1 VIZIUNEA DE DEZVOLTARE A COMUNEI DUMBRĂVIȚA	154
7.2 OBIECTIVE GENERALE ȘI OBIECTIVE SPECIFICE	156
8. IMPLEMENTAREA STRATEGIEI	163
8.1 FINANȚAREA PROIECTELOR CUPRINSE ÎN STRATEGIA DE DEZVOLTARE	163
8.1.1 NOUTĂȚI ÎN CICLUL DE PROGRAMARE 2021-2027	163
8.1.2 SURSE DE FINANȚARE	166
8.2 PORTOFOLIUL DE PROIECTE	177
9. ELEMENTE DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE	200
9.1 MECANISMUL DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE A STRATEGIEI	201
9.1.1 METODE DE EVALUARE ȘI MONITORIZARE	201
9.1.2 RISCURI ȘI MĂSURI DE ATENUARE A ACESTORA	202
LISTA DE FIGURI	204
LISTA DE TABELE	205

A. ELEMENTE INTRODUCTIVE

1. CONCEPT ȘI METODOLOGIE

1.1 CONCEPT

Scopul fundamental al **Strategiei de Dezvoltare a Comunei Dumbrăvița 2021-2027** este ca, prin stabilirea de obiective de dezvoltare precise, implementate prin programe și proiecte adecvate cu impact multiplu, să se asigure creșterea calității vieții populației comunei.

Strategia de Dezvoltare a Comunei Dumbrăvița 2021-2027 este elaborată în contextul în care, în această perioadă, instituțiile Uniunii Europene trasează cadrul strategic de implementare a politicilor europene pentru perioada 2021-2027, precum și bugetul aferent operaționalizării priorităților și politicilor definite. România, în calitate de Stat Membru, trebuie, la rândul său, să se alinieze la aceste priorități și politici atât la nivel național, cât și la nivel local. Această aliniere constă în principal în definirea priorităților naționale și locale de dezvoltare pentru perioada 2021-2027 sau pe termen lung, adaptarea la contextul strategic european și la instrumentele de suport disponibile.

În acest context, elaborarea **Strategiei de Dezvoltare a Comunei Dumbrăvița 2021-2027** are rolul de a facilita:

- Alinierea dezvoltării comunei la cadrul strategic, politicile, instrumentele de dezvoltare și instrumentele de sprijin aferente perioadei de programare 2021-2027 la toate nivele: Polul de Creștere Timișoara, județul Timiș, strategiile naționale și europene.
- Crearea unui instrument care să permită autorităților locale luarea deciziilor adaptate la contextul strategic pe baza informațiilor și datelor relevante și actualizate;
- Promovarea unui proces transparent de consultare a actorilor relevanți din comună pentru identificarea corectă a nevoilor și așteptărilor comunității;
- Transpunerea viziunii comunității într-un set de obiective generale și specifice și un portofoliu de proiecte concrete.

Strategia de Dezvoltare a Comunei Dumbrăvița 2021-2027 se constituie astfel într-un document important de politică publică, reprezentând fundamentul pentru deciziile de alocare a resurselor disponibile la nivelul comunității. De asemenea, strategia este un document de referință pentru toate părțile interesate de dezvoltarea comunității.

Principiile care stau la baza dezvoltării Strategiei sunt cele după care se orientează în prezent comunitățile din Uniunea Europeană, și includ:

- Principiul guvernării deschise, în virtutea căruia autoritățile locale privesc părțile interesate (cetățenii comunei, organizațiile societății civile, mediul de afaceri, mediul educațional) ca parteneri în luarea deciziilor;
- Principiul dezvoltării economice durabile;
- Principiul participării și transparenței;
- Principiul continuității și coerenței;
- Principiul responsabilității;
- Principiul cooperării și coordonării.

1.2 METODOLOGIA DE ELABORARE

Structura documentului de strategie reflectă tematicile relevante care se regăsesc la nivelul comunei Dumbrăvița. În scopul menținerii coerenței, informația a fost structurată pe următoarele secțiuni și subsecțiuni:

A: ELEMENTE INTRODUCTIVE

1. Concept și metodologie
2. Context strategic. Corelarea cu alte documente programatice
3. Resurse

În secțiunea introductivă au fost incluse elementele fundamentale care stau la baza strategiei, informații privind metodologia de elaborare, considerente privind contextul strategic european, național și județean, precum și lista documentelor cu este corelată Strategia, care au fost folosite fie ca surse de informație, fie pentru a prelua date relevante pentru analiză.

B: ANALIZA SITUAȚIEI EXISTENTE

4. Audit teritorial
5. Audit administrativ
6. Analiza SWOT

Pornind de la auditul teritorial și cel administrativ, și continuând cu o analiză strategică, această secțiune conturează diagnoza realității prezente în comuna Dumbrăvița, așa cum reiese ea din datele colectate din multiple surse.

C: PLANIFICARE STRATEGICĂ

7. Viziune și obiective
8. Implementarea Strategiei
9. Elemente de monitorizare și evaluare a Strategiei

Pe baza analizei din secțiunile precedente s-au stabilit obiectivele generale și specifice precum și viziunea de dezvoltare a comunei. Pentru a îndeplini aceste obiective, s-a elaborat un plan de acțiune conținând portofoliul de proiecte pe perioada 2021-2027. Secțiunea conține informații referitoare la potențialele surse de finanțare a proiectelor precum și elemente de management al strategiei cum ar fi monitorizarea, evaluarea, tipurile de riscuri asociate și prevenirea lor.

Metodologia folosită pentru realizarea strategiei include trei tipuri de instrumente:

- Ancheta sociologică pe bază de chestionar
- Analiza datelor provenite din colectarea de date
- Consultarea experților

Ancheta sociologică pe bază de chestionar. La sfârșitul anului 2020 Primăria Dumbrăvița a realizat un chestionar de evaluare a satisfacției locuitorilor comunei, cu scopul de a transpune nevoile identificate în elaborarea Strategiei de Dezvoltare Locală pentru perioada 2021-2027. Chestionarul reflectă percepția colectivă în ceea ce privește calitatea serviciilor publice și relația pe care cetățenii o au cu autoritățile publice locale. Chestionarul a avut **1358** de respondenți și a ținut cont de criterii de reprezentativitate precum vârsta, sexul, nivelul de educație, statutul ocupațional și venitul net/familie. Chestionarul a avut la bază câteva direcții generale precum:

- Implicarea cetățenilor în procesul de luare a deciziei;
- Determinarea nevoilor existente prin colaborare cu membrii comunității;
- Promovarea bunelor practici în administrația publică locală;
- Oferirea unor soluții de îmbunătățire din partea locuitorilor.

Scopul final al acestui studiu a fost de a prioritiza nevoile stringente pe care le au locuitorii, prin oferirea unor direcții de îmbunătățire și creștere a performanței activității administrației publice locale, în vederea continuării procesului de dezvoltare a comunei. Rezultatele chestionarului s-au concretizat într-o analiză a datelor privind satisfacția locuitorilor Comunei Dumbrăvița, analiză care se poate consulta în documentul de strategie în cadrul secțiunii **AUDIT ADMINISTRATIV**.

Analiza datelor provenite din colectarea de date s-a bazat pe informația provenită din surse precum:

- Bazele de date ale Institutului Național de Statistică;
- Date furnizate de instituții abilitate;
- Alte rapoarte, studii, strategii, lista completă a acestora regăsindu-se în subsecțiunea **CONTEXT STRATEGIC ȘI CORELAREA CU ALTE DOCUMENTE PROGRAMATICE**.

Consultarea experților s-a realizat în cadrul ședințelor grupurilor de lucru pe domeniile relevante pentru Strategie.

Ca metodă de lucru, s-au constituit **grupuri de lucru** aferente fiecărei tematici, grupuri cuprinzând reprezentanți ai părților interesate: autoritatea publică locală, experți din diverse

domenii precum domeniul medical, educațional, mediul de afaceri, precum și membrii ai societății civile interesați de subiectele abordate. Au avut loc întâlniri periodice în format fizic sau online, cu prezentarea de rapoarte de stare la intervale definite. **Obiectivele** urmărite de grupurile de lucru au fost legate de:

- Analiza datelor colectate;
- Realizarea unei diagnoze a realității actuale la nivelul comunei Dumbrăvița
- Identificarea nevoilor, problemelor și soluțiilor necesare cu ajutorul analizelor SWOT pe fiecare tematică;
- Definirea priorităților comunei pe următoarea perioadă.

Pe baza analizei situației existente și a analizei SWOT s-au prioritarizat necesitățile de intervenție corespunzătoare problemelor și constrângerilor identificate; s-au identificat **Obiectivele Generale** ale comunei precum și **obiectivele specifice** aferente; s-a elaborat un **portofoliu de proiecte** în baza unor criterii clare și un **plan de management** în vederea monitorizării eficiente a strategiei de dezvoltare; s-au identificat și propus soluții pentru eficientizarea utilizării fondurilor disponibile la bugetul local precum și din surse alternative de finanțare pentru proiectele de dezvoltare. În urma acestui flux de lucru, s-a elaborat **Viziunea de Dezvoltare a Comunei Dumbrăvița pentru perioada 2021-2027** (secțiunea **C. PLANIFICARE STRATEGICĂ**).

Înainte de prezentarea spre aprobare în Consiliul Local al Comunei, a fost organizată o dezbatere publică cu părțile interesate, în cadrul căreia **Strategia de Dezvoltare a Comunei Dumbrăvița 2021 - 2027** a fost supusă consultării publice în integralitatea sa.

2. CONTEXT STRATEGIC. CORELAREA STRATEGIEI CU ALTE DOCUMENTE PROGRAMATICE

Elaborarea **Strategiei de Dezvoltare a Comunei Dumbrăvița 2021 - 2027** trebuie înțeleasă în contextul strategic global și european, obiectivele și prioritățile de dezvoltare ale comunei fiind actualizate în conformitate cu noua perioadă de programare 2021-2027. Această nouă perioadă vizează și actualizarea politicilor europene pentru perioada de referință și a bugetelor aferente operaționalizării priorităților și politicilor definite. În calitate de Stat Membru, România trebuie să se alinieze acestor priorități și politici atât la nivel național, cât și la nivel local și sectorial, fiind astfel urmărită adaptarea la contextul strategic european și la instrumentele de suport disponibile. În acest sens, elaborarea strategiei pentru comuna Dumbrăvița va urmări corelarea cu documentele de planificare strategică relevante de la nivel global, european, național, regional și județean, ținând cont atât de obiectivele de dezvoltare la nivel macro, precum și de cele specifice comunei Dumbrăvița.

2.1 CONTEXT STRATEGIC GLOBAL ȘI EUROPEAN

La nivel global, relevante sunt politicile de dezvoltare durabilă definite în cadrul Summit-ului privind dezvoltarea din septembrie 2015, în urma căruia a rezultat **AGENDA 2030 PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ**, un program care asigură echilibrul între cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile: economic, social și de mediu. AGENDA 2030 cuprinde o serie de 17 obiective de dezvoltare în toate domeniile esențiale ale societății umane.

FIGURA 1. AGENDA 2030 - OBIECTIVELE DE DEZVOLTARE DURABILĂ

Obiectivele incluse în AGENDA 2030 sunt orientate spre eradicarea sărăciei extreme, combaterea inegalităților și a in justiției, protejării planetei, îmbunătățirii infrastructurii și a accesului universal la servicii. De asemenea, o importanță majoră este acordată subiectelor legate de mediu.

DECLARAȚIA MINISTERIALĂ DE LA GENEVA PE LOCUIRE ȘI DEZVOLTARE URBANĂ DURABILĂ, care susține prioritățile Agendei Urbane – Habitat III și Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, este relevantă având în vedere statutul periurban al comunei Dumbrăvița. În cadrul declarației sunt evidențiate provocări precum: accesibilitatea locuințelor, schimbările climatice, întărirea legăturilor urban-rural și planificarea orientată către cetățean. Pentru a preîntâmpina aceste provocări, prin Declarația de la Geneva sunt promovate:

- Locuirea accesibilă;
- Inovarea, incluziunea și ameliorarea perspectivelor de viitor pentru tineri;
- Ameliorarea și eficientizare serviciilor publice pentru a susține dezvoltarea durabilă și echilibru de gen;
- Locuirea incluzivă care ține cont de persoane cu dizabilități și vârstnici;
- Integrarea provocărilor de mobilitate și sănătate publică în procesul de planificare;
- Orașe verzi, compacte și reziliente;
- Revitalizarea fondului construit, eficientizare termică și tranziția către surse regenerabile de energie;
- Integrarea soluțiilor TIC în gestiunea orașelor ținând cont de securitate și confidențialitate;
- Întărirea guvernanței, în special la nivel de comunitate.

PACTUL VERDE EUROPEAN (European Green Deal) reprezintă strategia post-2020 a Uniunii Europene și este parte din demersurile Comisiei Europene pentru implementarea Agendei 2030 a Națiunilor Unite. Prin Pactul Verde European, UE a stabilit o agendă ambițioasă pentru a atinge neutralitatea din punct de vedere climatic până în 2050, sprijinind tranziția către o economie verde și circulară competitivă, decuplată de utilizarea resurselor neregenerabile. Pactul Verde European include un set de măsuri legislative, acțiuni și mecanisme de finanțare care acoperă domeniile: energie durabilă, economie circulară, transport curat, natură și biodiversitate, alimentație și agricultură, finanțe ecologice și industrie. Pactul este susținut de un plan de acțiune concret și de un angajament privind transformarea obiectivelor în obligații din punct de vedere juridic, prin Legea europeană privind clima. După cum se precizează în foaia de parcurs privind Pactul Verde European, se urmărește elaborarea de „politici profund transformative” și integrarea sustenabilității și acțiunilor climatice în toate politicile și programele UE.

Printre principalele provocări ale următoarei decade, transpuse în seturi de măsuri de politică în cadrul Pactului Verde European, se regăsesc o serie de elemente direct relevante pentru prezenta strategie:

- **TRANZIȚIA CĂTRE SURSE DE ENERGIE CURATĂ** Eliminarea utilizării cărbunelui și reducerea utilizării gazului natural ca sursă de energie reprezintă un pas crucial în atingerea obiectivelor climatice până în 2050. Eficiența energetică, bazată pe surse regenerabile, devine o prioritate la nivel comunitar. Pentru asigurarea unei alimentări cu energie sigură și la un preț acceptabil pentru toate tipurile de consumatori, piața europeană trebuie să devină mai integrată, interconectată și digitalizată.
- **CREȘTEREA EFICIENȚEI ENERGETICE A CLĂDIRILOR** reprezintă o oportunitate atât prin prisma consumului de energie, cât și prin cea a susținerii economiilor locale, antrenând sectorul imobiliar sustenabil. Comisia Europeană va lansa o platformă dedicată acestui sector, reunind toți actorii relevanți susținerii acestui demers, pentru identificarea unor idei creative, mecanisme de finanțare și abordări inovatoare care să valorifice la maximum resursele existente.
- **CONSERVAREA MEDIULUI** Prioritățile Pactului Verde European relevante pentru prezenta strategie includ:
 - Protecția biodiversității și ecosistemelor
 - Reducerea poluării aerului, apei și solului
 - Îmbunătățirea sistemului de gestiune a deșeurilor
- **MOBILITATEA DURABILĂ** Reducerea emisiilor de carbon ca urmare a transportului trebuie să fie de cel puțin 90% pentru a contribui semnificativ la atingerea obiectivelor privind neutralitatea climatică. Comisia Europeană are în plan să adopte o strategie pentru susținerea mobilității inteligente și durabile, având în centru nevoile utilizatorilor și încurajarea mijloacelor alternative de transport, nepoluante, mai sigure și accesibile.

2.2 CONTEXT STRATEGIC NAȚIONAL ȘI REGIONAL

STRATEGIA DE DEZVOLTARE TERITORIALĂ A ROMÂNIEI (SDTR) 2016 este documentul strategic care vizează dezvoltarea teritoriului național pentru orizontul de timp 2035. Aceasta formulează 5 obiective generale:

- 1. Asigurarea unei integrări funcționale a teritoriului național în spațiul european prin sprijinirea interconectării eficiente a rețelelor energetice, de transporturi și broadband;
- 2. Creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitară și a serviciilor publice în vederea asigurării unor spații urbane și rurale de calitate, atractive și incluzive;
- 3. Dezvoltarea unei rețele de localități competitive și coezive prin sprijinirea specializării teritoriale și formarea zonelor funcționale urbane;
- 4. Protejarea patrimoniului natural și construit și valorificarea elementelor de identitate teritorială;
- 5. Creșterea capacității instituționale de gestionare a proceselor de dezvoltare teritorială.

PLANUL NAȚIONAL DE REDRESARE ȘI REZILIENȚĂ (PNRR) este un document strategic extrem de important pentru perioada de programare 2021-2027. Acesta stabilește domeniile și prioritățile de investiții de la nivel național, precum și direcțiile de reformă în contextul crizei

pandemice existente. Documentul se bazează pe cei 6 piloni principali ai Mecanismului de redresare și reziliență european:

- Tranziția verde;
- Transformare digitală;
- Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii;
- Coeziune socială și teritorială;
- Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională;
- Politici pentru noua generație.

MASTER PLANUL GENERAL DE TRANSPORT (MPGT) este un document strategic care vizează dezvoltarea infrastructurii de transport la nivel național, urmărind nevoile de dezvoltare ale României, precum și direcțiile și obiectivele trasate de Uniunea Europeană în ceea ce privește transportul. MPGT se încadrează în orizontul de timp 2014-2030 și se axează pe următoarele teme generale și obiective strategice:

- **EFICIENȚĂ ECONOMICĂ** Sistemul de transport trebuie să fie eficient în ce privește operațiunile de transport și utilizatorii acestuia. În mod specific, beneficiile sistemului de transport ar trebui să depășească costurile;
- **SUSTENABILITATE** Acest concept include sustenabilitatea financiară, economică și de mediu. Modurile de transport așa numite durabile – feroviar, transport cu autobuzul și transport naval – care sunt mai eficiente energetic și cu un grad mai scăzut de emisii trebuie dezvoltate în mod prioritar;
- **SIGURANȚA** Investițiile în transporturi trebuie să producă un sistem de transport mai sigur;
- **IMPACTUL ASUPRA MEDIULUI** Sistemul de transport nu trebuie să aibă un impact negativ asupra mediului;
- **DEZVOLTAREA ECONOMICĂ** Sistemul de transport trebuie configurat astfel încât să permită dezvoltarea economică atât la nivel național, cât și la nivel regional. Investițiile în transporturi trebuie, de asemenea, să favorizeze echitatea față de cetățenii României;
- **FINANȚAREA** Există un deficit substanțial de finanțare a transporturilor în România. La nivelul proiectelor disponibilitatea fondurilor europene prin intermediul Fondurilor Structurale (FC, FEDR, Connecting Europe Facility (CEF) și PPP) vor afecta oportunitatea implementării acestora dar și prioritizarea lor. Programul general va trebui să se încadreze în limita unor estimări realiste a fondurilor naționale și internaționale disponibile pe perioada planificată.

De asemenea, master planul prevede și o serie de intervenții a căror implementare vor contribui la dezvoltarea județului Timiș, cu impact în comuna Dumbrăvița, acestea fiind orientate către finalizarea autostrăzii A1, extinderea infrastructurii rutiere, modernizarea infrastructurii feroviare și a celei destinate transportului aerian, precum și implementarea unor structuri de transport multimodal.

STRATEGIA NAȚIONALĂ PRIVIND REDUCEREA PĂRĂSIRII TIMPURII A ȘCOLII (SNRPTS)

contribuie la atingerea obiectivelor majore ale Strategiei Europa 2020, urmărind îmbunătățirea nivelului de educație și de instruire, cât și soluționarea principalilor factori de risc în ceea ce privește șomajul, sărăcia și excluziunea socială. Astfel, strategia se bazează pe măsuri de prevenire, de intervenție și de compensare pentru a asigura o acoperire cât mai largă a provocărilor și elementelor de potențial la nivel național din punct de vedere al reducerii părăsirii timpurii a școlii. Programele și măsurile propuse prin intermediul strategiei sunt concentrate în cadrul a 4 piloni strategici, respectiv:

- Asigurarea accesului la educație și la o educație de calitate pentru toți copiii;
- Asigurarea finalizării învățământului obligatoriu de către toți copiii;
- Reintegrarea în sistemul de educație a persoanelor care au părăsit timpuriu școala;
- Dezvoltarea sprijinului instituțional adecvat.

STRATEGIA PENTRU CULTURĂ ȘI PATRIMONIU NAȚIONAL stabilește prioritățile și direcțiile de acțiune pentru planificarea culturală de la nivel național din perioada 2016-2022, urmărind o dezvoltare culturală echilibrată, durabilă și inteligentă, care să fie în beneficiul societății și a tuturor actorilor implicați. Documentul se bazează pe 5 axe prioritare, fiecare cuprinzând obiective și direcții de acțiune specifice.

- Cultura, factor de dezvoltare durabilă;
- Economia creativă;
- Acces la cultură și diversitatea expresiilor culturale;
- Cultura română în circuitul cultural internațional;
- Capacitatea sectoarelor culturale și creative;

PLANUL DE DEZVOLTARE REGIONALĂ (PDR) VEST 2021-2027 este principalul document de planificare și programare al Regiunii Vest pentru următoarea perioadă de programare. În prezent, documentul se află în curs de elaborare.

2.3 CONTEXT STRATEGIC JUDEȚEAN ȘI LOCAL

STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ ȘI SOCIALĂ A JUDEȚULUI TIMIȘ

2021-2027 Scopul general al strategiei este de a contura o creștere economică durabilă la nivelul județului Timiș în perioada vizată prin atingerea tuturor obiectivelor stabilite și prin îndeplinirea viziunii. Strategia județeană conturează o viziune de dezvoltare pentru județul Timiș concentrată pe trei direcții. Astfel, la sfârșitul perioadei vizate, județul Timiș se dorește a fi:

- **1. HUB EUROPEAN** - Al doilea hub de investiții, specializare inteligentă și cunoaștere din România după București, important nod de transport și centru economic la nivel european, una dintre principalele porți de intrare dinspre Occident;
- **2. MODEL DE DEZVOLTARE / STIL DE VIAȚĂ SUSTENABIL** - Teritoriu dezvoltat echilibrat, ce asigură o calitate ridicată a locuirii, valorificând responsabil resursele și

utilizând soluții inteligente și moderne pentru dezvoltarea atât a mediului urban, cât și a mediului rural;

- **3. DESTINAȚIE** - Una dintre principalele destinații turistice la nivel național, recunoscută și la nivel european, valorificând sustenabil titulatura de Capitală Europeană a Culturii 2023 și mizând pe diversitatea culturală, patrimoniu și cadru natural.

Viziunea de dezvoltare este detaliată printr-un set de **6 OBIECTIVE STRATEGICE**, ce evidențiază domeniile principale de intervenție în perioada 2021-2027:

- **01. TIMIȘ HUB EUROPEAN INOVATIV: CEL MAI VESTIT HUB DE INVESTIȚII ȘI CUNOAȘTERE DIN EUROPA ȘI CEL MAI IMPORTANT ȘI ATRACTIV POL DE ANTREPRENORiat DIN ȚARĂ, DUPĂ CAPITALĂ** Obiectivul strategic dedicat dezvoltării economice și competitivității vizează transformarea și consolidarea economiei locale, astfel încât județul Timiș să se impună ca un hub european pentru investiții și cunoaștere. Astfel, perioada 2021-2027 presupune o nouă etapă de creștere în care județul își va consolida rolul de model de bună practică în specializarea inteligentă ("influencer industrial") în economia europeană, va inspira companiile să inoveze și să gândească global și va atrage și menține talente care se pot adapta cu ușurință la schimbare, reziliente.
- **02. TIMIȘ CONECTAT: CEL MAI EFICIENT ȘI ECOLOGIC NOD INTERMODAL DE TRANSPORT AL MĂRFURILOR ȘI PERSOANELOR DIN ȚARĂ** Obiectivul strategic vizează dezvoltarea întregului sistem de transport de la nivelul județului și conturarea acestuia ca un pol principal la nivel național, în special din punct de vedere al transportului ecologic. Valorificarea tuturor resurselor disponibile, inclusiv a căilor navigabile interioare, asigură optimizarea legăturilor în teritoriu. Modernizarea și extinderea infrastructurii existente contribuie la creșterea accesibilității și eficienței sistemului și, implicit, la creșterea calității locuirii la nivelul județului.
- **03. TIMIȘ ECHIPAT: TERITORIU DESERVIT ECHITABIL DE SERVICII PUBLICE ȘI INFRASTRUCTURĂ DE UTILITĂȚI MODERNE ȘI PERFORMANTE** Obiectivul strategic vizează asigurarea accesului populației județului Timiș la servicii publice și infrastructură de utilități moderne, la standarde înalte de calitate, prin reabilitarea, modernizarea și dezvoltarea serviciilor și infrastructurilor existente. Se urmărește totodată reducerea disparităților intrajudețene în ceea ce privește deservirea populației, astfel încât serviciile și infrastructura publică performante să asigure suportul pentru o calitate ridicată a locuirii în întregul județ.
- **04. TIMIȘ VERDE: JUDEȚ VERDE ȘI REZILIENT, CU EMISII SCĂZUTE DE CO₂** Obiectivul strategic vizează tranziția județului Timiș către un sistem energetic cu impact scăzut asupra calității mediului, ca urmare a valorificării potențialului de utilizare al energiei din surse regenerabile (solar, geotermal), dar și a eficientizării energetice a fondului construit public și privat și corelat cu modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare. Totodată, se urmărește valorificarea potențialului oferit de elementele de cadru natural (ape, păduri, arii naturale protejate) și reducerea vulnerabilității la riscurile naturale (inundații, alunecări de teren) în contextul amenințării schimbărilor climatice.

- **O5. TIMIȘ CREATIV ȘI ATRACTIV: POL NAȚIONAL CREATIV, CULTURAL ȘI TURISTIC, CU O IDENTITATE BINE DEFINITĂ ȘI CU O OFERTĂ VARIATĂ DE SERVICII PENTRU COMUNITATE ȘI TURIȘTI** Acest obiectiv are ca scop definirea întregului județ drept o destinație plină de vitalitate, în cadrul căreia se pot descoperi oricând numeroase opțiuni de petrecere a timpului liber. Valorificarea sustenabilă a resurselor locale are scopul de a spori notorietatea județului Timiș și de a influența calitatea vieții comunității locale, precum și imaginea acestuia, astfel încât județul să devină din ce în ce mai atractiv și pentru turiști sau (viitorii) locuitori.
- **O6. TIMIȘ PERFORMANT: ADMINISTRAȚIE LOCALĂ INOVATOARE, EFICIENTĂ ȘI DESCHISĂ, CE FORMULEAZĂ POLITICI PUBLICE ȘI IA DECIZII BAZATE PE DATE** Creșterea capacității administrative, atât la nivelul Consiliului Județean Timiș, cât și la nivelul UAT-urilor componente, va rămâne un obiectiv important al perioadei 2021-2027, și va constitui baza dezvoltării sustenabile a teritoriului și inovării locale. În acest sens, se vor continua eforturile de eficientizare și digitalizare a administrației publice locale, se va investi în capacitatea de dezvoltare și implementare a proiectelor, în dezvoltarea resurselor umane și în implementarea unui nou tip de management public, axat pe rezultate și pe dezvoltare partenerială. Astfel, prezentul obiectiv are ca scop atât întărirea capacității administrației publice ca principal factor de decizie, cât și consolidarea relațiilor parteneriale între actorii relevanți din județ care pot contribui la inițierea, coordonarea, implementarea sau monitorizarea diferitelor proiecte și acțiuni și a rezultatelor acestora.

La nivelul județului se remarcă și **PROGRAMUL STRATEGIC MULTIANUAL AL JUDEȚULUI TIMIȘ**, împreună cu **PLANUL DE ACȚIUNE AL JUDEȚULUI TIMIȘ PENTRU PERIOADA 2017-2020**, cuprinzând principalele proiecte considerate relevante pentru dezvoltarea județului în perioada 2017-2020. Conform Planului de Acțiune, proiectele propuse vizează diferite domenii care susțin dezvoltarea economico-socială a județului, precum infrastructură (37 de proiecte), eficiență energetică și utilizarea energiilor regenerabile (2 proiecte) și alte domenii de interes (45 de proiecte).

Un alt document relevant la nivel județean este și **PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI JUDEȚULUI TIMIȘ**, acesta conturând strategia de dezvoltare spațială a județului. Acesta a fost elaborat în anul 2013, vizând ca în următorul deceniu județul Timiș să devină un „spațiu european modern, atractiv, cu o dezvoltare teritorială echilibrată, un mediu economic competitiv și dinamic, bazat pe inovare și transfer tehnologic, ce asigură un nivel de trai decent locuitorilor săi, o stare a mediului natural și antropic preservată în condițiile dezvoltării durabile, servicii de educație și sănătate de înaltă calitate, precum și o infrastructură de transport edilitară bine conturată”.

Pe lângă acestea, la nivel județean sunt active și o serie de strategii sectoriale din domenii precum educație, sănătate, cultură sau mediu, direcțiile și prioritățile promovate de către acestea fiind relevante pentru dezvoltarea județului. Un prim astfel de document este

STRATEGIA DE TINERET A JUDEȚULUI TIMIȘ pentru perioada 2017-2021, aceasta fiind concentrată pe educație, muncă, incluziune socială, sănătate și mediu, voluntariat, participare, cultură și recreere, urmărind ca până în anul 2021 tineri să aibă acces la informațiile, infrastructura și serviciile necesare pentru a putea desfășura activitățile aferente domeniilor anterior menționate.

STRATEGIA CULTURALĂ A JUDEȚULUI TIMIȘ 2018-2022 cuprinde 4 direcții strategice principale, orientate către dezvoltarea vieții culturale, menținerea multiculturalității, integrarea culturii locale la nivel național și european, precum și către dezvoltarea ofertei culturale locale, acestea fiind susținute de o serie de obiective generale și specifice, precum și de măsuri aferente fiecărui obiectiv specific. Scopul strategiei este de a dezvolta sectorul cultural de la nivelul județului Timiș, în vederea creșterii competitivității acestuia atât la nivel național, cât și la nivel european, dar și pentru a asigura servicii de calitate pentru locuitorii județului.

STRATEGIA DE DEZVOLTARE A EDUCAȚIEI FIZICE ȘI A SPORTULUI ÎN JUDEȚUL TIMIȘ pentru perioada 2018-2023 prezintă principalele direcții prioritare care să ghideze dezvoltarea coerentă a domeniului sportului în județul Timiș, luând în considerare dimensiunile sociale, economice și de mediu ale dezvoltării durabile. Astfel, strategia este structurată în jurul a 3 piloni: participare, practicare și performanță și a 3 linii directoare: încurajarea sportului de masă, susținerea sportului de performanță și dezvoltarea infrastructurii sportive.

STRATEGIA JUDEȚULUI TIMIȘ PRIVIND DEZVOLTAREA SERVICIILOR SOCIALE (2014-2020), urmărește diversificarea și dezvoltarea serviciilor sociale din județul Timiș pentru toate categoriile sociale, precum și protejarea și asigurarea tuturor drepturilor omului. Strategia se bazează pe 3 direcții principale de acțiune, după cum urmează: Furnizarea serviciilor sociale destinate copilului / familiei; Furnizarea serviciilor sociale destinate persoanelor adulte; Furnizarea serviciilor sociale destinate altor categorii de persoane aflate în dificultate. Scopul acestora este de a asigura îmbunătățirea serviciilor sociale pentru toate categoriile țintă vizate de strategie, fiind conturate obiective generale și specifice pentru fiecare direcție de acțiune, în conformitate cu necesitățile și resursele identificate la nivel județean.

STRATEGIA SECTORIALĂ DE DEZVOLTARE TURISTICĂ A JUDEȚULUI TIMIȘ (2018-2028) stabilește prioritățile pe termen scurt, mediu și lung în domeniul turismului la nivelul județului Timiș, fiind orientată către valorificarea corespunzătoare a resurselor turistice existente, precum și către o dezvoltare economică coerentă la nivelul întregului teritoriu județean.

MASTER PLANUL ENERGETIC AL JUDEȚULUI TIMIȘ este un alt document strategic relevant la nivel județean, ce a vizat orizontul de timp 2013-2020, scopul acestuia fiind de a orienta dezvoltarea sectorului energetic pe baza politicilor și standardelor de la nivel național și european, în conformitate cu principiile dezvoltării durabile. Măsurile și intervențiile propuse prin intermediul Master Planului vizează multiple sectoare, respectiv clădirile și instalațiile aferente, transportul, sistemul de termoficare, producția de energie locală, achizițiile în domeniul

energetic, comunicarea, promovarea managementului deșeurilor și promovarea potențialului surselor de energie regenerabile.

STRATEGIA DE EFICIENȚĂ ENERGETICĂ A JUDEȚULUI TIMIȘ urmărește dezvoltarea domeniului energie pentru orizontul de timp 2021-2027, bazându-se pe următoarea viziune: „Consiliul Județean Timiș vizează dezvoltarea energetică și economică sustenabilă a județului, prin politici și direcții de acțiune coroborate cu liniile strategice stabilite la nivel European, național și Județean în domeniul energiei, cu scopul de a asigura securitatea energetică și accesul la energie a locuitorilor, atingerea unor consumuri energetice eficiente, creșterea competitivității serviciilor energetice și încurajarea și susținerea unei dezvoltări durabile prin reducerea dependenței de sursele de energie convenționale în detrimentul resurselor energetice regenerabile, cu scopul de a limita impactul asupra mediului și a îmbunătății calitatea vieții locuitorilor Județului Timiș”. Strategia identifică principalele domenii de intervenție pentru sectorul energetic din județul Timiș, respectiv energia electrică, termoficare, clădirile, transportul, deșeurile, achizițiile publice ecologice și informarea și conștientizarea cetățenilor.

PLANUL DE MENȚINERE A CALITĂȚII AERULUI ÎN JUDEȚUL TIMIȘ (2019-2023) este important la nivel județean întrucât identifică principalele nevoi și provocări cu care se confruntă județul la momentul elaborării și conturarea unui set de măsuri specifice care să asigure menținerea unei calități cât mai ridicate a aerului de pe teritoriul județean. Măsurile propuse prin plan sunt următoarele:

- Reabilitare/modernizare infrastructură de transport și infrastructuri conexe;
- Mărirea gradului de folosire a transportului public și încurajarea utilizării mijloacelor de transport în comun și a bicicletelor pentru fluidizarea traficului;
- Îmbunătățirea infrastructurii agricole, modernizarea drumurilor de exploatare agricole;
- Reabilitarea termică a clădirilor publice și a locuințelor;
- Realizare/modernizare parcuri și spații publice urbane de agrement, identificare terenuri degradate pentru plantare perdele forestiere/împăduriri;
- Retenția pulberilor și a mirosurilor specifice;
- Îmbunătățirea programului de salubritate de la nivelul județului Timiș;
- Realizare/extindere rețea de distribuție a gazelor naturale;
- Înlocuirea/îmbunătățirea echipamentelor utilizate în sectorul industrial;
- Campanii de conștientizare a populației cu privire la efectele poluării atmosferice, sursele majore de poluare și poluanți specifici.

La nivel local, se evidențiază **STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE URBANĂ 2021-2027 A POLULUI DE CREȘTERE TIMIȘOARA (SIDU)**. SIDU reprezintă un document important pentru comuna Dumbrăvița datorită apartenenței sale la Polul de creștere Timișoara. Obiectivele de dezvoltare propuse prin SIDU cuprind:

- **OG 1 - Un pol de creștere mai inteligent, prin inovare, digitalizare, transformare economică și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii.** Economia rămâne motorul

dezvoltării la nivelul Polului de creștere, autoritățile publice locale urmărind dezvoltarea unei economii care să asigure o creștere inteligentă și durabilă.

- **OG 2 - Un pol de creștere mai verde, cu emisii reduse de carbon, cu investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice.** Acest obiectiv strategic, care include domeniile locuirii, mediului și recreerii, vizează asigurarea unui spațiu urban de calitate, prietenos și dinamic, într-un mediu natural sănătos. Pentru aceasta, se vor aplica programe și măsuri care să promoveze o dezvoltare urbanistică unitară, coerentă la nivelul întregului pol, care să respecte cerințele privind echilibrul mediului, satisfacerea nevoilor populației polului privind locuirea, confortul, agrementul și recreerea.
- **OG 3 - Un pol de creștere mai conectat, cu rețele strategice de transport și digitale.** Dezvoltarea economică este cea care generează resursele financiare necesare îmbunătățirii infrastructurii. Pe de altă parte, pentru a atrage investitori și a crește din punct de vedere economic, autoritățile locale trebuie să asigure o infrastructură adecvată de transporturi și de comunicații. Bazat pe avantajul competitiv pe care îl deține, localizarea geografică, apropierea de granițele țării, Polul de creștere Timișoara trebuie să continue extinderea, echiparea și modernizarea rețelelor de transport. Acest obiectiv specific trebuie să fie concentrat cu precădere pe extinderea și modernizarea infrastructurilor de transport dintre localități și din interiorul acestora, pe specializarea infrastructurilor pe tipuri de utilizatori (premisă pentru creșterea fluenței traficului și a satisfacției populației) și nu în ultimul rând, pe echiparea căilor de transport cu dotări moderne de deservire și cu accesorii interactive de ghidare și protejare a participanților la trafic.
- **OG 4 - Un pol de creștere mai social, pentru realizarea drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate.** Acest obiectiv strategic se va concretiza în programe și măsuri care vizează patrimoniul, cultura, educația, serviciile de sănătate și serviciile sociale.
- **OG 5 - Un pol de creștere mai apropiat de cetățenii săi, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare locale și a dezvoltării urbane durabile.** Formularea obiectivelor strategiei de dezvoltare a PCT în administrație pornește de la premiza că, în orice domeniu, factorul organizatoric este decisiv pentru reușită. Acesta influențează în mod semnificativ activitățile din celelalte sectoare. De componenta organizatorică depind sesizarea oportunităților și exploatarea conjuncturilor favorabile, minimizarea riscurilor și a obstacolelor din calea dezvoltării, valorificarea inteligentă a resurselor, asigurarea unui climat de încredere, stimulat pentru coeziunea socio-teritorială și dezvoltarea locală, aplicarea creativă la nivel local a orientărilor strategice formulate la nivel național și european.

PLANUL URBANISTIC GENERAL (PUG) AL COMUNEI DUMBRĂVIȚA. În perioada actuală, PUG-ul comunei Dumbrăvița se află în stadiile finale de elaborare. Planul Urbanistic General preia strategia de dezvoltare preexistentă și analizează obiectivele sale punctuale încă

nerealizate din perspectiva actuală. Alături de transpunerea acestor direcții și obiective în termeni de reglementare a dezvoltării spațiale, prin intermediul studiilor de fundamentare aferente și a analizelor premergătoare specifice unei documentații urbanistice, PUG identifică un set suplimentar de obiective menite să susțină în continuare procesul de dezvoltare. În completarea obiectivelor strategice formulate în perioada 2014-2020, care sunt integrate în PUG, este necesară asigurarea unei planificări spațiale suficient de flexibile pentru a permite extinderi sau adaptări ale obiectivelor strategiei de dezvoltare, respectiv a putea include în condiții optime investiții imprevizibile la momentul elaborării sale. Propunerile din Planul Urbanistic General (octombrie 2021) au urmărit criteriile de durabilitate necesare pentru o calitate ridicată a vieții locuitorilor:

- **Caracterul incluziv**, prin "oportunități pentru toată lumea de a se integra în societate". Toate grupurile sociale "ar trebui să aibă acces egal la serviciile de interes general, inclusiv la educație, servicii sociale, asistență medicală și cultură", accesibilitate care se calculează conform documentului "Recomandări rezultate în urma analizării unor bune practici pentru dimensionarea dotărilor necesare în echiparea teritoriului urban. Aceste recomandări, elaborate de către Registrul Urbaniștilor din România, reprezintă "o culegere de norme emise de către autoritățile naționale de reglementare specifică precum și cele rezultate din practica internațională, în vederea dimensionării terenurilor și construcțiilor pentru realizarea dotărilor din localitățile urbane și rurale". Continuând, Charta de la Leipzig specifică necesitatea planificării unor "cartierele urbane echilibrate, mixte și sigure din punct de vedere social", în care, în primul rând "toți cetățenii ar trebui să fie abilitați să dobândească noi competențe și educație".
- **Caracterul verde** prin "punerea în aplicare a măsurilor de eficiență energetică" și "stabilirea unei economii circulare, care redefinesc și asigură o utilizare durabilă a resurselor, reducând în același timp, în mod semnificativ, deșeurile și emisiile de carbon." Pentru aceasta, reglementările PUG trebuie "să protejeze și să regenereze ecosistemele pe cale de dispariție și speciile acestora și să utilizeze soluții bazate pe natură, în cadrul cărora infrastructura verde-albastră de înaltă calitate poate face față unor condiții meteorologice extreme. Zonele verzi-albastre bine concepute, gestionate și conectate reprezintă o condiție prealabilă pentru un mediu de viață sănătos, pentru adaptarea la schimbările climatice și pentru conservarea și dezvoltarea biodiversității". Din perspectiva mobilității se face referire la promovarea formelor de mobilitate și logistică active și cu emisii reduse de dioxid de carbon, inclusiv un transfer modal către transportul public, mersul pe jos și mersul cu bicicleta, precum și transportul public accesibil, curat, sigur și atractiv pentru toți. În același timp, "pentru a reduce nevoile de transport și de mobilitate, o structură de decontare policentrică ar trebui să fie cât mai compactă și mai densă posibil, sprijinind în același timp utilizarea multiplă, inclusiv în ceea ce privește locuințele, comerțul cu amănuntul, producția și transportul;
- **Caracterul productiv** "promovând noi forme de cartiere cu utilizare mixtă", prin transformarea zonelor centrale și a coridoarelor de mobilitate în spații multifuncționale atractive, care "oferă noi oportunități de dezvoltare urbană, prin utilizarea mixtă pentru

trăit, muncă și recreere, în care se găsesc activități de producție, comerț cu amănuntul și servicii, alături de facilități de locuințe, ospitalitate și petrecere a timpului liber”.

Pentru a asigura o dezvoltare rezistentă și pe termen lung, autoritățile locale sunt încurajate să țină seama de evoluțiile și riscurile strategice și viitoare. Elementele cheie pentru realizarea acestui obiectiv sunt:

- Structuri policentrice de așezare, cu o compactitate și densitate corespunzătoare, în zonele urbane și rurale, cu conexiuni optime în interiorul orașelor, pentru a reduce la minimum distanțele dintre locuință, muncă, timp liber, educație, magazine și servicii locale. Acest demers ar trebui să reducă la minimum nevoile de trafic și de mobilitate în interiorul orașelor și între acestea, să combată extinderea urbană și să reducă zonele de trafic;
- Promovarea cooperării dincolo de frontierele administrative și naționale și coordonarea planificării spațiale în zonele urbane funcționale, ținând seama de legăturile dintre mediul urban și cel rural, pentru a preveni și a limita extinderea urbană;
- Reducerea aproprierii de terenuri, acordând prioritate reînnoirii și regenerării complexe a zonelor urbane, inclusiv redezvoltării terenurilor dezafectate, pentru a limita impermeabilizarea solului;
- Utilizarea terenurilor ar trebui să echilibreze densitatea urbană, prin favorizarea infrastructurii verzi-albastre, creșterea biodiversității urbane și facilitarea dezvoltării urbane neutre din punct de vedere al climei, rezistente și ecologice, precum și îmbunătățirea calității aerului;
- Proiectarea și gestionarea unor spații publice sigure și accesibile, care să asigure condiții de viață sănătoase pentru toți cetățenii;
- Suficiente domenii pentru a asigura locuințe adecvate, sigure, bine concepute și accesibile, pentru a asigura cartiere vibrante și mixte din punct de vedere social, evitând politica speculativă privind terenurile;
- Spații urbane cu utilizare mixtă, pentru a promova noi forme de producție și activitate economică, într-o economie ecologică, creativă, bazată pe servicii.

PROGRAMUL DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A EFICIENȚEI ENERGETICE PENTRU LOC. DUMBRĂVIȚA - JUD. TIMIȘ 2020

Programul de îmbunătățire a eficienței energetice este un instrument important în elaborarea unei viziuni pe termen de cel puțin 3-6 ani care să definească evoluția viitoare a comunității, ținta spre care se va orienta întregul proces de planificare energetică. Elaborat în conformitate cu prevederile legii nr. 121/2014 privind eficiența energetică, programul stabilește obiectivele pe termen de cel puțin 3-6 ani și contribuie la creșterea capacității departamentelor și structurilor de execuție aflate sub autoritatea Consiliului Local al comunei de a gestiona problematica energetică. În același timp, programul adoptă o abordare flexibilă, orientată către piață și către consumatorii de energie, în scopul de a asigura dezvoltarea economică a comunei și de a asigura protecția corespunzătoare a mediului.

Un document important pentru comuna noastră este **STRATEGIA COMUNĂ PENTRU MANAGEMENTUL APELOR UZATE DIN BAZINUL HIDROGRAFIC AL DUNĂRII, ÎN AREALELE DUMBRĂVIȚA, GIARMATA (RO) ȘI GOLUBAC (RS)** În parteneriat cu comuna Giarmata și opstina Golubac, comuna Dumbrăvița a hotărât realizarea unei strategii comune de management durabil al apelor uzate, prin accesarea de fonduri nerambursabile prin Programul Interreg – IPA II CBC România-Serbia, sesiunea 2007-2013. Proiectul are ca obiectiv principal îmbunătățirea condițiilor de viață ale locuitorilor din zona transfrontalieră româno-sârbă, prin dezvoltarea unei strategii comune de gestionare a apelor uzate din cele trei comune și prin elaborarea de planuri de acțiune pentru managementul sustenabil al apelor reziduale. Strategia constituie suportul directiv pentru proiectele de dezvoltare și echipare a infrastructurii în domeniul apelor uzate, într-o viziune integrată funcțional și teritorial.¹

¹ Resurse:

Strategia integrată de dezvoltare urbană a Polului de Creștere Timișoara 2021 - 2027

Strategia integrată de dezvoltare economică și socială a județului Timiș 2021 - 2027 Vol. 2

Strategie comună pentru managementul apelor uzate din bazinul hidrografic al Dunării, în arealele Dumbrăvița, Giarmata și Golubac - 2016

Programul de îmbunătățire a eficienței energetice pentru localitatea Dumbrăvița - 2020

Plan Urbanistic General Comuna Dumbrăvița, Județul Timiș - Raport întocmit în urma consultării publice PUG 2021

3. RESURSE

Pentru elaborarea prezentei Strategii s-au accesat, utilizat sau/și procesat informații și date provenite din documentele listate mai jos. La finalul fiecărei secțiuni sunt listate sursele informațiilor utilizate și procesate în cadrul secțiunii.

TABEL 1. RESURSE FOLOSITE PENTRU ELABORAREA STRATEGIEI DE DEZVOLTARE A COMUNEI DUMBRĂVIȚA 2021-2027

PLANURI ȘI STRATEGII
• Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030
• ADR Vest - Planul pentru Dezvoltare regională a Regiunii Vest 2021-2027
• Strategia de Dezvoltare Economico-Socială a județului Timiș 2015-2020
• Strategia integrată de dezvoltare economică și socială a județului Timiș 2021 - 2027 Vol 1
• Strategia integrată de dezvoltare economică și socială a județului Timiș 2021 - 2027 Vol 2
• Strategia integrată de dezvoltare urbană a Polului de Creștere Timișoara 2021-2027 (draft)
• Planul Național de Redresare și Reziliență PNRR
• Planul de Mobilitate Urbană Durabilă pentru polul de creștere Timișoara
• Plan Urbanistic General Comuna Dumbrăvița, Județul Timiș - Raport întocmit în urma consultării publice PUG 2021
• Plan de Calitate a Aerului pentru PM10 în aglomerarea Timișoara perioada 2020-2024
• Strategie comună pentru managementul apelor uzate din bazinul hidrografic al Dunării, în arealele Dumbrăvița, Giarmata și Golubac - 2016
• Strategia de dezvoltare durabilă a Comunei Dumbrăvița 2014-2020
• Strategii de dezvoltare locală
RAPOARTE, BAZE DE DATE, ALTE DOCUMENTE
• Raport de Mediu pentru Plan Urbanistic General comuna Dumbrăvița, județul Timiș - 2019
• Programul de îmbunătățire a eficienței energetice pentru localitatea Dumbrăvița - 2020
• Programul Operațional Regiunea Vest 2021-2027
• POR 2021-2027 Ghid orientativ privind investițiile în infrastructura verde

- Chestionar de evaluare a satisfacției locuitorilor comunei Dumbrăvița - 2020
- Raport județean privind starea mediului anul 2020 - Agenția pentru Protecția Mediului Timiș
- Baza de date societăți comerciale - Dumbrăvița 2021 - listafirme.ro
- Ministerul Muncii și Protecției Sociale, [Furnizori de servicii sociale acreditați în baza L197/ 2012](#)
- [Starea economică, socială și de mediu a Municipiului Timișoara 2020](#)
- [Bazele de date ale Institutului Național de Statistică](#)
- [Ghidul fondurilor europene 2021-2027 \(RENEW EUROPE\)](#)
- [Regulament de organizare și funcționare a Consiliului Local - Comuna Dumbrăvița](#)
- Regulament privind finanțarea nerambursabilă din bugetul local al comunei Dumbrăvița a proiectelor culturale

B. ANALIZA SITUAȚIEI EXISTENTE

4. AUDIT TERITORIAL

Auditul teritorial ia în considerare analiza infrastructurii de transport și utilități precum și a categoriilor care stau la baza activităților desfășurate în comuna Dumbrăvița: economie și antreprenariat, educație, sănătate și servicii sociale, cultură și turism, sport și activități de agrement. Un element de noutate îl constituie introducerea secțiunilor care se referă la infrastructura verde, calitatea mediului și eficientizarea energetică.

4.1 DATE GENERALE

4.1.1 AȘEZARE

Comuna Dumbrăvița face parte din zona metropolitană a municipiului Timișoara, fiind situată în județul Timiș, în regiunea de dezvoltare Vest a României. Localizarea exactă a comunei este [45.801944 latitudine nordică și 21.2475 longitudine estică](#).

Aflată în partea de nord-est a municipiului reședință de județ, Dumbrăvița este practic lipită de Timișoara, legătura dintre cele două localități fiind asigurată prin DJ691, Timișoara - Lipova. La nord, Dumbrăvița se învecinează cu satele Covaci, Cerneteaz și Giarmata. La nord-vest se învecinează cu comuna Sânanndrei. La est se învecinează cu localitatea Giarmata-Vii, iar la sud-est se găsește satul Ghiroda. DJ691 și șoseaua de centură a municipiului Timișoara (partea de nord) asigură legătura între aceste sate și Dumbrăvița.

FIGURA 2. COMUNA DUMBRĂVIȚA - AȘEZARE

* <https://primaria-dumbravita.ro/harta/>

Comuna Dumbrăvița este situată la 53 km de Arad, municipiul reședință a județului Arad, legătura cu acesta fiind asigurată prin autostrada A1. Autostrăzile A1/A6 facilitează accesul la un alt municipiu al județului Timiș, Lugoj, aflat la 69 km de centrul comunei.

Legătura cu exteriorul este facilitată și de proximitatea autostrăzii A1, de care localitatea Dumbrăvița este legată prin DJ691, și prin prezența Aeroportului Internațional Traian Vuia, care se află la doar 9 km de centrul comunei.

Din punct de vedere administrativ, în componența comunei intră un singur sat, satul de reședință Dumbrăvița. Suprafața ocupată este de aproximativ 18,98 km². Populația comunei, compusă dintr-o multitudine de etnii și confesiuni, este în continuă creștere, fiind estimată la aproximativ 22.000 la finele anului 2020.

4.1.2 ISTORIE

Comuna Dumbrăvița este situată pe teritoriul regiunii istorice Banat, iar istoria comunei este strâns legată de evenimentele survenite de-a lungul timpului în această regiune. Provincie a Imperiului Habsburgic începând din 1717, în 1778 Banatul Timișoarei a fost cedat de către împărăteasa Maria Tereza regatului ungar. La vremea respectivă, terenul pe care se află acum comuna Dumbrăvița era în întregime acoperit de pădure. La finalul secolului al XIX-lea, Ministerul maghiar al Agriculturii a decis să defrișeze o bună parte din teritoriu, în scopul de a-l transforma în teren agricol care să fie colonizat cu locuitori ai unor localități din Ungaria. Astfel s-au format în județul Timiș câteva localități noi, printre care și cele aflate pe teritoriul actual al localităților Moșnița Nouă, Dumbrava, Ghizela și Dumbrăvița.

În urma unei campanii desfășurate între 1889 și 1890 în ziarul din Szentes, un oraș aflat pe teritoriul de azi al Ungariei, la 125 km de Timișoara și la 55 km de Szeged, au început să sosească tot mai mulți locuitori. În 1891 se înregistrau 133 familii, în total 768 persoane provenite din Szentes. 1891 este anul în care a început și construcția de locuințe, iar în 1892 satul avea deja câteva străzi. Câteva dintre casele construite atunci încă există, în zona intersecției străzilor Tudor Vladimirescu și Franyo Zoltan.

Deși exploatarea agricolă abia începuse, iar locuitorii încă își construiau casele și deșeleneau pământul, în august 1892 are loc “Sărbătoarea secerișului”, prima sărbătoare a noii localități.

Spre deosebire de case și terenul agricol, pe care locuitorii le-au plătit singuri, școala, biserica și primăria au fost construite de autorități, pe locurile pe care se află și în prezent. Școala a fost înființată în 1892 și era frecventată de copiii maghiarilor din sat și din localitățile învecinate, și chiar de copii de alte etnii care doreau să învețe în limba maghiară. Prezența copiilor din alte localități a determinat autoritățile să construiască și un internat, iar în 1906 școala număra nu mai puțin de 400 elevi. În 1973, în școală s-a introdus și o secție cu predare în limba română.

În prezent, în comună există încă o școală aflată în construcție, precum și câteva grădinițe și alte instituții de învățământ.

Pe actualul loc al Parcului Central exista un târg agroalimentar frecventat inclusiv de producători din satele vecine. De asemenea, producătorii locali își vindeau produsele în Timișoara, în Piața Unirii, unde a funcționat principala piață agroalimentară până în anii '60. Proximitatea față de Timișoara i-a ajutat pe noii locuitori să prospere, pe teritoriul comunei cultivându-se toată gama de produse agricole, inclusiv plante industriale.

Din punct de vedere administrativ, la început localitatea a aparținut de Mehala, devenind în scurt timp comună. Primul nume al localității aflate pe teritoriul actual al Dumbrăviței a fost Vadászerdő (Pădurea Verde). În 1911, la aniversarea a 20 de ani de existență, la insistențele

repetate ale locuitorilor, comuna primește numele Újszentes (Senteșul Nou). După al Doilea Război Mondial, devine Senteșul Nou, apoi Sântești (Sintea), Uisenteș (vechea denumire, românizată), iar din 1964 - Dumbrăvița.

După 1920, în sat au început să se stabilească români din Toracul Mare și Toracul Mic din Banatul Sârbesc. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial comuna a primit refugiați din Ținutul Herța, Bucovina de Nord, Basarabia, Transnistria și Cadrilater. După război, în urma procesului de colectivizare forțată din România, în Dumbrăvița s-au așezat români din Ardeal, Bucovina și din alte părți ale țării.

Între 1897 și 1901 a fost construită biserica reformată, aceasta rămânând unica biserică din Dumbrăvița pentru mai bine de 70 de ani. Între 1976 și 1979 s-a construit biserica romano-catolică. Prima biserică ortodoxă din Dumbrăvița, "Sfântul Vasile", a fost construită între anii 1996 și 2005. Biserica de lemn "Sfântul Gheorghe" a fost construită în 2008. Parohia greco-catolică a fost înființată în anul 2007 iar începând cu anul 2020 există și un locaș de cult. Alte culte sunt și ele reprezentate.

După Revoluția din 1989, datorită dezvoltării orașului Timișoara, în Dumbrăvița a început să se manifeste un fenomen de exurbanizare, prin care locuitori din Timișoara s-au așezat aici. După anul 2000, în urma aderării României la Uniunea Europeană, procesul s-a intensificat, fiind la baza unei creșteri urbanistice exponențiale. Fenomenul continuă și în prezent.

Fotbalistul Ștefan Dobay reprezintă cea mai importantă personalitate născută în Dumbrăvița, pe 26 septembrie 1909. Performanțele sale sportive au făcut ca numele său să fie cunoscut la nivel național și chiar internațional. Ca jucător al echipei de fotbal Ripensia Timișoara, între anii 1930 și 1940, a reușit să își treacă în palmares 4 titluri de Campion, 2 Cupe ale României, 4 titluri de golgheter (record și în ziua de azi), în vreme ce sub tricolor a strâns 41 de partide cu 19 goluri, 2 Cupe Balcanice și 2 participări la Campionatul Mondial de Fotbal (cu gol înscris în fiecare ediție, în fiecare joc disputat).

Diversitatea rădăcinilor culturale ale locuitorilor și proximitatea orașului Timișoara au contribuit la o viață culturală intensă a comunei, sărbătorile satului fiind animate de prezența trupelor de teatru și dans și a formațiilor muzicale încă de la început. De asemenea, în Dumbrăvița sunt sărbătorite în fiecare an două simboluri ale culturii maghiare și românești: poezii Petofi Sandor și Mihai Eminescu. Spiritul deschis și multiculturalitatea au fost întotdeauna trăsături definitorii ale locuitorilor Dumbrăviței, ele rămânând neschimbate de-a lungul timpului².

² Resurse:

Wikipedia - [Dumbrăvița, Timiș](#)

ADI-PCT - [Comuna Dumbrăvița, Timiș](#)

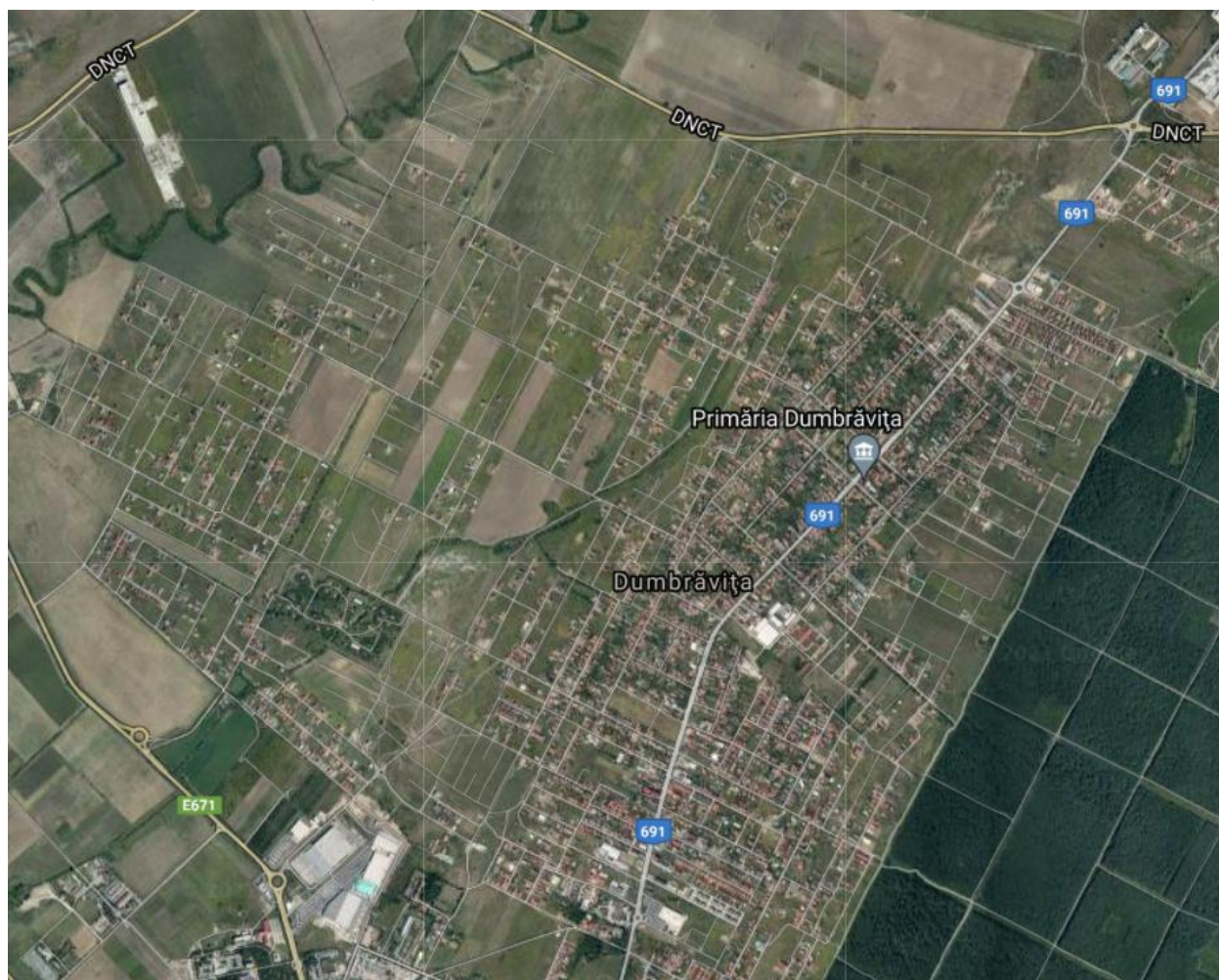
Publicația Info PLUS Dumbrăvița, mai 2019, articolul "O comună de orășeni", autor Maria Ion

4.1.3 CADRUL NATURAL

4.1.3.1 CONTEXT FIZICO-GEOGRAFIC

Relieful este unul dintre principalii factori naturali care condiționează prezența și dezvoltarea așezărilor umane într-un anumit teritoriu. Din acest punct de vedere, comuna Dumbrăvița se află situată într-o formă joasă de relief, Câmpia de Vest, mai precis în zona de contact dintre câmpiile joase ale Timișoarei și Beregsăului și câmpia înaltă a Vingăi. Pe întreg teritoriul administrat de comună, altitudinile sunt joase, de 85 - 108 m, mai mari în N și NE, cu o scădere ușoară spre V și SV, ceea ce îi conferă pante foarte mici și o expoziție predominant sud-vestică. Inițial, vatra localității s-a dezvoltat în zona cu altitudini de 95 - 105m.

FIGURA 3. COMUNA DUMBRĂVIȚA - RELIEF

* <https://primaria-dumbravita.ro/harta/>

Apele de suprafață care drenează teritoriul comunei Dumbrăvița sunt pâraul Beregsău, amenajările de desecare și pâraul Behela. Lungimea totală a acestei rețele este de aproximativ 10,5 km, cel mai lung curs fiind cel al pâraului Beregsău (cca. 5 km), urmat de amenajările de desecare (cca. 4 km) și un mic segment din cursul regularizat al Behelei (cca. 1.5 km).

Partea de nord-vest a comunei este străbătută de un curs secundar al pâraului Beregsău. Pâraul Beregsău își are izvoarele în Podișul Lipovei, în raza comunei Șiștarovăț, județul Arad, de unde pornește spre sud-vest alimentând localitățile Comeat, Sintar, Bogda, Altringen, Charlottenburg, Remetea Mică, Fibiș, Pișchia și Cerneteaz până să pătrundă pe teritoriul comunei Sîndrei. În zona localității Cerneteaz, din cursul principal al râului Beregsău se desprinde un curs secundar care traversează teritoriile administrative ale comunei Dumbrăvița și a municipiului Timișoara până să revină la cursul principal, la nord de localitatea Săcălaz.

Teritoriul Comunei Dumbrăvița constituie capacitate de desecare prin pompare, făcând parte din amenajările de desecare Behela, cod 450 și amenajarea Begheiului Vechi Vest Timișoara, cod 449, aflate în administrarea ANIF Filiala Teritorială de Îmbunătățiri Funciare Timiș-Mureș Inferior.

Singura apă stătătoare de suprafață de pe teritoriul comunei este lacul de acumulare Dumbrăvița, situat pe pâraul Behela, în nord-estul localității.

Din perspectiva drenajului freatic și a bălților, variația altitudinilor pune în evidență o zonă cu potențial problematic în ceea ce privește acumularea apei. Această zonă a fost identificată în partea de sud-est a intravilanului, în vecinătatea Pădurii Verzi. Deoarece zona respectivă se află în plină dezvoltare, este important a se asigura o bună gestiune a apelor pluviale, prin dirijarea scurgerii și preluarea apelor în sistemul de canalizare.

Deși nu se află pe teritoriul administrativ al Dumbrăviței, Pădurea Verde, situată în partea de sud-est, constituie un element natural definitoriu pentru comună. Atribuită în anul 2020 Primăriei Municipiului Timișoara, Pădurea Verde a devenit o prioritate a municipalității. La nivel municipal, există planuri de amenajare a Pădurii Verzi ca parc destinat conservării biodiversității și recreerii.

Clima este un alt factor natural cu importanță deosebită pentru locuirea unui teritoriu, deoarece ea are efecte directe asupra omului și activităților sale. Din punct de vedere climatic, comuna Dumbrăvița se află în zona climatică continentală, la contact cu influența climei mediteraneene din sudul Banatului. Verile sunt călduroase și uscate datorită maselor de aer continentale sub influența valorilor mari ale radiației solare (120 Kcal/cm^2), iar iernile sunt reci, însă cu temperaturi medii peste cele naționale, cu fenomene extreme de viscol destul de rare.

Observațiile meteorologice de la stația Timișoara indică pentru acest areal, în intervalul de timp 1970-2014, o temperatură medie anuală de $11,2^\circ\text{C}$, cu o ușoară tendință de creștere. În perioada analizată, cea mai mică medie termică anuală a fost înregistrată la începutul șirului de

observații (9,7°C în 1980), iar cea mai mare la sfârșitul șirului (12,6°C în 2014). Amplitudinea de aproape 3°C a mediilor termice anuale indică variații însemnate ale temperaturii în ultimii 35 de ani, asociate tendinței globale de modificare a climatelor.

Variația temperaturilor medii lunare în perioada 1980-2020 indică veri tot mai calde, cu medii ale lunilor iulie și august mai mari decât cele obișnuite. De asemenea, începutul de toamnă al ultimilor ani este unul călduros, cu temperaturi medii lunare în august de peste 20°C și în septembrie de peste 15°C. În ceea ce privește lunile de iarnă, se observă un comportament termic aparte în decembrie, caracterizat de o ușoară încălzire generală, care face ca mediile lunare să fie constant pozitive.

Vântul este un alt parametru climatic ce poate contribui la poluarea apelor și a aerului, alterând din punct de vedere fizic calitatea acestora prin aport de particule solide precum praful și deșeurile. În zonele aflate în plină dezvoltare, concentrația de particule aflate în suspensie în atmosferă este accentuată în perioadele de acalmie coroborată cu deficit de precipitații. Praful provine în principal de la zonele decopertate, de la materialele folosite în construirea de drumuri și locuințe. Atunci când vântul încetează, praful se depune la sol și poate fi reantrenat în atmosferă, provocând disconfort respirator, poluarea apelor, a plantelor etc. În Dumbrăvița există multiple zone aflate în dezvoltare, necesitând o atenție sporită în ceea ce privește gestiunea materialelor rezultate.

Aflându-se predominant sub influența maselor de aer maritim dinspre nord-vest, Dumbrăvița primește o cantitate medie de **precipitații** apropiată de media țării: 592 mm. Aceasta este realizată îndeosebi ca urmare a precipitațiilor bogate din lunile mai, iunie, iulie (34,4% din totalul anual) și a celor din lunile noiembrie și decembrie, când se înregistrează un maxim secundar. În perioada propice culturilor agricole cad aproape 80% din precipitații, ceea ce constituie o condiție favorabilă dezvoltării plantelor de cultură autohtone. Regimul precipitațiilor are însă un caracter neregulat, cu ani mult mai umezi decât media și ani cu precipitații foarte puține.

Efectele schimbărilor climatice la nivel global sunt evidente și prin creșterea numărului fenomenelor meteorologice extreme. Conform Serviciului Regional de Prognoză a Vremii Timișoara, în anul 2017 au fost emise 701 avertizări (16,6% din totalul național), 87,6% fiind de cod galben, 12,4% fiind de cod portocaliu. În intervalul 2016-2017, rata de creștere a avertizărilor la nivel regional a fost de 17% peste media de la nivel național (12%).

4.1.3.2 CONSIDERENTE GEOTEHNICE, TECTONICĂ, SEISMICITATE

Terenul este constituit din materiale diverse, specifice zonei: argile, prafuri, nisipuri, pietrișuri, loessuri, piemontane, depozite loessiare provenite din măcinarea dealurilor piemontane estice spălate de ape.

Principalele **tipuri de sol** identificate sunt: brun roșcat de pădure, cernoziom, argiluvisoluri, favorizând agricultura intensivă.

Apa freatică este prezentă în straturile nisipoase și în cele argiloase de grosime mai mare.

Tectonica înscrie arealul comunei Dumbrăvița într-o zonă cu un grad mediu de seismicitate. Cutremurele cu epicentrul în zonă nu depășesc de regulă magnitudinea 6 pe scara Richter. Potențialul de producere a alunecărilor de teren este foarte scăzut.

4.1.3.3 FLORA ȘI FAUNA

În componența **covorului vegetal** regăsim specii perene specifice zonei de stepă, precum: *Alopecurus pratensis* (coada vulpii), *Lolium perenne* (raigras peren), *Bromus inermis* (ovăz neted), *Dactylis glomerata* (golomăt), *Festuca pratensis* (păiuș), *Poa pratensis* (firuță), *Trifolium pratense* (trifoi roșu), *Trifolium repens* (trifoi alb), *Lathyrus pratensis* (linte). Dintre erbaceele anuale, s-au identificat următoarele specii: *Bromus mollis* (obsiga), *Hordeum murinum* (orz), *Setaria viridis* (mohor verde), *Adonis aestivalis* (cocoșel de câmp), *Arctium lappa* (brusture), *Bidens tripartita* (dentiță).

O importanță deosebită din punct de vedere al pericolului la adresa sănătății populației din comuna Dumbrăvița o deține ***Ambrosia artemisiifolia* (ambrozia)**. După anul 1990 pe teritoriul României au fost abandonate numeroase terenuri agricole iar în sectorul silvic au avut loc defrișări masive. Astfel, ambrozia s-a extins foarte mult în flora spontană, invadând inclusiv culturile agricole.

Administrația publică locală este responsabilă pentru ținerea sub control a răspândirii acestei plante, aplicând măsuri conform Legii nr. 62/2018 privind combaterea buruienii ambrozia.

Câteva din speciile **faunei** spontane prezente pe teritoriul UAT Dumbrăvița sunt: *Natrix natrix* (șarpele de casă), *Lacerta agilis* (șopârla de câmp), *Podarcis muralis* (șopârla de ziduri), *Phasianus colchicus* (fazanul), *Passer domesticus* (vrabia de casă), *Streptopelia decaocto* (guguștiucul), *Bufo bufo* (broasca râioasă), *Rana esculenta* (broasca verde de lac), *Rana ridibunda* (broasca verde mare de lac), *Bufo viridis* (broasca râioasă verde), *Parus major* (pițigoiul mare), *Streptopelia turtur* (turturica), *Falco vespertinus* (vânturelul de seară), *Ciconia ciconia* (barza albă), *Carduelis carduelis* (sticletele), *Turdus merlus* (mierla), *Sturnus vulgaris* (graure), *Corvus frugilegus* (cioara de semănătură), *Hirundo rustica* (rândunica), *Pica pica* (coțofana), *Corvus corone corone* (cioara neagră), *Lepus europaeus* (iepurele de câmp), *Talpa europaea* (cârțița), *Vulpes vulpes* (vulpea), *Erinaceus concolor* (ariciul european), *Capreolus capreolus* (căpriorul), *Mustela nivalis* (nevăstuica), *Mus musculus* (șoarecele de casă).

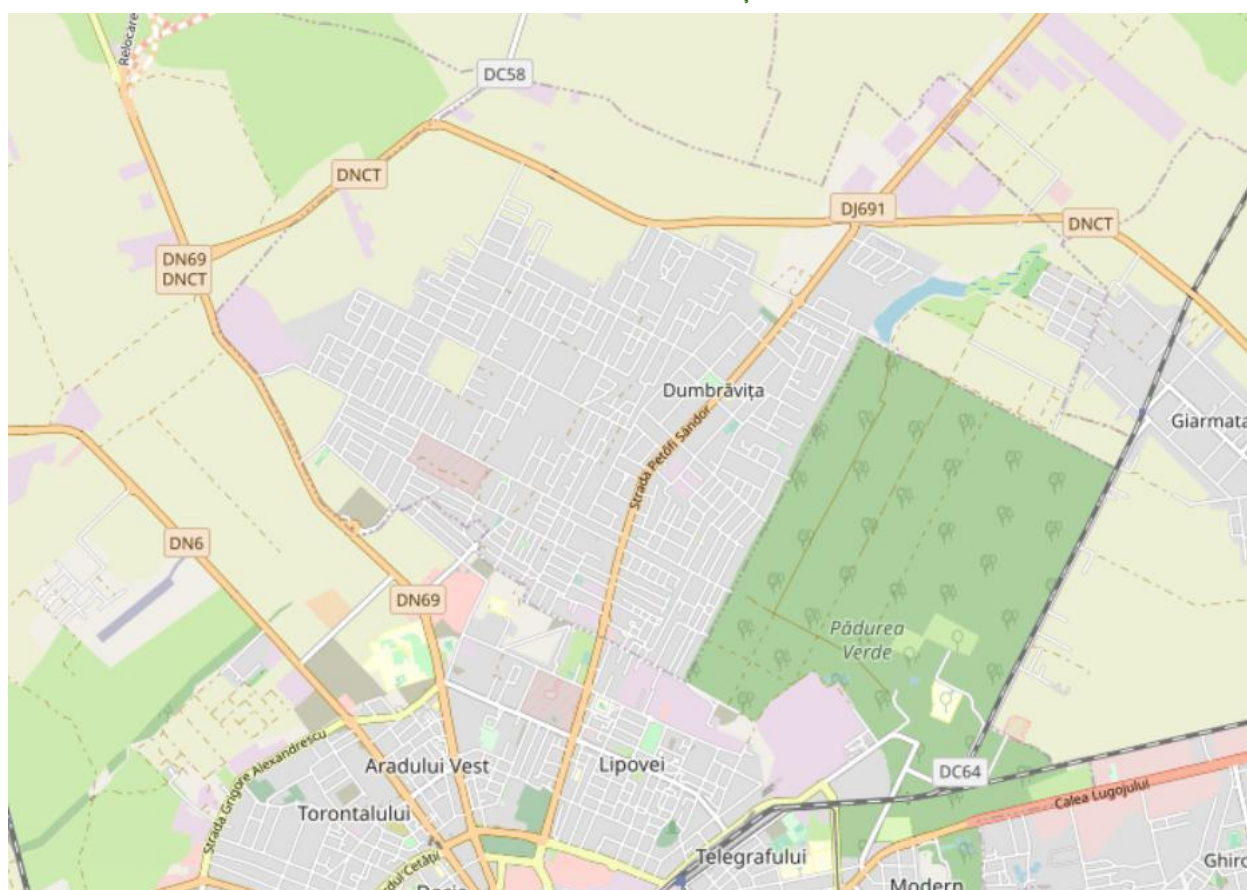
Pe teritoriul comunei Dumbrăvița nu există arii naturale protejate. O mențiune specială o merită **Lacul de acumulare Dumbrăvița** care, deși nu are statut de arie protejată, prezintă un potențial deosebit ca loc de agrement și conservare. Zona găzduiește un număr mare de specii de

plante, păsări și animale. Cadrul natural s-a creat în mod spontan, iar locul se pretează unei dezvoltări în stil ecologic, cu preservarea capitalului natural pe care îl aduce comunității.

4.1.4 DATE ADMINISTRATIVE

Din punct de vedere administrativ, comuna Dumbrăvița este o unitate administrativ-teritorială (UAT) aparținând județului Timiș. Ocupând o **suprafață** de aproximativ 18,98 km², comuna se învecinează cu unitățile administrativ-teritoriale Timișoara, Sânnandrei, Giarmata și Ghironda. În componența comunei intră un singur sat, Dumbrăvița.

FIGURA 4. UNITATEA ADMINISTRATIV TERITORIALĂ DUMBRĂVIȚA

* <https://primaria-dumbravita.ro/harta/>

Comuna Dumbrăvița este asociată din punct de vedere economic și cultural cu trei orașe din afara teritoriului țării: Szentes, Sándorfalva și Žitište (**orașe înfrățite**).

Szentes – Ungaria

Situat în sud-estul Ungariei, orașul Szentes este locul de origine al primilor locuitori ai Dumbrăviței. În prezent (2018) orașul găzduiește aproximativ 27.000 locuitori, fiind unul dintre centrele culturale și educaționale ale regiunii.

Sándorfalva – Ungaria

Sándorfalva este un oraș în sudul Ungariei, situat la 14 km nord de Szeged. În anul 2015, orașul Sándorfalva avea o populație de aproximativ 7800 locuitori. Este înfrățit cu Dumbrăvița începând din 1995, comuna noastră fiind prima localitate cu care acest oraș a intrat în acest tip de asociere.

Žitiște – Serbia

Jitiște sau Sângeorgiu de Bega (în sârbă Žitiște, în maghiară Begaszentgyörgy, în germană Sankt Georgen an der Bega) este un oraș și o municipalitate în districtul Banatul Central din Voivodina (Serbia). Municipalitatea avea, la nivelul anului 2017, o populație de aproximativ 17.000 locuitori. Dintre aceștia, aproximativ 8,38% sunt de etnie română și locuiesc, în marea lor majoritate, în regiunea satului Torak³.

³ Resurse:

Strategie comună pentru managementul apelor uzate din bazinul hidrografic al Dunării, în arealele Dumbrăvița, Giarmata și Golubac (2016-2021)

[Raport de mediu pentru Plan Urbanistic General al comunei Dumbrăvița \(2019\)](#)

Wikipedia - [Ambrosia artemisiifolia](#)

4.1.5 RESURSE

Utilizarea terenului în UAT Dumbrăvița are două componente principale: intravilanul locuit și extravilanul agricol. Ponderea zonei rezidențiale s-a modificat puternic în perioada postcomunistă, ocupând în prezent aproximativ 65% din suprafața totală administrată de comună.

TABEL 2. UTILIZAREA TERENULUI*

COMUNA DUMBRĂVIȚA	SUPRAFAȚA (ha)	PROCENT (%)
Intravilan	555.594	29.28
Extravilan	1341.452	70.71
TOTAL	1897.046	100

TABEL 3. CATEGORII DE FOLOSINȚĂ*

TERITORIU ADMINISTRATIV EXISTENT	CATEGORII DE FOLOSINȚĂ (ha)									
	AGRICOL				NEAGRICOL					TOTAL
	Arabil	Pășuni- fânețe	Vii	Livezi	Păduri	Ape	Drumuri	Curți Construcții	Neprod.	
Extravilan	598.77	58	0	0	1.5	50	12	621.27	0.412	1341.452
Intravilan	0	0	0.03	0	0	22.5	158	374.34	0.454	555.594
TOTAL	598.77	58	0.03	0	1.5	72.5	170	995.61	0.866	1897.046
% din total	34.62				65.38					100

*Sursa date: Primăria Dumbrăvița. Date aferente anului 2020.

4.2 STRUCTURA DEMOGRAFICĂ

Evoluția comunei Dumbrăvița, situată în vecinătatea nord-estică a Timișoarei, în poziție periurbană, a fost întotdeauna în strânsă legătură cu cea a orașului, iar dinamica populației nu face excepție. Fondată târziu (vezi secțiunea “4.1.2 Istorie”), în anul 1891 locuiau aici un număr de 768 de persoane (133 de familii). Recensământul din anul 1900 consemnează deja 1.151 locuitori, în mare majoritate maghiari, dar și 46 români, respectiv 58 germani. Ulterior, populația localității a evoluat relativ lent în cursul primului secol de existență, de la 1.490 de locuitori în 1930, la 2.140 în anul 1966, respectiv la 2.693 la începutul anului 2002. De remarcat este faptul că, exceptând intervalul 1930-1941, în care satul cunoaște un ușor regres, populația Dumbrăviței a avut doar evoluții pozitive. Acestea s-au accentuat semnificativ începând cu mijlocul anilor 2000, în care au fost aprobate o serie de PUZ-uri pentru proiecte imobiliare și de unități economice, care au atras locuitori din Timișoara și din alte localități, conducând la creșterea populației comunei și la schimbarea profilului său etno-cultural, funcțional și urbanistic.

De la 2.653 locuitori cu domiciliul stabil în anul 2004, populația comunei a urcat la 4.477 locuitori în anul 2009, la 7.504 locuitori în 2014, respectiv la 8.382 în 2015, 9.437 în 2016, 10.989 în 2017, 12.848 în 2018. La sfârșitul anului 2019, comuna număra 14.668 locuitori cu domiciliul stabil.

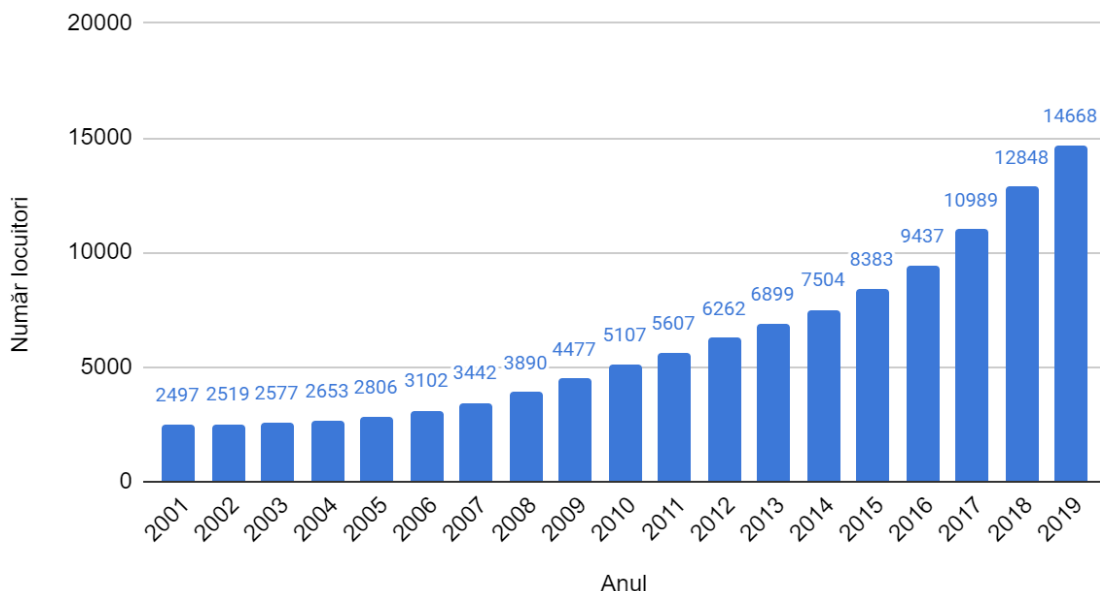
Ritmul mediu anual de creștere a populației, pentru intervalul 2008-2019, a fost de 12,85%, ritm care tinde să se mențină și în viitor, dacă avem în vedere că în ultimul an considerat (1 ianuarie 2019 - 31 decembrie 2019), creșterea a fost de 14,17%, peste media intervalului amintit.

În ceea ce privește densitatea, localitățile limitrofe Municipiului Timișoara au înregistrat atât o perioadă de stagnare a densității populației (1992-2006), cât și o perioadă de creștere accentuată (2007-2020). În 2020 valoarea densității populației în comuna Dumbrăvița era de 815,65 locuitori/kmp.

Datele statistice din acest capitol reflectă situația populației în funcție de indicatorul INS „populația după domiciliu la 1 iulie”.

FIGURA 5. EVOLUȚIA POPULAȚIEI COMUNEI DUMBRĂVIȚA ÎNTRE ANII 2001 ȘI 2019

Evoluția populației comunei Dumbrăvița între anii 2001 și 2019

* Sursa datelor: Baza de date INS-TEMPO, prelucrare

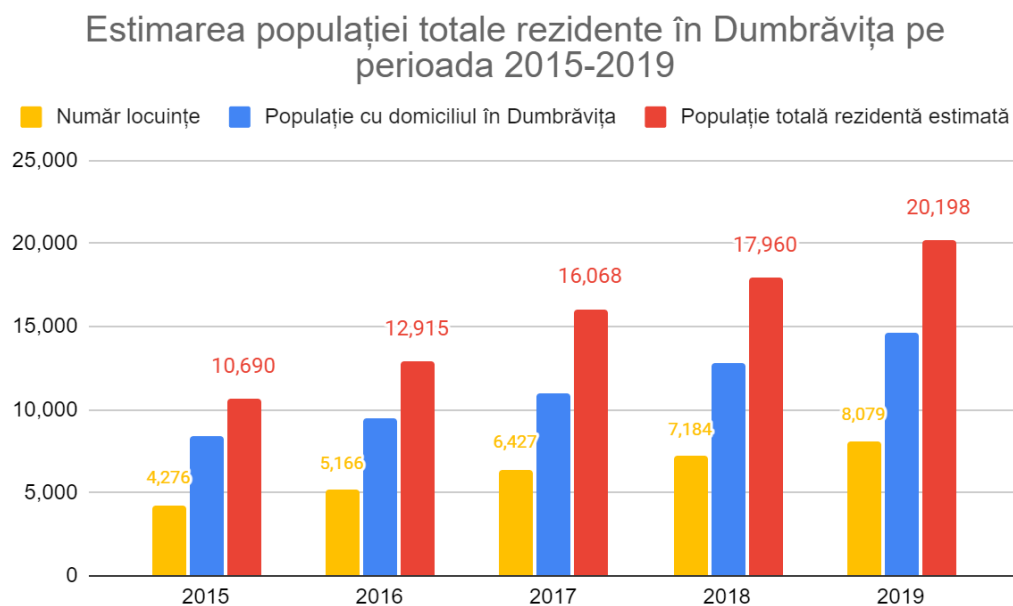
Datele demografice disponibile și prelucrate statistic în această evaluare se referă la **populația cu domiciliul stabil înregistrat în Dumbrăvița**. Numărul exact al locuitorilor cu reședința de facto în Dumbrăvița nu este disponibil decât ca și estimare. Documentarea de teren și coroborarea unor date credibile din surse nestatistice, au scos în evidență că numărul de locuitori care locuiesc efectiv în comuna Dumbrăvița este semnificativ mai mare decât numărul locuitorilor înscriși în documentele statistice oficiale. Comuna Dumbrăvița funcționează atât ca atractor local al forței de muncă din arealele înconjurătoare, cât și ca localitate dormitor pentru o parte a forței de muncă antrenate în economia municipiului Timișoara.

Un fenomen interesant este cel al **imigrației***. Comuna Dumbrăvița raportează în 2019 cel mai mare număr de imigranți la mia de locuitori dintre localitățile polului de creștere Timișoara. În perioada 2011-2019 numărul imigranților a crescut de la 0,75 imigranți la mia de locuitori în 2011 la 1,85 în 2012, după care a scăzut în 2013 la 0,76. În 2014 a crescut ușor la 0,97, iar în 2015 a scăzut din nou la 0,75. Din 2015 a crescut continuu, an de an: în 2016 la 1,45, în 2017 la 2,17, în 2018 la 2,93 și în 2019 la 3,25 imigranți la mia de locuitori (*sursa datelor: Strategia integrată de dezvoltare urbană a Polului de Creștere Timișoara 2021-2027).

Dată fiind importanța utilizării de date cât mai apropiate de realitate, s-a considerat necesar să se realizeze o estimare a numărului real de locuitori ai comunei.

În figura de mai jos este prezentată o estimare a populației totale rezidente bazată pe ritmul de creștere al populației cu domiciliul stabil înregistrat în comună între anii 2015-2019 precum și pe ritmul de creștere al numărului de locuințe în aceeași perioadă de timp. Bazat pe documentarea din teren, pentru estimarea populației rezidente totale s-a luat în considerare un număr mediu de persoane per locuință de 2.5.

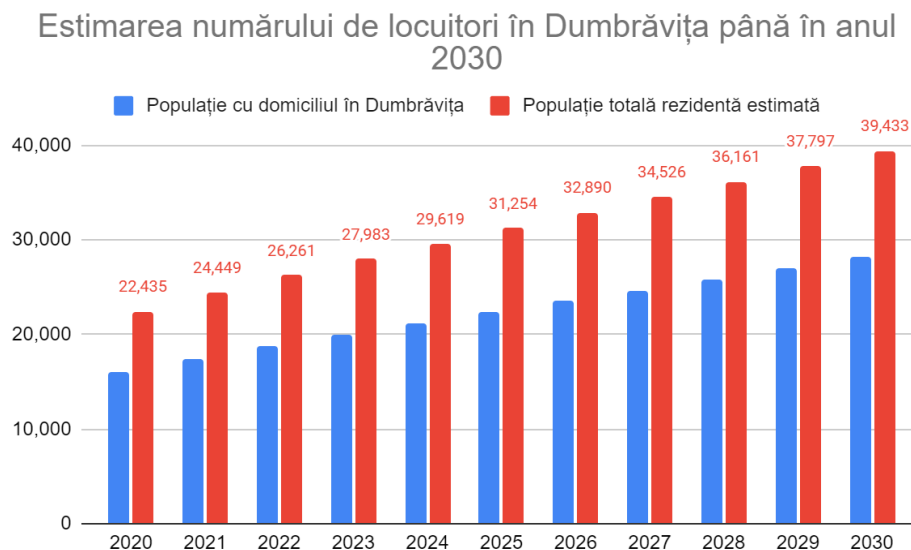
FIGURA 6. ESTIMAREA POPULAȚIEI TOTALE REZIDENTE ÎN DUMBRĂVIȚA PE PERIOADA 2015-2019

* Sursa datelor: Baza de date INS-TEMPO, prelucrare

În ceea ce privește tendința de creștere a numărului de locuitori în comuna Dumbrăvița, s-a realizat o prognoză a evoluției populației pe perioada 2020-2030. Bazată pe ritmul demonstrat de creștere al populației cu domiciliul în comună și pe ritmul de creștere a numărului de locuințe, prognoza ia în considerare o posibilă încetinire a ritmului de construcție pentru perioada 2021-2022, datorată efectelor pandemiei de COVID-19 (5%). De asemenea, prognoza consideră și o ușoară încetinire a ritmului de construcție datorată implementării unor standarde de calitate superioare (5%).

FIGURA 7. ESTIMAREA NUMĂRULUI DE LOCUITORI ÎN DUMBRĂVIȚA PÂNĂ ÎN ANUL 2030

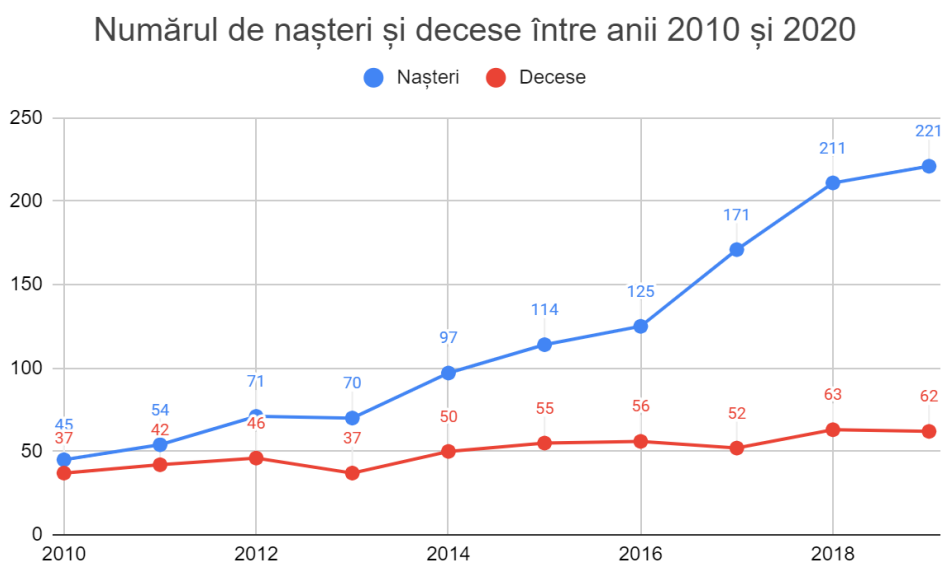

* Sursa datelor: Baza de date INS-TEMPO, prelucrare

Evoluția numerică a populației este legată strâns și de variabilele mișcării demografice naturale, și anume de **natalitate și mortalitate**.

Începând cu 2014, se remarcă o creștere accelerată a numărului anual de nașteri, în condițiile în care numărul de decese rămâne aproape constant. Această tendință este explicată de intensificarea fenomenului de migrare a unei părți a populației tinere de la oraș la sat, așezarea ei în ciclul natural de viață (întemeierea de familii, procurarea de locuințe), coroborată cu îmbunătățirea condițiilor de trai.

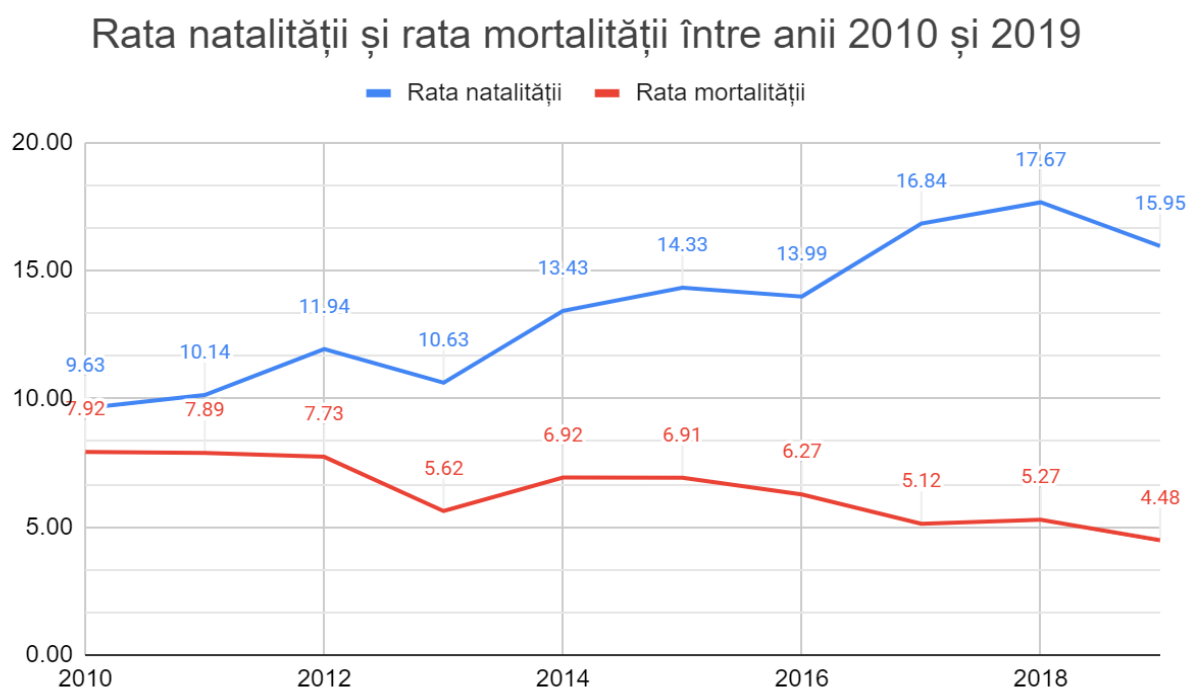
FIGURA 8. NUMĂRUL DE NAȘTERI ȘI DECESE ÎNTRE ANII 2010 ȘI 2020

* Sursa datelor: Baza de date INS-TEMPO, prelucrare

Aceste tendințe sunt reflectate și în dinamica indicilor de natalitate și mortalitate din comuna Dumbrăvița. **Rata natalității** se calculează prin raportarea numărului nașcuților-vii dintr-un an la populația după domiciliu din anul respectiv, înmulțit cu 1000. **Rata mortalității** reprezintă numărul de persoane decedate în cadrul unei unități administrative, în timp de un an, raportat la 1000 locuitori. Numărul de persoane luat în considerare la calculul indicilor este cel raportat la data de 1 iulie a fiecărui an. De remarcat este faptul că rata natalității în comuna Dumbrăvița depășește în mod constant valoarea medie la nivelul României.

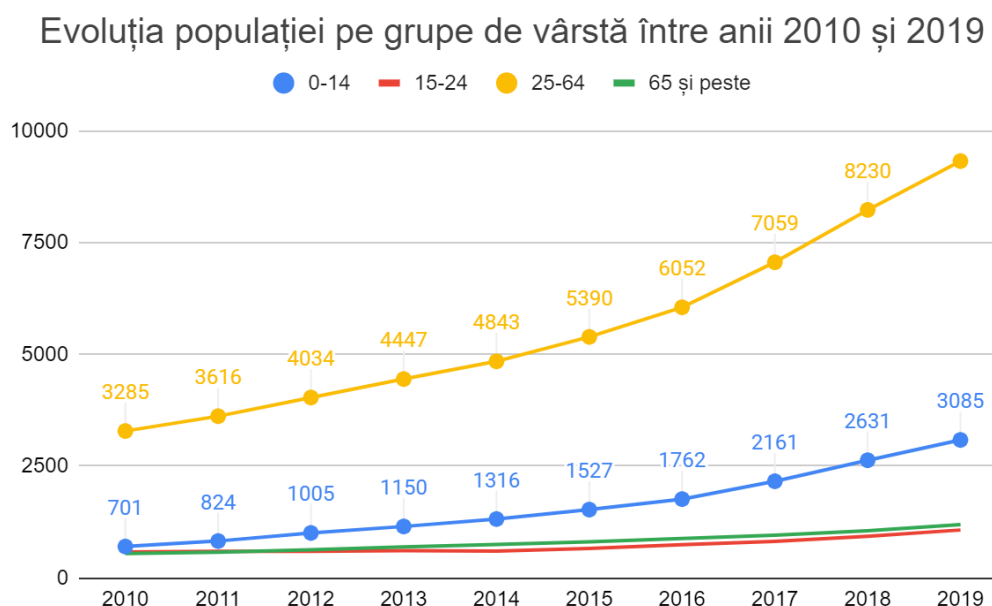
FIGURA 9. RATA NATALITĂȚII ȘI RATA MORTALITĂȚII ÎNTRE ANII 2010 ȘI 2019

* Sursa datelor: Baza de date INS-TEMPO, prelucrare

Structura populației pe grupe de vârstă este un indicator relevant pentru orice strategie de dezvoltare, pentru că oferă elemente de sprijin în evaluarea perspectivei de înnoire demografică, de formare școlară și profesională, de evoluție a forței de muncă, în aprecierea diferitelor tipuri de consum, respectiv a cantității de produse secundare ale activităților umane (ape casnice uzate, deșeuri etc.). În aceste evaluări, grupele de vârstă cele mai semnificative sunt următoarele: 0-14 ani (copiii); 15-24 ani (tinerii în formare profesională); 25 – 64 ani (tinerii și maturii care alcătuiesc cea mai mare parte a forței de muncă formate); 65 de ani și peste (vârstnicii).

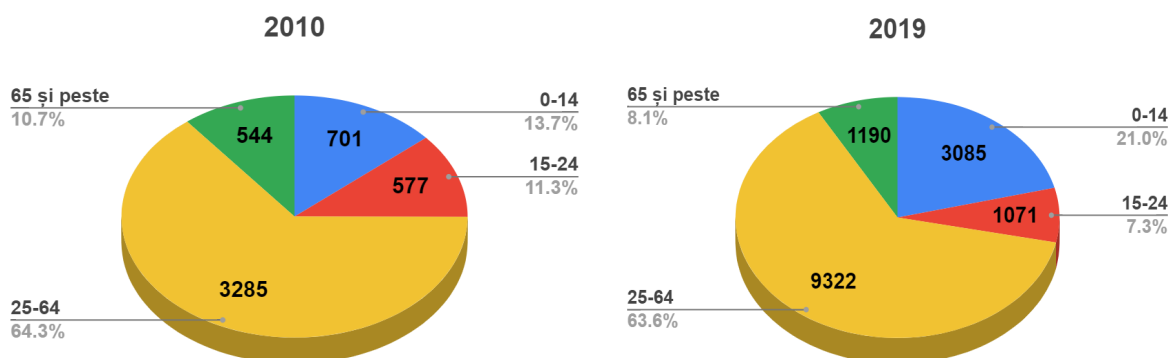
FIGURA 10. EVOLUȚIA POPULAȚIEI PE GRUPE DE VÂRSTĂ ÎNTRE ANII 2010 ȘI 2019

* Sursa datelor: Baza de date INS-TEMPO, prelucrare

Comuna Dumbrăvița dispune de contingente de copii și tineri aflate în creștere ca volum (odată cu creșterea populației), dar și în creștere procentuală, de la 25% în anul 2010, la 28,3% în anul 2019. De asemenea, se poate observa consolidarea unui puternic potențial de forță de muncă în grupa de vârstă de 25-64 ani, grupă care deși procentual rămâne relativ constantă (aproximativ 64%), prezintă o creștere vertiginoasă din punct de vedere al volumului. Grupele de vârstă avansată, de 65 de ani și peste cresc ca volum, însă se diminuează procentual de la 10,7% în 2010 la 8,1% în 2019. Această diminuare este normală și previzibilă în contextul migrației de populație tânără de la oraș și din zonele adiacente comunei.

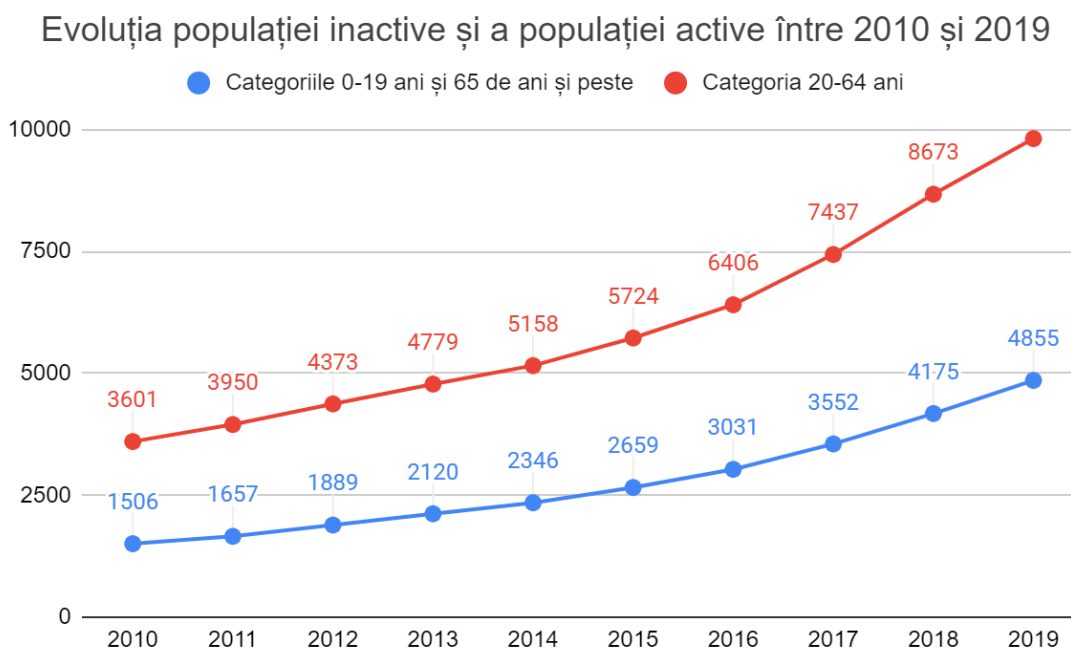
FIGURA 11. GRUPE DE VÂRSTĂ 2010, 2019

* Sursa datelor: Baza de date INS-TEMPO, prelucrare

Un alt indicator util este **raportul de dependență după vârstă**. Calculat ca raportul dintre numărul persoanelor de vârstă "dependentă" (persoane de 0-19 ani și 65 și peste) și populația aptă de muncă (20-64 ani) exprimat la 100 de persoane, acest indicator exprimă proporția populației dependente din punct de vedere economic (categoriile de 0-19 ani și 65 și peste, însumate) de populația activă (20-64 ani).

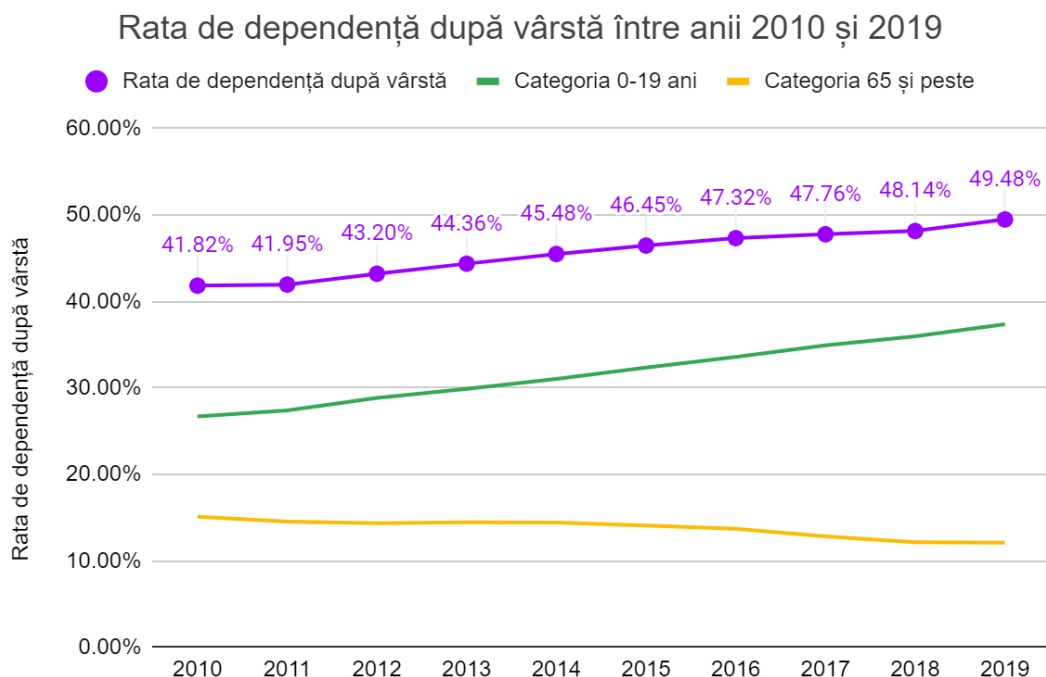
FIGURA 12. EVOLUȚIA POPULAȚIEI INACTIVE ȘI A POPULAȚIEI ACTIVE ÎNTRE 2010 ȘI 2019

* Sursa datelor: Baza de date INS-TEMPO, prelucrare

În figura de mai jos este prezentată **variația ratei de dependență după vârstă** în comuna Dumbrăvița, între anii 2010 și 2019. Deși tendința este crescătoare, se poate observa că această creștere este datorată exploziei demografice înregistrate în comună după anul 2010. Ponderea categoriei 65 ani și peste este în scădere, deși numărul persoanelor aflate în această categorie crește de la an la an.

FIGURA 13. RATA DE DEPENDENȚĂ DUPĂ VÂRSTĂ ÎNTRE ANII 2010 ȘI 2019

* Sursa datelor: Baza de date INS-TEMPO, prelucrare

În ceea ce privește **componența etnică și confesională** a comunei Dumbrăvița, ultimele date disponibile sunt cele rezultate în urma recensământului din anul 2011. În contextul creșterii masive a numărului de locuitori ai comunei în perioada 2010-2019, aceste statistici prezintă doar o relevanță relativă. Datele vor fi actualizate cu ocazia următorului recensământ.

FIGURA 14. COMPONENTA ETNICĂ A COMUNEI DUMBRĂVIȚA ÎN ANUL 2011

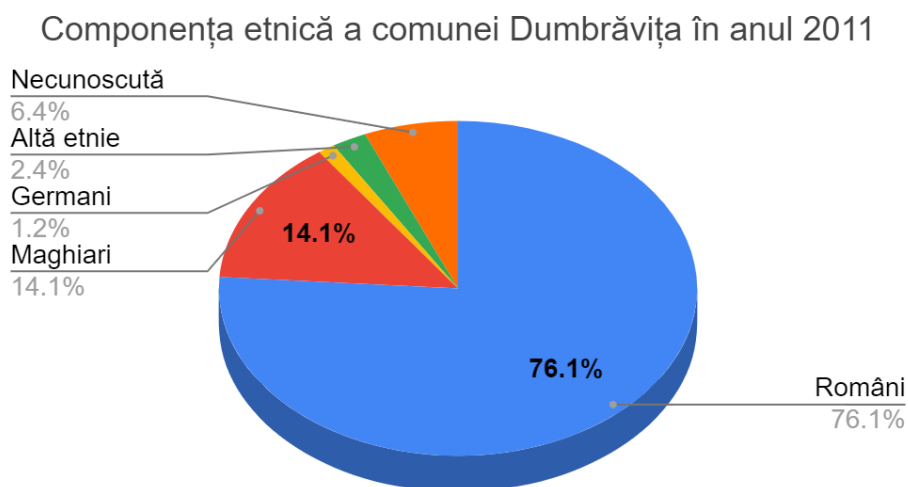
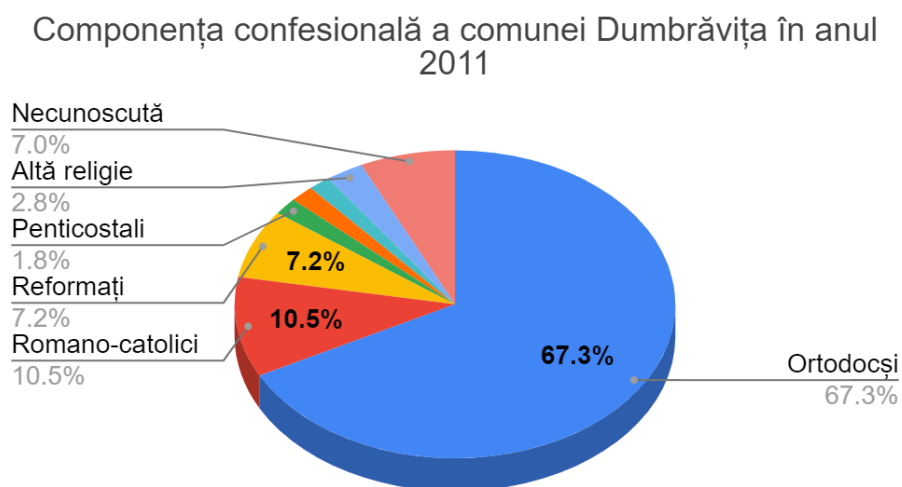

FIGURA 15. COMPONENTA CONFESIONALĂ A COMUNEI DUMBRĂVIȚA ÎN ANUL 2011

* Sursa datelor: Baza de date INS-TEMPO, prelucrare⁴

⁴ Resurse:

Primăria Dumbrăvița

Strategia integrată de dezvoltare urbană a Polului de Creștere Timișoara 2021-2027

Starea economică, socială și de mediu a Municipiului Timișoara 2020

Strategia integrată de dezvoltare economică și socială a județului Timiș 2021 - 2027 Vol. 1

4.3 INFRASTRUCTURA DE TRANSPORT

Provocările din ultimii ani, cum ar fi pandemia de COVID-19, schimbările climatice și problemele de poluare a mediului ne-au arătat că dezvoltarea infrastructurii nu mai poate fi privită în izolare, ca o simplă măsură destinată scopului dezvoltării economice, ci trebuie considerată ca parte dintr-un ansamblu de măsuri și acțiuni care răspund unor obiective multiple.

Ca răspuns la aceste provocări asistăm, în toată Europa, la o schimbare a accentului de pe creșterea economiei ca scop în sine, la ideea de economie verde, în care coeziunea socială și teritorială și sănătatea mediului și a populației au un rol major, în contextul creșterii rezilienței instituționale. Astfel, dezvoltarea infrastructurii poate și trebuie să contribuie la creșterea economică inteligentă, sustenabilă și incluzivă a unei localități, fără a avea efecte negative majore asupra mediului și sănătății populației.

În acest context, în ciclul de dezvoltare 2021-2027 administrația comunei Dumbrăvița își propune elaborarea de proiecte de infrastructură care să întrunească aceste criterii și să contribuie la atingerea obiectivelor și țăntelor asumate la nivel național și european.

4.3.1 INFRASTRUCTURA DE TRANSPORT RUTIER

Dezvoltarea economică și socială durabilă a zonelor rurale depinde în mod esențial de îmbunătățirea infrastructurii rutiere. În zonele rurale, drumurile locale au un rol cheie în asigurarea accesului la rutele de comunicare județene și naționale.

Problema infrastructurii rutiere a comunei Dumbrăvița prezintă două aspecte majore, de importanță egală: primul se referă la **modernizarea drumurilor existente**, iar al doilea vizează **necesitatea descongestionării și fluidizării traficului prin comună**.

În legătură cu primul aspect, **modernizarea drumurilor existente**, la nivelul anului 2021 comuna Dumbrăvița se prezenta deficitar, atât ca număr de kilometri de drum asfaltat, cât și în ceea ce privește calitatea lucrărilor. Deși în ciclurile precedente au existat investiții în infrastructura rutieră, ele nu sunt suficiente. Datorită exploziei numărului de locuitori și implicit a construcțiilor de locuințe și spații comerciale, precum și a pretențiilor ridicate ale locuitorilor comunei, sunt necesare eforturi sporite în direcția modernizării a cât mai multor străzi din Dumbrăvița.

TABEL 4. SITUAȚIA DRUMURILOR

SITUAȚIA DRUMURILOR	LUNGIME [km]
Total km străzi - ianuarie 2021	165
Total km străzi modernizate înainte de 2021	85
Total km străzi nou asfaltate preconizate în intervalul 2021 - 2027	50

Un alt capitol deficitar îl reprezintă **infrastructura pietonală**. În viziunea europeană, mersul pe jos și transportul pietonal constituie elemente cheie care modelează viitorul mobilității urbane. Acesta include planificarea eficientă a spațiului urban, astfel încât să poată fi încurajate modurile de transport nemotorizate. În localitatea Dumbrăvița, situația trotuarelor la începutul anului 2021 era necorespunzătoare, o mare parte din trotuarele comunei fiind inadecvate calitativ atât ca tehnologie cât și din punctul de vedere al materialelor folosite, cu o pondere ridicată de străzi unde acestea lipsesc complet. În noua viziune a administrației, lucrările de modernizare sau/și reabilitare a infrastructurii vor ține cont de considerente cum ar fi:

- folosirea unor tehnologii și materiale cu durabilitate sporită și mentenanță redusă și nepoluantă,
- accesibilitate pentru cărucioare și persoane cu handicap,
- siguranța circulației,
- limitarea posibilităților de acces și parcare nereglementară a autovehiculelor pe trotuare,
- posibilitatea instalării de piste de biciclete, zone verzi, borduri și rigole corespunzătoare,
- integrarea trotuarelor existente în coridoare pietonale, pe alte aliniamente decât ale străzilor principale, care să conecteze între ele cartierele comunei.

Este necesar un efort financiar și logistic considerabil pentru modernizarea infrastructurii pietonale pe tot teritoriul comunei.

Referitor la al doilea aspect, **necesitatea descongestionării și fluidizării traficului**, comuna Dumbrăvița, prin specificul de comună periurbană, atrage un influx de trafic major. Datorită poziționării comunei la intersecția drumului județean DJ691 care funcționează în prezent ca descărcare a autostrăzii A1, cu centura de nord a municipiului Timișoara, asistăm la o creștere a numărului de vehicule, traficul prin comună fiind greoi și în același timp constituind o continuă sursă de poluare precum și de potențiale accidente.

Pentru soluționarea aspectelor menționate, în următoarea perioadă se dorește implementarea unei serii de proiecte de modernizare, după cum urmează:

1. **Proiect de modernizare a rețelei de străzi** în comuna Dumbrăvița în valoare de aproximativ 51.864.000 RON. Proiectul cuprinde următoarele tipuri de intervenție:

- Amenajare parte carosabilă și acostamente
- Amenajare elemente de evacuare și colectare a apelor pluviale sistematizate
- Amenajare accese la proprietăți
- Amenajare trotuare și borduri
- Lucrări de relocare / protecție utilități

Lungimea drumului prevăzut pentru modernizare este de 17.242m, lățimea părții carosabile fiind de 6m. Evacuarea pluvială și trotuarele sunt prevăzute pentru 34.482m.

2. **Proiect de dezvoltare a infrastructurii de transport prin modernizare de străzi în comuna Dumbrăvița**, cuprinzând:

- Amenajare parte carosabilă și acostamente
- Amenajare elemente de evacuare și colectare a apelor pluviale sistematizate
- Amenajare accese la proprietăți
- Amenajare trotuare și borduri (dacă ampriza străzii cuprinde acest lucru)
- Lucrări de relocare / protecție utilități

Lungimea drumului prevăzut pentru modernizare este de 15.333m, lățimea părții carosabile fiind de 6m. Evacuarea pluvială și trotuarele sunt prevăzute pentru 30.666m. Valoarea totală a proiectului este estimată la 46.180.000 RON.

3. **Proiect de îmbunătățire a sistemului de transport local prin modernizare de străzi în comuna Dumbrăvița**, cuprinzând:

- Amenajare parte carosabilă și acostamente
- Amenajare elemente de evacuare și colectare a apelor pluviale sistematizate
- Amenajare accese la proprietăți
- Amenajare trotuare și borduri (dacă ampriza străzii cuprinde acest lucru)
- Lucrări de relocare / protecție utilități

Lungimea drumului prevăzut pentru modernizare este de 16.610m, lățimea părții carosabile fiind de 6m. Evacuarea pluvială și trotuarele sunt prevăzute pentru 33.220m. Valoarea totală a proiectului este estimată la 49.982.000 RON.

În total, sunt prevăzuți a se realiza în următoarea perioadă **aproximativ 50 km drum asfaltat**, împreună cu trotuarele, bordurile și elemente de evacuare și colectare a apelor pluviale adiacente, precum și amenajările și lucrările de protecție necesare.

4.3.2 TRANSPORT PUBLIC

În anul 2021, în Dumbrăvița funcționau următoarele linii de transport public:

- **M14** care leagă centrul comunei de centrul municipiului Timișoara, trecând pe la Iulius Mall, Piața 700, Gara de Nord, strada Gheorghe Barițiu și retur, cu **8 stații** aferente.
- **M45**, legând zona Bălcescu din Timișoara de cartierul Cora din Dumbrăvița. La sfârșitul anului 2021 s-a reușit extinderea liniei M45 astfel încât să cuprindă și zona centrală a Dumbrăviței. La finele anului 2021, existau **18 stații** pe linia M45, dintre care 5 nou create.

În ceea ce privește cursa **M49** care leaga Timișoara de Giarmata, la finele anului 2021 existau discuții avansate cu SMTT pentru ca M49 să oprească în stațiile M14, după un orar intercalat, astfel încât transportul în comun de pe drumul principal din Dumbrăvița să aibă curse cât mai dese.

4.3.3 TRANSPORT FEROVIAR

Cea mai apropiată haltă de cale ferată este halta Giarmata, haltă de mișcare, operând atât marfă cât și călători, aflată în administrarea CFR și aparținând Regionalei Timișoara.

4.3.4 TRANSPORT AERIAN

Comuna Dumbrăvița se află la 9 km de **Aeroportul Internațional Traian Vuia Timișoara**, al treilea aeroport din România după numărul de pasageri. Aeroportul asigură deservirea unei populații de 2,5 milioane de locuitori și servește ca bază pentru multiple companii aeriene care operează curse regulate de pasageri, cargo și charter.

4.4 INFRASTRUCTURA DE UTILITĂȚI

4.4.1 INFRASTRUCTURA DE APĂ ȘI CANALIZARE

Lucrările de branșare și de racordare la rețeaua publică de apă și canalizare (proiectare și execuție) precum și cele de extindere a rețelei de apă și canal din comună sunt atribuite prin licitație publică. La momentul actual (2021), societatea Aqua Dumbrăvița este unicul operator care furnizează servicii de alimentare cu apă și de canalizare în comuna Dumbrăvița. Aqua Dumbrăvița execută și lucrările de întreținere și înlocuire a rețelelor și căminelor de apometru existente, precum și studii de fezabilitate și verificări ale calității apei.

Prin canalizare se colectează și se transportă apa uzată. Satele Chișoda, Ghiroda, Dumbrăvița, Giroc, Moșnița Nouă, Moșnița Veche și Uivar sunt deservite de rețeaua de canalizare a Municipiului Timișoara. Apele pluviale sunt colectate de sistemul de rigole stradale și se distribuie liber în teren sau în canalele de desecare cu descărcare în sistemul de desecare Begheiul Vechi Vest - Timișoara.

Sistemul de canalizare al Municipiului Timișoara, de tip unitar, deține o rețea de colectare și de transport a apelor uzate și pluviale însumând 537,4 km lungime. Sistemul este compus din canale de serviciu, colectoare secundare și patru colectoare principale Nord (2) și Sud (2) care descarcă apele uzate și cele pluviale în Stația de Epurare. Sistemul de canalizare de tip unitar prezintă problemele specifice unui astfel de sistem, cu ape industriale netratate sau parțial tratate și cu încărcare hidraulică mare în timpul ploilor torențiale. Rețeaua de canalizare pentru apele uzate și pluviale este insuficient dezvoltată în zona periferică a orașului, iar în zonele unde nu există rețele subterane de canalizare, apele pluviale sunt colectate prin rigole și șanțuri deschise. Astfel de zone sunt cartierele periferice ale Timișoarei și comunele periurbane. Apele pluviale colectate de șanțuri și rigole sunt conduse în sistemul de desecare, aflat în exploatarea Agenției Naționale de Îmbunătățiri Funciare (ANIF) Timișoara.

La nivelul comunei Dumbrăvița, situația acoperirii rețelelor de apă și canalizare la sfârșitul anului 2021 era:

TABEL 5. SITUAȚIE ACOPERIRE REȚELE DE APĂ ȘI CANALIZARE 2021*

ACOPERIRE REȚELE DE APĂ ȘI CANALIZARE - 2021
Rețeaua de apă acoperă total 81 % din lungimea străzilor comunei și parțial încă 12 %
Rețeaua de canalizare acoperă total 81 % din lungimea totală a străzilor comunei și parțial încă 7,83 %
Există 2 gospodării de apă

23.321 locuitori branșați la rețeaua de apă
17.724 locuitori racordați la rețeaua de canalizare
8 instituții publice branșate la rețeaua de apă
8 instituții publice racordate la rețeaua de canalizare
648 agenți economici branșați la rețeaua de apă
638 agenți economici racordați la rețeaua de canalizare

Date generale cu privire la capacitățile rețelelor și instalațiilor* prin care se deservește cu servicii de apă și canal Comuna Dumbrăvița (*Sursa informații: Aqua Dumbrăvița):

TABEL 6. DATE GENERALE REȚELE APĂ ȘI CANALIZARE 2021*

CAPACITĂȚI REȚELE APĂ ȘI CANALIZARE 2021
7.765 puncte de consum - branșamente apă (casnic, industrial, instituții) - la finele semestrului 2, 2021
5.859 puncte de racord - racorduri canalizare (casnic, industrial, instituții) - la finele semestrului 2, 2021
Capacitatea instalațiilor de producere a apei potabile în Dumbrăvița în anul 2019 era de 2580 metri cubi pe zi.

Situația rețelelor și instalațiilor de deservire la finele anului 2021 se prezenta în modul următor (*Sursa informații: Aqua Dumbrăvița):

TABEL 7. SITUAȚIE REȚEA APĂ 2021*

REȚEA APĂ - 2021
12 foraje autorizate, 2 foraje în curs de autorizare
12 km rețea aducțiuni din foraje în stația de tratare
24 km magistrale din stația de tratare în injectii pe rețelele ordinare de alimentare cu apă potabilă
1 Stație tratare (str.Creatiei) cu acumulare de 900 mc
1 Sistem de pompare acumulare (Beregsau) - 900 mc
2 Sisteme de pompare acumulare (Kaufland și Ghiocelilor)
Lungimea rețelei de apă potabilă - aproximativ 134 km.

Contractual, pentru furnizarea apei se asigura o presiune de 1.5 bar la punctul de consum. În perioada secetoasă (ex. iunie 2021-august 2021), capacitățile de acumulare a apei sunt depășite de consumul instantaneu, rezultând modificări ale presiunilor de lucru pe sistemele de pompare din stația de tratare respectiv Beregsau / Kaufland și Ghiocilor, pentru a menține rezerva de apa. Presiunile de furnizare pot fi menținute până la 4 bar, dar rezerva de apa este consumată mai rapid decât capacitatea de umplere din foraje, care are un debit instantaneu de aproximativ 141 mc/h. Pentru o dezvoltare durabilă, este necesară mărirea capacității de extracție prin foraje noi, respectiv a capacităților de stocare a apei tratate prin rezervoare noi. Proiectele pentru aceste dezvoltări sunt în curs la compartimentul proiecte din Primăria Comunei Dumbrăvița.

TABEL 8. SITUAȚIE REȚEA CANALIZARE 2021*

REȚEA CANALIZARE - 2021
100 km rețele canalizare gravitacionala si pompare
16 SPAU uri (sistem pompare ape uzate)

Pentru rețelele de canalizare, condiționările de preluare a apelor uzate sunt date de perioadele de vârf ale precipitațiilor, cand apar deficiențe de preluare de către colectoarele cu debitmetru aflate la limita cu municipiul Timișoara pe str. Conac și Tristan Tzara, în rețeaua colectoare de ape uzate de pe UAT TIMIȘOARA, gestionate de AQUATIM.

Cele mai complexe probleme pot apărea pe colectorul gravitațional de pe Petofi Sandor cu descărcare în str. Conac, date de mărirea numărului de consumatori casnici și industriali, respectiv de posibilitatea intervenției la momentul dezvoltării la 4 benzi a străzii.

*Sursa informații: Aqua Dumbrăvița

Un **proiect recent implementat** în comună (2020-2021) se referă la înmagazinarea apei, conținând o nouă stație de ridicare a presiunii. Proiectul conține o conductă de aducțiune în lungime de 862 de metri, o gospodărie de apă (formată din două rezervoare de înmagazinare cu o capacitate de 450 de metri cubi fiecare, casa pompelor pentru grupul de pompare, instalația de dezinfecție și tablouri automatizare, cămin decantor, instalații (conduțe) exterioare, platforme betonate și pietruite, instalații electrice), rețele de magistrală apă (738 de metri), 4 cămine de vane pe aducțiune, 4 cămine de vane pe magistrală și 2 hidranți de incendiu.

Alte câteva proiecte de reabilitare și extindere a rețelei de apă și canal se află în derulare.

Pentru perioada următoare, pe **partea de canalizare** se va realiza un proiect de extindere a rețelei. Proiectul cuprinde realizarea a 30 stații de pompare și repompare a apei uzate, prevăzute cu decantare / eliminare solide înaintea stației de pompare. Extinderea rețelei de canalizare se va face pe 8.500m. Proiectul presupune o investiție de aproximativ 27.300.000 RON.

Pe **partea de rețea de apă**, se va realiza un proiect de extindere gospodării de apă, aducțiuni și magistrale de apă. În cadrul acestui proiect se vor realiza 4 noi foraje de apă. Cele două gospodării de apă se vor extinde fiecare cu câte două rezervoare de înmagazinare a apei potabile cu volumul total de 6.000 mc. Lungimea conductelor de aducțiune va fi de 1.520 m iar rețelele de distribuție complet echipate vor avea o lungime de 5.505 m. Pe traseul noii rețele de apă se vor amplasa 54 cămine de vane și 40 hidranți supraterani. Investiția se ridică la aproximativ 26.700.000 RON.

4.4.2 INFRASTRUCTURA DE GAZ

Gazele naturale sunt utilizate atât pentru încălzirea spațiilor de locuit, social culturale, industriale cât și pentru procese tehnologice în industrie. Județul Timiș beneficiază de alimentare cu gaze naturale din mai multe surse:

- Gaze naturale din conductele magistrale ce traversează județul venind din Podișul Transilvaniei spre județul Arad, aflate în administrarea SNTGN TRANSGAZ SA;
- Gaze de sondă asociate din parcurile situate în partea de nord-vest a județului;
- Gaze de sondă libere din parcurile situate în partea de central-sud-vestică a județului.

Exploatarea resurselor energetice pe bază de petrol și gaz din județ se face prin intermediul a 1.209 sonde, localizate după cum urmează:

- Petrol și gaze naturale la Șandra, Dudeștii Vechi, Lovrin, Teremia Mare, Variaș, Calacea;
- Gaze naturale la Deta, Buziaș, Sânnicoulu Mare, Peciu Nou.

În comuna Dumbrăvița, furnizarea gazului la consumatorii clădiri și utilități publice este asigurată prin contract de E.ON Energie România SA. Din punct de vedere al serviciilor de distribuție gaze naturale, localitatea Dumbrăvița este deservită de SC Delgaz Grid SA.

Alimentarea cu gaze a utilizatorilor de pe teritoriul comunei Dumbrăvița se realizează prin sistemul de distribuție a gazelor naturale pe o lungime de 149,8 km (la începutul anului 2021, date furnizate de SC Delgaz Grid SA) rețea de distribuție gaze ce cuprinde:

- Rețele de gaze naturale presiune medie din oțel și polietilenă;
- Rețele de gaze naturale presiune redusă din oțel și polietilenă;
- Stații de reglare-măsurare de predare (presiune înaltă - presiune medie);
- Stații de reglare de sector (presiune medie - presiune redusă).

Datele de consum pe anii 2018, 2019 și prima jumătate a anului 2020 arată o tendință de creștere a **consumului de gaz pentru clădirile publice**. Astfel, se remarcă o creștere de 80,5% pentru anul 2019 și se estimează o creștere de 28,5% pentru anul 2020.

TABEL 9. CONSUM GAZE NATURALE PENTRU CLĂDIRI PUBLICE 2018 - 2020

CONSUM GAZE NATURALE (mc)	2018	2019	2020 - SEMESTRUL I
Clădiri publice	42,476.00	76,653.00	49,264.00
TOTAL:	42,476.00	76,653.00	49,264.00

*Sursa date: Programul de îmbunătățire a eficienței energetice pentru localitatea Dumbrăvița - 2020

În ceea ce privește **consumul de gaz la consumatori**, alții decât clădirile publice, următorii **termeni** vor fi definiți în scopul de a menține claritatea datelor:

Consumator noncasnic:

a) **consumator industrial** – consumatorul final al cărui consum anual de gaze naturale estimat la locul de consum, în baza tipului și debitelor aparatelor de utilizare a gazelor instalate, este de cel puțin 450.000 MWh; fac excepție centralele în cogenerare de înaltă eficiență cu o putere instalată mai mare de 10 MWh, care produc energie termică destinată sistemului de alimentare centralizată cu energie termică (SACET), care sunt considerate consumatori industriali, indiferent de nivelul consumului lor;

b) **consumator secundar** - consumatorul final al cărui consum anual de gaze naturale estimat la locul de consum, în baza tipului și debitelor aparatelor de utilizare a gazelor instalate, este mai mic de 450.000 MWh și care utilizează gazele naturale pentru procese tehnologice în industrie, respectiv:

- Producător de energie electrică și/sau termică – consumatorul final care utilizează gazele naturale pentru producerea de energie electrică și/sau termică în centralele electrice/termice/de cogenerare, cu excepția celui prevăzut la lit. a) de mai sus;
- Consumator din industria chimică – consumator final care utilizează gazele naturale ca materie primă în industria chimică;
- Alți consumatori secundari - consumatori finali care utilizează gazele naturale pentru procese tehnologice în industrie, altele decât ca materie primă în industria chimică sau pentru producerea de energie electrică și/sau termică;

c) **consumator comercial** – consumatorul final care utilizează gazele naturale în sectorul comercial, restaurante, hoteluri, centre de afaceri, agricultură sau pentru utilizări similare;

d) **consumator terțiar** – consumatorii finali, alții decât consumatorii industriali, secundari sau comerciali – persoane juridice de drept privat fără scop lucrativ, instituții publice – unități de prestări servicii din domeniile învățământ, sănătate, cultură, apărare națională, ordine publică, asistență socială, administrație publică, culte și altele asemenea.

Consumator casnic: consumatorul care cumpără gaze naturale pentru consumul casnic propriu, precum și:

a) consumatorii care utilizează gaze naturale în scopul încălzirii spațiilor proprii, producerii apei calde și pentru gătit, în gospodării individuale și/sau apartamente de bloc, cu contorizare individuală;

- b) consumatorii care utilizează gaze naturale în scopul încălzirii spațiilor proprii, producerii apei calde și pentru gătit, în gospodării și/sau apartamente de bloc, cu contorizări comune;
- c) imobilele cu destinația de locuință, indiferent de forma de proprietate, aflate în administrarea unor persoane juridice de drept public sau privat, inclusiv centrele rezidențiale pentru persoane cu handicap, căminele pentru persoane vârstnice, centrele de plasament, centrele de primire a copilului în regim de urgență, centrele maternale, internatele școlare, căminele studențești, în care se utilizează gaze naturale în scopul încălzirii spațiilor proprii, producerii apei calde și pentru gătit.

În Dumbrăvița se regăsesc următoarele tipuri de consumatori:

- Consumatori casnici
- Consumatori terțiari
- Consumatori secundari
- Consumatori comerciali

Datele de consum pentru aceste tipuri de consumatori pe anii 2018, 2019 și prima jumătate a anului 2021 sunt cuprinse în următorul tabel:

TABEL 10. CONSUM GAZE NATURALE CONSUMATORI, ALȚII DECÂT CLĂDIRI PUBLICE 2018 - 2020

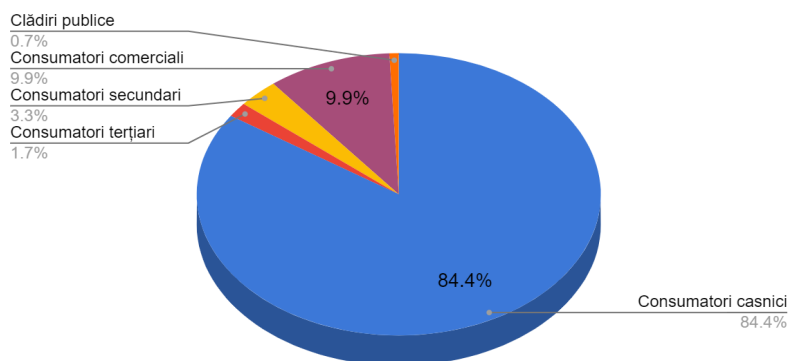
CONSUM GAZE NATURALE (MC)	2018	2019	2020 - SEMESTRUL I
Consumatori casnici	9,794,541.67	8,667,669.60	4,920,440.56
Consumatori terțiari	172,068.84	172,874.13	106,362.03
Consumatori secundari	319,457.22	335,549.35	180,634.45
Consumatori comerciali	1,052,810.67	1,019,497.27	585,875.38
TOTAL:	11,338,878.40	10,195,590.35	5,793,312.42

*Sursa date: Programul de îmbunătățire a eficienței energetice pentru localitatea Dumbrăvița - 2020

Centralizând datele pentru anul 2019, se observă că ponderea cea mai mare în totalul consumului de gaze naturale o are categoria de consumatori casnici: 84,4%, urmată de consumatorii comerciali, cu 9,9% din total.

FIGURA 16. PONDAREA CONSUMULUI DE GAZE NATURALE PE CATEGORII DE UTILIZATORI PENTRU ANUL 2019 - COMUNA DUMBRĂVIȚA

Ponderea consumului de gaze naturale pe categorii de utilizatori pentru anul 2019 - Comuna Dumbrăvița

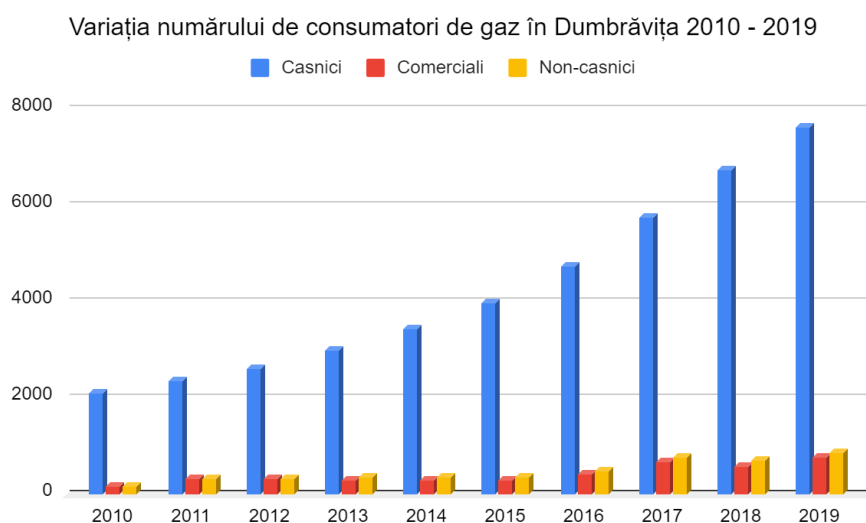

În ceea ce privește consumatorii de gaz din Dumbrăvița, datele pe perioada 2010 - 2019 arată că numărul lor este în continuă creștere la toate categoriile*:

TABEL 11. NUMĂRUL CONSUMATORILOR DE GAZE NATURALE, PE TIPURI 2010 - 2019

TIP CONSUMATOR	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Casnici	2100	2354	2629	3006	3453	3968	4731	5754	6734	7619
Comerciali	165	330	318	298	302	305	421	686	587	772
Non-casnici	176	341	330	356	362	368	488	767	708	876

FIGURA 17. VARIAȚIA NUMĂRULUI DE CONSUMATORI DE GAZ ÎN DUMBRĂVIȚA 2010 - 2019

*Sursa date: Strategia integrată de dezvoltare economică și socială a județului Timiș 2021 - 2027

4.4.3 INFRASTRUCTURA ELECTRICĂ

Municipiul Timișoara și zona învecinată este alimentată cu energie electrică din sistemul energetic național (SEN), sursele de bază fiind Centrala Hidroelectrică „Porțile de Fier” și, până de curând, Centrala Termoelectrică Mintia (intrată în conservare în luna mai 2021). Alimentarea cu energie electrică din sistemul energetic național, se face prin stațiile de sistem 220/110Kv Timișoara și Săcălaz, teritoriul Polului de creștere Timișoara fiind acoperit în totalitate.

În Dumbrăvița, furnizarea energiei electrice pentru clădirile publice (școli, grădinițe, clădiri administrative, clădire dispensar, clădiri cu destinație sportivă și de cultură), iluminatul public și sistemul de tratare/pompare apă este asigurată prin contract de către SC ENEL SA. Rețeaua de distribuție din comună este deservită de SC E-Distribuție Banat SA.

Alimentarea cu energie electrică a comunei Dumbrăvița se face din LEA 20 kV Timișoara - Orțișoara. Sistemul de distribuție al energiei electrice este alcătuit în principal din următoarele elemente:

- Linii electrice aeriene și/sau subterane de 110 kV;
- Stații electrice de transformare de 110/20 kV;
- Linii electrice aeriene și subterane de 20 kV (medie tensiune);
- Posturi electrice aeriene și în anvelope de beton de 20/0,4 kV;
- Puncte de conexiuni de 20 kV;
- Puncte de măsură la consumator de 20 kV;
- Linii electrice aeriene și subterane de 0,4kV (joasă tensiune);
- Branșamente electrice de 0,4 kV;
- Blocuri de măsură și protecție monofazate și trifazate montate la limita de proprietate a consumatorului de energie electrică.

Datorită creșterii rapide a populației în zonă, precum și a creșterii numărului de consumatori casnici și industriali, capacitatea de transport și distribuție a devenit deja nesatisfăcătoare, infrastructura electrică lăsând de dorit din punct de vedere calitativ. În ultima perioadă, această insuficiență calitativă determină numeroase întreruperi de scurtă durată. Aceste întreruperi generează o diminuare a gradului de confort a consumatorilor, precum și pericole: de la defectarea aparatelor casnice și instalațiilor până la avarii majore (de exemplu, la stația de tratare a apei) și incendii. De asemenea, foarte multe dintre conexiuni sunt de tip aerian, pe stâlpii de iluminat, iar în comună încă nu există un sistem de monitorizare la joasă tensiune. Aceste probleme, cuplate cu faptul că dezvoltarea comunei se face într-un ritm extrem de rapid, impun implementarea unor soluții pentru retehnologizarea infrastructurii electrice de către firma de distribuție. Administrația actuală a început demersurile necesare, fiind determinată să continue până la rezolvarea acestor probleme.

Sistemul de iluminat public în comuna Dumbrăvița cuprinde peste 700 stâlpi de iluminat de tip stradal cu înălțimea de peste 7 m, dispuși adiacent arterelor de circulație. Datorită proiectelor de infrastructură rutieră care se derulează în comună, numărul acestora este în continuă creștere. După cum arată cifrele de consum de mai jos, sistemul de iluminat public constituie unul din principalii consumatori de energie electrică din comună. Eficientizarea energetică a sistemului de iluminat public este o prioritate a actualei administrații. În acest scop, se vor folosi corpuri de iluminat și becuri care îndeplinesc cerințele noilor standarde de eficiență energetică la nivel european, și se va considera folosirea alternativelor bazate pe tehnologii regenerabile (de exemplu, panouri solare) acolo unde este posibil. Implementarea unui sistem Intelligent street lighting, împreună cu instalarea de panouri fotovoltaice poate scădea semnificativ sau chiar anula în anumite perioade factura de curent.

În ceea ce privește **consumul de energie electrică**, datele referitoare la anii 2018, 2019 și prima jumătate a anului 2020 indică o creștere a consumului la toate categoriile. Astfel, pentru **clădirile și utilitățile publice**, creșterea consumului în 2019 a fost de 36,4%. Estimarea creșterii consumului pe anul 2020 este de aproximativ 30%. Creșterea este explicabilă în contextul realizării în 2019 și 2020 de noi investiții, în special în domeniul infrastructurii de apă. În ceea ce privește iluminatul public, în anul 2018 consumul de energie reprezenta 49% din consumul total pe clădirile și utilitățile publice. În anul 2019, creșterea consumului datorită iluminatului public este mai puțin aparentă, în contextul punerii în funcțiune a unor componente a infrastructura apă.

TABEL 12. CONSUM ENERGIE ELECTRICĂ PENTRU CLĂDIRI ȘI UTILITĂȚI PUBLICE 2018 - 2020

CONSUM ENERGETIC (MWH)	2018	2019	2020 - SEMESTRUL I
Clădiri în administrarea Comunei Dumbrăvița	253.48	244.84	318.40
Iluminat public	562.52	580.27	309.14
Sistem tratare/pompare apă	289.00	682.00	339.00
TOTAL:	1,105.00	1,507.11	966.54

*Sursa date: Programul de îmbunătățire a eficienței energetice pentru localitatea Dumbrăvița - 2020

Pentru **abonații casnici și economici**, creșterea consumului în 2019 a fost de 13,9%. Estimarea creșterii consumului pe anul 2020 este de aproximativ 3%. Se observă o diminuare a ratei de creștere pe prima jumătate a anului 2020, explicabilă prin numărul mare de societăți comerciale existente în comună, care s-au închis temporar pe perioada lockdown-ului generat de pandemia de COVID-19.

TABEL 13. CONSUM ENERGIE ELECTRICĂ PENTRU ABONAȚII CASNICI ȘI ECONOMICI 2018 - 2020

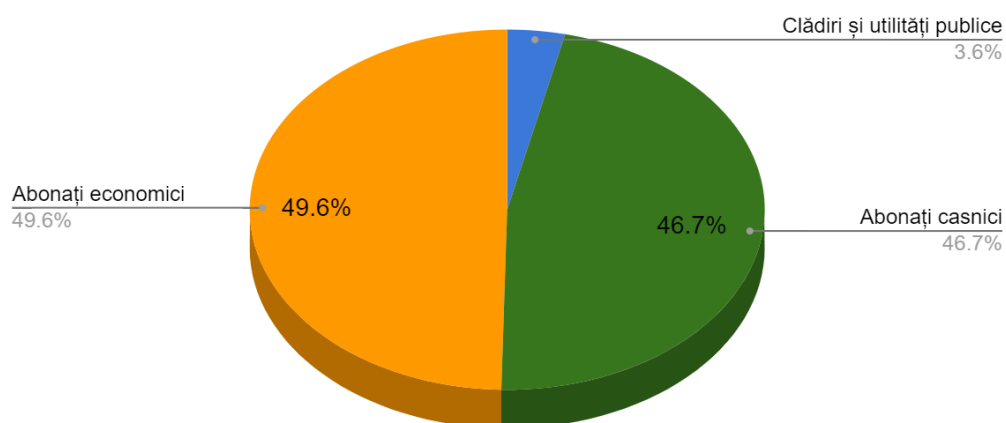
CONSUM ENERGETIC (MWH)	2018	2019	2020 - SEMESTRUL I
Abonați casnici	17,183.20	19,499.84	11,042.61
Abonați economici	18,119.93	20,704.49	9,631.00
TOTAL:	35,303.13	40,204.33	20,673.61

*Sursa date: Programul de îmbunătățire a eficienței energetice pentru localitatea Dumbrăvița - 2020

Centralizând datele pentru anul 2019, se observă că ponderea cea mai mare în totalul consumului de energie electrică o are categoria de abonați economici: 49,6 %, urmată de categoria de abonați casnici, cu 46,7% din total⁵.

FIGURA 18. PONDEREA CONSUMULUI DE ENERGIE ELECTRICĂ PE CATEGORII DE UTILIZATORI PENTRU ANUL 2019 - COMUNA DUMBRĂVIȚA

Ponderea consumului de energie electrică pe categorii de utilizatori pentru anul 2019 - Comuna Dumbrăvița

⁵ Resurse:

Societatea AQUA DUMBRĂVIȚA

Primăria Dumbrăvița

Strategia integrată de dezvoltare urbană a Polului de Creștere Timișoara 2021-2027

Raport de Mediu pentru Plan Urbanistic General comuna Dumbrăvița, județul Timiș - 2019

Programul de îmbunătățire a eficienței energetice pentru localitatea Dumbrăvița - 2020

Strategia integrată de dezvoltare economică și socială a județului Timiș 2021 - 2027 Vol 1 și 2

4.4.4 INFRASTRUCTURA DE COMUNICAȚII

4.4.4.1 SERVICII DE COMUNICAȚII ELECTRONICE LA PUNCTE FIXE

Serviciile de telefonie mobilă, comunicațiile prin internet și serviciile conexe acestora au înregistrat o dezvoltare indiscutabilă în ultimii ani, atât în județul Timiș cât și la nivel național. În privința telefoniei fixe, discrepanțele între mediul urban și cel rural în ceea ce privește rata de penetrare a acestui tip de serviciu s-au diminuat simțitor, fapt determinat în parte și de apariția de noi furnizori și generarea de relații concurențiale între furnizorii de servicii de specialitate.

Dacă în urmă cu câțiva ani companiile de telecomunicații ofereau, în marea lor majoritate, servicii într-un singur domeniu – fie în telefonie fixă, fie mobilă, fie asigurau conexiuni la internet – în ultimii ani această politică a fost abandonată. Fenomenul este vizibil în cazul majorității prestatorilor de servicii de telecomunicații, care se implică în a oferi servicii cât mai variate clienților. În vederea realizării unei rețele metropolitane în Municipiul Timișoara și comunele limitrofe, s-au instalat cabluri de fibră optică pentru interconectarea echipamentelor digitale de bandă largă.

În Dumbrăvița, serviciile de internet sunt furnizate preponderent prin fibră optică, existând și posibilitatea de conectare prin unde radio. În ceea ce privește numărul firmelor care furnizează servicii de comunicații electronice la puncte fixe (telefonie fixă, internet fix, TV prin cablu sau IPTV), în prezent există un număr destul de mare de firme care operează în Dumbrăvița. Dinamica firmelor de acest tip este una de creștere, tendință care ne așteptăm să se mențină în anii viitori.

4.4.4.2 SERVICII DE COMUNICAȚII ELECTRONICE MOBILE

Pe raza comunei Dumbrăvița, serviciile de comunicații electronice mobile sunt furnizate de către operatorii mobili activi pe piața din România: Digi (RCS & RDS) SA, Orange România SA, Telekom România Mobile Communications SA, Vodafone SA. Gradul de acoperire cu semnal mobil pentru fiecare dintre furnizori se poate determina prin aplicația de pe platforma ANCOM, www.aisemnal.ro. Această platformă pune la dispoziție date privind acoperirea cu semnal mobil a localităților și drumurilor naționale și județene din România, pentru anii 2019-2020. Platforma reflectă acoperirea cu semnal mobil pentru toate tehnologiile disponibile la momentul efectuării măsurărilor (2G/3G/4G), pentru toți operatorii mobili activi pe piața din România.

Pentru localitatea Dumbrăvița, conform platformei ANCOM, calitatea semnalului la nivelul anului 2020 era bună și foarte bună pe toată suprafața comunei, pentru toate tehnologiile (2G/3G/4G)

și toți furnizorii (Digi, Orange, Telekom și Vodafone). În anul 2021 a început furnizarea de semnal 5G, prezent în zone din ce în ce mai extinse pe aria comunei.

4.4.4.3 DATE STATISTICE

În ceea ce privește **numărul de conexiuni la internet***, în anul 2015 în Municipiul Timișoara erau 319,12 de conexiuni la internet raportate la mia de locuitori, iar până în anul 2020 numărul acestora a crescut până la 372,53. La nivelul polului de creștere Timișoara există de asemenea un trend ascendent, și anume în anul 2015 existau 202,91 de conexiuni la internet raportate la mia de locuitori, iar în 2020 acestea au crescut până la 271,11. În concluzie, în localitățile limitrofe Municipiului Timișoara conexiunile la internet au crescut mai rapid decât în Municipiul Timișoara. Cele mai multe conexiuni la internet în anul **2020**, raportat la mia de locuitori, sunt în **localitatea Dumbrăvița: 511,14**, devansând comuna Ghiroda și municipiul Timișoara.

*Sursa date: Strategia integrată de dezvoltare urbană a Polului de Creștere Timișoara 2021-2027

4.5 INFRASTRUCTURA VERDE - ALBASTRĂ

Infrastructura verde reprezintă o rețea planificată de suprafețe naturale și seminaturale care furnizează o gamă variată de servicii ecosistemice, precum purificarea apei, calitatea aerului, spații pentru recreere, îmbunătățirea climatului. **Rețeaua verde (suprafețe de teren)** și cea **albastră (ape)** îmbunătățesc condițiile de mediu și prin urmare, calitatea vieții și a sănătății oamenilor. De asemenea, acestea susțin o economie verde, facilitează locuri de muncă și îmbunătățesc biodiversitatea. Infrastructurile de tip verde și verde albastră includ suprafețe bogate în biodiversitate precum păduri, iazuri și pajiști înflorite, care sunt rezervoare de biodiversitate cu capacitate de repopulare și de revitalizare a mediilor degradate. Infrastructura verde include suprafețe seminaturale precum parcuri, grădini, fâșii continue verzi care îmbunătățesc serviciile ecosistemice și asigură mobilitate faunei. Aceasta aduce beneficii prin măsuri individuale precum colectarea apei meteorice sau conservarea unor părți de suprafețe verzi neatinse (spontane) devenind astfel "casă" pentru faună și floră, protejând biodiversitatea.

Importanța spațiilor verzi este dovedită științific prin rolul important pe care acestea îl au în menținerea echilibrului psihic și fizic al locuitorilor din aglomerările urbane și periurbane tot mai antropizate. Funcțiile lor sunt deopotrivă ecologice, sanitar-igienice și recreativ estetice. Spațiile verzi, atât ca și cantitate cât și calitativ, sunt în directă corelație cu gradul de civilizație și confort al populației.

Fiind o comună periurbană cu un număr mare de locuitori situată în proximitatea municipiului Timișoara, din punct de vedere al infrastructurii verzi necesitățile comunei Dumbrăvița se apropie din ce în ce mai mult de necesitățile zonei urbane. Dezvoltarea foarte rapidă a comunei s-a făcut adeseori în detrimentul spațiilor verzi, creșterea densității locuirii în zonă ducând la o nevoie tot mai mare de spațiu. Fenomenul de restrângere a spațiilor verzi accentuează masiv riscurile ecologice în mediul urban și implicit periurban, având un impact negativ imediat asupra viabilității și sustenabilității acestora, asupra calității vieții și stării de sănătate a populației.

Conform documentului [Raport de Mediu pentru Plan Urbanistic General comuna Dumbrăvița, județul Timiș - 2019](#), la nivelul anului 2019, în Dumbrăvița exista un deficit semnificativ de spații verzi amenajate în raport cu numărul de locuitori (10,77 mp/loc*), față de quantumul stabilit prin OUG 114/2007 de 26 mp spațiu verde public / locuitor, precum și o stare deficitară a spațiilor verzi existente, cu precădere în interiorul cartierelor de locuire din zonele nou urbanizate. Pentru calcul s-au luat în considerare următoarele categorii spații verzi, care intră la calculul de spațiu verde pe cap de locuitor conform Legii nr. 24/2007, republicată în 2009, privind reglementarea și administrarea spațiilor verzi din intravilanul localităților:

a) spații verzi publice

b) spații verzi aferente dotărilor publice: creșe, grădinițe, școli, unități sanitare sau de protecție socială, instituții, edificii de cult;

- c) spații verzi pentru agrement: baze de agrement, complexuri și baze sportive;
- d) spații verzi pentru protecția lacurilor și cursurilor de apă;
- e) culoare de protecție față de infrastructura tehnică;

Obiectivele administrației locale în domeniul infrastructurii verzi constau în:

- Îmbunătățirea calității și cantității spațiilor verzi și asigurarea unui mediu periurban echilibrat și armonios pentru locuitorii ei;
- Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității precum și reducerea poluării mediului.

Aceste obiective se conformează obiectivelor europene în materie de mediu, fiind în acord cu cerințele Pactului Verde European al Comisiei Europene: refacerea biodiversității și reducerea poluării.

Printre acțiunile care vor putea contribui la îndeplinirea acestor obiective, enumerăm următoarele:

- Monitorizarea spațiilor verzi, planificarea plantărilor, extrageri arbori uscați, corecții de arbori și arbuști și altele;
- Modernizarea/extinderea spațiilor verzi existente;
- Identificarea de teren disponibil, dedicat unor astfel de amenajări;
- Îmbunătățirea cadrului reglementativ local privind protecția, conservarea și îmbunătățirea spațiilor verzi publice și private;
- Încurajarea îmbunătățirii calității spațiilor verzi din cvartalele de locuințe, prin realizarea de amenajări peisagistice și spații de recreere, în special în zonele din perimetrul blocurilor cu locuințe colective;
- Transformarea în spații verzi a unor terenuri dezafectate, degradate;
- Intervențiile construite vor avea în vedere un impact minim asupra mediului înconjurător, fiind pe cât posibil reversibile și folosind materiale prietenoase cu mediul;
- Plantarea pe domeniul public al comunei, atât în parcuri cât și pe aliniamentele stradale existente sau nou construite, a unui număr cât mai mare de specii care își aduc aportul la îmbunătățirea straturilor ecologice, cum ar fi specii rezistente la secetă sau aparținând florei native a zonei Câmpiei de Vest;
- Plantarea de material horticol cu valoare peisagistică și botanică ridicată, în scopul creșterii calității spațiilor verzi;
- Posibilitatea realizării de proiecte în parteneriat cu Municipality Timișoara pentru amenajarea Pădurii Verzi, aflată pe domeniul public Timișoara, dar și în imediata proximitate a Dumbrăviței.

În 2021 s-au identificat și extras 250 arbori distruși de pe domeniul comunei Dumbrăvița, pentru a fi înlocuiți cu arbori noi, de același tip. Tot în cursul anului 2021 a început elaborarea registrului spațiilor verzi, în scopul identificării și bunei gestionări a spațiilor verzi și a întregii vegetații la nivel de comună.

Principalele categorii* de spații verzi care se regăsesc în prezent pe teritoriul localității Dumbrăvița sunt:

- **Parc** - spațiu verde, cu suprafața de minimum un hectar, format dintr-un cadru vegetal specific și din zone construite, cuprinzând dotări și echipări destinate activităților cultural-educative, sportive sau recreative pentru populație;
- **Scuar** - spațiu verde, cu suprafața mai mică de un hectar, amplasat în cadrul ansamblurilor de locuit, în jurul unor dotări publice;
- **Păduri de agrement** - pădure sau zonă împădurită în care se realizează diferite lucrări în vederea creării unui cadru adecvat petrecerii timpului liber (Pădurea Verde, aflată în administrarea Municipiului Timișoara, care deși nu se regăsește pe teritoriul comunei, prezintă interes fiind în imediata proximitate).

Pe lângă acestea, Dumbrăvița prezintă potențial pentru crearea altor tipuri de infrastructură verde și verde albastră:

- **Spații verzi pentru protecția lacurilor și cursurilor de apă** – amenajări peisagere realizate în lungul cursurilor de apă sau împrejurul lacurilor;
- **Spații verzi pentru agrement**: baze de agrement, poli de agrement.

Alte categorii* de interes includ:

- **Fâșii plantate** - plantație cu rol estetic și de ameliorare a climatului și calității aerului, realizată în lungul căilor de circulație sau al cursurilor de apă;
- **Culoare de protecție față de infrastructura tehnică** - plantații realizate în lungul căilor de circulație sau în jurul unor instalații cu potențial ridicat de poluare, în vederea ameliorării calității mediului și protejării infrastructurii aferente.

*Categorii preluate din [POR 2021-2027 Ghid orientativ privind investițiile în infrastructura verde](#)

Din punct de vedere al infrastructurii verzi existente, la nivelul anului 2021 existau următoarele **parcuri și scuaruri**:

- Parcul Central - Strada Petofi Sandor
- Parcul Nordic - Strada Magnoliei
- Parcul Terra - Strada Ferventia II / Strada Terra
- Parc - B-dul Petre Țuțea
- Parc - Strada Bruxelles
- Parc / Loc joacă - Strada Nicolae Bălcescu
- Parc / Loc joacă - Strada Crișan

Sunt planificate a se amenaja alte două parcuri, unul în proximitatea Casei de Cultură, iar celălalt pe strada Mark Twain.

De asemenea, în proximitatea Lacului de Acumulare Dumbrăvița, există un spațiu format în mod natural, neamenajat, care se dorește a fi amenajat în viitor pentru promenadă și agrement.

La nivelul administrației locale, există intenția amenajării și/sau reabilitării mai multor spații, printre care:

- Spații aflate pe liziera Pădurii Verzi
- Spații din zona lacului
- Zonă de promenadă realizată prin amenajarea malurilor canalului de desecare
- Amenajarea malurilor Beregsăului (în zona centurii)
- Realizarea unui plan general de dezvoltare în zona fostei unități militare dezafectate în prezent
- Fâșii plantate și culoare de protecție adiacente unor străzi - amenajări noi și reabilitări ale ariilor degradate.

Pentru întreținerea spațiilor verzi existente și amenajarea unor spații verzi noi pe raza comunei, anual se alocă fonduri în bugetul local dedicate lucrărilor de amenajare, reamenajare și întreținere de zone verzi (plantări de arbori, arbuști, conifere, garduri vii și plante floricole). Lucrările de întreținere a spațiilor verzi și a locurilor de agrement au caracter de permanență, fiind prevăzute în programele lunare de lucrări ale societății prestatoare de lucrări în spațiile verzi ale comunei.

La nivelul anului 2020, întreținerea parcurilor, spațiilor verzi și sistemelor de irigare, a locurilor de joacă pentru copii, precum și lucrările de tăieri de corecție, defrișare și elagare a arborilor de pe domeniul public al comunei Dumbrăvița au fost prestate de Societatea Dumbrăvița Investiții⁶.

⁶ Resurse:

Primăria Dumbrăvița

Starea economică, socială și de mediu a Municipiului Timișoara 2020

Raport de Mediu pentru Plan Urbanistic General comuna Dumbrăvița, județul Timiș - 2019

POR 2021-2027 Ghid orientativ privind investițiile în infrastructura verde

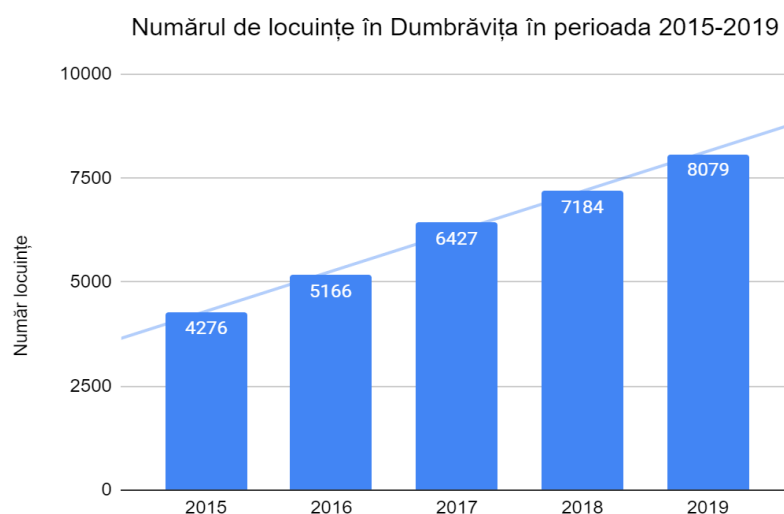
4.6 FONDUL DE LOCUINȚE ȘI EFICIENȚA ENERGETICĂ

Sectorul construcțiilor și operarea clădirilor generează până la 40% din consumul global de energie – o cifră semnificativă în contextul costurilor tot mai mari ale energiei și deficitului de combustibili fosili. La nivelul unei singure clădiri, consumul de energie termică pentru încălzire și pentru asigurarea necesarului de apă caldă menajeră reprezintă aproximativ 70% din consumul total de resurse energetice.

În condițiile în care numărul de clădiri și locuințe crește într-un ritm accelerat de la an la an, devine clar că economia de energie și eficiența energetică trebuie să reprezinte obiective prioritare la toate nivelele. De asemenea, în contextul schimbărilor climatice care au loc la nivel global, trecerea de pe surse de energie clasice bazate pe resurse naturale neregenerabile (petrol, cărbune sau gazele naturale) pe resurse regenerabile “verzi” (energie solară, eoliană, energia apei, geotermică, biomasă) a devenit o necesitate urgentă. În al treilea, dar nu în ultimul rând, trecerea de pe energia generată prin arderea combustibililor fosili pe energia verde facilitează reducerea emisiilor de CO₂, obiectiv care este de o importanță crucială pentru controlul schimbărilor climatice.

În comuna Dumbrăvița, **consumatorii casnici** dețin primul loc atât la consumul de energie electrică, cât și la consumul de gaze naturale. Procentual, în anul 2019, ponderea consumului de energie electrică la consumatorii casnici era de 46,7% din totalul energiei electrice consumate la nivel de comună, și 84,4% din consumul de gaze naturale. În perioada actuală, se manifestă o tendință de creștere a numărului de locuințe ca urmare a creșterii populației. Pe perioada 2015 - 2019 asistăm la o creștere de 89%, numărul de locuințe aproape dublându-se. Se estimează că această tendință de creștere va continua în următorii ani.

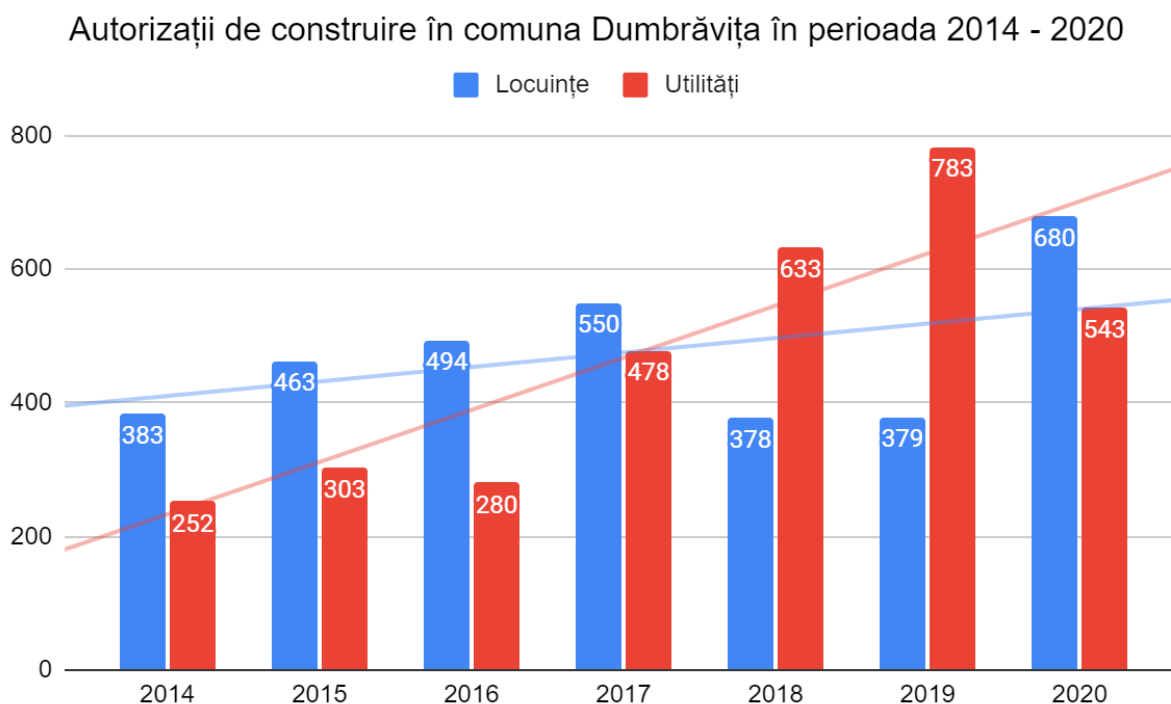
FIGURA 19. NUMĂRUL DE LOCUINȚE ÎN DUMBRĂVIȚA ÎN PERIOADA 2015 - 2019

*Sursa date: Primăria Dumbrăvița

În cazul construcțiilor planificate, pentru care s-au eliberat autorizații de construire pe perioada 2014-2020, se remarcă o creștere între anii 2014 și 2017, urmând doi ani de scădere/stagnare, după care, începând din 2020, tendința de creștere și-a reluat cursul.

FIGURA 20. AUTORIZAȚII DE CONSTRUIRE ÎN COMUNA DUMBRĂVIȚA ÎN PERIOADA 2014 - 2020

*Sursa date: Primăria Dumbrăvița

Alte surse de consum energetic, care pot și trebuie să fie sub controlul autorităților, sunt **clădirile publice** (vezi Lista clădirilor publice din comuna Dumbrăvița în secțiunea 5. Auditul administrativ) și **iluminatul public** (detalii în secțiunea 4.4.3 Infrastructura electrică).

Creșterea eficienței energetice constituie una din direcțiile prioritare ale Strategiei Europa 2020. În acest scop, guvernele și alte autorități au dezvoltat standarde naționale și internaționale pentru “Clădiri Verzi” și standarde de eficiență energetică aplicabile clădirilor. Municipality-urile, proiectanții, operatorii și companiile care administrează clădiri trebuie să asigure conformitatea cu aceste standarde.

În comuna Dumbrăvița există un **Program de îmbunătățire a eficienței energetice**, elaborat în anul 2020 în scopul de a stabili obiectivele comunității în domeniul eficienței energetice și de a planifica acțiunile și măsurile necesare pentru atingerea obiectivelor. Obiectivele programului cuprind:

- Reducerea consumurilor de energie ale clădirilor publice, rezidențiale și a iluminatului public;

- Reducerea emisiilor de CO₂;
- Îmbunătățirea calității serviciilor energetice;
- Dezvoltarea și utilizarea sistemelor de monitorizare, raportare și optimizare a consumurilor energetice;
- Aplicarea de soluții tehnologice moderne și performante;
- Asigurarea siguranței instalațiilor electrice;
- Educarea comunității cu privire la eficiența energetică.

Măsurile care se pot aplica pentru creșterea eficienței energetice pentru clădirile rezidențiale cuprind, dar nu se limitează la:

- Îmbunătățirea izolației termice și hidroizolarea anvelopei clădirii;
- Reabilitarea și modernizarea instalației de distribuție a agentului termic - încălzire și apa caldă de consum, parte comuna a clădiri tip bloc de locuințe, montarea de robinete cu cap termostatic etc.
- Modernizarea sistemului de încălzire: repararea/inlocuirea centralei termice de bloc/scara; achiziționarea și instalarea unor sisteme alternative de producere a energiei din surse regenerabile – panouri solare termice, panouri solare electrice, pompe de caldura și/sau centrale termice pe biomasa etc.;
- Înlocuirea corpurilor de iluminat fluorescent și incandescent din spațiile comune cu corpuri de iluminat cu eficiență energetică ridicată și durată mare de viață;
- Implementarea sistemelor de management al funcționării consumurilor energetice: achiziționarea și instalarea sistemelor inteligente pentru promovarea și gestionarea energiei electrice.

Măsurile care se pot aplica pentru creșterea eficienței energetice pentru clădirile publice cuprind, dar nu se limitează la:

- Îmbunătățirea izolației termice a anvelopei clădirilor;
- Reabilitarea și modernizarea instalațiilor pentru prepararea și transportul agentului termic, apei calde menajere și a sistemelor de ventilare și climatizare;
- Utilizarea surselor regenerabile de energie pentru asigurarea necesarului de energie termică pentru încălzire și prepararea apei calde de consum;
- Implementarea sistemelor de management al funcționării consumurilor energetice: achiziționarea și instalarea sistemelor inteligente pentru promovarea și gestionarea energiei electrice;
- Înlocuirea corpurilor de iluminat fluorescent și incandescent cu corpuri de iluminat cu eficiență energetică ridicată și durată mare de viață.

Măsurile care se pot aplica pentru creșterea eficienței energetice pentru iluminatul public cuprind, dar nu se limitează la:

- Înlocuirea sistemelor de iluminat public cu incandescență cu iluminat prin utilizarea unor lămpi cu eficiența energetică ridicată, durată mare de viață și asigurarea confortului corespunzător (ex. LED), inclusiv prin reabilitarea instalațiilor electrice – stalpi, rețele etc.;
- Achiziționarea/ instalarea de sisteme de telegestiune a iluminatului public.

Alte măsuri posibile, care vizează creșterea eficienței energetice în comuna Dumbrăvița pe termen mediu/lung:

- Analizarea fezabilității folosirii energiei geotermale;
- Analizarea valorificării deșeurilor vegetale și transformarea acestora în biomasă.

Administrația comunei dorește ca în perioada următoare să implementeze proiecte care să cuprindă cât mai multe dintre măsurile de creștere a eficienței energetice. Nu în ultimul rând, administrația este preocupată de identificarea sectoarelor în care se poate acționa, pe cuprinsul întregului lanț tehnico-economic din sfera planificării, producției și consumului de energie, inclusiv în domeniul educării comportamentelor ecologice, pentru a stimula practicile de maximizare a eficienței și de valorificare durabilă a resurselor. Aceasta va avea drept consecință inducerea unei schimbări a comportamentului cetățenilor și al instituțiilor în ceea ce privește utilizarea energiei acasă, la școală, la locul de muncă și în deplasările de zi cu zi⁷.

⁷ Resurse:

Primăria Dumbrăvița

Raport de Mediu pentru Plan Urbanistic General comuna Dumbrăvița, județul Timiș - 2019

Programul de îmbunătățire a eficienței energetice pentru localitatea Dumbrăvița - 2020

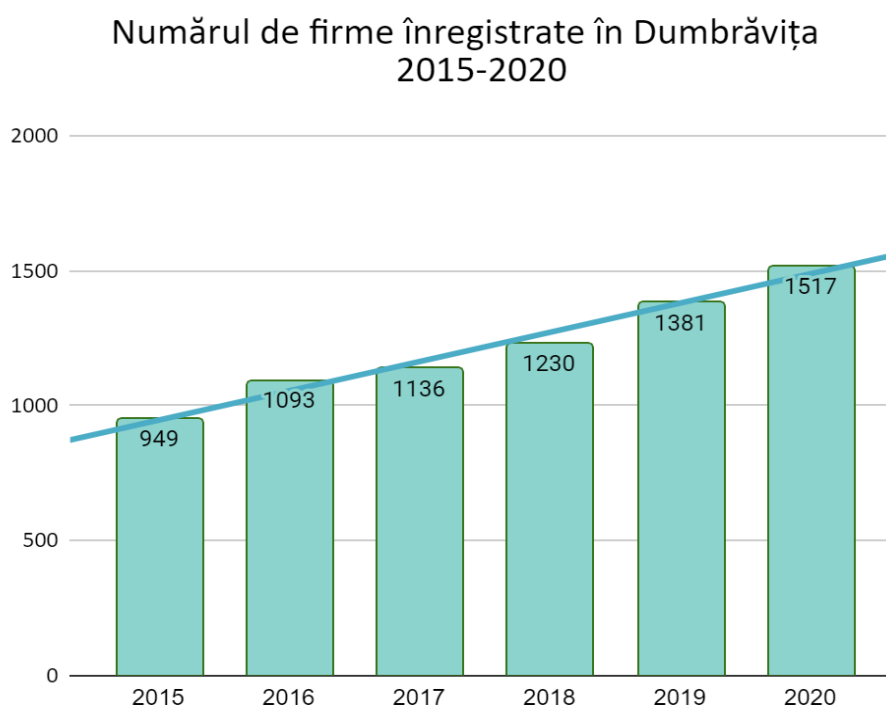
4.7 ECONOMIE ȘI ANTREPRENORiat

4.7.1 DATE GENERALE

În anul **2021** (luna august), pe teritoriul comunei Dumbrăvița erau înregistrate **2.173 societăți comerciale active*** de tip SRL, SA, SNC, SCS, SCA. Dintre acestea, un număr de **1.517 firme** aveau raportările contabile la zi. Analiza face referință în principal la firmele cu raportări la zi.

Pe perioada 2015-2020**, numărul de firme active înregistrate în Dumbrăvița a fost în continuă creștere, cu o rată de creștere anuală după cum urmează: 2016 - 15,2%; 2017 - 3,93%; 2018 - 8,27%; 2019 - 12,28%; 2020 - 9,85%.

FIGURA 21. NUMĂRUL DE FIRME ÎNREGISTRATE ÎN DUMBRĂVIȚA 2015 - 2020

*Sunt considerate active societățile care nu sunt declarate inactive fiscal conform ANAF și sunt în stare de funcțiune conform ONRC. Nu sunt considerate active firmele care au starea de tip radiată, insolventă, întrerupere de funcțiune, faliment, dizolvare, lichidare, fuziune, divizare totală.

** Datele brute au fost preluate din Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană 2021-2027 Polul de creștere Timișoara.

Cifra de afaceri totală pe anul 2020 la nivelul comunei Dumbrăvița totalizează **2.211.507.380 RON (456.196.953 EUR)**. **Profitul net total pe anul 2020** obținut de cele 1.517 societăți comerciale a fost **186.705.771 RON (38.381.964 EUR)**.

În anul 2020, cele 1.517 societăți comerciale totalizau un număr de **5.658 angajați**.

Tabelul de mai jos centralizează **cifra totală de afaceri, profitul net (pierdere) și numărul total de angajați pe anul 2020** pentru cele 1.517 societăți comerciale înregistrate în comuna Dumbrăvița, defalcate pe sectoare economice. Denumirile sectoarelor economice corespund domeniilor de activitate ale codului CAEN în vigoare.

TABEL 14. CIFRA TOTALĂ DE AFACERI, PROFITUL NET ȘI NUMĂRUL TOTAL DE ANGAJAȚI PE ANUL 2020

SECTIUNE CAEN	DENUMIRE SECTOR	Diviziuni CAEN	Firme cu raportări la zi	Total firme/sector	Cifra de afaceri 2020/sector (RON)	Profit net (pierdere) 2020 (RON)	Număr angajați 2020
A	Agricultura, silvicultura și pescuit	01 - 03	24	35	4,040,147	2,186,709	12
B	Industria extractivă	05 - 09	0	2	0	0	0
C	Industria prelucrătoare	10 - 33	111	169	210,236,837	7,334,567	850
D	Producția și furnizarea de energie electrică, gaze, apă caldă și aer condiționat	35	2	4	89,147	(51,574)	1
E	Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	36 - 39	2	3	5,563,972	356,241	26
F	Construcții	41 - 43	226	343	230,406,803	40,857,900	957
G	Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	45 - 47	310	427	552,822,454	41,276,956	840
H	Transport și depozitare	49 - 53	75	130	908,029,591	16,818,258	1,185
I	Hoteluri și restaurante	55 - 56	47	84	38,432,378	608,637	297
J	Informații și comunicații	58 - 63	86	125	40,203,252	18,613,688	140
K	Intermedieri financiare și asigurări	64 - 66	23	30	3,762,067	3,034,171	18
L	Tranzacții imobiliare	68	91	131	39,907,190	14,470,451	102
M	Activități profesionale, științifice și tehnice	69-75	249	325	73,560,736	28,059,956	337
N	Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	77 - 82	86	125	70,384,555	4,881,869	615
O	Administrație publică și apărare; Asigurări sociale din sistemul public	84	0	0	0	0	0
P	Învățământ	85	32	40	3,295,658	801,304	33

Q	Sănătate și asistență socială	86 - 88	64	84	14,867,820	8,396,006	80
R	Activități de spectacole, culturale și recreative	90 - 93	39	48	11,686,691	(1,740,247)	72
S	Alte activități de servicii	94 - 96	50	68	4,218,082	(199,121)	93
T	Activități ale gospodăriilor private etc.	97 - 98		0	0	0	0
U	Activități ale organizațiilor și organismelor extrateritoriale	99		0	0	0	0
Total			1,517	2,173	2,211,507,380	185,705,771	5,658

*Sursa datelor brute: listafirme.ro

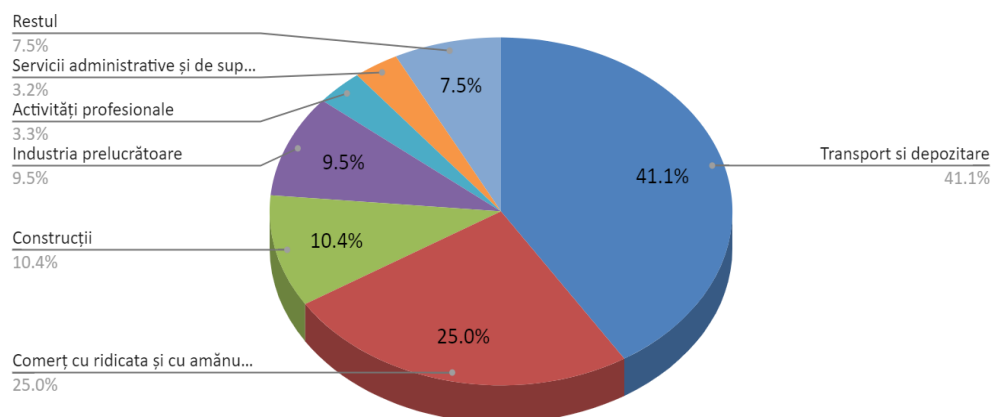
4.7.2 SITUAȚIA ECONOMICĂ

După cifra de afaceri, în anul 2020 sectoarele economice cele mai puternice în comuna Dumbrăvița au fost:

- **H - Transport și depozitare** (41,1%),
- **G - Comerț cu ridicata și amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor** (25%) și
- **F - Construcții** (10,4%), urmate de:
- **C - Industria prelucrătoare** (9,5%),
- **M - Activități profesionale, științifice și tehnice** (3,3%) și
- **N - Activități de servicii administrative și activități de servicii suport** (3,2%).

FIGURA 22. PONDEREA SECTOARELOR ECONOMICE ÎN COMUNA DUMBRĂVIȚA 2020

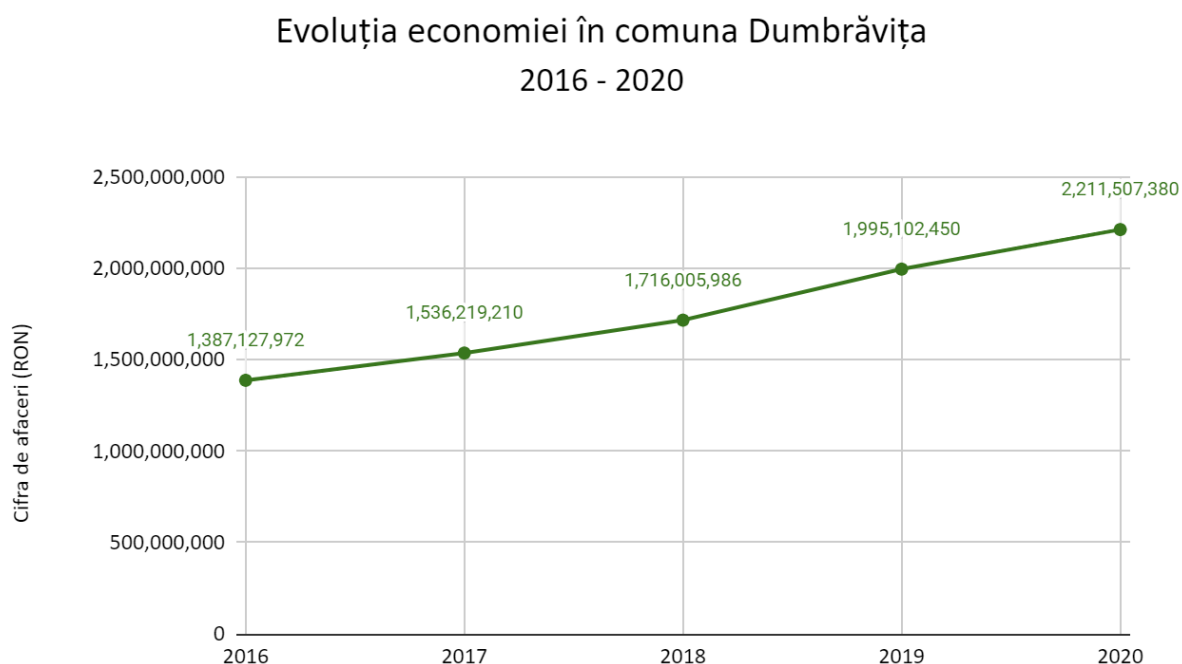
Ponderea sectoarelor economice în comuna Dumbrăvița
2020

În ceea ce privește evoluția economiei comunei, în intervalul 2016-2020, cifra de afaceri totală a înregistrat creșteri de la an la an. Dacă în 2018 și 2019 cifra de afaceri totală a crescut cu 11.70% și respectiv 16,26% pe an, în anul 2020 s-a înregistrat o creștere de 10,85%. Încetinirea ritmului de creștere se datorează în mare măsură pandemiei de COVID-19, care a avut multiple efecte atât asupra economiei locale cât și asupra climatului economic extern.

FIGURA 23. EVOLUȚIA ECONOMIEI ÎN COMUNA DUMBRĂVIȚA 2016 - 2020.

TABEL 15. CIFRA DE AFACERI DEFALCATĂ PE SECTOARE ECONOMICE ÎN PERIOADA 2016-2020 PENTRU COMUNA DUMBRĂVIȚA

SECTIUNE CAEN	DENUMIRE SECTOR	Diviziuni CAEN	Firme cu raportări la zi	Total firme/ sector	Cifra de afaceri 2016	Cifra de afaceri 2017	Cifra de afaceri 2018	Cifra de afaceri 2019	Cifra de afaceri 2020
A	AGRICULTURA, SILVICULTURA SI PESCUIT	01 - 03	24	35	2,987,927	3,629,566	3,425,035	3,867,207	4,040,147
B	INDUSTRIA EXTRACTIVA	05 - 09	0	2	0	0	0	0	0
C	INDUSTRIA PRELUCRATOARE	10 - 33	111	169	110,332,737	115,376,670	124,358,070	175,504,434	210,236,837
D	PRODUCTIA SI FURNIZAREA DE ENERGIE ELECTRICA SI TERMICA, GAZE, APA CALDĂ ȘI AER CONDITIONAT	35	2	4	1,200,989	225,881	101,086	80,176	89,147
E	DISTRIBUTIA APEI; SALUBRITATE, GESTIONAREA DESEURILOR, ACTIVITATI DE DECONTAMINARE	36 - 39	2	3	3,639,996	3,917,129	4,863,684	5,127,060	5,563,972
F	CONSTRUCTII	41 - 43	226	343	107,963,082	162,739,157	186,418,698	212,633,997	230,406,803
G	COMERȚ CU RIDICATA SI CU AMANUNTUL; REPARAREA AUTOVEHICULELOR ȘI MOTOCICLETELOR	45 - 47	310	427	374,243,728	359,272,517	432,101,988	518,559,939	552,822,454
H	TRANSPORT ȘI DEPOZITARE	49 - 53	75	130	476,908,792	561,549,187	659,263,405	750,183,743	908,029,591
I	HOTELURI SI RESTAURANTE	55 - 56	47	84	40,094,791	48,502,469	50,138,300	58,151,470	38,432,378
J	INFORMAȚII ȘI COMUNICAȚII	58 - 63	86	125	8,312,599	14,515,799	18,921,482	25,122,053	40,203,252
K	INTERMEDIERI FINANCIARE ȘI ASIGURARI	64 - 66	23	30	1,296,936	1,984,350	3,543,230	4,654,148	3,762,067
L	TRANZACȚII IMOBILIARE	68	91	131	43,822,410	38,946,066	51,906,162	26,663,849	39,907,190
M	ACTIVITATI PROFESIONALE, ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE	69-75	249	325	35,446,517	50,535,047	53,823,629	70,928,887	73,560,736
N	ACTIVITĂȚI DE SERVICII ADMINISTRATIVE ȘI ACTIVITĂȚI DE SERVICII SUPT	77 - 82	86	125	61,558,844	84,887,972	93,510,984	99,076,928	70,384,555
O	ADMINISTRATIE PUBLICA SI APARARE; ASIGURARI SOCIALE DIN SISTEMUL PUBLIC	84	0	0	0	0	0	0	0
P	INVATAMANT	85	32	40	1,630,339	2,034,676	2,714,658	4,373,201	3,295,658

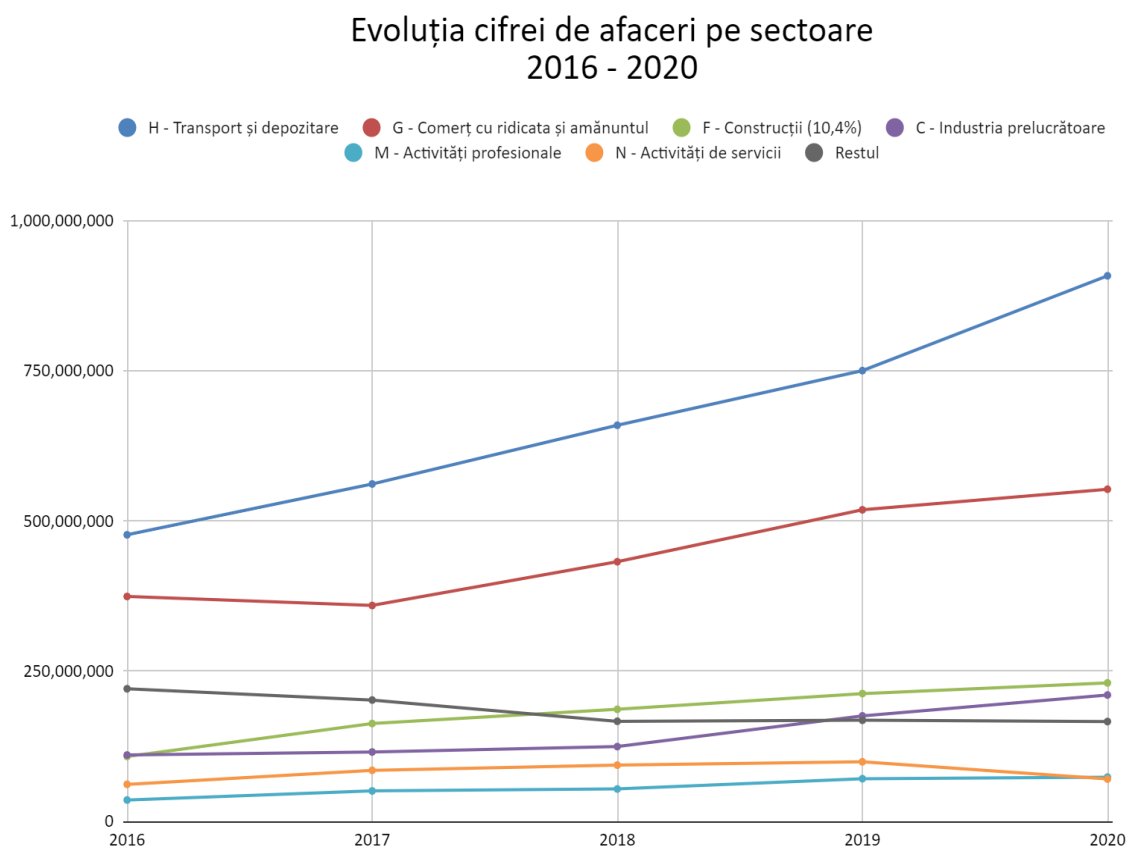

**STRATEGIA DE DEZVOLTARE
A COMUNEI DUMBRĂVIȚA
2021 - 2027**

Q	SANATATE SI ASISTENTA SOCIALA	86 - 88	64	84	3,272,047	4,388,029	7,767,182	10,507,973	14,867,820
R	ACTIVITATI DE SPECTACOLE, CULTURALE SI RECREATIVE	90 - 93	39	48	111,858,638	80,411,373	18,891,740	25,552,142	11,686,691
S	ALTE ACTIVITĂȚI DE SERVICII	94 - 96	50	68	2,557,600	3,303,322	4,256,653	4,115,243	4,218,082
T	ACTIVITĂȚI ALE GOSPODĂRIILOR PRIVATE ÎN CALITATE DE ANGAJATOR DE PERSONAL CASNIC ETC.	97 - 98		0	0	0	0	0	0
U	ACTIVITĂȚI ALE ORGANIZAȚIILOR ȘI ORGANISMELOR EXTRATERITORIALE	99		0	0	0	0	0	0
	TOTAL		1517	2173	1,387,127,972	1,536,219,210	1,716,005,986	1,995,102,450	2,211,507,380

Defalcând pe sectoare, se poate observa o dinamică diferită în anul 2020 față de alți ani. Singurul sector care înregistrează o rată de creștere mai mare decât în anii anteriori este sectorul H - Transporturi. Se remarcă o scădere a ratei de creștere la sectoarele G - Comerțul cu ridicata și amănuntul și M - Activități profesionale, științifice și tehnice. Creșterea în sectoarele F - Construcții și C - Industria prelucrătoare rămâne relativ constantă, pe când sectorul N - Activități de servicii administrative și activități de servicii suport înregistrează o scădere a cifrei de afaceri la nivelul anului 2020.

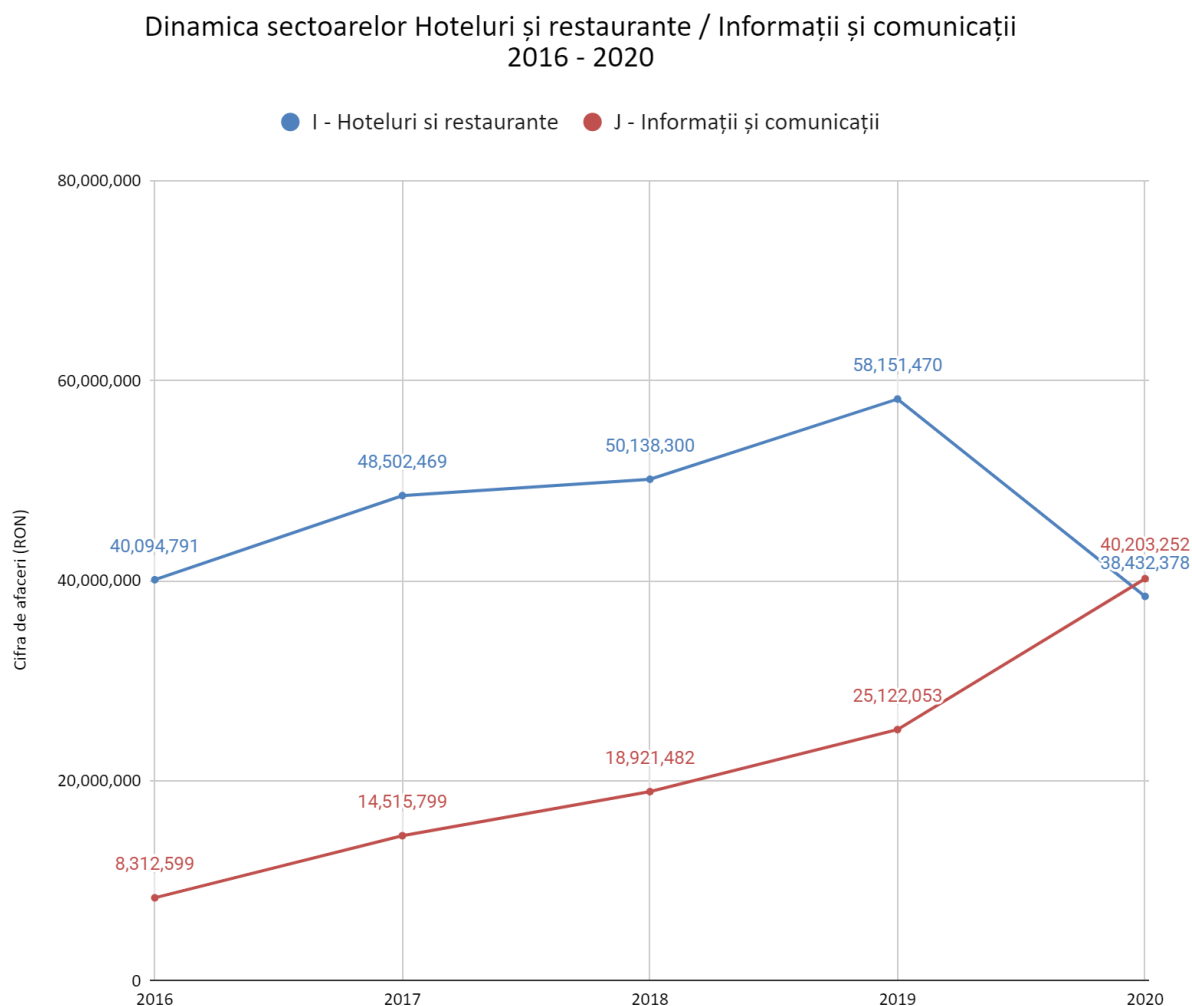
FIGURA 24. EVOLUȚIA CIFREI DE AFACERI PE SECTOARE 2016 - 2020

Extinzând analiza la sectoarele rămase, se remarcă dinamica sectoarelor I - Hoteluri și restaurante și J - Informații și comunicații. Sectorul I cuprinde firme care oferă servicii de cazare și alimentație iar sectorul J cuprinde firme cu activități în industria de software și servicii informatice, telecomunicații, industria cinematografică, difuzare programe, editare. Ponderea acestor sectoare în economia comunei Dumbrăvița, deși mai mică decât în cazul altor sectoare, nu este neglijabilă: 1,7% și 1,8% din cifra de afaceri totală.

Datorită pandemiei de COVID-19, aceste sectoare s-au comportat mult diferit în ultimul an față de anii anteriori. Astfel sectorul I a înregistrat o scădere de 33,91%, pe când sectorul J a crescut cu 60,03%. În contextul pandemiei de COVID-19, rezultatele sunt consistente cu dinamica națională și globală.

FIGURA 25. DINAMICA SECTOARELOR HOTELURI ȘI RESTAURANTE / INFORMAȚII ȘI COMUNICAȚII 2016 - 2020

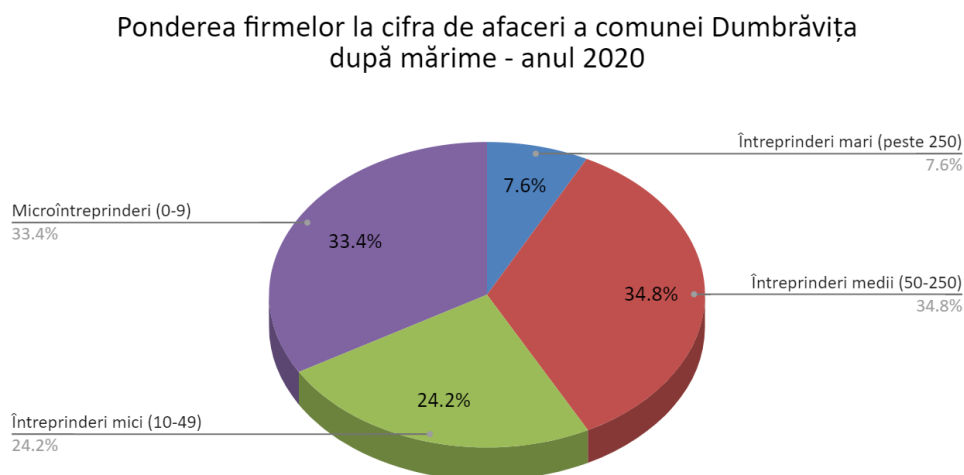
La sfârșitul anului 2020, firmele înregistrate în Dumbrăvița erau repartizate pe următoarele clase de mărime: întreprinderi mari - 1, întreprinderi medii - 15, întreprinderi mici - 95, microîntreprinderi - 1406. (Au fost luate în considerare firmele care au depus bilanțul pe anul 2020.)

TABEL 16. FIRME: CLASE DE MĂRIME DUPĂ NUMĂRUL DE ANGAJAȚI

CLASA FIRME DUPĂ NUMĂRUL DE ANGAJAȚI	NUMĂR FIRME/ CLASĂ	CIFRA AFACERI TOTALĂ 2020 (RON)/CLASĂ	PONDEREA CLASELOR LA CA TOTALĂ (%)	CIFRA AFACERI MEDIE 2020 (RON)/CLASĂ
Întreprinderi mari (peste 250)	1	167,097,176	7.56%	167,097,176
Întreprinderi medii (50-250)	15	769,201,422	34.78%	51,280,095
Întreprinderi mici (10-49)	95	535,704,296	24.22%	5,638,993
Microîntreprinderi (0-9)	1406	739,504,486	33.44%	525,963
Total	1517	2,211,507,380	100.00%	

Se poate observa că există o corelație directă între cifra de afaceri medie și dimensiunea companiei - cu cât crește numărul de angajați, cu atât crește și cifra de afaceri. **În ceea ce privește participarea la cifra de afaceri a comunei Dumbrăvița, microîntreprinderile dețin o pondere surprinzător de mare: 33,44%.** Deși cifra de afaceri medie a clasei este cea mai mică - 525.963 RON, numărul mare de firme face ca această clasă să se constituie într-un pilon de bază a dezvoltării comunei. Acest lucru este deosebit de îmbucurător, deoarece un număr mare de firme mici dar prospere este esențial și constituie premiza dezvoltării sănătoase a mediului de afaceri local.

FIGURA 26. PONDEREA FIRMELOR LA CIFRA DE AFACERI A COMUNEI DUMBRĂVIȚA DUPĂ MĂRIME - ANUL 2020

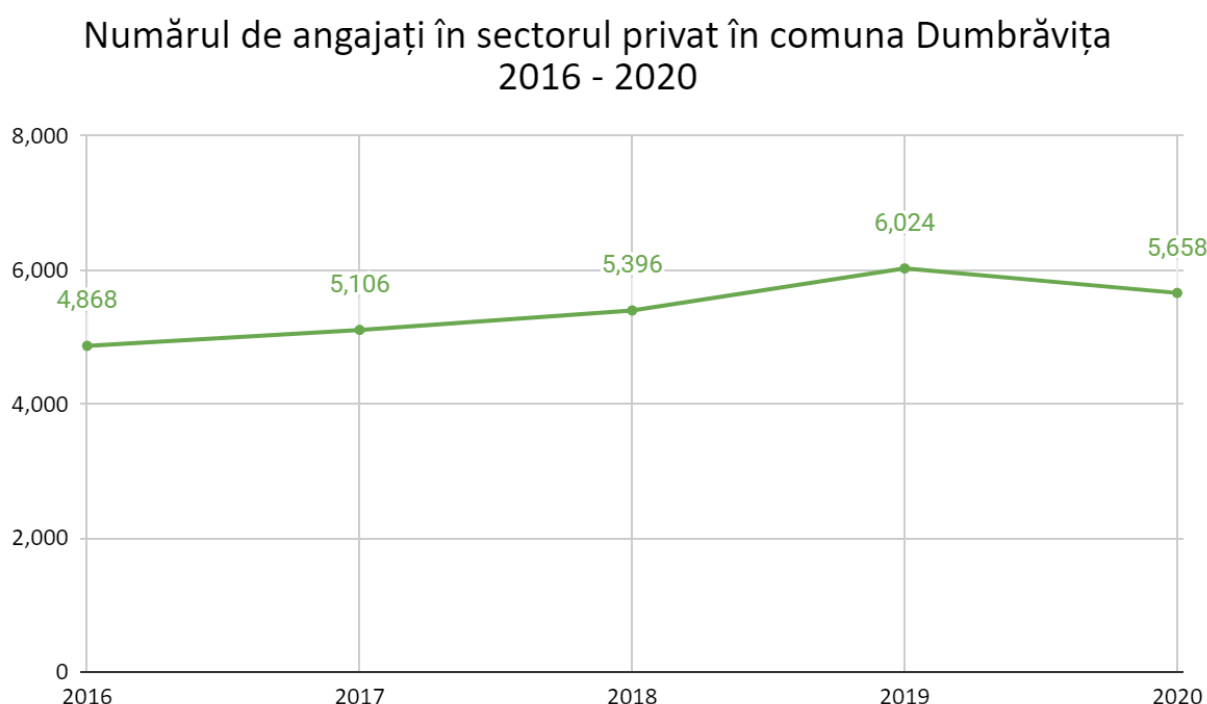

4.7.3 FORȚA DE MUNCĂ

În anul 2020, cele 1.517 societăți comerciale înregistrate în Dumbrăvița totalizau un număr de **5.658 angajați**.

Numărul angajaților în sectorul privat a înregistrat o creștere de la an la an între anii 2016 și 2019. Rata de creștere a fost 4,89% în 2017, 5,68% în 2018 și 11,64% în 2019. În anul pandemiei de COVID-19 2020, s-a înregistrat o scădere de 6,08%, după cum se poate observa din graficul de mai jos:

FIGURA 27. NUMĂRUL DE ANGAJAȚI ÎN SECTORUL PRIVAT ÎN COMUNA DUMBRĂVIȚA 2016 - 2020

Pentru comparație, la nivelul anului 2019, Timișoara raporta 88.397 angajați, iar pentru întregul pol de creștere numărul de angajați era de 110.652.

Județul Timiș are una dintre cele mai scăzute rate ale șomajului din România, de 1,27% în 2020, reprezentând o ușoară creștere comparativ cu 2019, când era de 0,97%. Creșterea este explicabilă în contextul pandemiei COVID-19. La nivelul comunei Dumbrăvița, numărul de șomeri din 2020 raportat la mia de locuitori a fost 4,39. Pentru comparație, pentru anul 2020 Timișoara a raportat 3,17 șomeri la mia de locuitori. La nivelul Polului de creștere Timișoara s-au raportat 4,75 șomeri la mia de locuitori (date preluate din Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană 2021-2027 a Polului de creștere Timișoara)

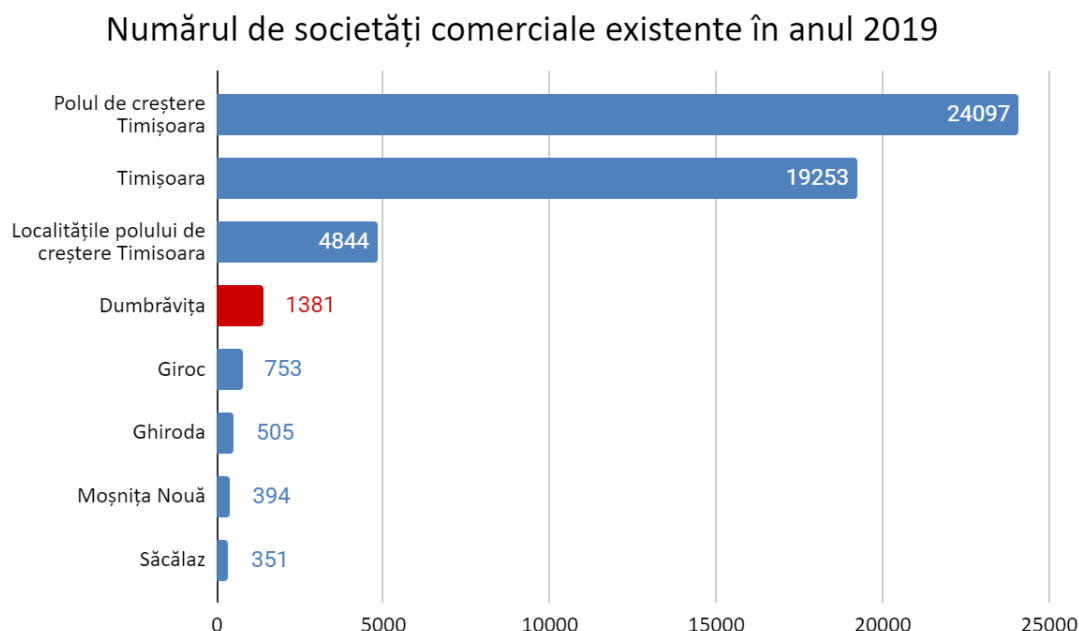
4.7.4 DATE COMPARATIVE

Următoarele informații sunt prelucrate după date preluate din Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană 2021-2027 a Polului de creștere Timișoara.

Numărul de societăți comerciale existente în 2019 la nivelul Polului de creștere Timișoara

Dumbrăvița ocupă primul loc între localitățile polului de creștere, firmele înregistrate în comună constituind 28,5% din totalul societăților comerciale la nivelul localităților polului.

FIGURA 28. NUMĂRUL DE SOCIETĂȚI COMERCIALE EXISTENTE ÎN ANUL 2020 - POL DE CREȘTERE

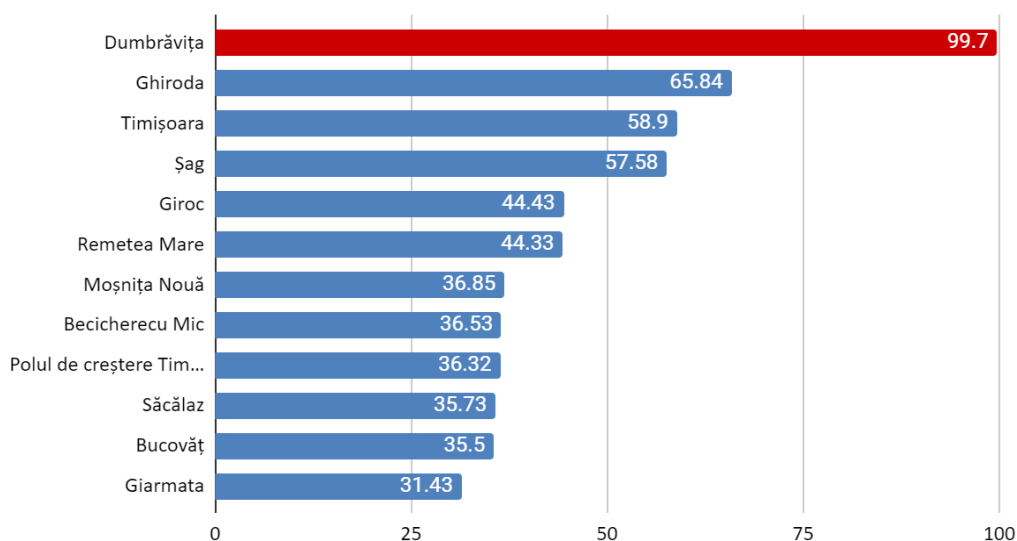

Numărul de societăți comerciale raportat la mia de locuitori pe anul 2019

Dumbrăvița ocupă primul loc în polul de creștere, incluzând municipiul Timișoara, cu 99,7 unități la mia de locuitori.

FIGURA 29. NUMĂRUL DE SOCIETĂȚI COMERCIALE LA MIA DE LOCUITORI PE ANUL 2019 - POL DE CREȘTERE

Numărul de societăți comerciale la mia de locuitori pe anul 2019

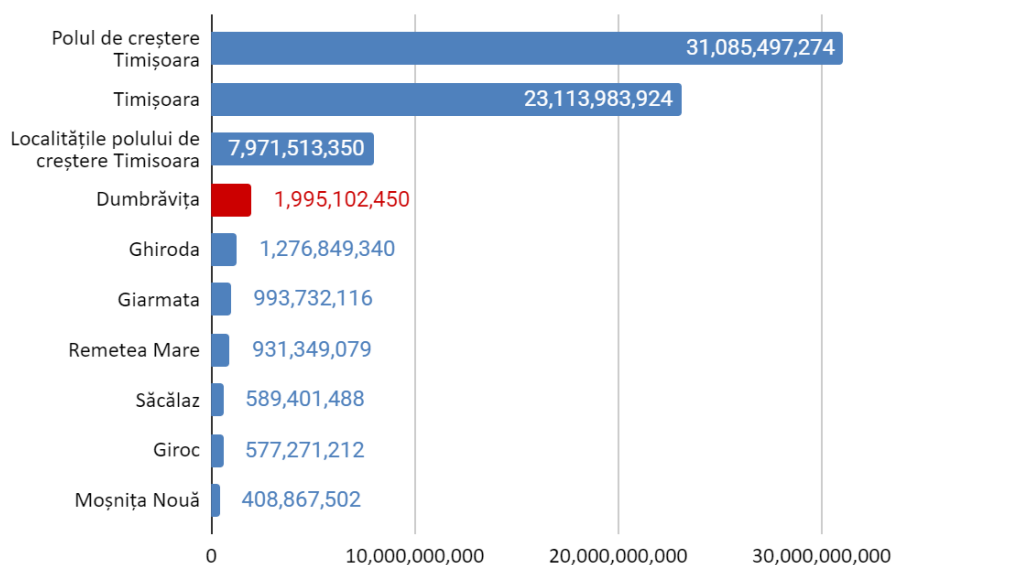

Cifra de afaceri (RON) la nivelul Polului de creștere Timișoara în 2019

Dumbrăvița ocupă primul loc, cu o pondere de 25,03% din cifra de afaceri totală la nivelul localităților polului (excluzând municipiul Timișoara). Dacă luăm în considerare municipiul Timișoara, ponderea cifrei de afaceri a comunei este de 6,42% din total.

FIGURA 30. CIFRA DE AFACERI PE ANUL 2019 - POL DE CREȘTERE

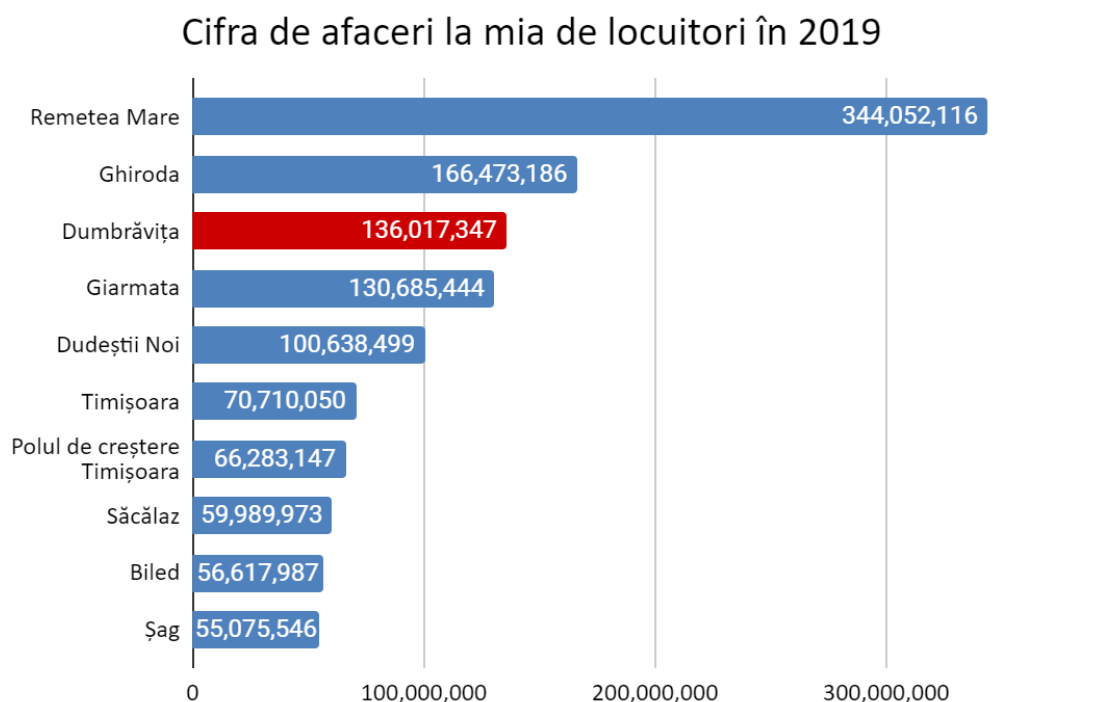
Cifra de afaceri pe anul 2019

Cifra de afaceri (RON) în 2019 raportată la mia de locuitori la nivelul Polului de creștere

Cifra de afaceri la mia de locuitori pentru comuna Dumbrăvița este de 136,017,347 RON/1000 locuitori. În cadrul Polului de creștere, Dumbrăvița ocupă locul al treilea, după Remetea Mare și Ghiroda.

FIGURA 31. CIFRA DE AFACERI LA MIA DE LOCUITORI ÎN ANUL 2019 - POL DE CREȘTERE

4.7.5 ALTE CONSIDERENTE

Administrația locală este conștientă de necesitatea realizării unui **context favorabil atragerii investitorilor locali sau externi**, care să ajute la dezvoltarea economiei în comună. Acest lucru este esențial pentru dezvoltarea durabilă a comunei, prin crearea de forță de muncă, creșterea contribuțiilor la bugetul local, creșterea bunăstării locale și comercializarea de noi produse și/sau servicii atractive pentru clienți.

În acest scop, se urmărește crearea și perfecționarea unor **structuri suport** în sprijinul dezvoltării economiei locale. La momentul actual, în comună există un **incubator de afaceri** construit în scopul susținerii afacerilor start-up. Incubatorul de afaceri Dumbrăvița oferă: 12 spații de birouri cu suprafețe între 12 și 50 mp cu echipamente de birotică incluse; 4 spații pentru producție - o hală cu suprafața de 500 mp, o hală cu suprafața de 250 mp și 2 hale cu

suprafața de 150 mp; o sală de conferințe de capacitate 24 locuri, cu proiector/ecran proiecție și sistem audio. Incubatorul asigura, în luna decembrie 2020 o rată de ocupare de 100%. De asemenea, în comună există numeroase **clădiri de birouri** destinate afacerilor locale.

Un fapt demn de menționat îl constituie **demararea în 2021 în comuna Dumbrăvița a lucrărilor de construcție de către firma IKEA**, retailer de mobilă. Prezent în România cu două magazine în București, firma va fi amplasată pe terenul dintre bulevardul Petre Țuțea și DN69 Timișoara – Arad. Clădirea va fi ridicată pe 3 nivele (subsol, parter și etaj), cu posibilitate de extindere până la un nivel maxim de înălțime de 3 etaje. Centrul va include parcuri, alei pietonale, spații verzi, pompe geotermale, instalație panouri fotovoltaice și va include atât un spațiu comercial cât și birouri, spații de servicii și alte funcțiuni complementare.

La data de 1 iulie 2021 era deja amenajat noul sens giratoriu la intersecția Bulevardului Petre Țuțea cu Calea Aradului. Amplasat pe un teren de 85.000 mp, magazinul va avea o suprafață de 27.000mp. Termenul de finalizare estimat este anul 2023⁸.

⁸Resurse:

Baza de date listafirme.ro

Strategia integrată de dezvoltare urbană a Polului de Creștere Timișoara 2021-2027

4.8 CULTURĂ ȘI TURISM

4.8.1 CULTURA

Fiind expresia identității, a diversității și a multitudinii de etnii care conviețuiesc împreună, cultura reprezintă un factor esențial în educație, inovație și creativitate pentru toate categoriile de vârstă.

Principalele obiective culturale ale localității au în vedere:

- Sporirea interesului comunității pentru viața culturală,
- Creșterea calității vieții prin cultură în cartiere sau zone de intervenție,
- Creșterea gradului de incluziune și coeziune socială,
- Responsabilizarea față de patrimoniu și tradițiile culturale ale comunei,
- Susținerea economiei locale,
- Îmbunătățirea accesului și a informării cetățenilor cu privire la actele culturale din comună.

4.8.1.1 CONTEXT ISTORIC ȘI SOCIAL

Diversitatea etnică și religioasă a locuitorilor, precum și proximitatea municipiului Timișoara sunt factori care au contribuit la existența unei vieți culturale intense în comuna Dumbrăvița încă de la început. Prima sărbătoare a localității, “Sărbătoarea secerișului”, a avut loc în august 1892, în contextul în care exploatarea agricolă în comună abia începuse iar locuitorii încă își construiau casele. Ulterior, viața culturală s-a diversificat, sărbătorile satului devenind tradiții, animate de prezența trupelor de teatru și dans și a formațiilor muzicale.

Datorită condițiilor socio-economice, începând cu prima decadă a mileniului al III-lea, populația Dumbrăviței a înregistrat o creștere explozivă. Marea majoritate a noilor locuitori se încadrează în profilul de populație tânără, activă, cu nivel înalt de educație, și implicit cu deschidere față de cultură.

Evenimentele culturale desfășurate pe raza comunei oferă locuitorilor perspective noi de implicare în viața comunității, contribuind la păstrarea tradițiilor și descoperirea identității culturale de către cei mai noi locuitori. Datorită proximității Timișoarei, locuitorii comunei pot beneficia și de programele și facilitățile culturale ale municipiului.

4.8.1.2 INFRASTRUCTURA CULTURALĂ ȘI TRADIȚIA ARTISTICĂ

Infrastructura culturală. În localitate există o Casă de Cultură a cărei construcție a fost finalizată în anul 2021. Sala mare are o capacitate de 800 locuri pe scaune, existând mai multe săli de dimensiuni mai reduse potrivite pentru desfășurarea activităților artistice și de club. De asemenea, Sala Polivalentă din comună, aflată în proximitatea Casei de Cultură, are capacitatea de a găzdui evenimente culturale, având capacitatea de 500 locuri pe scaune. În comună există o bibliotecă maghiară, localizată în interiorul Bisericii Reformate.

În comună există câteva **elemente de patrimoniu imobil**:

- **Primele case** construite în Dumbrăvița datează din anul 1892. Acestea au fost construite după proiecte tip și prevedeau cel puțin două camere, anexe și acoperiș de țiglă. Câteva dintre casele construite atunci încă există, în zona intersecției străzilor Tudor Vladimirescu și Franyo Zoltan.
- **Biserica Reformată.** Ridicată între 1897 și 1901 după planurile arhitectului Ignác Alpár, unul dintre cei mai vestiți arhitecți din Budapesta de la acea vreme, a fost prima biserică ridicată în localitatea Dumbrăvița. Construită în stil neogotic și situată în Parcul Central al localității, biserica reformată reprezintă un punct important în viața spirituală și culturală a comunei, pe lângă slujbele religioase găzduind concerte liturgice și de muzică clasică.
- **Biserica Romano-Catolică;** este un locaș reprezentativ în special prin arhitectura clădirii sale (în România există doar două biserici cu o astfel de arhitectură);
- **Monumente:** în fața bisericii reformate se găsesc monumentele comemorative închinat eroilor căzuți în cele două războaie mondiale, precum și un bust al poetului Petofi Sandor. În fața Școlii Generale se află grupul statuar Petőfi - Eminescu - Slavici.

Tradiția artistică. În comuna Dumbrăvița există numeroase cluburi și asociații, în special pentru copii, unde aceștia pot experimenta și valoriza domeniul artistic preferat.

De asemenea, arta se regăsește în toate formele sale, oferta fiind generoasă în ceea ce privește artele plastică (pictură, grafică, sculptură, arhitectură, meșteșug artistic), artele dramatice (teatru, dans, coregrafie și cinematografie), muzicale (vocală și instrumentală) și literare (epică, dramaturgică și lirică). Specifice pentru comuna Dumbrăvița sunt ansamblurile corale și de dans ale comunității maghiare, cum ar fi Ansamblul coral al vârstnicilor Szepkoruak.

4.8.1.3 SĂRBĂTORI, TRADIȚII ȘI EVENIMENTE

Fiind o localitate cu vechi tradiții culturale, Dumbrăvița beneficiază de o paletă culturală amplă și diversificată, cuprinzând atât sărbători tradiționale cât și evenimente de tip modern și contemporan.

Dintre sărbătorile tradiționale amintim: **Zilele comunei, Festivalul Tocăniței, Ruga Ortodoxă, Ziua Reformateiei, Ruga Romano-Catolică.**

Comunitatea maghiară organizează multiple evenimente, precum concursul de interpretare a cântecelor populare intitulat **Oszirozsa**, care își propune păstrarea cântecul popular maghiar prin descoperirea și sprijinirea tinerelor talente, fiind un concurs unic în țara noastră. La acest eveniment participă anual copii din 17 județe, câștigători ai fazelor județene. **Casa tradițională maghiară** este un alt eveniment în care este prezentată istoria comunei cu ajutorul fotografiilor de altădată, numeroase activități și o serată de romanțe.

Alte evenimente tradiționale sunt Șezătoarea de Crăciun organizată de Asociația maghiarilor; Confectionarea coronițelor de advent, eveniment organizat de Biserica Romano-Catolică și Biserica Reformată; Bal tradițional, organizat de Formația Gospodinilor din comună; Recoltarea porumbului ca pe vremuri; Balul Strugurilor.

În ultimii ani, în comună s-a încetățenit sărbătorirea anuală simultană, la data de 15 ianuarie, a poezilor Mihai Eminescu și Petofi Sandor.

Începând cu toamna anului 2020 s-a implementat un nou concept de implicare socială, și anume **co-participarea locuitorilor în elaborarea Agendei Culturale**, existând un apel către toți locuitorii pentru a trimite propuneri de proiecte culturale. Rezultatul a fost o agendă culturală 2021 diversificată, influențată de multiple grupuri sociale. Pe lângă evenimentele tradiționale, **Agenda Culturală 2021** a cuprins evenimente precum:

- “Scena de acasă” prezintă artiști locali și nu numai, care abordează diferite stiluri muzicale (rock, jazz, pop) și care susțin concerte în locuri neconvenționale
- Spectacole de teatru și teatru de păpuși
- Lucrări de artă în spațiul public
- Concerte cu muzică pop, soul, funk, electric sound, jazz, concerte de muzică clasică
- Festival de film
- Muzica de film cu proiecție
- Târg producători, târg artiști locali, șezătoare
- Simpozion de sculptură în metal
- Expoziție de artă
- Activități desfășurate în cadrul școlii (teatru la catedră, simpozionul elevilor, maratonul toleranței, english summer school)
- Dumbrăvița live (povești de succes, antreprenori de succes, o seară caritabilă de Crăciun)
- Serbare de Crăciun pentru copii

Aceste evenimente au rol de factor integrator la nivelul comunității. În colaborare cu educația, evenimentele culturale favorizează coeziunea socială, încurajarea artiștilor locali, îmbunătățirea relației dintre operatorii culturali și administrația publică precum și sprijinirea minorităților și păstrarea tradițiilor. Începând cu 2022, pentru a veni în sprijinul actorilor implicați în viața culturală a comunei și a ușura accesul la resursele puse la dispoziție, autoritățile publice au

stabilit un **regulament cadru** pentru finanțarea proiectelor culturale. Acest regulament este întemeiat pe principii și criterii clare, care permit crearea unei conexiuni reale între administrație și actorii comunității locale implicați în actul cultural.

4.8.1.4 CULTE RELIGIOASE

Diversitatea etnică și multiculturalitatea, caracteristice localității, se reflectă și în numărul mare de biserici reprezentând **culte religioase** din Dumbrăvița:

Biserica Reformată este cea mai veche biserică din Dumbrăvița (vezi mai sus).

Biserica Sfântul Vasile Cel Mare reprezintă lăcașul de cult al comunității ortodoxe, construcția fiind un model de arhitectură sacrală modernă, îmbrățișând și arhitectura bizantină veche din România. Construcția a început în anul 1996 și a fost finalizată în anul 2005.

Biserica Romano-Catolică "Sfânta Maria, Regina Rozariului" a fost construită în anul 1972 de către arhitectul Hans Fackelmann. Este cea de-a doua Biserică modernă a episcopiei și prima din județul Timiș. Turnul Bisericii nu a fost ridicat deoarece sistemul politic din acea perioadă nu a permis acest lucru.

Biserica Greco-Catolică. De-a lungul timpului au sosit în comună familii de greco-catolici din Ardeal care au frecventat Biserica Romano-catolică în perioada în care Biserica greco-catolică a fost scoasă în afara legii. Parohia Greco-Catolică a fost înființată în anul 2007 iar astăzi credincioșii se pot bucura de lăcașul de cult a cărui hram se sărbătorește de Rusalii, începând cu anul 2020.

Biserica Penticostală Elim din Dumbrăvița, datând din 1987, este una dintre cele 33 filiale ale Bisericii Elim fondate începând cu 1928 în județul Timiș.

4.8.2 TURISM

Prin hotelurile, restaurantele și pensiunile de bună calitate, comuna Dumbrăvița oferă posibilități de petrecere a timpului atât pentru turiștii cu destinația Timișoara/Banat cât și pentru ieșiri pe termen scurt.

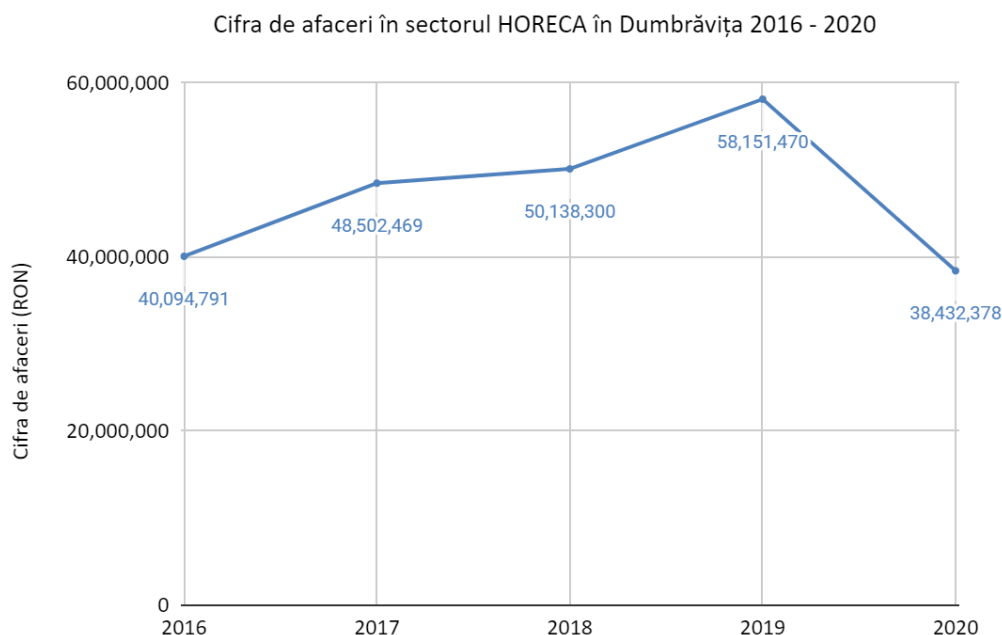
Sectorul HORECA este reprezentat de societățile comerciale aparținând următoarelor categorii de clasificare CAEN:

- Hoteluri și alte facilități de cazare similare
- Facilități de cazare pentru vacanțe și perioade de scurtă durată
- Alte servicii de cazare
- Restaurante
- Activități de alimentație (catering) pentru evenimente
- Baruri și alte activități de servire a băuturilor

Sectorul HORECA contribuie în mod semnificativ la economia comunei, cu 1,7% din cifra de afaceri totală pentru anul 2020.

Între anii 2016 și 2019, **cifra de afaceri** în industria HORECA a crescut în fiecare an. În anul 2020, datorită pandemiei de COVID-19, aceasta a înregistrat o scădere de 33,91% față de anul precedent:

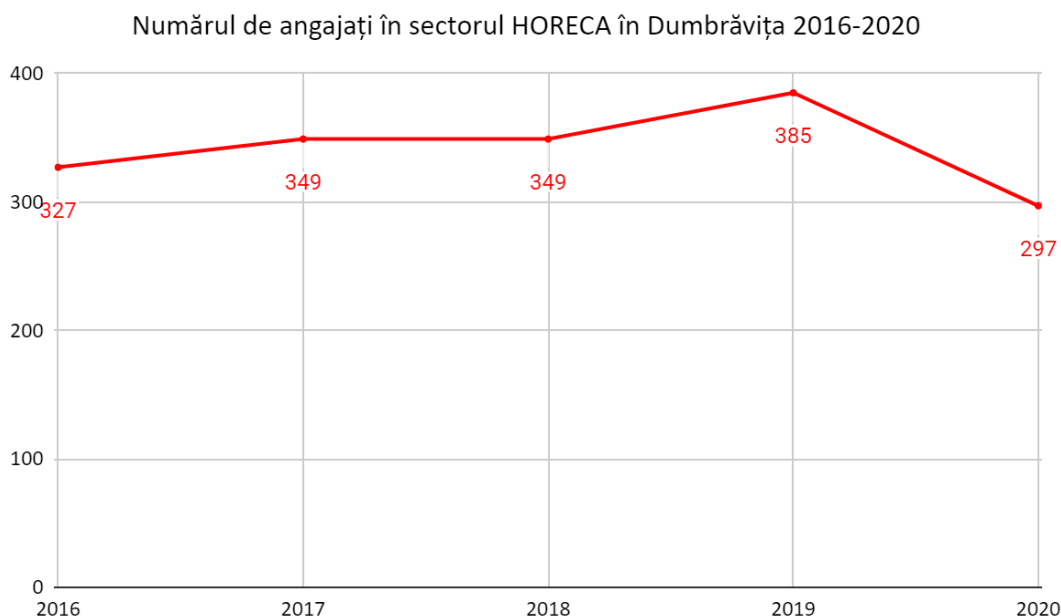
FIGURA 32. CIFRA DE AFACERI ÎN SECTORUL HORECA ÎN DUMBRĂVIȚA 2016 - 2020

În ceea ce privește **numărul de angajați**, în anul 2020 în industria HORECA erau angajate 297 persoane, reprezentând 5,25% din numărul total de angajați în companiile private din Dumbrăvița.

Variația numărului de angajați din industria HORECA în intervalul 2016-2020 este prezentată în graficul de mai jos. Se poate observa și în acest caz trendul crescător pe perioada 2016-2019, urmat de o scădere cu 22,9% în anul 2020.

FIGURA 33. NUMĂRUL DE ANGAJAȚI ÎN SECTORUL HORECA ÎN DUMBRĂVIȚA 2016 - 2020

Odată cu diversificarea agendei culturale, numărul și tipul de evenimente a crescut semnificativ. Acest fapt contribuie și la atragerea turiștilor cu destinații în județul Timiș, aducând beneficii economice întregii comune. În viitor, se va avea în vedere stimularea **turismului de evenimente** prin diversificarea în continuare a ofertei și creșterea calității evenimentelor cultural-sportive din comună.

În 2016, Municipiului Timișoara i-a fost acordat titlul de Capitală Culturală Europeană pentru anul 2021. Datorită pandemiei de COVID-19, programul a fost amânat cu doi ani, astfel încât acesta se va desfășura în anul 2023. Având în vedere proximitatea Dumbrăviței de municipiul Timișoara și oportunitățile pe care acest program le aduce, administrația comunei intenționează să aplice o serie de măsuri concrete în scopul atragerii unui număr cât mai mare de turiști:

- Creșterea numărului și diversificarea tipurilor de evenimente;
- Creșterea calității evenimentelor prin invitarea unor personalități de renume, dar și prin promovarea artiștilor locali și a tinerilor artiști;
- Implementarea de programe culturale în parteneriat cu municipiul Timișoara/CJT.

4.9 EDUCAȚIE

Prima școală din Dumbrăvița a fost construită în 1892, pe locul pe care se află în prezent Școala Gimnazială. Funcționând cu predare în limba maghiară, școala era frecventată de copiii din sat și din localitățile învecinate, și chiar de copii de alte etnii care doreau să învețe în limba maghiară. Prezența copiilor din alte localități a determinat autoritățile să construiască și un internat, iar în 1906 școala număra nu mai puțin de 400 elevi.

La finalul anului 2020, în Dumbrăvița erau înscriși în sistemul de învățământ un număr de 1385 copii, dintre care: 426 elevi la grădiniță, 637 în învățământul primar și 322 în învățământul gimnazial. În 2021 s-a înregistrat cea mai mare creștere numerică anuală din istoria Dumbrăviței, de 294 copii, fiind înscriși 1.678 elevi din ciclul preșcolar și școlar. Datorită populației tinere prezente în număr mare, cu o medie de 1,7 copii pe familie, și dat fiind gradul de dezvoltare a localității, este clar că această tendință va persista în următorii ani.

4.9.1 INFRASTRUCTURA EDUCAȚIONALĂ

Școala Gimnazială Comuna Dumbrăvița cuprinde învățământ primar și gimnazial. Școala beneficiază de următoarele dotări:

- Corpul vechi, complet renovat, cuprinzând 5 săli de clasă, sală profesorală, secretariat, direcțiune și un grup sanitar;
- Corpul nou, P+2E+M, construit prin cofinanțare Primăria Dumbrăvița – M.Ed.C.T, care cuprinde 19 săli de clasă, două cabinete de recuperare, grupuri sanitare, camera centralei termice, camera tehnică și sală cu materiale didactice;
- Corp vechi reabilitat cu două săli de clasă, un grup sanitar și un vestiar;
- un corp vechi, în afara incintei școlii, la parterul unui bloc, complet renovat în anul 2005, format din: subsol, parter cu 5 săli de clasă, 3 vestiare, sală de mese, sală arhivă, birou administrator, cabinet medical, spălătorie, bucătărie, magazie de alimente, 4 grupuri sanitare;
- Sală de sport nou construită, finalizată în 2007;
- Teren de sport acoperit;
- Sala de evenimente;
- Cinci clase modulare.

Grădinița cu program prelungit, are o capacitate de 300 copii (10 grupe). Suprafața construită la sol este de 746,59 mp iar suprafața totală desfășurată este de 1463,11mp. Grădinița, construită în regim P+E, beneficiază de următoarele dotări:

- 10 săli de clasă
- Sală de mese

- Grupuri sanitare
- Cabinet medical autorizat
- Vestiare
- Spații depozitare
- Secretariat
- Anexe
- Curte
- Parcare

Datorită numărului mare de elevi preșcolari, o parte din aceștia își desfășoară activitatea în spații închiriate, care nu sunt nici suficiente, nici optimizate din punctul de vedere al condițiilor în care se desfășoară activitatea de educație. Soluția găsită a fost relocarea grupelor din spațiile închiriate la Centrul de Zi, după reorganizarea acestuia prin Hotărâre de Consiliu și reamenajare.

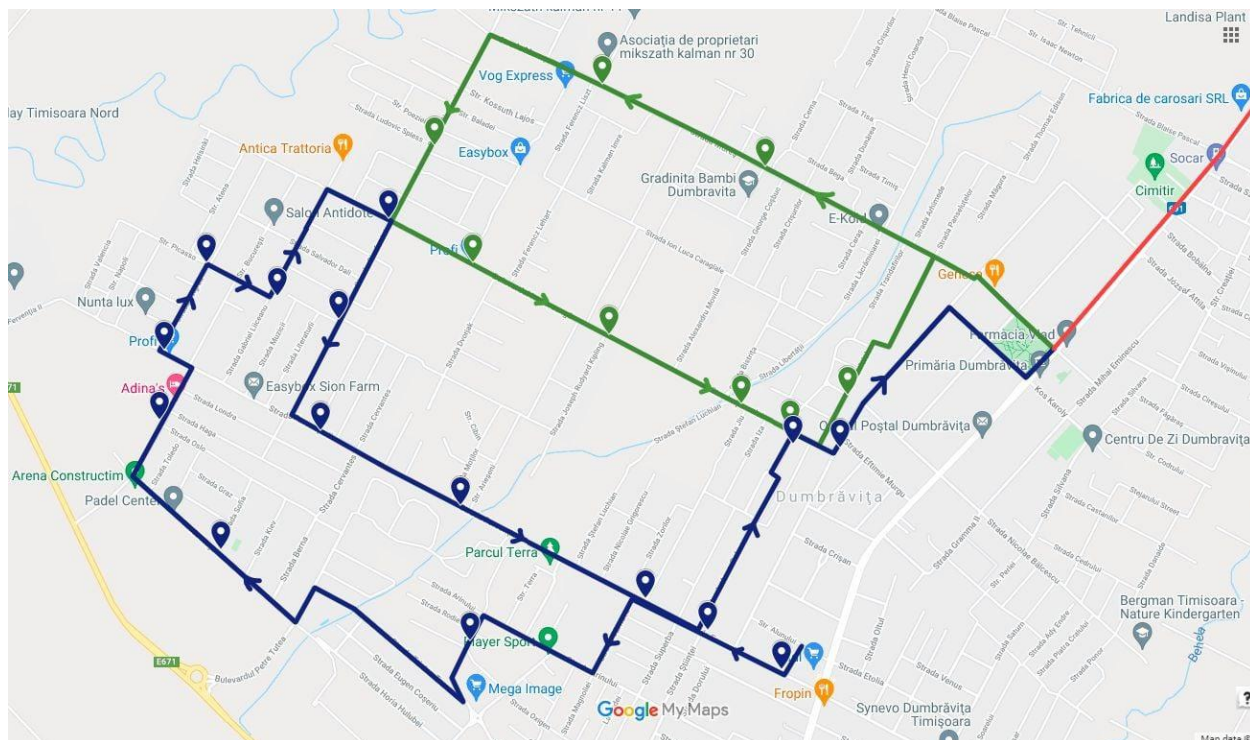
În ceea ce privește clasele de nivel școlar, s-au organizat și amenajat 7 clase în incinta Casei de Cultură. Aceasta reprezintă o soluție temporară, până la finalizarea instituțiilor de învățământ aflate în diverse faze de construcție. La sfârșitul anului 2021, în Dumbrăvița erau în construcție :

- **O nouă școală**, finalizată în proporție de 40%. În școală vor putea învăța copii din ciclul primar și gimnazial, fiind proiectate opt clase, trei laboratoare, o bibliotecă, o sală de sport și un bazin de înot;
- **O creșă**, ridicată deja în proporție de 80%.

Deși în anul 2021 s-a reușit asigurarea locurilor pentru toți copiii care s-au înscris atât la școală, cât și la grădiniță, soluțiile actuale nu vor fi suficiente în viitor, fiind nevoie urgentă de investiții într-o infrastructură educațională adecvată.

Sistemul de transport local pentru elevi cuprinde, în anul școlar 2021 - 2022, trei rute distincte. Traseul și stațiile pentru transportul școlarilor este asigurat, în mod gratuit, cu microbuzele școlare (două rute în partea de nord-vest a localității și una în zona Belvedere / Lac). Fiecare traseu va fi parcurs de două ori în fiecare dimineață, unul între 7:30 și 8:00 (pentru ciclul gimnazial), respectiv între 8:00 și 8:30 (ciclul primar).

FIGURA 34. RUTE TRANSPORT LOCAL ELEVI ÎN ANUL ȘCOLAR 2021 -2022

4.9.2 EVENIMENTE ȘI ACTIVITĂȚI EDUCAȚIONALE

În comună se organizează pe tot parcursul anului școlar o gamă largă de **evenimente și activități educaționale** dedicate elevilor de vârstă școlară și preșcolară:

- Evenimente și activități specifice sărbătorilor calendaristice și religioase (Ziua României, Ziua Europei, Ziua Independenței, Ziua Copilului, Ziua Mamei, Mărțișor, Sărbătoarea Crăciunului și a Paștelui, etc.)
- Activități dedicate cunoașterii și protejării mediului
- Activități creative și culturale
- Evenimente literare
- Acțiuni de conștientizare în domeniul sănătății, inclusiv COVID-19.
- Acțiuni legate de drepturile copilului și incluziune socială
- Activități recreative.

4.10 SĂNĂTATE ȘI SERVICII SOCIALE

4.10.1 SĂNĂTATE

Sănătatea este un domeniu de maximă importanță, în relație directă cu calitatea vieții. O viață mai bună înseamnă o sănătate mai bună. La nivel de administrație, considerăm că în centrul preocupărilor trebuie să stea pacientul cu problemele și nevoile lui, toate acțiunile și demersurile urmând a fi făcute în direcția menținerii și îmbunătățirii sănătății pacienților.

În prezent, Dumbrăvița are o populație totală rezidentă de aproximativ 23.000 locuitori, estimându-se că până în 2030 aceasta va ajunge la aproximativ 40.000 locuitori. În ultimii ani media de vârstă a scăzut ca urmare a venirii în localitate a unei populații tinere, active, în timp ce rata de creștere a populației vârstnice, aflată preponderent în vatra veche a satului se diminuează constant. Infrastructura medicală trebuie să țină cont de aceste realități și să facă față viitoarelor dezvoltări și evoluții. Situația demografică actuală și de perspectivă impune elaborarea în domeniul sănătății a unei strategii complexe, care să asigure o infrastructură adecvată bazată pe medicina modernă și un sistem sanitar care să asigure acces facil către servicii medicale performante.

MEDICINA PRIMARĂ are deja un minim de infrastructură în Dumbrăvița. În prezent, în comună funcționează trei cabinete de medicina generală/medicina de familie. Nici unul dintre acestea nu asigură servicii medicale permanent. Dumbrăvița, alături de comunele Giroc și Coșteiu, înregistrează valori peste limita maximă în ceea ce privește numărul de locuitori ce ar trebui să revină unui medic de familie (Sursa informației: Strategia integrată de dezvoltare economică și socială a județului Timiș 2021 - 2027 Vol. 1).

MEDICINA SECUNDARĂ este reprezentată de cabinete de specialitate în: ginecologie, kinetoterapie/recuperare, oftalmologie/optometrie, ORL, pediatrie, stomatologie, psihologie.

MEDICINA TERȚIARĂ cuprinde centre medicale înalt specializate, beneficiare ale ultimelor progrese în medicină. În Dumbrăvița există un centru de radioterapie în beneficiul pacienților oncologici.

MEDICINA ȘCOLARĂ este reprezentată în prezent de către un medic și un asistent, funcționând în cadrul școlii și având ca obiectiv triajul epidemiologic și asigurarea asistenței medicale în cazul elevilor și a copiilor din creșă și grădiniță.

Alte elemente aparținând sistemului de sănătate sunt farmaciile (independente sau lanțuri farmaceutice), prezente în număr mare în comună, punctele de recoltare a analizelor de laborator, precum și cabinetele/farmaciile veterinare.

Din punct de vedere al infrastructurii, la momentul actual (2021), Primăria deține un singur imobil care găzduiește două cabinete de medicină de familie și un cabinet stomatologic. În comună există și o policlinică privată, care asigură servicii de medicină secundară în câteva domenii.

Din punct de vedere al disponibilității spațiale, majoritatea cabinetelor/farmaciilor se găsesc în zona centrală a comunei, și mai puține în zonele marginale.

În comună nu există nici un centru de permanență. Funcționând pe lângă cabinetele medicilor de familie, cu implicarea acestora, centrele de permanență asigură servicii medicale și de urgență în afara orelor de program ale medicilor de familie. Dat fiind numărul mare de locuitori al comunei, este de dorit ca în Dumbrăvița să se înființeze cel puțin două asemenea centre.

De asemenea, în localitate nu există structuri de tip spital, serviciu de urgență și stație de ambulanță, locuitorii folosind serviciile medicale din Timișoara. În funcție de necesități se vor întocmi planuri pe termen mediu/lung, pentru construcția de structuri de tip spital, serviciu de urgență sau ambulanță.

4.10.2 SERVICII SOCIALE

Infrastructura publică de servicii sociale în comuna Dumbrăvița constă în servicii primare oferite prin structura specializată din cadrul/subordinea autorităților Administrației Publice Locale și autorităților executive.

Aflat în subordinea Primăriei, Centrul de Zi Dumbrăvița, reorganizat în anul 2022, este dedicat prevenirii abandonului și instituționalizării copiilor, prevenirii abandonului școlar, a delincvenței juvenile, minimizării riscului de marginalizare socială, prin asigurarea pe timpul zilei a următoarelor servicii:

- Servicii de asistență socială
- Servicii de abilitare-reabilitare,
- Servicii educaționale,
- Servicii de asistență și îngrijire medicală,
- Servicii de orientare școlară și profesională,
- Servicii de suport emoțional și consiliere psihologică,
- Servicii de servire a mesei,
- Servicii recreative și de socializare,
- Servicii de transport.

În completarea infrastructurii publice, în Dumbrăvița există câteva alte entități care își desfășoară activitatea în domeniul social. Astfel, la finele anului 2021 există 3 organizații neguvernamentale și 3 operatori economici care acționează în principal în domeniul serviciilor pentru adulți bătrâni, copii, alte categorii de persoane defavorizate (Sursa: Ministerul Muncii și Protecției Sociale, [Furnizori de servicii sociale acreditați în baza L197/ 2012](#)).

4.11 SPORT ȘI ACTIVITĂȚI DE AGREMENT

4.11.1 SPORT

Comuna Dumbrăvița are o veche tradiție sportivă, care a început cu fotbalistul Ștefan Dobay, născut în Dumbrăvița, pe 26 septembrie 1909. Performanțele sale sportive au făcut ca numele său să fie cunoscut la nivel național și chiar internațional. Ca jucător al echipei de fotbal Ripensia Timișoara, între anii 1930 și 1940, a reușit să își treacă în palmares 4 titluri de Campion, 2 Cupe ale României, 4 titluri de golgheter (record și în ziua de azi), în vreme ce sub tricolor a strâns 41 de partide cu 19 goluri, 2 Cupe Balcanice și 2 participări la Campionatul Mondial de Fotbal (cu gol înscris în fiecare ediție, în fiecare joc disputat).

Performanțe de dată mai recentă au fost obținute în tenis de masă. Astfel, în 2009 formația de tenis de masă ACS Dumbrăvița a reușit promovarea în divizia A. În 2011 echipa de tenis de masă din Dumbrăvița a promovat în Superliga României unde a concurat cu cele mai bune șapte cluburi din țară. Echipa dumbrăvițeană de fete a fost medaliată cu bronz la ediția 2012-2013 a Superligii României și a Campionatului Național de Juniori. După trei ani de Superligă, în iunie 2014 echipa de fete ACS Dumbrăvița a câștigat, devenind Campioana României la Tenis de Masa.

În ceea ce privește **infrastructura sportivă**, în comuna Dumbrăvița existau în anul 2021 destul de multe elemente, atât publice cât și private.

Infrastructura sportivă publică include:

- Stadion de fotbal cu iarbă naturală, cu tribune cu capacitate 340 locuri pe scaune; suprafață de joc de calitate satisfăcătoare; vestiare și birouri. Terenul nu beneficiază de drenaj sau sistem de irigare. De asemenea, nu există iluminat nocturn și tabela de scor.
- Sala Polivalentă, cu aproximativ 500 de locuri pe scaune și tribună retractabilă. Alte dotări includ:
 - Teren handbal/baschet;
 - Vestiare fete/băieți, cu grupuri sanitare;
 - Grup sanitar;
 - Sală ședință;
 - Sală presă;
 - Sală testare antidoping;
 - Sală antrenament judo;
 - Oficiu, birou administrator, magazie, bufet, camera tehnica;
 - Parcare;
 - Sistem de iluminare și încălzire;
 - Fără sistem de climatizare.
- Teren sintetic de tenis și teren sintetic de minifotbal;

- Teren sintetic de fotbal acoperit;
- Pistă de alergare (în jurul celor două trenuri menționate anterior);
- Balon sală de sport (școală);
- Sală de sport (școală);
- Mese de tenis de masă în parcuri, numărul lor fiind în continuă creștere;
- Pistă de biciclete pe strada Ion Creangă;
- Proiect de pistă de biciclete la liziera Pădurii Verzi, implementabil în viitorul apropiat.

În ceea ce privește **facilitățile sportive private**, numărul și domeniile abordate sunt în continuă creștere:

- Terenuri de tenis;
- Terenuri de minifotbal;
- Terenuri tenis cu piciorul;
- Bazin înot, piscine;
- Câteva săli fitness de cea mai bună calitate;
- Săli dans sportiv, dans modern;
- Studio arte marțiale, yoga, pilates, etc.

În Dumbrăvița există câteva **asociații sportive și cluburi**:

Clubul Sportiv Comunal Dumbrăvița are ca obiect principal de activitate selecția, pregătirea și participarea la competiții sportive interne și internaționale. Obiectivele clubului consistă în susținerea, dezvoltarea și sprijinirea sportului pentru toți, a sportului de performanță precum și asigurarea unor condiții organizatorice și materiale de practicare a educației fizice și sportului în comunitatea locală. Secțiile clubului includ, dar nu se limitează la, fotbal, judo, tenis de masă și karting. Din 2022 va fi operaționalizată secția "Sportul pentru toți".

ACS Dumbrăvița este un club privat care în prezent are activă secția de tenis de masă, ce activează în primele eșaloane la nivel național. Pe lângă acestea, există alte câteva cluburi private de handbal, baschet etc. Numărul și domeniile de activitate ale cluburilor private este în continuă creștere.

Evenimentele sportive care au loc în comună sunt legate în principal de calendarul competițional al secțiilor CSC Dumbrăvița și a echipelor de tenis de masă, handbal și baschet (cluburi private) care își desfășoară activitatea în sala polivalentă. Echipele de fotbal, tenis ale CSC participă la campionatele de seniori și juniori. De asemenea, Sala Polivalentă găzduiește și competiții de dans sportiv. În 2021, la Dumbrăvița a avut loc etapa a II-a a campionatului Județean de Automobilism și Karting.

4.11.2 ACTIVITĂȚI DE AGREMENT

Infrastructura de agrement a comunei se mărginește în prezent la câteva parcuri, scuaruri/locuri de joacă, precum și un număr limitat de piste de biciclete.

La nivelul anului 2021 existau următoarele **parcuri și scuaruri**:

- Parcul Central - Strada Petofi Sandor
- Parcul Nordic - Strada Magnoliei
- Parcul Terra - Strada Fervenția II / Strada Terra
- Parc - B-dul Petre Țuțea
- Parc - Strada Bruxelles
- Parc / Loc joacă - Strada Nicolae Bălcescu
- Parc / Loc joacă - Strada Crișan

Deși în comună există destul de multe elemente de infrastructură sportivă, aceasta este subdimensionată față de necesarul unei localități de mărimea ei. În condițiile în care populația comunei manifestă o tendință de creștere explozivă, în special la categoriile de populație tânără și activă, infrastructura existentă va deveni în scurt timp insuficientă. Acest lucru este valabil și pentru infrastructura de agrement. Administrația locală consideră că lipsa spațiilor verzi și de recreere, a facilităților sportive destinate publicului larg și a evenimentelor menite să închege o comunitate are un impact negativ imediat asupra calității vieții și stării de sănătate a populației.

Administrația locală recunoaște importanța activităților sportive și de agrement și dorește să creeze în comună o cultură a utilizării spațiului public. În viitorul apropiat sunt planificate a se amenaja alte două parcuri, unul în proximitatea Casei de Cultură, iar celălalt pe strada Mark Twain. De asemenea, în proximitatea Lacului de Acumulare Dumbrăvița, există un spațiu format în mod natural, neamenajat, care se dorește a fi amenajat pentru promenadă și agrement.

În afara acestora, la nivelul administrației locale există intenția amenajării și/sau reabilitării mai multor spații, printre care:

- Spații aflate pe liziera Pădurii Verzi;
- Spații din zona Lacului de Acumulare Dumbrăvița;
- Zonă de promenadă realizată prin amenajarea malurilor canalului de desecare;
- Amenajarea malurilor Beregsăului (în zona centurii);
- Realizarea unui plan general de dezvoltare în zona fostei Unități Militare, actualmente dezafectată;
- Fâșii plantate și culoare de protecție adiacente unor străzi: amenajări noi și reabilitări ale ariilor degradate.

4.12 CALITATEA MEDIULUI

4.12.1 CONSIDERAȚII GENERALE

Diversitatea formelor pe care le îmbracă poluarea reprezintă o adevărată provocare pentru capacitatea de autoepurare și reechilibrare a mediului. La momentul actual, calitatea mediului reprezintă o problemă nerezolvată a prezentului și o necesitate vitală în viitor pe plan mondial. România, și implicit spațiul în care locuim, nu reprezintă excepții.

În particular, pe teritoriul comunei Dumbrăvița, principalul factor de presiune asupra mediului îl constituie **creșterea densității locuirii**. Astfel, creșterea demografică înregistrată în ultimii zece ani în comuna Dumbrăvița (analizată în secțiunea **4.2 STRUCTURA DEMOGRAFICĂ**) a dus inevitabil la creșterea consumului de resurse primare (apă, aer, sol) și, în același timp, la generarea unor cantități tot mai mari de ape uzate, noxe, deșeuri.

Riscul dezvoltării spațiilor rezidențiale într-un ritm atât de alert este deteriorarea rapidă a elementelor de valorizare a spațiului locuit. Multe familii tinere se mută în zona metropolitană pentru "liniște, aer curat, natură, peisaj", însă aceste atribute ale calității vieții se modifică foarte repede ca urmare a dezvoltării așezărilor. Spre exemplu, arealul comunei Dumbrăvița este în cvasiexclusivitate intravilan, transformarea sa în ultimii 20 de ani fiind radicală. Din aceste cauze, administrația locală are responsabilitatea de a gestiona durabil resursele pe care le administrează.

4.12.2 CALITATEA ȘI POLUAREA AERULUI

Aerul este factorul de mediu care constituie cel mai rapid suport ce favorizează transportul poluanților în mediu. Poluarea aerului are multe și semnificative efecte adverse asupra sănătății populației și poate provoca daune florei și faunei în general.

Problemele cele mai importante privind calitatea aerului sunt generate de **emisiile atmosferice**. Acestea produc acidifierea atmosferei, afectează producția de ozon troposferic, măresc concentrația în atmosferă a particulelor în suspensie, a pulberilor cu metale grele și a gazelor cu efect de seră, epuizează stratul de ozon, produc schimbări climatice. Emisiile de poluanți atmosferici provin din majoritatea activităților industriale și sociale, reprezentând un risc real pentru ecosisteme și pentru sănătatea populației. La nivel european, politicile și acțiunile au dus la o reducere semnificativă a emisiilor antropice.

Perioada 2011-2017 a marcat o continuare a tendinței generale de la nivel european, de **scădere a emisiilor gazelor cu efect de seră**. În această perioadă, în România, emisiile au scăzut cu 12,3%, scăderea fiind mai mare decât cea de la nivelul UE (7,9%). În anul 2017, în România, emisiile gazelor cu efect de seră (CO₂, N₂O în CO₂ echivalent, CH₄ în CO₂ echivalent) totalizau 100.940.065,4 tone*. Pentru emisiile de gaze cu efect de seră nu există date la nivel de regiune.

*Sursa date: Planul pentru Dezvoltare regională a Regiunii Vest 2021-2027 (EUROSTAT)

Rețeaua națională de monitorizare a calității aerului cuprinde stații pentru evaluarea influenței traficului asupra calității aerului, stații pentru evaluarea influenței activităților industriale asupra calității aerului, pentru evaluarea influenței așezărilor urbane asupra calității aerului dar și stații de fond regional (stație de referință) pentru evaluarea calității aerului, departe de orice tip de sursă, naturală sau antropică, care ar putea contribui la deteriorarea calității aerului. La nivel regional, rețeaua de monitorizare a calității aerului cuprinde 21 de instalații, cele mai multe fiind în județul Timiș (în număr de 7 la nivelul anului 2021). După tipul instalațiilor, există stații industriale, de trafic, urbane și suburbane, specializate în măsurarea și evaluarea anumitor tipuri de poluanți atmosferici.

Cea mai apropiată stație de comuna Dumbrăvița este stația de trafic TM-5, situată pe Calea Aradului. Aceasta stație are ca scop evaluarea influenței traficului asupra calității aerului, măsurând nivelul dioxidului de sulf (SO₂), oxizilor de azot (NO_x), dioxidului de azot (NO₂), monoxidului de azot (NO), monoxidului de carbon (CO), ozonului (O₃), compușilor organici volatili (COV) și particulelor în suspensie (PM₁₀ și PM_{2,5}).

O altă stație relevantă este cea de tip urban, TM-2, situată în municipiul Timișoara pe B-dul C. D. Loga, având ca arie de relevanță 1-5km. Cu ajutorul datelor provenite de la această stație se evaluează influența așezărilor umane asupra calității aerului. Poluanții măsurați includ dioxid de sulf (SO₂), oxizi de azot (NO_x), dioxid de azot (NO₂), monoxid de azot (NO), monoxid de carbon (CO), ozon (O₃), compuși organici volatili (COV), particule în suspensie (PM₁₀ și PM_{2,5}) și parametri meteorologici.

Indicatorul cel mai important pentru determinarea calității aerului îl constituie **concentrația de particule PM₁₀**. Acestea pot proveni atât din **surse naturale** (antrenarea particulelor de la suprafața solului de către vânt, eroziunea solului etc.) cât și din **surse antropice** precum arderile din sectorul energetic, procesele de producție (industria metalurgică, industria chimică etc). La nivelul comunei Dumbrăvița, o sursă importantă de particule PM₁₀ este reprezentată de **sursele rezidențiale** (încălzire, preparare hrană), **traficul rutier**, care contribuie la poluarea aerului prin acțiunea pneurilor autovehiculelor (la rulare și la oprire) și prin arderile incomplete ale combustibilului. O altă sursă la fel de importantă o reprezintă **sectorul construcții**, aflat în continuă dezvoltare în perioada actuală.

Concentrația de PM₁₀ măsurată la stații este în corelație directă cu sursa, cu umiditatea (datorită aglomerării particulelor), cu viteza vântului care determină resuspensia solului și transportul de la distanțe mari de sursă. Pe de altă parte factorii climatici (temperatura, direcția și viteza de deplasare a vântului, precipitațiile atmosferice etc) pot influența în mod direct concentrațiile medii zilnice de particule în suspensie PM₁₀ înregistrate la stațiile locale de monitorizare a calității aerului.

Pe lângă stații, există sisteme de senzori care transmit în timp real date despre calitatea aerului. La sfârșitul anului 2021, în Dumbrăvița existau senzori pentru monitorizarea calității aerului în trei locații: Dumbrăvița Est, Nord și Centru. Datele se pot accesa prin [aplicația Primăriei Timișoara](#), sau pe website-ul airdata.ro.

Standardele Uniunii Europene și Legea nr. 104/2011 privind calitatea aerului înconjurător pentru **valorile limită acceptate pentru PM₁₀, ozon și dioxid de azot (NO₂)** prevăd:

TABEL 17. VALORILE LIMITĂ ACCEPTATE PENTRU PM10

PARTICULE ÎN SUSPENSIE CU O DIMENSIUNE DE 10 MM (PM10)	
VALORI LIMITĂ	50 µg/m ³ – valoare limită zilnică pentru protecția sănătății umane, a nu se depăși mai mult de 35 de ori într-un an calendaristic
	40 µg/m ³ – valoare limită anuală pentru protecția sănătății umane

TABEL 18. VALORILE LIMITĂ ACCEPTATE PENTRU OZON

OZON	
VALORI LIMITĂ	100 µg/m ³ – Valoarea maximă zilnică a mediilor pe 8 ore pentru protecția sănătății umane, a nu se depăși mai mult de 25 de ori într-un an calendaristic

TABEL 19. VALORILE LIMITĂ ACCEPTATE PENTRU DIOXID DE AZOT

DIOXID DE AZOT (NO ₂)	
VALORI LIMITĂ	200 µg/m ³ – o oră - a nu se depăși de mai mult de 18 ori într-un an calendaristic
	40 µg/m ³ – valoare limită anuală pentru protecția sănătății umane

În perioada 2011-2020, la stațiile TM-2 și TM-5 s-au înregistrat următoarele **depășiri ale valorii limită zilnice de PM10***:

TABEL 20. DEPĂȘIRI ALE VALORILOR LIMITĂ ZILNICE PENTRU PM10

STAȚIA	NUMĂR DEPĂȘIRI ALE VALORII LIMITĂ ZILNICE PM10 PE AN							
	2011	2012	2013	2016	2017	2018	2019	2020
TM-2				2	25	22	15	
TM-5	56	24	23	23	33	21	23	15

Notă: La nivelul anilor 2014 și 2015 nu au fost înregistrate depășiri ale valorii limită zilnice pentru PM10.

Pentru Ozon – În anul 2019 s-a înregistrat 1 depășire a valorii țintă (maximă zilnică a mediilor pe 8 ore) la TM-2

Pentru Dioxid de azot – NO₂ – În anul 2018 s-au înregistrat 2 depășiri ale valorii limită orare la TM-5, respectiv s-a înregistrat depășirea mediei anuale la TM-5, iar în anul 2019 s-au înregistrat

11 depășiri ale valorii limită orare la TM-5, respectiv s-a înregistrat depășirea mediei anuale la TM-5 .

*Surse date - APM Timiș / Plan de Calitate a Aerului pentru PM10 în aglomerarea Timișoara perioada 2020-2024), Strategia integrată de dezvoltare urbană a Polului de Creștere Timișoara 2021-2027.

La nivelul localităților adiacente municipiului Timișoara, cantitatea totală de emisii PM10 generate de sursele de emisie din comunele învecinate (Șag, Sânmihaiu Român, Săcălaz, Becicherecu Mic, Sânnandrei, Dumbrăvița, Ghiroda, Moșnița Nouă și Giroc) în 2017, erau*:

TABEL 21: CANTITATEA TOTALĂ DE EMISII PM10 GENERATE ÎN 2017 - LOCALITĂȚI ADIACENTE TIMIȘOARA

COD NFR	DENUMIRE ACTIVITATE	PM10 (TONE/AN)
1.A.2.g.vii	Combustia mobilă în industria de producție și construcții	0,1834
1.A.2.g.viii	Combustia staționară în industria de producție și construcții	0,0025
1.A.4.a.i	Comercial/Instituțional - Încălzire comercială și instituțională	0,0297
1.A.4.b.i	Rezidențial - Încălzire rezidențială, prepararea hranei	382,5194
TOTAL GENERAL		382,7350

*Sursa date: Inventarul local de emisii aferent anului 2017, APM Timiș / Plan de Calitate a Aerului pentru PM10 în aglomerarea Timișoara perioada 2020-2024

Efectele nocive ale PM10 asupra sănătății umane sunt multiple, și cuprind dar nu se limitează la*:

- Afecțiuni ale aparatului respirator mai ales la copii cu vârstele cuprinse între 1-15 ani,
- Iritații la nivelul ochilor și pielii;
- Astmul bronșic - greutate în expirație, respirație șuierătoare, tuse, cianoză, fenomene care cedează de la sine sau în urma intervenției terapeutice;
- Bronșita - inflamația mucoasei bronșice cu accentuarea secreției bronhice și tulburări motorii ale aparatului ciliar (expectorație); reflexul de tuse asociat cu bronhoconstricția și mucusului din căile aeriene și a limitării depozitării particulelor inhalate;
- Traheita - inflamația mucoasei traheei, tuse la început uscată, chinuitoare, apoi însoțită de expectorație, dureri și arsuri în spatele sternului ("dureri în piept")
- Bronhopneumopatia obstructivă cronică - predomină la cei expuși noxelor (pulberi) atmosferei poluate din zone puternic industrializate;
- Pneumoniile și bronhopneumoniile - pneumonia este inflamația țesutului pulmonar (alveole sau interstițiu sau ambele) provocată de bacterii sau virusuri;

- Tumorile pulmonare – benigne sau maligne, iau naștere din epiteliul bronșic, invadând plămânul și dând naștere la metastaze hepatice, cerebrale și osoase.

*Sursa date: Plan de Calitate a Aerului pentru PM10 în aglomerarea Timișoara perioada 2020-2024

O importanță deosebită din punct de vedere al calității aerului și al pericolului la adresa sănătății populației din comuna Dumbrăvița o deține *Ambrosia artemisiifolia* (**ambrozia**). De origine nord-americană, prezența ambroziei pe continentul european a fost semnalată prima oară în 1863 în Germania. Începând cu anii 1950, s-a răspândit cu repeziciune în toată Europa. În România, planta s-a aclimatizat recent, răspândirea sa fiind ajutată de încălzirea globală. După anul 1990 pe teritoriul României au fost abandonate numeroase terenuri agricole iar în sectorul silvic au avut loc defrișări masive. Astfel, ambrozia s-a extins foarte mult în flora spontană, invadând inclusiv culturile agricole.

Cantitatea de polen se dublează în perioadele de secetă și temperaturi crescute. În contextul încălzirii globale, ponderea polenului de ambrozie în aer a crescut foarte mult. Pe timpul verii, acest polen generează simptome alergice la persoanele sensibile, cele mai frecvente simptome fiind strănutul, rinoreea, congestia nazală, conjunctivita alergică, manifestată prin lăcrimare, prurit și eritem ocular. De asemenea, în urma atingerii fizice a plantei poate apărea dermatita de contact.

Administrația locală din Dumbrăvița consideră că un mediu curat este esențial pentru sănătatea umană și bunăstarea locuitorilor. Unele dintre **măsurile** care se practică pentru combaterea poluării aerului sunt:

- Monitorizarea organizărilor de șantier,
- Monitorizarea lucrărilor edilitar gospodărești,
- Monitorizarea lucrărilor specifice de reparații și întreținere și activităților cu potențial impact asupra calității aerului,
- Salubritatea periodică a străzilor, prin măturare și spălare mecanică, folosind soluții biologice netoxice pentru curățarea și fixarea prafului. În prezent (2021), operatorul folosit pentru salubritatea străzilor este societatea comercială Brantner Servicii Ecologice SRL Timișoara.
- Aplicarea de măsuri conform Legii nr. 62/2018 privind **combaterea buruienii ambrozia**.

În viitor, administrația are în plan:

- Modernizarea/asfaltarea străzilor;
- Suplimentarea arealelor de spații verzi și pistelor de biciclete;
- Reabilitarea și înființarea de noi parcuri precum și plantarea de masă verde pe străzile cartierelor comunei;
- Înființarea de bariere verzi, de-a lungul pâraului Beregsău, pe traseul canalului ANIF, și paralele cu centura;

- Încurajarea folosirii mijloacelor de transport nepoluante, inclusiv prin construirea de noi piste de biciclete în toate cartierele comunei;
- Folosirea în proporție mai mare a energiei provenite din surse regenerabile.

Un alt aspect important îl constituie sensibilizarea locuitorilor la problemele de calitate a aerului precum și educarea în domeniul mediului a tinerei generații.

4.12.3 CALITATEA APELOR DE SUPRAFAȚĂ ȘI SUBTERANE

APELE DE SUPRAFAȚĂ. Partea de nord-vest a comunei este străbătută de un curs secundar al pârâului Beregsău. Pârâul Beregsău își are izvoarele în Podișul Lipovei, în raza comunei Șiștarovăț, județul Arad, de unde pornește spre sud-vest alimentând localitățile Comeat, Sinter, Bogda, Altringen, Charlottenburg, Remetea Mică, Fibiș, Pișchia și Cerneteaz până să pătrundă pe teritoriul comunei Sînandrei. Până aici, Beregsăul primește ca afluent de dreapta pârâul Sinter (înainte de localitatea Sinter) și ca afluenți de stânga pâraiele Buzad (în dreptul localității Charlottenburg), Hamoš, Honoș, Șumanda (în dreptul localităților Remetea Mică și Fibiș), Băcin și Valea Dosului (în dreptul localității Pișchia). Este de menționat faptul că în zona localității Cerneteaz din cursul principal al râului Beregsău se desprinde un curs secundar care traversează teritoriile administrative ale comunei Dumbrăvița și a municipiului Timișoara până să revină la cursul principal, la nord de localitatea Săcălaz.

Teritoriul Comunei Dumbrăvița constituie capacitate de desecare prin pompare, făcând parte din amenajările de desecare Behela, cod 450, și amenajarea Begheiului Vechi Vest Timișoara, cod 449, aflate în administrarea ANIF Filiala Teritorială de Îmbunătățiri Funciare Timiș-Mureș Inferior.

Singura apă stătătoare de suprafață de pe teritoriul comunei este lacul de acumulare Dumbrăvița, situat pe pârâul Behela, în nord-estul localității.

APELE SUBTERANE au o importanță deosebită, mai ales în contextul schimbărilor climatice dramatice din ultimii ani. Existând o interdependență clară între pânzele freatice, utilizarea acestora trebuie să se facă rațional și planificat. Cele 3 tipuri de ape subterane le regăsim în Dumbrăvița, după cum urmează:

- Apele de suprafață (6-15 m adâncime), care oferă apă nepotabilă, utilă pentru irigarea spațiilor verzi;
- Apele de medie adâncime (90-140 m), care constituie sursa de apă potabilă în Dumbrăvița;
- Apele de mare adâncime - cu potențial geotermal încă neexplorat.

Apele subterane de medie adâncime asigură alimentarea cu apă a populației localității, prin foraje. Calitatea apei potabile este asigurată de stația de tratare de pe strada Petofi Sandor.

În conformitate cu prevederile legislației europene în domeniul apelor (Directivei Cadru Apă 2000/60/CEE), obiectivele principale pentru calitatea apelor sunt:

- Prevenirea deteriorării, protecția și îmbunătățirea stării ecosistemelor acvatice, avându-se în vedere cerințele de apă ale acestora, permanentele interacțiuni între ecosistemele acvatice și ecosistemele terestre adiacente și zonele umede;
- Promovarea folosirii durabile a apei bazată pe protecția pe termen lung a resurselor de apă;
- Intensificarea protecției și îmbunătățirii stării mediului acvatic prin măsuri specifice de reducere progresivă a emisiilor și pierderilor de substanțe prioritare și de închidere totală sau etapizată a emisiilor și pierderilor de substanțe prioritare periculoase în apă;
- Prevenirea poluării apelor subterane și reducerea progresivă a poluării acestora;
- Reducerea efectelor negative ale fenomenelor hidrometeorologice periculoase – inundații și secete.

Pentru a putea beneficia de finanțări europene pentru proiecte de extindere și îmbunătățire a rețelei de apă, în 2016 comuna Dumbrăvița a participat la elaborarea Strategiei comune pentru managementul apelor uzate din bazinul hidrografic al Dunării, în arealele Dumbrăvița, Giarmata (RO) și Golubac (RS), strategie care are ca scop îndeplinirea obiectivelor europene menționate mai sus.

În comună există un **plan de control al calității apelor**, atât pentru apa potabilă cât și pentru apa uzată. Analiza calității apei se efectuează la intervale regulate de timp. Pentru **apa potabilă**, se folosesc mostre prelevate la stația de tratare și mostre prelevate la foraje. Rapoartele de analiză sunt afișate pe website-ul societății Aqua Dumbrăvița. Valorile indicatorilor pe primele 4 luni ale anului 2021 se prezentau astfel:

TABEL 22. VALORILE INDICATORILOR CALITĂȚII APEI IANUARIE - APRILIE 2021

PARAMETRU CHIMIC ȘI MICROBIOLOGIC	VALOARE ADMISĂ REGLEMENTATĂ	UM	IAN	FEB	MAR	APR
Bacterii coliforme	0	nr./100ml	0	0	0	0
E. Coli	0	nr./100ml	0	0	0	0
Enterococi	0	nr./100ml	0	0	0	0
Miros	Acceptabil și nicio modificare anormală	-	A	A	A	A
Gust	Acceptabil și nicio modificare anormală	-	-	-	-	-
Culoare	Acceptabil și nicio modificare anormală	-	A	A	A	A

pH	>=6,5; <=9,5	Unități de pH	7,25	8,00	7,91	7,92
Turbiditate	<5	F.T.U.	0,21	0,14	0,18	0,25
Conductivitate	<2500	μs/cm	740	730	735	731
Amoniu	0,5	mg/l	<0,1	<0,1	<0,1	<0,1
Nitriți	0,5	mg/l	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
Nitrați	50	mg/l	2,04	3,04	2,79	7,63
Cloruri	250	mg/l	13,84	12,49	13,84	15,97
Clor rezidual liber	0,5	mg/l	0,03	0,15	0,05	0,08
Duritate	>5	Gr. Germane	9,5	9,5	9,4	9
Fier	200	μg/l	<10	<10	<10	<10
Mangan	50	μg/l	<30	<30	<30	<30
Oxidabilitate	<=5	mg O ₂ /l	5,925	0,79	0,79	1,343

Apele uzate provenite din canalizarea menajeră sunt preluate în sistemul de canalizare al Municipiului Timișoara.

Apele pluviale sunt colectate de sistemul de rigole stradale și se distribuie liber în teren sau în canalele de desecare cu descărcare în sistemul de desecare Begheiul Vechi Vest - Timișoara. Totuși, în **lipsa unui sistem centralizat de canalizare**, deversarea necontrolată a apelor uzate afectează calitatea apei din pânza freatică. De asemenea, fosele septice sau latrinele incorect amplasate sau neetanșe pot constitui focare de infecție.

Stația de epurare a apelor uzate a Timișoarei, care colectează și apele uzate provenite din Dumbrăvița, a fost complet re tehnologizată în anul 2020 printr-un proiect în valoare de circa 30 de milioane EUR, finanțat prin programul ISPA al Uniunii Europene. Parametrii de funcționare a stației de epurare și valorile medii ale principalilor indicatori sunt:

- 440.000 locuitori echivalenți,
- debit zilnic mediu 2.400 l/s,
- debit zilnic maxim 3.000 l/s.
- volum apă uzată epurat în 2020:40.280.253 mc.

În ceea ce privește eficiența stației de epurare în anul 2020, valorile medii ale principalilor indicatori sunt prezentate în tabelul de mai jos*:

TABEL 23. VALORILE MEDII INDICATORI DE EFICIENȚĂ - STAȚIE DE EPURARE TIMIȘOARA

INDICATOR	VALOARE INFLUENT, MG/L	VALOARE EFLUENT, MG/L	VALOARE IMPUSĂ, MG/L (DE NTPA 001/2005)	EFICIENȚA STAȚIEI DE EPURARE, %
CBO5	132.26	4.64	25	96.49
CCO-Cr	317.71	27.30	125	91.40
MS	115.79	7.10	35	93.86
Azot total	25.55	6.05	10	76.31
Fosfor total	2.61	0.74	1	71.58

*Sursa date: Strategia integrată de dezvoltare urbană a Polului de Creștere Timișoara 2021-2027

Sursele de poluare a apelor de suprafață și subterane în comuna Dumbrăvița, care presupun o monitorizare atentă cuprind, dar nu se limitează la:

- Evacuări de ape uzate neepurate / epurate insuficient, datorate inexistenței unui sistem de canalizare centralizat,
- Latrine/fose septice incorect amplasate sau neetanșe;
- Depozitarea necontrolată a deșeurilor pe suprafețe neamenajate;
- Poluarea cu nitriți și nitrați din activitățile agricole;
- Depozitarea sau împrăștierea pe terenurile agricole a îngrășămintelor chimice / pesticidelor fără a ține cont de perioadele optime de administrare a acestora;
- Folosirea de erbicide în exces pentru întreținerea trotuarelor din pavele.

Pentru a preveni și reduce poluarea apelor, **administrația monitorizează:**

- Respectarea condițiilor prevăzute în actele de reglementare emise pentru agenții economici;
- Respectarea Codului de bune practici pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole;
- Respectarea calendarului cu perioadele de interdicție pentru aplicarea îngrășămintelor organice;
- Depozitarea corespunzătoare a îngrășămintelor de origine animală;
- Aplicarea corespunzătoare a îngrășămintelor organice care să nu depășească 170 kg azot/ha/an;
- Limitele de aplicare pentru azot și fosfor pe terenuri agricole, pășuni;
- Restricțiile privind aplicarea îngrășămintelor pe terenuri saturate cu apă, inundate, înghețate sau acoperite cu zăpadă.

Alte **metode de prevenire a poluării apei** la nivelul comunei Dumbrăvița includ:

- Crearea unor suprafețe tampon (îmierbate sau cu arbuști) în apropierea râurilor / lacului;

- Menținerea unei cantități minime de vegetație care să acopere terenul în perioadele ploioase, cu zăpadă sau îngheț;
- Rotația culturilor pentru limitarea pierderilor de azot de către corpurile de apă subterană sau de suprafață;
- Interzicerea deversărilor de ape uzate, deșeuri de orice tip, pe maluri / cursuri de apă;
- Stabilirea unei zone de protecție sanitară în jurul surselor de apă potabilă, respectând distanța de 50 m față de posibilele surse de poluare a apei conform reglementărilor în vigoare;
- Verificarea periodică a integrității sistemelor de canalizare;
- Interzicerea depozitării oricărui tip de deșeu în cadrul organizărilor de șantier;
- Diminuarea cantității de nitrați și nitriți proveniți din activitățile agricole;
- Eliminarea deșeurilor doar prin intermediul unităților specializate autorizate;
- Realizarea evidenței gestiunii deșeurilor conform HG nr. 856/2002 pentru fiecare tip de deșeu;
- Vidanjarea la timp a apelor uzate din bazinele vidanjabile precum și dezafectarea acestora odată cu finalizarea extinderii rețelei de canalizare la nivelul întregii comune;
- Respectarea zonelor de protecție pentru albiile pâraielor Beregsău și Behela după cum prevede Legea Apelor nr. 107/1996, actualizată.

Pentru **soluționarea problemelor menționate**, în următoarea perioadă se vor implementa proiecte pentru:

- Extinderea rețelei de canalizare a comunei Dumbrăvița se va face printr-un **proiect de extindere** care cuprinde realizarea a 30 stații de pompare și repompare a apei uzate, prevăzute cu decantare / eliminare solide înaintea stației de pompare. Extinderea rețelei de canalizare se va face pe o lungime de 8500m. Proiectul presupune o investiție de aproximativ 27.300.000 RON.
- Pe lângă acest proiect, pentru soluționarea problemelor de canalizare menționate, în următoarea perioadă se va implementa și un **proiect de modernizare a rețelei de străzi** în comuna Dumbrăvița în valoare de aproximativ 51.864.000 RON. Proiectul cuprinde următoarele tipuri de intervenție:
 - Amenajare parte carosabilă și acostamente
 - **Amenajare elemente de evacuare și colectare a apelor pluviale sistematizate**
 - Amenajare accese la proprietăți
 - Amenajare trotuare și borduri
 - Lucrări de relocare / protecție utilități
 - Lungimea drumului prevăzut pentru modernizare este de 17.242m, lățimea părții carosabile fiind de 6m. Evacuarea pluvială și trotuarele sunt prevăzute pentru 34.482m.

- Un alt proiect de **dezvoltare a infrastructurii de transport prin modernizare de străzi în comuna Dumbrăvița** se va implementa tot în perioada următoare și cuprinde:
 - Amenajare parte carosabilă și acostamente
 - **Amenajare elemente de evacuare și colectare a apelor pluviale sistematizate**
 - Amenajare accese la proprietăți
 - Amenajare trotuare și borduri (dacă ampriza străzii cuprinde acest lucru)
 - Lucrări de relocare / protecție utilități
 - Lungimea drumului prevăzut pentru modernizare este de 15.333m, lățimea părții carosabile fiind de 6m. Evacuarea pluvială și trotuarele sunt prevăzute pentru 30.666m. Valoarea totală a proiectului este estimată la 46.180.000 RON.

- Un al treilea proiect de **îmbunătățire a sistemului de transport local prin modernizare de străzi în comuna Dumbrăvița** se va implementa tot în perioada următoare și cuprinde:
 - Amenajare parte carosabilă și acostamente
 - **Amenajare elemente de evacuare și colectare a apelor pluviale sistematizate**
 - Amenajare accese la proprietăți
 - Amenajare trotuare și borduri (dacă ampriza străzii cuprinde acest lucru)
 - Lucrări de relocare / protecție utilități
 - Lungimea drumului prevăzut pentru modernizare este de 16.610m, lățimea părții carosabile fiind de 6m. Evacuarea pluvială și trotuarele sunt prevăzute pentru 33.220m. Valoarea totală a proiectului este estimată la 49.982.000 RON.

Pe termen mediu și lung, administrația dorește să implementeze și alte măsuri suplimentare, prin proiecte precum:

- Lucrări de regularizare a albiilor râurilor și apărări de maluri pentru prevenirea și reducerea consecințelor distructive ale inundațiilor pentru pârâul Beregsău și canale.
- Lucrări de ecologizare a cursurilor de apă de pe raza localității precum și a zonei Lac.
- Implementarea unui plan de control al calității apei la consumator.

4.12.4 CALITATEA SOLULUI

Datorită compoziției chimice și fizice, solul reprezintă cel mai complex factor de mediu. Solul este o resursă importantă în susținerea vieții, contribuind la creșterea vegetației, la reglarea curgerii apelor și reducerea poluării aerului. În același timp, solul funcționează și ca reciclator al materiei organice moarte și a unor poluanți.

Cu toată importanța vitală pe care o reprezintă în asigurarea de alimente și materii prime pentru omenire, cu toate că este cunoscut caracterul său de resursă limitată, nerecuperabilă, în condițiile actuale de dezvoltare socio-economică accentuată solul este supus unor solicitări crescânde din partea tuturor categoriilor de activități antropice, cauzând în final dezafectarea unor suprafețe însemnate.

Între factorii de mediu (sol, aer și apă) există o interdependență care se manifestă atât la nivel funcțional cât și la nivel calitativ. Poluarea unui factor de mediu atrage aproape întotdeauna poluarea celorlalți factori și implicit scăderea calității acestora.

În comuna Dumbrăvița, atât pe terenurile agricole cât și pe cele care servesc altor scopuri (zone verzi, parcuri, zonele adiacente apelor, curți și grădini), solul este supus următoarelor tipuri de probleme:

- Eroziunea
- Poluarea datorită infiltrațiilor cu substanțe nocive

Eroziunea solului este un proces caracterizat prin desprinderea particulelor neconsolidate de la suprafață și îndepărtarea lor prin acțiunea ploii sau a vântului, rezultând în degradarea calității solului. **Pe terenurile agricole**, eroziunea se manifestă **natural** ca o consecință a intemperiilor de tip inundație sau îngheț / dezgheț brusc, sau poate fi avea **cauze antropice**, cum ar fi practicarea îndelungată a monoculturilor, destabilizarea structurii solului prin diverse tehnici agricole sau de irigație, precum și încorporarea diverselor substanțe chimice, a apelor reziduale și a unor materiale organice. **Pe terenurile din intravilan**, eroziunea solului se manifestă cu precădere pe suprafețele neacoperite de vegetație, cum ar fi zonele verzi neîngrijite. Datorită ploilor și variațiilor de temperatură precum și datorită compactării survenite în urma accesului vehiculelor pe zona verde, se produce distrugerea structurii solului. Eroziunea poate surveni și în timpul sau în urma lucrărilor de construcție.

Poluarea solului pe terenurile agricole se produce din cauza infiltrațiilor cu substanțe folosite ca îngrășăminte sau pesticide. Un alt factor îl constituie scurgerile de ape uzate, accidentale sau incidentale (de exemplu, în cursul unor inundații sau băltiri). Din sol, substanțele nocive ajung cu ușurință în apele de suprafață, provocând și poluarea acestora.

În intravilan, rețeaua de canalizare nu acoperă încă întreaga suprafață a localității. Ca urmare, există un număr mare de bazine vidanjabile care pot genera infiltrații în sol și în pânza de apă freatică. **În lipsa unui sistem centralizat de canalizare**, deversarea necontrolată a apelor uzate afectează calitatea apei din pânza freatică și implicit, calitatea solului. O altă sursă de poluare a solului este scurgerea de produse petroliere provenite de la vehicule (din parcuri, șosele etc.) O altă sursă importantă de poluare atât pentru sol cât și pentru apă o constituie folosirea erbicidelor pentru întreținerea trotuarelor din pavele. În cazul comunei noastre, suprafața trotuarelor construite din pavele este semnificativă, rezultând în necesitatea folosirii unei cantități mari de erbicide.

Schimbările climatice care au survenit pe parcursul ultimelor decenii contribuie și mai mult la agravarea fenomenelor de poluare la nivelul tuturor factorilor de mediu. În ultimii 40 de ani, mediile termice anuale au avut o variație însemnată, cu o amplitudine de aproape 3°C. **Atunci când temperatura crește cu un grad Celsius, necesitățile de apă ale plantelor cresc de două ori mai mult***. Un fapt important derivat din această creștere de temperatură este că se creează un **deficit de umiditate în sol**, acesta determinând uscăciunea plantelor. În astfel de condiții, în cazul deversărilor sau scurgerilor accidentale de ape reziduale în sol, substanțele poluante se înmagazinează în stratul freatic și pot chiar lua calea inversă prin evaporare (migrează de jos în sus prin capilaritate). Mai mult decât atât, dacă permeabilitatea suprafețelor este redusă, (prin compactarea și eroziunea solului) atât solul, cât și apele freatice devin adevărate rezervoare de substanțe poluante, care pot trece în corpul plantelor, animalelor și al omului.

* Date preluate din Strategia comună pentru managementul apelor uzate din bazinul hidrografic al Dunării, în arealele Dumbrăvița, Giarmata (RO) și Golubac (RS) (2016-2021)

În comuna Dumbrăvița se practică **măsuri de prevenire a efectelor nocive la nivelul solului**, după cum urmează:

- Respectarea Codului de bune practici pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrati din surse agricole;
- Aplicarea corespunzătoare a îngrășămintelor;
- Respectarea calendarului cu perioadele de interdicție pentru aplicarea îngrășămintelor;
- Depozitarea corespunzătoare a îngrășămintelor de origine animală;
- Respectarea limitelor de aplicare pentru azot și fosfor pe terenuri agricole, pășuni;
- Respectarea restricțiilor privind aplicarea îngrășămintelor pe terenuri saturate cu apă, inundate, înghețate sau acoperite de zăpadă;
- Utilizarea unor tehnologii/metode avansate de construire;
- Efectuarea verificărilor tehnice periodice ale mașinilor și utilajelor folosite la realizarea lucrărilor;
- Respectarea condițiilor prevăzute în actele de reglementare emise, pentru fiecare agent economic/titular de activitate cu programele de monitorizare aferente, acolo unde este cazul.

În viitor, planurile administrației cuprind:

- Extinderea rețelei de canalizare a comunei Dumbrăvița. Proiectul va cuprinde realizarea de stații de pompare și repompare a apei uzate, prevăzute cu decantare / eliminare solide înaintea stației de pompare.
- Identificarea zonelor deficitare și realizarea de lucrări pentru extinderea suprafețelor acoperite cu vegetație;
- Includerea în categoria spațiilor verzi publice a terenurilor cu potențial ecologic sau sociocultural (de exemplu, unele zone adiacente lacului de acumulare Dumbrăvița);
- Program intensiv de reabilitare și mentenanță a zonelor verzi existente;

- Construirea de trotuare cu mentenanță redusă, din materiale care să nu necesite erbicidare.
- Reabilitarea și înființarea de noi parcuri precum și plantarea de masă verde pe străzile cartierelor comunei;
- Încurajarea folosirii mijloacelor de transport nepoluante și a folosirii în proporție mai mare a energiei provenite din surse regenerabile.
- Sensibilizarea locuitorilor la problemele de calitate a factorilor de mediu și educarea în domeniu a tinerei generații.

4.12.5 GESTIONAREA DEȘEURILOR

Pentru o mai bună gestiune a serviciilor de salubritate a comunelor, în cadrul proiectului "Sistem integrat de management al deșeurilor în județul Timiș", în anul 2017 s-a constituit Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Deșeuri Timiș (ADID), prin asocierea tuturor unităților administrativ-teritoriale de pe raza județului, inclusiv Consiliul Județean. Comuna Dumbrăvița este membră a acestei asociații, făcând parte din Zona 1 Timișoara, alături de Municipiul Timișoara și 8 comune periurbane (Ghiroda, Giarmata, Giroc, Moșnița Nouă, Orțișoara, Remetea Mare, Șag, Sânmihailu Român).

Investițiile finanțate prin proiectul "Sistem integrat de management al deșeurilor în județul Timiș" conțin:

- o stație de transfer în Timișoara pe strada Ovidiu Cotruș nr. 40 (deservind Zona 1 – cu o capacitate de 6.833 tone)
- trei centre de colectare în Jimbolia (Zona 2 – cu o capacitate de 16.325 tone), Făget (Zona 4 – cu o capacitate de 5.504 tone) și în Deta (Zona 3 – cu o capacitate de 11.489 tone).

Din punct de vedere al **colectării deșeurilor menajere și reciclabile**, populația Dumbrăviței este deservită de societatea comercială RETIM Ecologic Service SA. Frecvența colectării deșeurilor este:

- O dată pe săptămână - deșeuri menajere
- O dată la 2 săptămâni - deșeuri reciclabile

Tipurile de recipiente de colectare utilizate în prezent (2021) în gospodăriile individuale / colective pe teritoriul comunei sunt:

- pubela neagră pentru deșeuri reziduale
- sac/pubela galben pentru reciclabile (plastic, ambalaje metal, hârtie, carton)

Colectarea sticlei se face la **puncte de colectare** special amenajate pe teritoriul comunei. În 2021 existau 40 clopote verzi, iar frecvența de ridicare a reciclabilelor din sticlă era o dată la două săptămâni.

Deșeurile electrice, electrocasnice și electronice (DEEE) se colectează periodic prin programe organizate de autoritățile locale și operate de firme specializate. De asemenea, există **alternativa predării lor la Stația de Transfer Timișoara**.

Deșeurile vegetale provenite din gospodării (iarbă, crengi etc.) se colectează la deponeul specializat de pe strada Petofi Sandor. O dată pe an, Primăria organizează un eveniment în cadrul căruia se preiau de la populație deșeurile vegetale rezultate în urma toaletării pomilor. Acestea se prelucreează local, prin mărunțire și compostare. De asemenea, în scopul încurajării bunelor practici, în perioada 2016-2021 au fost distribuite către populație un număr de 1030 compoastore pentru reciclarea deșeurilor vegetale.

Deșeurile voluminoase se pot preda la Stația de Transfer Timișoara. De asemenea, există alternativa închirierii de containere de la RETIM.

Deșeurile periculoase se pot preda direct la Stația de Transfer Timișoara. RETIM colectează acest tip de deșeuri prin campanii trimestriale sau prin comandă. Pentru unele articole, cum ar fi: becuri, neoane, baterii uzate, colectarea se realizează de către magazinele de electrocasnice.

Deșeurile din polistiren, provenite din ambalaje, construcții, etc., nu sunt deșeuri menajere. Ele se preiau de firme specializate sau magazine. În zona UAT Dumbrăvița, aceste deșeuri se pot preda societății Hamburger Recycling SA din Timișoara.

Deșeurile provenite din construcții și demolări nu se pot preda la Stația de Transfer. Pentru preluarea lor, se pot închiria containere de diverse dimensiuni de la RETIM.

Un element de noutate (finele anului 2021) îl constituie începerea în comuna Dumbrăvița a amenajării unui deponeu modern pentru colectarea voluntară a 7 tipuri de deșeuri.

Din punct de vedere al **gestionării deșeurilor**, zona 1 (din care face parte și Dumbrăvița) este deservită de **Stația de Sortare Deșeuri din Municipiul Timișoara (SDDM)** unde sunt gestionate următoarele categorii de deșeuri:

- deșeuri reziduale provenite din deșeuri menajere de la populație (fracțiunea umedă) preluate din mediul urban și rural și
- deșeuri reciclabile de la populație (fracțiunea uscată) preluate din mediul urban și rural: hârtie/carton, sticlă, PET, alte tipuri de plastic, metal.

În anul 2017, **cantitatea totală de deșeuri generată în Regiunea Vest*** a fost de 492.861 tone, din care aproape jumătate (43%) a fost generată în județul Timiș. Indicatorul de generare de la nivel regional, pentru anul 2017, era de 256 kg/locuitor/an. Pentru județul Timiș, indicatorul de generare a fost 306 kg/locuitor/an.

*Sursa date: Strategia integrată de dezvoltare urbană a Polului de Creștere Timișoara 2021-2027

Cantitatea de deșeuri totală colectată în anul 2020** în comuna Dumbrăvița a fost de 7.141,01 tone. Din acestea, 5.817,58 tone au fost deșeuri municipale (deșeuri menajere colectate de la populație plus alte deșeuri reziduale) și 1323,43 tone deșeuri reciclabile (1.182,21 tone plastic/metal și 141,22 tone sticlă).

În ceea ce privește **gradul de colectare separată a deșeurilor** de hârtie, metal, plastic și sticlă din deșeurile municipale, acesta a fost de 56,16%, peste 50%, procent care reprezintă obiectivul stabilit de Legea nr. 211/2011**.

Cantitățile de deșeuri reciclabile gestionate de operatorii economici colectori** de pe raza UAT Dumbrăvița pentru anul 2020, au fost de 19,72 tone, dintre care au fost valorificate 16,42 tone.

**Date furnizate de Primăria Dumbrăvița

Alte servicii care presupun gestionarea unor tipuri speciale de deșeuri sunt:

Serviciile de curățare și transport al zăpezii de pe căile publice și menținerea în funcțiune a acestora pe timp de polei sau de îngheț în comuna Dumbrăvița sunt asigurate de societatea comercială Dumbrăvița Investiții SRL, cu ajutorul utilajelor din dotare: autogreder și buldoexcavator cu lamă multifuncțională.

Prestarea **serviciului de salubritate stradală** în comuna Dumbrăvița - măturatul, spălatul, stropirea și întreținerea căilor publice în comuna Dumbrăvița s-a realizat în 2021 de către operatorul de salubritate S.C. Brantner Servicii Ecologice SRL.

Curățarea parcurilor, aleilor și străzilor din comuna Dumbrăvița este asigurată de SC Dumbrăvița Investiții SRL. Societatea are în dotare un tocător de crengi și deșeuri lemnoase NHS 220ms.

Salubritatea periodică a pubelelor din folosința populației comunei se realizează printr-un program al Societății RETIM Ecologic Service SA.

Întrucât gestionarea deșeurilor reprezintă un sector cheie în implementarea dezvoltării durabile a oricărei localități, obiectivele comunei Dumbrăvița în acest domeniu sunt legate de cele județene, naționale și ale Uniunii Europene, incluzând:

- Asigurarea implementării la nivel local a obligațiilor privind gestionarea deșeurilor asumate prin Tratatul de aderare a României la Uniunea Europeană – obiectiv general în calitate de stat membru al Uniunii Europene;
- Creșterea eficienței programului de salubritate a străzilor intens circulate;
- Salubritatea suprafețelor/străzilor aflate în zonele adiacente șantierelor;
- Dezafectarea rampelor clandestine de gunoi și monitorizarea continuă a acestor locații;
- Promovarea colectării selective a deșeurilor reciclabile prin educarea și conștientizarea populației.

4.12.6 POLUAREA FONICĂ

Deși localitatea Dumbrăvița este situată în mediul rural, în ultimul deceniu zgomotul a devenit una dintre sursele majore de disconfort în rândul populației de toate vârstele. Pe lângă disconfort, poluarea sonoră poate avea multiple efecte, cum ar fi: perturbarea somnului, afectarea funcțiilor cognitive la copiii de vârstă școlară, provocarea reacțiilor de stres fiziologic, iar la persoanele expuse în mod cronic la zgomot, poluarea sonoră poate conduce la afecțiuni cardiovasculare, hipertensiune arterială și tulburări psihice*.

*Sursa informației – Direcția de Sănătate Publică a Județului Timiș, 2020

Cauzele poluării sonore în zona Dumbrăvița pot fi trasate la:

- traficul intens;
- lucrări de construcție și nu numai, realizate în afara programului de lucru sau fără respectarea limitelor admise prevăzute de standarde;
- nerespectarea condițiilor impuse prin avizele obținute de către unii agenți economici.

Prin aplicarea de măsuri de prevenire și reducere a poluării fonice, administrația dorește să preîntâmpine efectele disconfortului provocat de zgomot asupra locuitorilor:

- îmbunătățirea traficului în comună printr-o serie de măsuri detaliate în capitolul Infrastructura;
- intervenții tehnice la rețeaua de drumuri acolo unde e cazul (gropi etc.)
- respectarea regimului de lucru și utilizarea unor mașini, utilaje, echipamente performante în cazul organizărilor de șantier;
- urmărirea respectării condițiilor impuse prin avizele obținute și a limitelor admise prevăzute în standarde de către agenții economici;
- utilizarea panourilor fonoabsorbante, acolo unde este posibil (zone cu receptori sensibili: școli, spitale, grădinite, etc.)
- elaborarea unor regulamente, în sensul reducerii poluării fonice acolo unde este cazul;
- crearea unor zone verzi tampon între zonele rezidențiale și cele industriale, pentru reducerea nivelului de zgomot dinspre activitățile economice⁹.

⁹ Resurse:

Raport județean privind starea mediului anul 2020 - Agenția pentru Protecția Mediului Timiș

Strategia integrată de dezvoltare urbană a Polului de Creștere Timișoara 2021-2027

Plan de Calitate a Aerului pentru PM10 în aglomerarea Timișoara perioada 2020-2024

Raport de Mediu pentru Plan Urbanistic General comuna Dumbrăvița, județul Timiș - 2019

Primăria Dumbrăvița

Chestionar de evaluare a satisfacției locuitorilor comunei Dumbrăvița

Strategie comună pentru managementul apelor uzate din bazinul hidrografic al Dunării, în arealele Dumbrăvița, Giarmata (RO) și Golubac (RS) (2016-2021)

5. AUDIT ADMINISTRATIV

5.1 AUTORITĂȚI EXECUTIVE

Executivul administrației publice locale este format din Primar, Viceprimar, Secretarul General al unității administrativ-teritoriale, contabilul șef și arhitectul șef.

Structura organizatorică a Primarului funcționează în conformitate cu OUG nr.57/2019 privind codul administrativ.

- Compartiment Secretariat și Relații cu Publicul
- Serviciul Economic:
 - Compartiment Contabilitate, Buget și Finanțe
 - Compartiment Taxe și Impozite, Casierie
 - Compartiment Executare Silită
- Biroul Urbanism:
 - Compartiment Urbanism și Planificare Teritorială
 - Compartiment Avize Publicitate și Disciplina în Construcții
 - Compartiment Patrimoniu, GIS, Cadastru
- Compartiment Ghișeu Unic
- Compartiment Asistență Socială
- Compartiment Agricol și Fond Funciar
- Compartiment Resurse Umane, Salarizare
- Direcția Tehnică:
 - Compartiment Dezvoltare Proiecte
 - Compartiment Infrastructură și Transport
 - Compartiment Spații Verzi, Protecția Mediului și Animalelor
 - Compartiment Administrativ
 - Compartiment Administrarea Domeniului Public
 - Compartiment Protecție Civilă, Situații de Urgență
 - Compartiment Cultură și Tineret
- Compartiment Managementul Documentelor și Arhiva
- Compartiment Achiziții Publice
- Cabinet Primar
- Cabinet Viceprimar
- Compartiment Juridic

Tot din structura Primăriei fac parte și următoarele **servicii publice subordonate**:

- **SPCLEP:** Serviciul Public Comunitar Local de Evidența Persoanelor, care se ocupă de eliberarea actelor de identitate.
- **Poliția Locală Dumbrăvița:** a fost înființată în anul 2010 cu scopul de a exercita atribuțiile privind apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei, a proprietății private și publice, prevenirea și descoperirea infracțiunilor.
 - Compartiment Ordine și Liniste Publică
 - Compartiment Disciplina în Construcții
 - Compartiment Activități Comerciale și Afișaj Stradal
 - Compartiment Protecția Mediului
 - Compartiment Dispecerat
 - Compartiment Circulația pe Drumuri Publice
- **Centrul de Zi Dumbrăvița,** reorganizat în anul 2022, dedicat prevenirii abandonului și instituționalizării copiilor, prevenirii abandonului școlar, a delincvenței juvenile, minimizării riscului de marginalizare socială, prin asigurarea pe timpul zilei a următoarelor servicii:
 - Servicii de servire a mesei,
 - Servicii educaționale,
 - Servicii recreative și de socializare,
 - Servicii de asistență socială,
 - Servicii de suport emoțional și consiliere psihologică,
 - Servicii de orientare școlară și profesională,
 - Servicii de asistență și îngrijire medicală,
 - Servicii de abilitare-reabilitare,
 - Servicii de transport.
- **Club sportiv comunal Dumbrăvița:** Clubul Sportiv Comunal Dumbrăvița are ca obiect principal de activitate selecția, pregătirea și participarea la competiții sportive interne și internaționale. Obiectivele clubului consistă în susținerea, dezvoltarea și sprijinirea sportului pentru toți (amatori) și a sportului de performanță precum și asigurarea unor condiții organizatorice și materiale de practicare a educației fizice și sportului în comunitatea locală. Secțiile clubului includ, dar nu se limitează la, fotbal, judo, tenis de masă și karting. Din 2022 va fi operaționalizată secția “Sportul pentru toți”.

5.2 AUTORITĂȚI DELIBERATIVE

Consiliul Local în calitate de organ deliberativ este organizat și își desfășoară activitatea în conformitate cu legislația în vigoare și propriul Regulament de organizare și funcționare.

În cadrul Consiliului, ținând cont de specificul și necesitățile locale, sunt constituite **comisii de specialitate**, care își propun să eficientizeze activitatea consilierilor locali prin acoperirea

domeniilor de competență , reprezentarea politică și dorința fiecăruia de a se implica în anumite domenii.

Comisiile de specialitate sunt următoarele:

Comisia de specialitate Nr.1 - Economie, buget, finanțe, impozite și taxe, dezvoltare urbanistică, amenajarea teritoriului și patrimoniu, administrarea domeniului public și privat;

Comisia de specialitate Nr.2 - Muncă și protecție socială, protecția copilului, tineret, sport, familie și sănătate;

Comisia de specialitate Nr.3 - Administrație locală, cultură, știință, învățământ, turism, culte, protecția mediului și relații internaționale.

Societăți subordonate Consiliului Local

- **SC Aqua Dumbrăvița SA** are ca obiect de activitate operarea serviciilor de alimentare cu apă și de canalizare. Aqua Dumbrăvița oferă servicii de furnizare, verificare a calității apei, mentenanță a rețelelor de apă și canal.
- **Dumbrăvița Investiții** este una dintre firmele care se ocupă cu branșarea și cu racordarea la rețeaua de apă și de canal în comuna, conform proiectelor avizate. Totodată, Dumbrăvița Investiții este unica societate din comuna care curăță și defrizează terenurile neagricole.
- **Incubatorul de afaceri** a fost construit în scopul susținerii afacerilor start-up. Incubatorul de afaceri Dumbrăvița oferă: 12 spații de birouri cu suprafețe între 12 și 50 mp cu echipamente de birotică incluse; 4 spații pentru producție - o hală cu suprafața de 500 mp, o hală cu suprafața de 250 mp și 2 hale cu suprafața de 150 mp; o sală de conferințe de capacitate 24 locuri, cu proiector/ecran proiecție și sistem audio.
- **Dumbrăvița TV** reprezintă un canal de informare adresat cetățenilor, în scopul asigurării unui acces facil la informații pertinente comunei Dumbrăvița. Dumbrăvița TV și website-ul aferent oferă produse și servicii culturale și informaționale diverse pentru satisfacerea nevoilor culturale comunitare, în scopul creșterii gradului de acces și de participare a cetățenilor la viața culturală și educație. Dumbrăvița TV prezintă informații din localitate și împrejurimi, programe culturale, talk-shows, concursuri, programe în limba maghiară, transmisii sportive locale.

Comuna Dumbrăvița deține în administrare următoarele **clădiri**:

TABEL 24. LISTA CLĂDIRI PUBLICE COMUNA DUMBRĂVIȚA

DENUMIRE	ADRESA	ANUL DOBÂNDIRII/ DĂRII ÎN FOLOSINȚĂ	SUPRAFAȚA CONSTRUITĂ (MP)	SUPRAFAȚA CONSTRUITĂ DEFĂȘURATĂ (MP)
1 Clădire Primărie	Petofi Sandor 31	1990	616.00	847.00
2 Clădire Grădiniță	Petofi Sandor 29	1990	128.00	128.00
3 Clădire Școală 1	Petofi Sandor 29	1990	635.00	635.00
4 Clădire Școală 2	Petofi Sandor 29	1990	480.00	1,920.00
5 Clădire Sală Sport	Petofi Sandor 31	2007	377.40	377.40
6 Clădire Grădiniță	Petofi Sandor 50A/2	2006	602.90	602.90
7 Clădire Baza Sportivă	Mihai Eminescu 73	1990	181.00	362.00
8 Clădire Centrală termică	Petofi Sandor 50A	1990	167.00	167.00
9 Clădire Dispensar uman	Gheorghe Doja 38	1990	179.40	179.40
10 Capela	Petofi Sandor	2015	240.00	240.00
11 Cantina	Petofi Sandor 31	2014	289.61	289.61
12 Spațiu administrativ	Petofi Sandor 50A/1	1970	128.10	128.10
13 Incubator de afaceri	Bartok Bela	2014	237.00	711.00
14 Clădire Sala Polivalentă	Codrului 3	2015	2,127.00	2,244.00
15 Centru de zi	Kos Karoly 28	2015	1,487.00	2,974.00
16 Anexa centru de zi	Kos Karoly 28	2015	59.00	59.00
17 Clădire Grădiniță PP		2020	746,59	1463,11
18 Clădire Centru Cultural		2021		

5.3 DOMENII, PRIORITĂȚI ȘI PROIECTE

5.3.1 DOMENII AFLATE SUB ADMINISTRAREA AUTORITĂȚILOR PUBLICE LOCALE

Principalele domenii aflate sub administrarea autorităților publice locale sunt:

- a. planificarea urbană și gestionarea spațiilor verzi de interes local;
- b. conservarea, restaurarea și punerea în valoare a monumentelor istorice și de arhitectură, a parcurilor, grădinilor publice și rezervațiilor naturale;
- c. punerea în valoare, în interesul comunității locale, a resurselor naturale de pe raza unității administrativ-teritoriale;
- d. colectarea și gestionarea deșeurilor menajere, inclusiv salubritatea și întreținerea terenurilor pentru depozitarea acestora;
- e. distribuirea apei potabile, construirea și întreținerea sistemelor de canalizare și de epurare a apelor uzate și pluviale;
- f. dezvoltarea și gestionarea rețelelor urbane de distribuire a gazelor și energiei termice;
- g. construcția, întreținerea și iluminarea străzilor și drumurilor publice locale;
- h. transportul public local;
- i. evidența persoanelor;
- j. amenajarea și întreținerea cimetirilor;
- k. administrarea bunurilor din domeniile public și privat locale;
- l. componenta imobiliară și baza materială a unităților școlare de nivel primar, gimnazial;
- m. construcția, gestionarea, întreținerea și echiparea instituțiilor preșcolare și extrașcolare;
- n. componenta imobiliară și baza materială a unor unități sanitare;
- o. serviciile sociale pentru protecția copilului, a persoanelor cu handicap, a persoanelor vârstnice, a familiei și a altor persoane sau grupuri aflate în nevoie socială;
- p. activități culturale, sportive, de recreere și pentru tineret, precum și planificarea, dezvoltarea și gestionarea infrastructurilor necesare acestor tipuri de activități;
- q. amenajarea piețelor agricole, a spațiilor comerciale, realizarea oricăror alte măsuri necesare pentru dezvoltarea economică a unității administrativ-teritoriale;
- r. organizarea oricărei alte activități necesare dezvoltării economice a unității administrativ-teritoriale;
- s. locuințele sociale și celelalte unități locative aflate în proprietatea unității administrativ-teritoriale sau în administrarea sa;
- t. activitățile de administrație social-comunitară;
- u. situațiile de urgență și ordinea publică;
- v. serviciile de urgență de tip prim ajutor.

5.3.2 PRIORITĂȚI ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE DUMBRĂVIȚA

Printre **prioritățile** în domeniul administrației publice locale din comuna Dumbrăvița se numără:

- Descentralizarea administrației publice,
- Reducerea birocrăției și
- Sporirea transparenței actului administrativ.

Descentralizarea și autonomia locală reprezintă elemente constitutive ale oricărui stat democratic. Prin împărțirea puterii în stat între autoritățile centrale și cele locale devine posibilă respectarea specificului și a intereselor particulare ale județelor, orașelor și comunelor, iar cetățenilor li se acordă posibilități sporite de a se manifesta pe plan politic, economic și social.

Administrația locală, prin caracterul său descentralizat, trebuie să-și delimiteze și să-și asume competențele exercitate pe proprie răspundere, în favoarea și la dispoziția populației. Descentralizarea administrativă și a serviciilor publice reprezintă singura formă acceptabilă pentru asigurarea participării comunităților locale la viața politică, economică și socială a țării, reprezentând un proces continuu, progresiv, care evoluează odată cu extinderea capacității administrative a unităților administrativ-teritoriale, în vederea gestionării eficiente a serviciilor publice aflate în responsabilitatea acestora. Prin descentralizare, administrația publică devine mai eficientă și mai operativă, problemele care interesează populația se soluționează la nivele inferioare, în condiții de oportunitate și de operativitate sporită.

În ceea ce privește **reducerea birocrăției** și **sporirea transparenței actului administrativ**, calea cea mai eficientă pentru a realiza aceste obiective este **atingerea unui grad înalt de digitalizare** atât în relația cu cetățenii cât și în relațiile pe care primăria le are cu alte instituții.

Unele dintre **beneficiile digitalizării administrației** sunt, dar nu se limitează la, următoarele:

- acces direct și instantaneu la informație;
- reducerea birocrăției și descongestionarea serviciilor publice;
- rezolvare rapidă și interactivă a problemelor și cererilor;
- scurtarea timpului procedurilor de rutină;
- reducerea timpului de așteptare și de acces la informație;
- reducerea cozilor și a blocajelor la ghișee;
- standardizarea procedurilor de lucru și consolidarea structurilor de date;
- creșterea încrederii cetățeanului în instituțiile și serviciile publice;
- promovarea culturii informatice în rândul cetățenilor;
- implicarea cetățenilor în actul decizional și procesul democratic;
- reducerea reală a costurilor interne

5.3.3 PROIECTE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE

PLANUL URBANISTIC GENERAL (PUG) AL COMUNEI DUMBRĂVIȚA

În perioada actuală, PUG-ul comunei Dumbrăvița se află în stadiile finale de elaborare. Planul Urbanistic General preia strategia de dezvoltare preexistentă și analizează obiectivele sale punctuale încă nerealizate din perspectiva actuală. Propunerile din Planul Urbanistic General (octombrie 2021) urmăresc criteriile de durabilitate necesare pentru o calitate ridicată a vieții locuitorilor. Noul Plan Urbanistic General al Comunei Dumbrăvița va fi supus aprobării consiliului local după obținerea tuturor avizelor impuse de cadrul legal în vigoare. Mai multe informații despre conținutul Planului Urbanistic General se găsesc în secțiunea **2.3 CONTEXT STRATEGIC JUDEȚEAN ȘI LOCAL**.

PROIECTE PENTRU DIGITALIZAREA ADMINISTRAȚIEI

Până la momentul actual (finele anului 2021), informatizarea sistemului administrației publice cuprindea următoarele componente:

Portalul web al Primăriei Comunei Dumbrăvița

Adresa: <https://primaria-dumbravita.ro/>

Administrația publică locală consideră că informarea și interacțiunea cu cetățenii comunei este esențială. În acest scop, a fost creat portalul web al Primăriei Comunei Dumbrăvița, care în prezent este structurat pe șase secțiuni distincte: Primăria, Consiliul Local, Informații Publice, e-Primăria, Dumbrăvița, Monitorul Oficial. Aceste secțiuni conțin o multitudine de informații, precum și modalități de interacționare cu cetățenii: anunțuri publice, plata taxelor și impozitelor online, formulare online, program de audiențe, informații de contact, hotărârile consiliului local, comunicate de presă, link-uri utile, informații de interes public, harta interactivă a comunei, motoare de căutare, etc. În perioada pandemiei, s-a creat o secțiune specială pentru urmărirea situației COVID-19 în comună.

Noi module și aplicații sunt adăugate tot timpul, astfel încât cetățenii să poată beneficia de servicii și informații de ultimă oră.

Sistemul informațional de plată a taxelor și impozitelor locale

Adresa: ghiseul.ro

Acest serviciu este parte componentă a sistemului național electronic de plată on-line a taxelor și impozitelor (SNEP). Administrația Comunei Dumbrăvița încurajează cetățenii comunei să folosească această modalitate de plată.

Transmiterea on-line a ședințelor Consiliului Local al Comunei Dumbrăvița și a dezbaterilor publice

Ședințele Consiliului Local al Comunei Dumbrăvița sunt transmise online prin intermediul paginii de facebook a Primăriei, adresa paginii fiind:

<https://www.facebook.com/PrimariaDumbravitaTimis>

De asemenea, sunt transmise online toate dezbaterile publice, cum ar fi dezbaterile publice legate de PUG și cele legate de proiectele de interes public.

În Dumbrăvița, un alt pas hotărâtor în direcția digitalizării a fost făcut în 2021, când a fost început **proiectul de arhivare digitală a arhivelor Primăriei**.

ALTE PROIECTE ADMINISTRATIVE, AFLATE ÎN CURS DE DESFĂȘURARE:

Ghișeul unic. Înființat în anul 2021, în scopul fluidizării și optimizării activităților Primăriei, astfel încât timpul de așteptare al cetățenilor să fie cât mai scurt, ghișeul unic elimină necesitatea depunerii și ridicării documentelor la mai multe ghișee. Toate documentele sunt depuse de către cetățeni la acest ghișeu, de unde vor fi distribuite spre departamentele de resort. Ridicarea documentelor se face de la același ghișeu. În cadrul ghișeului unic funcționează și casieria, unde se pot plăti taxele aferente serviciilor. Toate serviciile Primăriei vor fi deservite de acest ghișeu.

Proiectul de bugetare participativă este un alt proiect început în anul 2021. În luna iulie a fost adoptată HCL nr. 75, privind procesul de bugetare participativă, astfel că în 2022 se vor aloca 1.000.000 lei pentru finanțarea proiectelor propuse și aprobate de cetățeni, valoarea individuală a fiecăruia neputând fi mai mare de 250.000 lei.

5.4 BUGETUL COMUNEI

Forța economică a unui UAT este reflectată și în bugetul administrat. Bugetul este alimentat din taxele și impozitele locale, care constituie partea cea mai însemnată a bugetului local, la care se adaugă prelevările de la bugetul de stat și fondurile europene atrase. Bugetul local este completat de bugetul împrumuturilor interne și externe, precum și de bugetul instituțiilor publice finanțate din venituri proprii (fără subvenții din bugetul local), împreună alcătuind bugetul consolidat al unității administrativ-teritoriale.

Dacă, în mod normal, bugetul local cunoaște oscilații mai reduse de la un an la altul (cu excepția situațiilor în care se angajează fonduri europene mari pentru realizarea unor obiective de anvergură), bugetul consolidat poate varia în limite mai largi de la un an la altul, îndeosebi ca urmare a oscilației împrumuturilor externe și interne. Accentuarea în etape a descentralizării a făcut ca atribuțiile autorităților locale să crească, fapt reflectat și de creșterea în timp a volumului bugetelor consolidate pe care acestea le administrează.

În intervalul 2018-2020, bugetul Polului de Creștere Timișoara*, din care face parte și comuna Dumbrăvița, a înregistrat creșteri considerabile de la an la an, adăugând venituri bugetare de cca 400 milioane RON. Și Municipiul Timișoara a înregistrat creșteri anuale, ajungând la peste un miliard trei sute mii RON în anul 2020, fapt care plasează orașul de pe Bega pe locul al

treilea în țară, după București și Cluj-Napoca. Pe ansamblu, spațiul rural aflat sub influența directă a municipiului contribuie la formarea unui pol economic de remarcabilă forță în vestul României, care gestionează bugete de peste 1,7 miliarde RON anual (*Sursa informației: Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană 2021-2027 a Polului de Creștere Timișoara).

Dintre comune, bugetele cel mai mari sunt administrate de localitățile care ocupă locuri fruntașe și la alți indicatori social-economici, cum ar fi numărul de salariați, cifra de afaceri sau profitul brut. Comparativ, comuna Dumbrăvița are cel mai ridicat buget (după Timișoara), fiind urmată de Ghiroda, Giarmata și Giroc.

TABEL 25. EVOLUȚIA UNOR BUGETE LOCALE ALE UAT DIN AREALUL POLULUI DE CREȘTERE TIMIȘOARA 2018-2020 (MII RON)*

	2018		2019		2020	
LOCALITATEA	VENITURI	CHELTUIELI	VENITURI	CHELTUIELI	VENITURI	CHELTUIELI
TIMIȘOARA	887,977.77	893,647.87	1,122,726.90	1,132,658.79	1,366,793.56	1,367,151.47
DUMBRĂVIȚA	45,027.97	45,027.97	60,044.44	63,968.54	94,899.26	97,677.26
GHIRODA	97,677.26	33,586.53	33,887.05	44,122.68	48,170.29	67,545.84
GIARMATA	19,683.50	48,703.50	26,145.10	58,541.10	43,947.50	60,143.50
GIROC	33,780.60	39,894.56	41,930.43	47,611.41	39,745.55	42,788.17
TOTAL RURAL	290,495,747	373,532.95	353,259.69	434,869.68	409,540.90	470,191.61
TOTAL POL CREȘTERE	1,178,473.51	1,267,180.82	1,475,986.59	1,567,528.47	1,776,334.46	1,837,343.08

*Sursa date: Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană 2021-2027 a Polului de Creștere Timișoara

5.5 STRUCTURI ASOCIATIVE

În exercitarea misiunii lor, autoritățile publice din comuna Dumbrăvița colaborează strâns cu multiple structuri asociative, Scopul colaborării este creșterea performanței social-economice, îmbunătățirea calității vieții populației locale și promovarea valorilor specifice, în concordanță cu obiectivele europene ale Strategiei Horizon 2030.

TABEL 26. STRUCTURI ASOCIATIVE ALE COMUNEI DUMBRĂVIȚA

ASOCIAȚIA DE DEZVOLTARE INTERCOMUNITARĂ POLUL DE CREȘTERE TIMIȘOARA (ADI-PCT)

Asociația a fost înființată în februarie 2009 (în baza H.G nr. 998/27.08.2008 pentru desemnarea polilor naționali de creștere), în scopul cooperării între unitățile administrativ teritoriale membre, pentru realizarea în comun a unor proiecte de dezvoltare de interes zonal sau regional ori al furnizării în comun a unor servicii publice. Obiectivul general al Asociației este creșterea calității vieții și crearea de noi locuri de muncă în Polul de Creștere Timișoara, prin reabilitarea infrastructurii urbane și îmbunătățirea serviciilor urbane, inclusiv a serviciilor sociale, precum și prin dezvoltarea structurilor de sprijinire a afacerilor și a antreprenoriatului. Pentru a-și asigura o cât mai bună reprezentare a intereselor în fața autorităților naționale, Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Polul de Creștere Timișoara” a aderat la Federația Națională a Zonelor Metropolitane și Aglomerărilor Urbane din România (FZMAUR), fiind membru activ al acesteia.

ASOCIAȚIA DE DEZVOLTARE INTERCOMUNITARĂ DEȘEURI TIMIȘ (ADID TIMIȘ)

Aceasta s-a constituit în scopul înființării, organizării, reglementării, exploatării, monitorizării și gestionării în comun a serviciului de salubritate a localităților, pe raza de competență a unităților administrativ-teritoriale membre, precum și realizarea în comun a unor proiecte de investiții publice de interes zonal sau regional destinate înființării, modernizării și/sau dezvoltării, după caz, a sistemelor de utilități publice aferente Serviciului, pe baza strategiei de dezvoltare a acestuia. Interesul comun ce stă la baza constituirii Asociației este interesul general al locuitorilor de pe raza unităților administrativ-teritoriale membre pentru îmbunătățirea calității serviciilor de salubritate, în condițiile unor tarife și/sau taxe care să respecte limitele de suportabilitate ale populației și principiul „poluatorul plătește”, atingerea și respectarea standardelor europene privind protecția mediului, precum și creșterea capacității de atragere a fondurilor pentru finanțarea investițiilor necesare în infrastructura tehnico-edilitară aferentă Serviciului.

ASOCIAȚIA DE DEZVOLTARE INTERCOMUNITARĂ “SOCIETATEA METROPOLITANĂ DE TRANSPORT TIMIȘOARA” (SMTT)

Asociația de Dezvoltare Intercomunitară “SOCIETATEA METROPOLITANĂ DE TRANSPORT TIMIȘOARA”, s-a constituit în scopul înființării, organizării, reglementării, finanțării, exploatării, monitorizării și gestionării în comun a serviciului de transport public de persoane efectuat cu tramvaie, troleibuze, autobuze, transport naval respectiv alte moduri de transport, pe raza de competență a unităților administrativ-teritoriale membre, precum și realizarea în comun a unor proiecte de investiții

publice de interes zonal sau regional, destinate înființării, modernizării și/sau dezvoltării, după caz, a sistemelor de utilități publice aferente serviciului pe baza strategiei de dezvoltare a serviciului.

GRUPUL DE ACȚIUNE LOCALĂ COLINELE RECAȘ

Microregiunea Colinele Recaș prezintă un potențial agricol care nu este exploatat la capacitatea optimă, zootehnia este un sector dezvoltat individual, iar serviciile sunt insuficient dezvoltate. Implementarea strategiei de dezvoltare locală de către comunitate contribuie la realizarea unei dezvoltări armonioase a teritoriului eligibil LEADER.

Intenția asociației este de a dezvolta acțiuni de cooperare cu alte teritorii care implementează o strategie LEADER, prin dezvoltarea unor proiecte comune, prin transferul de cunoștințe, schimbul de informații și idei, precum și prin susținerea inovației în mediul rural.

ASOCIAȚIA COMUNELOR DIN ROMÂNIA, FILIALA TIMIȘ (ACOR TIMIȘ)

Asociația Comunelor din România a fost înființată în anul 1997, ca o asociație de autorități locale, având ca membri comunele din România. Asociația Comunelor din România a fost declarată ca fiind de utilitate publică prin Hotărârea Guvernului nr. 156 din 13 februarie 2008. Misiunea asociației este aceea de a realiza o uniune mai strânsă între comunele din România promovând idealurile și principiile prevăzute în Carta europeană a autonomiei locale.

ASOCIAȚIA DE DEZVOLTARE INTERCOMUNITARĂ DISTRIBUȚIE GAZ TIMIȘ NORD

Constituită în 2018, Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Distribuție Gaz Timiș Nord are ca scop gestionarea serviciului de alimentare cu gaze naturale a localităților membre. Se urmărește continuarea îmbunătățirii calității serviciilor, atingerea și respectarea standardelor europene privind protecția mediului, precum și creșterea capacității de atragere a fondurilor pentru finanțarea de investiții necesare pentru dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare aferentă serviciului.

ASOCIAȚIA PENTRU DEZVOLTAREA ȘI PROMOVAREA TURISMULUI ÎN TIMIȘ (ADPT)

Scopul asociației îl reprezintă promovarea potențialului turistic, cultural, a punctelor de atracție turistică existente, atât în țară, cât și în străinătate, prin creșterea fluxului turistic și asigurarea unei interacțiuni armonioase între sectorul turistic și factorii de ordin social și de mediu. Obiectivele și activitățile asociației sunt diverse și vizează județul Timiș, dar și parteneriate în județele din vestul țării și nu numai. Crearea și impunerea unei mărci a turismului bănățean, organizarea și desfășurarea de activități de promovare a turismului județean, inițierea și desfășurarea unor programe atractive și utile în domeniul turismului, inventarierea principalelor obiective turistice, administrarea registrelor locale ale patrimoniului turistic, elaborarea unei baze de date cu obiectivele turistice din județul Timiș și zona Banatului sunt doar câteva dintre punctele de bază ale activității asociației.

5.6 ALTE CONSIDERENTE: ORGANIZAȚII NEGUVERNAMENTALE

Deși organizațiile neguvernamentale (ONG) **nu** fac parte din structurile administrației publice locale, datorită rolului lor de a contribui acolo unde există anumite nevoi în societate iar statul și instituțiile nu au suficiente resurse pentru a se ocupa de soluționarea acestora, vom include subiectul în acest capitol.

În anul 2021 în Dumbrăvița funcționează aproximativ 100 de asociații, în multiple domenii precum: educația, sportul, cultura, agricultura, antreprenariat, umanitar, etnic, religios, protecția animalelor, mediu și alte domenii de interes public.

Asociațiile din comună pot avea un rol fundamental în identificarea și rezolvarea unor probleme ale comunității care sunt omise de administrația publică datorită insuficienței resurselor umane, de timp sau know-how. Structurile tip ONG, prin resursele umane și de timp, a informațiilor pe care le pot acumula și a capacității de a acționa rapid și cu personal calificat, pot acoperi o parte din nevoile comunității. În parteneriat cu administrația publică, acoperirea acestor necesități se poate realiza într-un mod mai eficient decât o pot face cele două entități, separat.

Strategia de dezvoltare pentru perioada următoare își propune să faciliteze relațiile de colaborare între toți actorii implicați ai societății, inclusiv organizațiile neguvernamentale.

La nivel național, deși necesitatea există, nu există un cadru general care să încurajeze cooperarea dintre ONG-uri și autoritățile publice. Unul dintre dezideratele administrației publice din Dumbrăvița este acela de a crea un cadru general pentru implementarea de parteneriate cu organizațiile neguvernamentale.

Obiectivele unor astfel de parteneriate includ, dar nu se limitează la:

- Determinarea corectă a nevoilor comunității și a așteptărilor pe care aceasta le are față de administrația publică în ceea ce privește politicile publice și deciziile luate de Consiliul Local;
- Informarea și implicarea cetățenilor din Dumbrăvița în identificarea și rezolvarea problemelor comunei, conștientizarea drepturilor și a obligațiilor pe care aceștia le au, precum și dezvoltarea conștiinței din prisma alegătorului și a contribuabilului;
- Promovarea unor relații eficiente, de tip think-tank între ONG și autoritățile locale;
- Implicarea ONG-urilor în procesul decizional în cazul proiectelor care privesc activitatea/experiența acestora;
- Monitorizarea activității administrației publice;
- Analizarea activității desfășurate în comună pe diverse domenii de interes public;
- Elaborarea de propuneri și recomandări adresate administrației locale;

- Încurajarea și sprijinirea implicării ONG-urilor în formularea și promovarea unor politici publice de interes comunitar, menite să acopere nevoile segmentelor care necesită ajutor.
- Accesarea de fonduri europene în parteneriat cu administrația publică locală.

5.7 CHESTIONAR DE EVALUARE A SATISFACȚIEI LOCUITORILOR

La sfârșitul anului 2020, Primăria Dumbrăvița a realizat un **chestionar de evaluare a satisfacției locuitorilor comunei Dumbrăvița pentru stabilirea strategiei de dezvoltare a localității în exercițiul financiar european 2021-2027**. Scopul acestui chestionar a fost de a transpune nevoile identificate de cetățenii comunei în Strategia de Dezvoltare Locală.

Chestionarul reflectă percepția colectivă în ceea ce privește calitatea serviciilor publice și relația pe care cetățenii o au cu autoritățile publice locale.

Analiza datelor privind satisfacția locuitorilor Comunei Dumbrăvița

În conformitate cu scopul propus chestionarul are la bază câteva direcții generale, precum:

- Implicarea cetățenilor în procesul de luare a deciziei;
- Determinarea nevoilor existente prin colaborare și implicare;
- Promovarea bunelor practici în administrația publică locală;
- Oferirea unor soluții de îmbunătățire din partea locuitorilor.

Chestionarul a avut **1358** de respondenți și a ținut cont de criterii de reprezentativitate precum vârsta, sexul, nivelul de educație, statutul ocupațional și venitul net/familie.

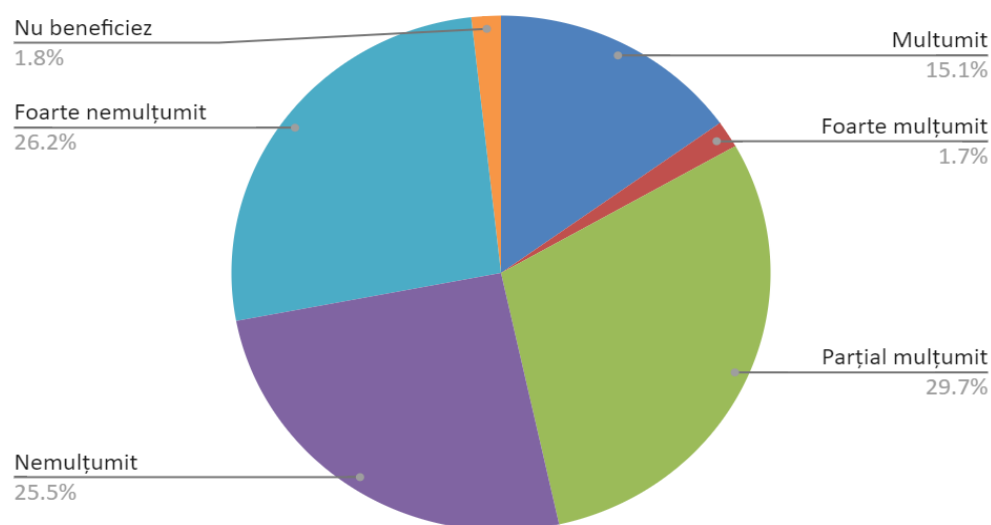
Scopul final al acestui studiu a fost de a prioritiza nevoile stringente pe care le au locuitorii, prin oferirea unor direcții de îmbunătățire și creștere a performanței activității administrației publice locale, în vederea continuării procesului de dezvoltare a comunei.

Principalele domenii identificate de către cetățeni sunt identificate mai jos.

INFRASTRUCTURA ȘI CALITATEA APEI

Cetățenii chestionați au identificat problemele cu care se confruntă și nevoia de intervenție a administrației publice locale în ceea ce privește presiunea apei, calitatea apei și actualul sistem de colectare a apelor pluviale, astfel că, **29,75%** dintre respondenți se declară parțial mulțumiți, **25,48%** nemulțumiți și **26,22%** foarte nemulțumiți de presiunea apei din comună. În ceea ce privește calitatea apei, doar **15,10 %** se declară mulțumiți, în timp ce **25,48%** se declară nemulțumiți și **26,22%** foarte nemulțumiți.

FIGURA 35. PERCEPȚIE: CALITATEA APEI

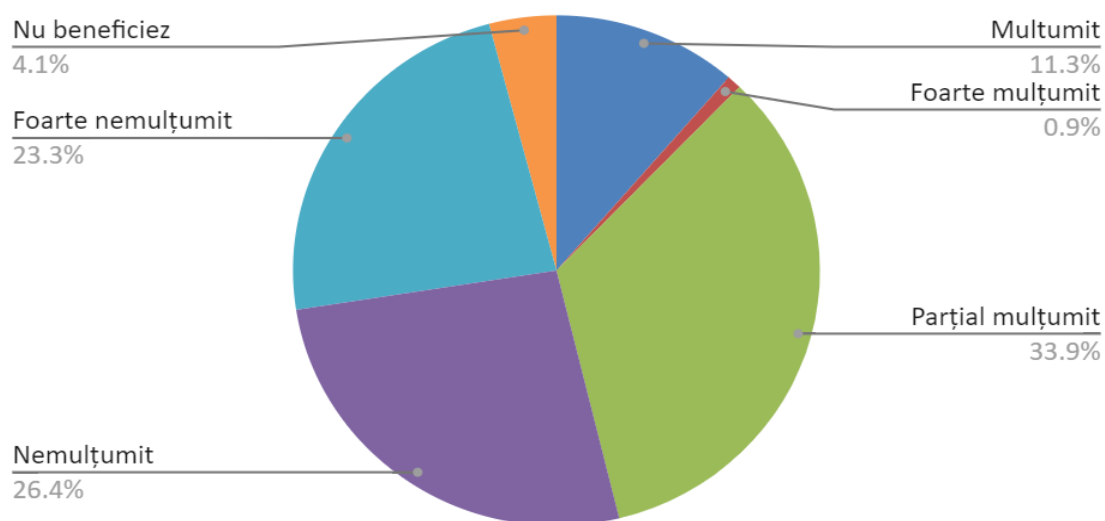

Colectarea apelor pluviale este de asemenea o îngrijorare exprimată de locuitori, aceștia declarându-se în proporție de **26,66%** parțial nemulțumiți, **18,78%** nemulțumiți și **18,63%** foarte nemulțumiți. Doar **17,30%** se declară mulțumiți de acest serviciu.

INFRASTRUCTURA DE TRANSPORT

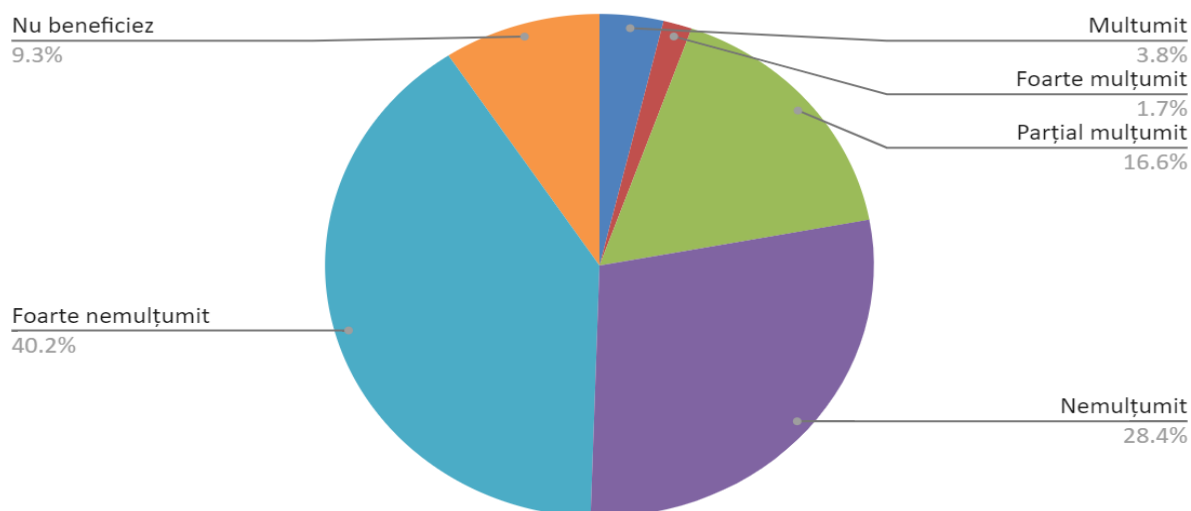
Nemulțumirile cele mai mari s-au manifestat în ceea ce privește extinderea/calitatea drumurilor și a trotuarelor, răspunsurile ducând clar la stabilirea a două aspecte care necesită îmbunătățire, astfel că, **33,95%** dintre respondenți sunt parțial mulțumiți, **26,36%** se declară nemulțumiți și **23,34%** foarte nemulțumiți de extinderea și calitatea drumurilor. **11,34%** dintre aceștia afirmând că sunt mulțumiți.

FIGURA 36. PERCEPȚIE: EXTINDEREA ȘI CALITATEA DRUMURILOR

În cazul trotuarelor, procentul celor care au nemulțumiri este mai mare, **40,21%** s-au declarat foarte nemulțumiți, **28,42%** nemulțumiți și doar **3,76%** mulțumiți de extinderea și calitatea lor.

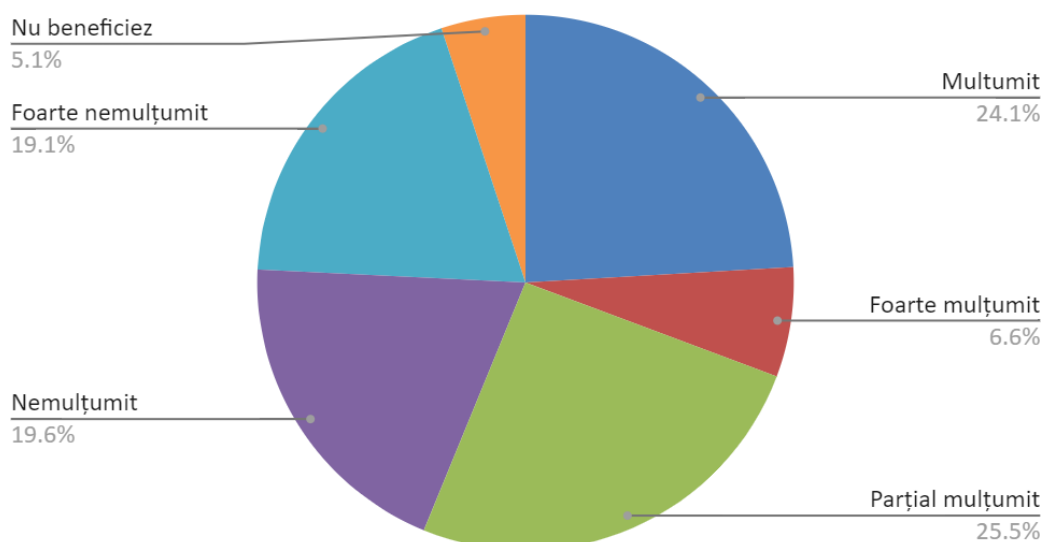
FIGURA 37. PERCEPȚIE: EXTINDEREA ȘI CALITATEA TROTUARELOR

GESTIUNEA DEȘEURILOR

La întrebarea legată de calitatea serviciilor de colectare a gunoiului, respondenții s-au arătat în proporție de **24,08%** mulțumiți în ceea ce privește frecvența de colectare a gunoiului reciclabil la două săptămâni, **25,48%** parțial mulțumiți și **19,15%** foarte nemulțumiți.

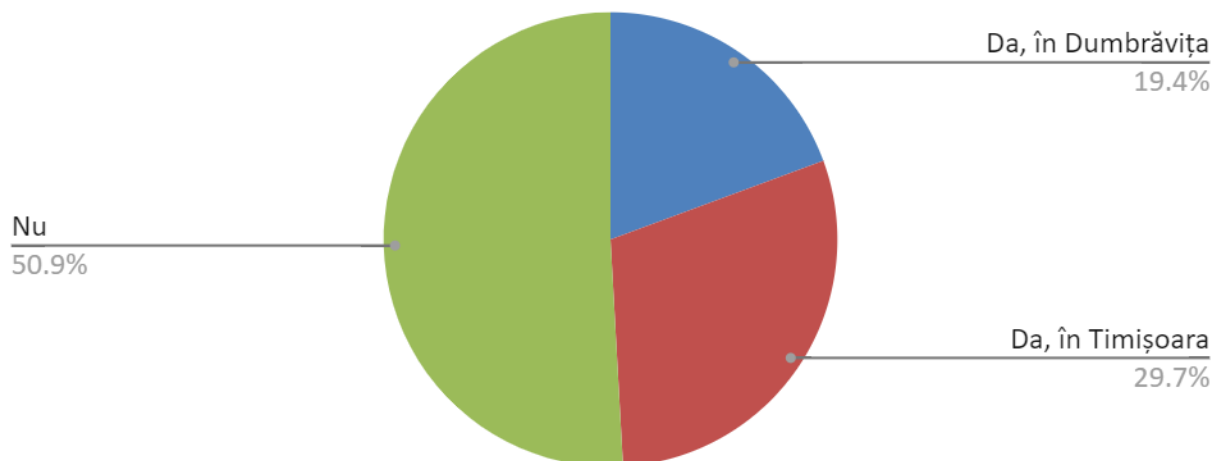
FIGURA 38. PERCEPȚIE: SERVICIILE DE GESTIONARE A DEȘEURILOR

SISTEMUL EDUCAȚIONAL

Dacă ne raportăm la sistemul educațional, **19,37%** dintre respondenți au menționat că au copii înscrși la Școala din Dumbrăvița și **27,75%** la școlile din Timișoara.

FIGURA 39. ELEVI ÎNSCRIȘI ÎN DUMBRĂVIȚA vs. ALTE LOCAȚII

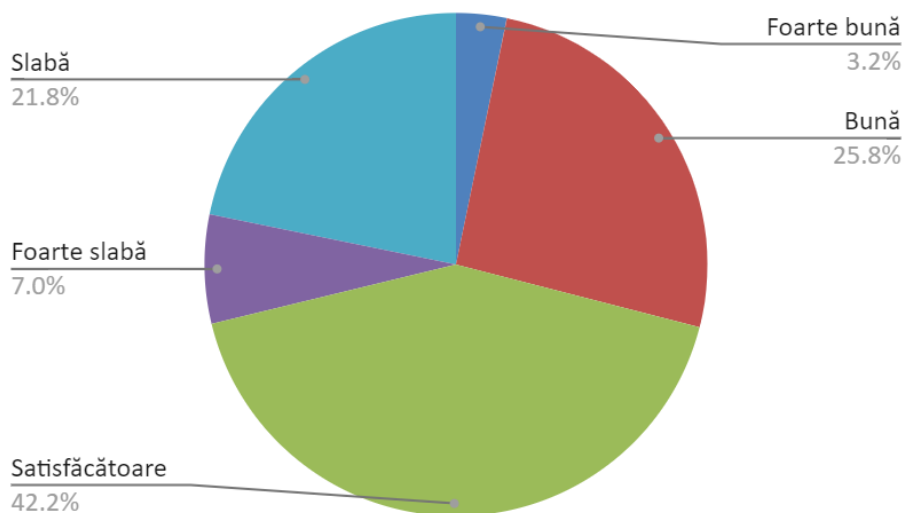
La întrebarea legată de suficiența locurilor în școală și grădiniță, adresată părinților care au copii înscrși în unitățile de învățământ din comună, **74,90%** dintre respondenți consideră că e nevoie de mai multe locuri în școală și **83,27%** au afirmat același lucru în ceea ce privește grădinițele.

Un liceu în comună este dorit de **80,99%** dintre cetățenii care au răspuns la întrebările legate de sistemul educațional.

SERVICIILE ADMINISTRATIVE

În ceea ce privește calitatea și eficiența serviciilor administrative oferite de Primăria Dumbrăvița, **42,19%** dintre cetățeni afirmă că este satisfăcătoare, **25,77%** sunt de părere că este bună și **21,80%** susțin că este slabă.

FIGURA 40. CALITATEA ȘI EFICIENȚA SERVICIILOR ADMINISTRATIVE

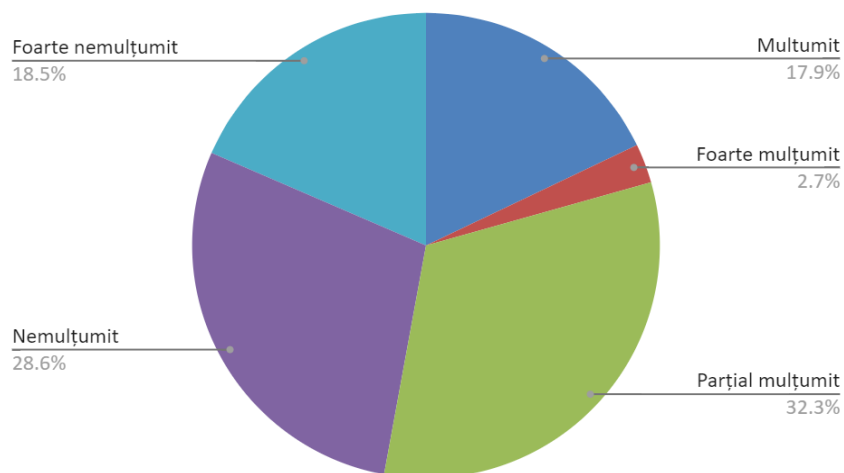
De asemenea, dacă ne raportăm la răspunsurile cu privire la gradul de profesionalism al personalului din cadrul administrației locale **30,71%** se declară mulțumiți, **38,59%** parțial mulțumiți și **19,22%** nemulțumiți.

Procentele se modifică substanțial la întrebarea legată de gradul de mulțumire al cetățenilor față de modul de cheltuire de până acum al banului public și de dezvoltarea comunei în ultimii 6 ani. **30,41%** dintre respondenți sunt parțial mulțumiți de cheltuirea banului public, **34,17%** se declară nemulțumiți și **25,77%** foarte nemulțumiți.

DEZVOLTAREA COMUNEI

Întrebarea legată de dezvoltarea comunei în ultimii 6 ani i-a determinat pe respondenți să afirme că sunt mulțumiți în proporție de **17,89%** și nemulțumiți în proporție de **28,65%**.

FIGURA 41. DEZVOLTAREA COMUNEI ÎN ULTIMII 6 ANI

SISTEMUL DE SĂNĂTATE

În ceea ce privește sistemul sanitar, respondenții și-au manifestat în mod clar, cu un procentaj de **83,87%**, dorința ca Primăria să se implice în dezvoltarea infrastructurii medicale din comună.

MEDIU, ACTIVITĂȚI PENTRU TINERET, SIGURANȚĂ PUBLICĂ

De asemenea, **94,11%** dintre respondenți consideră că sunt necesare piste de biciclete și **95,36%** afirmă că sunt necesare perdelele forestiere.

94,18% dintre dumbrăvițenii care au răspuns la acest chestionar consideră că e necesară realizarea de noi locuri de joacă pentru copii și tineri, iar în ceea ce privește siguranța în mediul public **92,70%** ar fi mai liniștiți dacă ar exista un sistem de supraveghere video la nivel de comună.

PROIECTE PRIORITARE

Ultima întrebare din chestionar a permis respondenților să identifice proiectele prioritare pentru comună în următorii ani, astfel că au fost clasificate primele zece luând în calcul prima nevoie identificată de fiecare respondent, după cum urmează:

1. Asfaltarea drumurilor
2. Infrastructura
3. Apa (calitate și presiune)
4. Amenajare trotuare
5. Infrastructură educațională (școli, grădinițe, creșe)
6. Sistemul de canalizare
7. Fluidizarea traficului

8. Lărgirea și amenajarea șoselei principale
9. Plan urbanistic general
10. Servicii medicale.

6. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT este un instrument de analiză strategică, utilizat pentru identificarea celor mai potrivite direcții de acțiune. Analiza SWOT stă la baza stabilirii gradului de oportunitate și de fezabilitate a proiectelor propuse. Scopul analizei SWOT este de a realiza un plan strategic sau de a găsi o soluție la o problemă, luând în considerare factorii interni și externi ai instituției. Provenind din acronimele cuvintelor englezești Strengths (Puncte tari), Weaknesses (Puncte slabe), Opportunities (Oportunități), Threats (Riscuri), SWOT este una dintre metodele de analiză care se utilizează tot mai des în fundamentarea strategiilor de dezvoltare pe termen mediu și lung. Acest instrument face posibilă analiza rapidă a punctelor strategice cheie, precum și identificarea alternativelor strategice, ajutând astfel comunitățile în domeniul adoptării deciziilor corecte, precum și al planificării strategice.

În analiza SWOT avem de-a face cu un mediu intern, care include analiza punctelor tari și a punctelor slabe, și unul extern, reprezentat de oportunitățile, respectiv riscurile care pot pune în discuție realizarea obiectivelor de dezvoltare la nivelul unei comunități. Punctele tari și punctele slabe sunt concepte statice, bazate pe parametrii descriptivi ai unei zone, într-o perioadă determinată de timp, reprezentând situația existentă la momentul prezent. Oportunitățile și riscurile au în vedere prognosticarea situației din viitor și ajută administrația în luarea deciziilor în procesul de planificare. În procesul de analiză a acestora, se recurge la stabilirea unei ierarhii în ce privește importanța lor pozitivă și negativă pentru dezvoltarea viitoare. Pentru o comunitate, strategiile trebuie să fie construite în așa fel încât să includă suficiente variabile, pentru a fi flexibile și capabile să se adapteze la schimbările care apar în societate. Ele trebuie să valorifice la maximum punctele tari, să atenueze sau chiar să elimine punctele slabe, să depisteze și să intuiască oportunitățile oferite de mediu extern și să diminueze riscurile.

În funcție de situația specifică la nivel local, strategiile de dezvoltare pot fi de mai multe tipuri: strategii orientate către schimbare, sprijinite de programe bazate pe oportunități ce permit contracararea punctelor slabe; strategii ofensive, sprijinite de programe bazate pe oportunități ce susțin punctele tari; strategii defensive, sprijinite de programe bazate pe puncte slabe și amenințări; strategii de diversificare, sprijinite de programe bazate pe puncte tari și amenințări. Stabilirea alternativei strategice pentru comuna Dumbrăvița s-a făcut în funcție de starea fiecărei tematici abordate, rezultând într-un mix de variante care conturează cel mai bine un echilibru între necesitățile comunei pe termen scurt, mediu, lung și o viziune de dezvoltare orientată către bunăstarea cetățenilor ca punct focal central.

Analiza strategică efectuată pe diverse tematici și concluziile derivate din aceasta au fost ulterior consolidate în obiectivele generale de dezvoltare ale comunei. Împreună cu obiectivele specifice fiecărui domeniu, acestea constituie baza de plecare pentru elaborarea listei de

proiecte programate pe perioada 2021-2027. Obiectivele generale și specifice, precum și lista de proiecte se pot consulta în secțiunea C. PLANIFICARE STRATEGICĂ.

TABEL 27. ANALIZA SWOT

STRUCTURA DEMOGRAFICĂ	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Populație tânără și educată; • Venituri medii și peste medie, din datele INS, Dumbrăvița are PIB-ul/ capita cel mai mare din România; • Cetățeni implicați, prezența la vot > 50%; • Multiculturalitate.	• Creșterea accelerată a populației duce la un decalaj între dezvoltarea urbanistică și capacitatea administrației și a furnizorilor de utilități de o dezvoltare a infrastructurii în același ritm; • Aglomerările urbane tip locuințe colective duc la o supraaglomerare în anumite zone ale comunei; • Creșterea accelerată a populației duce la un deficit în spațiile educaționale și de recreere (parcuri, alte spații); • Creșterea populației prea accelerată și dezvoltarea zonelor de locuințe colective a dus la o lipsă de apartenență la comuna (mulți din cei care se muta "la bloc" o fac pentru o perioadă limitată ceea ce duce la așteptări mari și implicare scăzută în comunitate; • Rețelele de utilități (apa, canal, electrice) sunt subdimensionate în raport cu rata de creștere a populației.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Dezvoltarea economică a Timișoarei și strategia de dezvoltare pe zona business a Dumbrăviței va atrage persoane cu aceeași structură educațională, ocupațională și socială; • Investițiile în infrastructură și disciplină în dezvoltarea urbanistică va atrage populație tânără și educată; • Rezultatele școlare și menținerea standardului educațional va crea premisele ca persoanele să rămână în Dumbrăvița pentru o perioadă mai lungă;	• Dezvoltarea urbanistică haotică și a locuințelor colective poate duce la o accentuare a disconfortului datorat infrastructurii deficitare, atât utilitară cât și educațională și recreațională; • O suprapopulare a anumitor zone; • Lipsa locurilor de veci; deși acum numărul deceselor este mic, în 20 ani va constitui o problemă; • Lipsa dezvoltării recreaționale poate duce la menținerea statutului de comună "dormitor";

- Crearea de comunități locale (de cartier, tematice) și stabilirea de interacțiuni între ele;
 -
 - Organizarea de noi zone de recreere va duce la dezvoltarea sentimentului apartenenței.
- Creșterea populației duce la o suprasolicitare a rețelelor de utilități (apa, canal, electrice) care vor ceda în viitorul apropiat.

INFRASTRUCTURA DE TRANSPORT

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Conectivitate bună cu restul teritoriului: acces direct la șoseaua de centură a municipiului Timișoara, distanță mică față de autostrada A1 și aeroport. • Relief plat pe teritoriul municipiului (proces de construcție mai simplu) • Existența a două linii de transport în comun care asigură conectivitatea în interiorul comunei și legătura cu Timișoara.	• Infrastructură comunală de transport deficitară din punctul de vedere al modernizării. O bună parte din străzi sunt neasfaltate. • Absența parțială sau totală a trotuarelor pe anumite străzi. Calitate slabă a trotuarelor în general. • Absența unui sistem eficient de management pentru a asigura întreținerea permanentă, rapidă și calitativă a drumurilor și trotuarelor. • Absența zonelor de trafic pietonal/promenadă. • Piste de biciclete insuficiente. • Transportul public nu este suficient extins spre alte comune periurbane; • Frecvența redusă a mijloacelor de transport în comun.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Existența proiectelor și planurilor concrete de modernizare a drumurilor; • Județul Timiș este conectat la cele două coridoare TEN-T de pe teritoriul României – Rin-Dunăre și Orient – Est-mediteraneeen. Acest aspect face ca proiectele de infrastructură mare din cele două coridoare să fie incluse în prioritățile UE; • Includerea în planurile de modernizare a	• Lipsa unei centuri complete a orașului Timișoara amenința vatra tradițională a satului vechi datorită traficului sporit în zonă. • Lărgirea la patru benzi a șoselei care face legătura dintre centură și orașul Timișoara reprezintă o amenințare pentru localitate, din punct de vedere al obiectivului de decongestionare a traficului precum și în ceea ce privește siguranța traficului/pietonilor în zonă;

trotuarelor și pistelor de biciclete; Fondurile UE disponibile pentru proiecte de mobilitate și infrastructură mare de transport au fost suplimentate prin PNRR.	- Dezvoltarea rapidă a noilor zone rezidențiale ca urmare a creșterii numărului de locuitori are ca rezultat migrația zilnică a populației, producând disfuncționalități de trafic din ce în ce mai mari. - Frecvența redusă a mijloacelor de transport în comun duce la scăderea numărului de utilizatori în favoarea transportului individual.
---	--

INFRASTRUCTURA DE UTILITĂȚI	
INFRASTRUCTURA DE APĂ ȘI CANALIZARE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
- Exista o societate locala care administreaza infrastructura (Aqua Dumbravita) - Existența proiectelor de investiții pentru reabilitarea și extinderea sistemelor de alimentare cu apă și canalizare a apelor uzate, în derulare sau planificare. - Existența unei stații de tratare a apei; - Existența a 14 foraje și a capacităților de înmagazinare a apei.	- O bună parte a infrastructurii de apă și canal este de calitate inferioară, nemodernizată și necorelată cu nevoile comunității - rezultat al absenței în trecut a unui plan unitar de dezvoltare integrată a infrastructurii precum și al intervențiilor punctuale; - Rețelele de canalizare sunt mult mai puțin dezvoltate decât cele de alimentare cu apă, favorizând poluarea solurilor și a apelor; - Procesul de epurare a apelor uzate este nesatisfăcător. - În perioadele secetoase capacitățile de acumulare a apei sunt depășite de consumul instantaneu. Capacitățile rețelei sunt depășite.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
- S-au creat premisele unei schimbări de optică, printr-o nouă administrație care înțelege necesitatea unui plan structural în concordanță cu dezvoltarea durabilă a localității. - Existența, în stare matură, a proiectelor de dezvoltare a rețelelor, atât pe partea de	- Viteza mult prea mare de dezvoltare a localității. - Aceasta duce la exercitarea unei presiuni continue în scopul continuării dezvoltării accelerate, făcând dificile eforturile de ridicare a calității infrastructurii.

apă cât și de canalizare; • Existența surselor de finanțare pentru proiecte în următoarea perioadă.	• Risc permanent de degradare a factorilor de mediu datorită instalațiilor de canalizare nemodernizate. • Prolungirea perioadelor secetoase datorită schimbărilor climatice.
--	--

INFRASTRUCTURA DE GAZ

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Existența zăcămintelor de gaze asociate și gaze libere în subsolul județului Timiș și a conductelor de transport a acestor gaze; • Teritoriul județului Timiș este tranzitat de importante conducte de transport gaze naturale de la sud-est la nord.	• Alimentarea cu gaz poate reprezenta un potențial pericol în cazul utilizării necorespunzătoare.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Posibila traversare a teritoriului județului Timiș de către conducta de transport gaze naturale de înaltă presiune Nabucco, va permite creșterea siguranței în aprovizionare cu gaze prin accesul României la rezerve importante de gaze naturale din zona Mării Caspice și Orientul Mijlociu.	• Costul ridicat al investiției de realizare a distribuțiilor de gaze; • Creșterea continuă a prețului gazelor naturale; • Dezvoltarea lentă a sistemului de producere a energiei din surse regenerabile pune în pericol dezvoltarea economică și alimentarea consumatorilor la costuri raționale.

INFRASTRUCTURA ELECTRICĂ ȘI DE COMUNICAȚII

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Există un Program de îmbunătățire a eficienței energetice pentru localitatea Dumbrăvița, elaborat în 2020. • Rata de conectare la Internet este relativ ridicată iar viteza este în general acceptabilă. • În general există mai multe variante de abonament cu diverși operatori.	• Foarte multe conexiuni sunt aeriene, pe stâlpii de iluminat. • Infrastructura electrică lasă mult de dorit din punct de vedere calitativ. Astfel: • Nu există un sistem de monitorizare la joasă tensiune. • Intervin numeroase întreruperi, multe de scurtă durată dar supărătoare și periculoase.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI

De-a lungul liniilor de troleibuz existente, există stații de transformare care se pot constitui în surse pentru alimentarea sistemelor de încărcare a mașinilor electrice.	Actualele cabluri aeriene aflate pe stâlpi de iluminat constituie o amenințare în unele cazuri. Greutatea cablurilor poate produce chiar prăbușirea acestora. Întreruperile repetate pot genera situații extrem de periculoase la revenirea tensiunii: de la defectarea aparatelor casnice și instalațiilor (spre exemplu, stația de tratare a apei), pâna la incendii. Dezvoltarea lentă a sistemului de producere a energiei din surse regenerabile pune în pericol dezvoltarea economică și alimentarea consumatorilor la costuri raționale;

INFRASTRUCTURA VERDE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
- Proximitatea Pădurii Verzi; - Existența Lacului de acumulare Dumbrăvița și a ariilor naturale adiacente; - Elaborarea de către actuala administrație a Registrului Spațiilor Verzi; - În majoritatea cazurilor, locuințele unifamiliale și duplexurile din comună beneficiază de propriile spații verzi.	- Existența unui deficit semnificativ de spații verzi amenajate în raport cu numărul de locuitori - 10,77 mp/loc (2019); - Străzile înguste reprezintă un impediment la plantarea arborilor de-a lungul acestora; - Spațiile verzi adiacente străzilor principale sunt în mare parte degradate și datorită deficiențelor manifestate la nivelul unor componente ale infrastructurii de transport - borduri absente, trotuare degradate.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
- Punctele tari de mai sus pot fi transformate în oportunități majore astfel încât întreaga zona metropolitană să regasească în Dumbrăvița posibilități de petrecere a timpului liber; - Accentul pe infrastructura verde la nivel european duce la apariția unor surse de finanțare noi, atât interne cât și europene	- Interesele imobiliare care au avut încă din anii '90 - 2000 un impact negativ asupra dezvoltării durabile a localității; - Lipsa acută de teren în proprietatea Primăriei; - Legislația restrictivă privind cumpărarea de terenuri de către administrațiile publice locale;

(PNRR, POR, PODD, Programul LIFE).

FONDUL DE LOCUINȚE ȘI EFICIENȚA ENERGETICĂ	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Administrația publică din comuna Dumbrăvița consideră eficientizarea energetică ca fiind o prioritate. • Existența unui număr din ce în ce mai mare de furnizori de tehnologie bazată pe surse de energie neconvențională; • Densitate mare de linii de medie tensiune și de joasă tensiune în zona Timișoara; • Multe întreprinderi din zona Timișoarei au acces la competențele, know-how-ul și factorii de producție necesari pentru a utiliza materiale eficiente din punct de vedere energetic;	• Majoritatea echipamentelor primare și secundare din stațiile de transformare prezintă uzură; • Izolarea termică necorespunzătoare a clădirilor conduce la disconfort termic, consum mare de energie, apariția condensului, degradarea clădirilor; • Grad redus de reabilitare a clădirilor prin utilizarea fondurilor europene sau publice.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Pondere mare a finanțării din fonduri europene a proiectelor legate de eficiență energetică. • Asigurarea serviciilor de alimentare cu energie electrică va trebui efectuată în conformitate cu normele europene; • Modernizarea clădirilor și a instalațiilor interioare va trebui să fie însoțită de reabilitarea termică a clădirilor pentru reducerea consumului de combustibil; • Reabilitarea sistemului de transport și distribuție a agentului termic permite reducerea riscurilor în funcționare, a poluării mediului, a costurilor specifice; • Existența pe teritoriului județului a conductelor magistrale de transport gaze naturale duce la extinderea sistemului de alimentare cu gaze naturale în localități, la folosirea de centrale termice moderne cu randament ridicat și grad redus de poluare;	• Dezvoltarea lentă a sistemului de producere a energiei din surse regenerabile pune în pericol dezvoltarea economică și alimentarea consumatorilor la costuri raționale; • Montarea de instalații de încălzire centrală sau locale improvizate și lipsa întreținerii lor corecte, poate conduce la incendii, explozii sau intoxicații; • Creșterea consumului de gaze naturale și a dependenței de acest tip de combustibil, prin montarea de centrale de bloc, de scară de bloc și de apartament; • Scăpările de gaze datorate uzurii conductelor pot duce la explozii; • Competențe scăzute ale personalului pentru utilizarea ultimelor tehnologii respectiv resurse limitate pentru achiziționarea tehnologiilor de vârf; • Costuri relativ ridicate pentru producerea

- Eliminarea consumului de combustibil solid (lemne, cărbuni) și lichid pentru încălzire și prepararea apei calde;
- Reconversia funcțională a clădirilor centralelor termice dezafectate;
- Reducerea consumului de energie și a cantității de emisii de CO₂ prin creșterea eficienței energetice și producerea energiei din surse regenerabile;
- Implementarea economiei circulare în proiectele de construcții și scăderea cantității de deșeuri realizată din urma proiectelor;
- Digitalizarea în materie de eficiență energetică și automatizarea locuințelor.

energiei regenerabile.

ECONOMIE ȘI ANTREPRENORIAL

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Indice de dezvoltare ridicat al întregii regiuni; În 2020, județul Timiș ocupa locul al 2-lea în țară, după București, din punct de vedere al contribuției la PIB-ul național. PIB-ul pe cap de locuitor la nivel de Timiș, în 2020, a fost de 24.000 EUR. • Dumbrăvița este comuna cu cel mai mare număr de firme dintre localitățile polului de creștere Timișoara, firme care generează cea mai ridicată cifră de afaceri la nivelul comunelor din pol; • Proximitatea Municipiului Timișoara, care este pe primul loc în Regiunea Vest din punct de vedere al dezvoltării afacerilor; • Poziția geografică extrem de favorabilă a Dumbrăviței care este situată în apropierea autostrăzii A1 (catre Curtici, Arad și respectiv București), și a aeroportului internațional "Traian Vuia"; • Existența unei infrastructuri de sprijin pentru afaceri care acoperă dinamica	• Absența unui parc tehnologic; • Dificultățile de a asigura forță de muncă pentru investiții noi, pe fondul șomajului redus în perioada actuală; • Ponderea mare a locurilor de muncă în sectoare cu valoarea adăugată redusă și salarii mici; • Pondere mică a întreprinderilor medii și mari; • Pondere mică a firmelor din domeniul cultural și educațional; • Insuficienta promovare a produselor și serviciilor locale pe plan național și internațional; • Insuficientă valorificare a parteneriatului public-privat; • Activitatea redusă a asociațiilor și organizațiilor patronale și profesionale.

antreprenorială - Incubatorul de Afaceri; • Prezența unui număr mare de societăți comerciale cu structură economică diversificată și echilibrată (industrie/servicii); • Prezența unor companii renumite; • Pondere mare a microîntreprinderilor în ceea ce privește participarea la cifra de afaceri a comunei - 33,44%; • Sectoare puternice: transporturi, construcții, comerț, industria prelucrătoare; • Pondere ridicată de firme din domenii profesionale; • Pondere mare a numărului de microîntreprinderi și întreprinderi mici; • Media de vârstă a locuitorilor. Dumbrăvița beneficiază de prezența unui număr mare de locuitori tineri, care au energia necesară pentru a iniția și dezvolta noi afaceri; • Pregătirea peste medie a locuitorilor, care mărește șansa de succes a unui business.	
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Prestigiul Banatului de spațiu multicultural, tolerant și incluziv, cu o calitate a vieții peste media națională, atractiv pentru investitori; • Creșterea interesului investitorilor pentru polul Timișoara, în momentul aderării României la spațiul Schengen; • Simplificarea procedurilor juridice și administrative pentru încurajarea investitorilor interni și străini; • Finalizarea tronsonului de autostradă Arad – Mako (Ungaria), prin care Polul de creștere a fost legat de Europa Centrală și Occidentală;	• Creșterea costurilor de acces la resursele energetice; • Creșterea concurenței pe o piață europeană integrată; • Invadarea pieței cu produse din import; • Accentuarea emigrării personalului calificat din regiune pe fondul scăderii calității vieții pe plan național; • Limitarea cererii și oportunităților investiționale în condițiile subrezirii economiei în timpul pandemiei de COVID-19;

- Existența unei finanțări dedicate pentru start-up-uri (Axa 2 POR, România Start-up Plus; România Start-up Nation;
- Dezvoltarea structurilor asociative reprezentative pentru mediul de afaceri;
- Dezvoltarea de lanțuri de producători locali și creșterea competitivității locale;
- Dezvoltarea comerțului electronic;
- Posibilitatea participării la inițiative informale și flexibile emergente care contribuie la sprijinul sistemului regional pentru antreprenariat (Timișoara Startup, Kids, Startup Weekends, Innovation Labs, Creative HQ, vreau să fiu antreprenor etc.)
- Caracteristicile pozitive ale consumatorilor – deschiderea către servicii inovative;
- Existența fondurilor europene (PNRR, POR) accesibile de către societăți comerciale;
- Posibilitatea atragerii de investitori străini, care aduc tehnologii avansate;
- Existența programelor de formare continuă și învățământ la distanță;
- Existența programelor de formare și reconversie profesională;
- Reforma educației, cu reintroducerea învățământului preuniversitar profesional și vocațional.
- Lipsa capacității de a valorifica oportunitățile existente;
- Lipsa educației antreprenoriale în școli;
- Fonduri insuficiente organizate în programe coerente pentru susținerea antreprenoriatului în timpul dezvoltării incipiente;
- Absența instrumentelor de partajare a cunoștințelor către noua generație de antreprenori în toate domeniile;
- Creșterea decalajului dintre formarea profesională și nevoile angajatorilor;
- Insuficienta coordonare dintre instituțiile de formare profesională și asociațiile patronale, pentru pregătirea forței de muncă în acord cu cerințele pieței;
- Lipsa de cooperare între infrastructurile de sprijin regional;
- Posibile politici fiscale naționale descurajatoare pentru mediul de afaceri.

CULTURĂ ȘI TURISM

PUNCTE TARI

- Prezența unui mediu multicultural și intercultural;
- Existența Casei de Cultură nou construite;
- Existența spațiului necesar pentru

PUNCTE SLABE

- Lipsa finanțărilor din alte surse decat bugetul local;
- Lipsa informațiilor și a studiilor referitoare la preferințele culturale;

evenimentele în aer liber; • Existența unor evenimente culturale de tradiție; • Existența evenimentelor culturale destinate tinerilor; • Densitate și diversitate mare a evenimentelor; • Calitate în creștere a evenimentelor; • Promovarea diversității culturale prin perpetuarea evenimentelor tradiționale maghiare; • Existența unui număr mare de operatori culturali pe raza municipiului Timișoara; • Public receptiv, interesat, cu nevoi culturale distincte • Deschiderea autorităților locale față de domeniul cultural; • Existența unor evenimente culturale care se desfășoară în parteneriat cu mediul educațional, precum: Simpozionul elevilor, Maratonul toleranței, Teatru la Catedră etc. • Conturarea agendei culturale anuale prin organizarea unui concurs la care pot participa cu proiecte actorii culturali interesați; • Existența unui număr mare de hoteluri, pensiuni și restaurante;	• Colaborare redusă între mediul de afaceri și operatorii culturali; • Lipsa de inițiative pentru susținerea și promovarea tinerilor artiști din comuna; • Infrastructură precară a operatorilor culturali în privința dotărilor necesare pentru desfășurarea evenimentelor; • Turism cultural scăzut; • Insuficientă mediatizare a evenimentelor culturale pe plan local și județean; • Mobilizare redusă a publicului țintă în cazul actelor artistice de nișă;
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Municipiul Timișoara: Capitală Culturală Europeană 2023 - unele evenimente pot fi găzduite pe teritoriul comunei; • Municipiul Timișoara: Capitală Culturală Europeană 2023 - posibilitatea finanțării de noi evenimente; • Municipiul Timișoara: Capitală Culturală Europeană 2023 - posibilitatea atragerii	• Riscuri asociate evoluției post-pandemice: noi valuri epidemice, restricții, instabilitate economică. • Lipsa de sustenabilitate a sectorului cultural la nivel național, precaritatea operatorilor culturali și a resurselor financiare, discontinuitatea sprijinului, capacitatea scăzută de angajare a sistemului, lipsa unui sistem de protecție

de turiști cu ocazia evenimentelor din comună; • Valorificarea turismului din regiunea Banat, a potențialului turistic ridicat al centrului istoric Timișoara printr-o ofertă bogată de hoteluri, pensiuni și restaurante locale; • Posibilitatea organizării de evenimente de anvergură la Casa de Cultură; • Cultura voluntariatului este în creștere; • Creșterea implicării actorilor culturali datorită posibilităților de finanțare oferite de administrația publică a comunei; • Posibilitatea parteneriatelor cu instituții culturale, organizații non-guvernamentale și CJT.	socială pentru artiștii independenți; • Fragilitatea sectorului în fața deciziei politice - incoerența la nivel național în implementarea politicilor culturale, adâncirea izolării sectorului cultural față de cel politic și economic, abordările preponderent tactice din sector și conturarea dificilă a unor direcții strategice; • Prezența mai scăzută a publicului la evenimentele locale datorită ofertei culturale a Municipiului Timișoara mai ales în condițiile desfășurării în mod simultan a evenimentelor.
--	---

EDUCAȚIE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Existența unui program afterschool - Școală după școală; • Existența activităților de pregătire a elevilor pentru examenele naționale; • Existența unor programe adaptate pentru elevii cu dificultăți de învățare; • Pluralism educațional (învățământ clasic / alternativ, în limbile română și maghiară); • Existența unei game largi de evenimente și activități educaționale dedicate elevilor de vârstă școlară și preșcolară; • Cadre didactice specializate prin cursuri de formare continuă; • Procent mare de cadre calificate, titularizate pe post; • Existența unui consilier școlar;	• Datorită creșterii rapide a numărului de copii din comună, numărul de locuri disponibile în școală și grădiniță este insuficient. • Săli de clasă insuficiente ca număr pentru școală și grădiniță; • Săli sub dimensionate pentru grădiniță; • Absența unei săli de sport pentru grădiniță; • Folosirea insuficientă a echipamentelor moderne: aparatură IT insuficientă • Lipsa softurilor educaționale și a licențelor multimedia; • Personal nedidactic insuficient; • Lipsa autorizației PSI; • Lipsa materialelor pentru amenajarea

• Școala beneficiază de conexiune permanentă la internet; • Elevi cu rezultate bune la examenele naționale, olimpiade; • Grad ridicat de interes în rândul elevilor și părinților pentru activități extracurriculare menite să îmbunătățească performanțele școlare; • Practicarea de activități sportive după cursuri; • Integrarea elevilor diagnosticați cu c.e.s. • Existența personalului medical pentru situații de urgență: medic specialist și asistent; • Existența a trei rute de transport școlar;	laboratoarelor de fizică, chimie, biologie; • Absența unui cabinet de informatică; • Absența unei biblioteci; • Absența unui spațiu de joacă pentru grădiniță • Absența unui cabinet de asistență psihopedagogică, sprijin educațional și logopedie; • Absența programelor de orientare profesională și dezvoltare personală; • Absența unor programe de conștientizare pe teme de actualitate, cum ar fi fenomenul de bullying în școli;
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Existența posibilităților de accesare a fondurilor europene pentru dezvoltarea infrastructurii școlare; • Existența de multiple posibilități de finanțare proiecte și programe educaționale; • Existența unui număr mare de elevi capabili de performanță; • Posibilități de formare profesională a cadrelor didactice: accesarea de programe cu finanțare europeană pentru perfecționarea cadrelor didactice în metodele de învățare activă; • Reforma educației; • Colaborarea bună între școală și C.C.D, I.S.J. și autoritățile locale; • Accesarea de programe cu finanțare europeană în scopul consilierii școlare și profesionale a elevilor și părinților și în scopul creșterii interesului pentru formarea școlară și profesională;	• Subdimensionarea numărului de unități școlare necesare, cauzată de numărul mai mic decât în realitate de persoane cu domiciliul legal în Dumbrăvița. Problema reprezintă un cerc vicios, deoarece motivul principal pentru care părinții preferă să nu își actualizeze domiciliul este insuficiența locurilor în unitățile școlare din comună, creându-se astfel necesitatea înscrierii elevilor la școli din Timișoara; • Aceeași subdimensionare a infrastructurii educaționale cauzează probleme în ceea ce privește dimensionarea transportului școlar (prea puține mașini/rute), mai ales în zonele limitrofe ale comunei. • Incoerența legislativă; • Inexistența programelor specifice pentru valorizarea elevilor capabili de performanță înaltă; • La nivel național există un dezechilibru real dintre numărul de ore, conținuturile programelor și nivelul de cunoștințe și deprinderi;

• Promovarea parteneriatelor public-privat în susținerea ameliorării condițiilor materiale ale procesului de învățământ;• Crearea de parteneriate naționale și internaționale de schimb de bune practici educaționale.	• Necorelarea manualelor cu programele școlare;• Supraîncărcarea programei școlare;• Instabilitatea cadrelor didactice pe post;• Migrarea personalului didactic către alte domenii de activitate, mai bine retribuite;• Uzura morală rapidă a aparaturii I.T. & C.• Uzura materială a manualelor.• Pandemia de COVID-19, care a adăugat noi provocări unui sistem educațional învechit și rupt de realitate. Dintre acestea, cele mai importante provocări sunt: lipsa unei abordări coerente a problemelor psihologice cu care se confrunta generația actuală de elevi; lipsa acută a socializării; capacitatea redusă de a absorbi nevoia de activități complementare de care copiii au nevoie, care duce inevitabil la probleme de adaptare și în cele din urmă la bullying.

SĂNĂTATE ȘI SERVICII SOCIALE

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Prezența unui număr mare de personal medical cu domiciliul în Dumbrăvița; • Proximitatea municipiului Timișoara, centru universitar cu infrastructură de sănătate performantă, asigură accesibilitatea locuitorilor comunei la servicii medicale de toate nivelele și specialitățile; • Populație tânără, sănătoasă, educată; • Populație de vârstă fertilă, copii mulți, reprezintă un punct de atracție pentru personalul medical; • Există un cabinet medical școlar.	• Nu există decât un centru care să concentreze o paletă mai largă de servicii medicale. Distribuția aleatorie a prestatorilor de servicii medicale face ca ele să fie împrăștiate în toată localitatea; • Populația comunei nu este informată de prezența și locația serviciilor existente în comună; • Dumbrăvița înregistrează valori peste limita maximă în ceea ce privește numărul de locuitori ce ar trebui să revină unui medic de familie; • Absența unui serviciu de permanență (ideal ar fi două);

	• Primăria nu are o infrastructură pe care o poate pune la dispoziția profesioniștilor în sanatate; • Un singur cabinet medical școlar este insuficient în raport cu numărul de elevi.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Existența fondurilor europene ce pot fi accesate pentru dezvoltarea infrastructurii de sănătate și achiziționarea de dotări. • Dumbrăvița este o localitate cu populație în creștere, ce va necesita o infrastructură de sănătate dezvoltată printr-o viziune pe termen lung, pentru toate grupele de vârstă. • Standardul înalt al calității vieții obligă la asigurarea unor servicii medicale performante.	• Există un deficit de terenuri aparținând primăriei pe care s-ar putea dezvolta infrastructura de sanatate. • Îngreunarea, în ultima perioadă, a încheierii de contracte noi pentru furnizarea de centre de permanență. În prezent, există o singură soluție pentru a deschide un centru de permanență, si aceasta se bazează pe relocarea în comună a unui centru deja existent undeva în județ.

SPORT ȘI ACTIVITĂȚI DE AGREMENT	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Existența unor baze sportive și spațiu pentru extinderea lor; • Existența unui cadru natural variat: padure, lac, râu; Proximitatea Pădurii Verzi și a Lacului de acumulare Dumbrăvița; • Populație tânără, amatoare de mișcare.	• Lipsa/suprafața redusă a terenurilor proprietate publică disponibile pentru investiții în domeniul sportiv și agrement; • Investiții mari/costisitoare cu posibilități limitate de recuperare a investițiilor; • Concentrare facilități sportive publice într-un singur areal (în jurul Sălii Polivalente); • Nu există o viziune integrată care să ofere o gamă largă de activități sportive; • Școala tradițională românească consideră încă sportul ca o activitate mai degrabă "acceptată" decât parte din educația propriu-zisă. Acest lucru este valid chiar dacă nu este recunoscut direct.

OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Posibilitatea realizării unui plan de dezvoltare a bazei materiale, având în vedere dezvoltarea localității; • Amenajarea zonei din jurul Sălii Polivalente; • Zone fără PUZ, în care proprietarii să fie încurajați să investească în infrastructura sportivă și de agrement; • Mai multe facilități sportive ar putea fi găzduite în zona fostei unități militare; • PUG în curs de aprobare; • Fonduri europene/guvernamentale pentru dezvoltarea infrastructurii; • Existența mai multor zone rezervate activității de promenadă/recreere prevăzute în proiectul PUG; • Un nivel al veniturilor locuitorilor care a adus și poate aduce în continuare investitori în localitate (Tenis, Fotbal, Fitness, Wellness).	• Construirea de noi locuințe (dezvoltarea infrastructurii de locuințe) fără a ține cont de necesarul de infrastructura sportivă, de recreere și agrement; • Epuizarea suprafețelor mari/compacte de teren neconstruit; • Instabilitatea politică; • Subfinanțarea de la bugetul central, subfinanțare dovedită de-a lungul timpului.

CALITATEA MEDIULUI	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Existența perdelei forestiere de protecție în partea de Nord-Vest a comunei; • În comună se practică spălarea străzilor cu soluții pentru fixarea prafului, reducerea și chiar eliminarea mirosurilor neplăcute sau a gazelor nocive (NH₃, H₂S, CH₄); • Sunt planificate ample lucrări de modernizare/asfaltare a drumurilor; • Există planuri pentru suplimentarea arealelor de spații verzi și reabilitarea celor existente;	• Trafic rutier mare generat de amplasamentul comunei față de drumul județean DJ691 și autostrada A1; • Lucrările de lărgire la 4 benzi a DJ691 sunt generatoare de praf și noxe atmosferice; • Existența unui număr mare de șantiere de construcții; • Prezența plantei invazive cu potențial alergic ridicat Ambrosia artemisiifolia; • Veri secetoase și toride cu umiditate

• Existența mai multor cursuri de apă care traversează comuna; • Existența Lacului de Acumulare Dumbrăvița; • Existența unei stații moderne de tratare a apei în comună; • Există un plan de control al calității apei la stația de tratare și foraje; • Existența proiectelor de extindere rețelei de canalizare a comunei precum și cuprinderea componentei de amenajare a elementelor de evacuare și colectare a apelor pluviale în proiectele de modernizare a drumurilor; • În comună s-a implementat gestionarea selectivă a deșeurilor. Obiectivele asumate pentru gestionarea selectivă au fost atinse în anul 2020; • Existența unor programe de colectare ale deșeurilor electrice, electrocasnice și electronice precum și a celor vegetale; • Amenajarea unui deponeu modern pentru colectarea voluntară a 7 tipuri de deșeuri.	atmosferică redusă; • Creșterea rapidă a parcului auto în ultimii 15 ani în conjuncție cu creșterea populației; • Lipsa unui sistem centralizat de canalizare; • Lipsa unui plan de control al calității apei la consumator; • Creșterea cantității de deșeuri ca urmare a creșterii populației; • Frecvența de ridicare a reciclabililor de la populație (de două ori pe lună) este de multe ori insuficientă; • Zone verzi insuficiente și slab întreținute; • Piste de biciclete insuficiente.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Programele create și finanțate la nivel european pentru combaterea efectelor schimbărilor climatice și creșterea calității mediului; • Completarea și modificarea legislației în protecția mediului; • Existența unui proiect aflat în implementare privind extinderea cu 16 stații a rețelei de monitorizare a calității aerului pe raza municipiului Timișoara; • Întregirea centurii de ocolire a municipiului Timișoara și construcția de noi alternative pentru descărcarea de pe autostrada A1;	• Schimbările climatice la nivel global; • Creșterea densității locuirii reprezintă principalul factor de presiune asupra mediului, ducând inevitabil la creșterea consumului de resurse primare (apă, aer, sol) și în același timp la generarea unor cantități tot mai mari de ape uzate, noxe, deșeuri. • Deschiderea în același timp a unui număr mare de șantiere; • Deversările necontrolate sau poluările accidentale în rețeaua de canalizare; • Folosirea erbicidelor pentru întreținerea

- Reducerea cantității de pulberi suspendabile și sedimentabile prin instalarea în punctele de risc a unor echipamente de filtrare a aerului, în zonele industriale ale polului de creștere Timișoara;
- Există planuri la nivel municipal/județean pentru realizarea unei stații de compostare a deșeurilor vegetale și de producere a biogazului;
- Amenajarea de noi piste de biciclete va contribui la descongestionarea traficului, având ca rezultat diminuarea poluării și a zgomotului cauzate de trafic.

trotuarelor din pavele;

- Eroziunea solului pe suprafețele neîngrijite sau deteriorate;
- Creșterea poluării industriale, corelată cu insuficiența fondurilor atrase pentru re tehnologizarea unităților industriale care polueaza atmosfera;
- Nu există cadru legislativ coerent în ceea ce privește gestionarea deșeurilor periculoase și celor provenite din construcții;
- Nu există stație de compostare sau instalații de producere a biogazului la nivel de pol de creștere;
- Rețea de producție și piață de desfacere pentru compost încă nedezvoltate la nivel național.

ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ

PUNCTE TARI

- Inițierea proiectului de arhivare digitală a arhivelor Primăriei, un prim pas în informatizarea Primăriei.
- Eforturile care se fac în vederea transparentizării administrației;
- Adoptarea sistemului de bugetare participativă;
- Existența unui număr mare de organizații neguvernamentale nonprofit;
- Creșterea interesului și a gradului de implicare a cetățenilor în rezolvarea problemelor de interes public;
- Colaborarea cu multiple structuri asociative;
- Creșterea constantă în ultimii 3 ani a bugetului local;

PUNCTE SLABE

- Reticență la schimbare din partea unor funcționari publici;
- Dificultăți de comunicare între diferitele compartimente funcționale și între structurile administrației publice locale;
- Nivelul încă scăzut de informatizare al Primăriei;
- Insuficiența programelor de training adaptat nevoilor existente în ceea ce privește sistemele informatizate;
- Decalaj de aproximativ 27% (2019) între numărul real de persoane care locuiesc de facto în comună și numărul de locuitori cu domiciliul stabil în Dumbrăvița;
- Insuficiența serviciilor publice datorită neconcordanței între numărul declarat de locuitori și cifra reală;

	• Lipsa datelor statistice complete și corecte; • Activități limitate de promovare a comunei; • Lipsa de atractivitate a sectorului public pentru tineri.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Extinderea descentralizării administrative; • Promovarea unor politici administrative coerente de dezvoltare durabilă; • Implicarea cetățenilor în luarea deciziilor prin sondaje de opinie online și ședințe publice ale Consiliul Local; • Potențial ridicat de dezvoltare economică a comunei; • Ponderea ridicată a populației tinere și educate; • Parteneriate cu alte instituții publice locale/ Consiliul Județean; • Parteneriate cu orașe/comune înfrățite din Ungaria și Serbia; • Parteneriate între administrația publică și societatea civilă; • Perfecționarea organizării și funcționării autorității publice locale prin implementarea noii organigrame; • Crearea unui climat de colaborare și eficientizare în administrația publică; • Promovarea la nivel național a politicilor bazate pe principiile și practicile dezvoltării urbane inteligente; • Alinierea normelor și procedurilor de lucru la cele ale administrațiilor din restul statelor EU;	• Întârzieri în implementarea și realizarea proiectelor; • Servicii neadaptate la nevoile locuitorilor, datorită dezvoltării în ritm alert a localității; • Timp îndelungat din partea altor instituții publice pentru soluționarea diverselor probleme cu care se confruntă administrația publică locală; • Bugete publice de finanțare la nivel județean a proiectelor dedicate comunității, gestionate de o manieră populistă ("cate puțin pentru cât mai mulți"). Consecința este scăderea calității și a impactului proiectelor finanțate; • Instabilitate politică pe plan național și județean; • Ingerința politică excesivă în managementul resurselor umane și managementul bugetelor; • Insuficiența fondurilor alocate pe fondul politizării accentuate a administrației centrale.

- Accelerarea digitalizării în perioada pandemiei¹⁰.

¹⁰ Resurse:

Primăria Dumbrăvița

Strategia integrată de dezvoltare urbană a Polului de Creștere Timișoara 2021-2027

Planul pentru Dezvoltare regională a Regiunii Vest 2021-2027 - ADRVEST

Strategie comună pentru managementul apelor uzate din bazinul hidrografic al Dunării, în arealele Dumbrăvița, Giarmata (RO) și Golubac (RS) (2016-2021)

C. PLANIFICARE STRATEGICĂ

7. VIZIUNE ȘI OBIECTIVE

7.1 VIZIUNEA DE DEZVOLTARE A COMUNEI DUMBRĂVIȚA

Viziunea de dezvoltare a comunei Dumbrăvița, județul Timiș, pentru perioada 2021 - 2027 reflectă atât necesitățile locuitorilor ei cât și principiile și orientările promovate de Uniunea Europeană în cadrul politicilor și strategiilor sale din perioada actuală.

Pornind de la furnizarea condițiilor de bază pentru dezvoltarea armonioasă a comunei la toate nivelele, continuând cu crearea de oportunități pentru o educație performantă și îmbunătățirea condițiilor de mediu, dorim ca în intervalul de timp 2021 - 2027 să realizăm cadrul necesar pentru creșterea standardului de viață a locuitorilor comunei. De asemenea, dorim să creăm condițiile necesare pentru ca membrii comunității noastre să poată beneficia de o viață sănătoasă și armonioasă. Nu în ultimul rând, ne propunem să acționăm în sensul îmbunătățirii relației dintre comunitate și administrația publică, astfel încât aceasta să devină una bazată pe cooperare și încredere reciprocă.

La nivelul îmbunătățirii condițiilor de bază, în intervalul 2021 - 2027 vom acționa în sensul realizării de investiții pentru crearea unei infrastructuri integrate, complexe și flexibile, cât și în scopul atragerii de interes în sfera dezvoltării mediului de afaceri.

Educația copiilor din comuna Dumbrăvița constituie o preocupare majoră a administrației publice pentru următoarea perioadă. Pornind de la dezvoltarea infrastructurii educaționale și asigurarea de condiții optime pentru desfășurarea procesului de educație, și continuând cu sprijinirea implementării unor programe educative de calitate, dorim să oferim celor mai tineri membri ai comunității din Dumbrăvița multiple oportunități pentru o educație de calitate.

De asemenea, vom acționa în sensul îmbunătățirii condițiilor de mediu din comună, prin dezvoltarea rețelei de parcuri și zone verzi, modernizarea și promovarea transportului public și alternativ, gestionarea la standarde europene a deșeurilor, precum și eficientizare energetică prin metode moderne și prietenoase cu mediul.

O altă preocupare majoră a administrației o constituie crearea unui climat de bunăstare, atât din punct de vedere al serviciilor de sănătate oferite, cât și din perspectiva culturală și a activităților desfășurate în comună. Dorim să păstrăm spiritul divers și multicultural care a existat

dintotdeauna ca o trăsătură definitorie a comunității din Dumbrăvița, și să punem la dispoziția comunității facilități și evenimente culturale, sportive și de agrement accesibile și de calitate.

Reziliența comunei, capacitatea sa de a întâmpina și a trece cu bine peste provocările inerente perioadei în care trăim, precum și siguranța locuitorilor constituie, de asemenea, preocupări majore ale administrației. Ne dorim ca Dumbrăvița anului 2027 să reprezinte un model de dezvoltare inteligentă și pentru alte comunități, și vom realiza acest deziderat prin implementarea de soluții moderne și sustenabile și proiecte administrative inovatoare.

Ne propunem ca, în perioada 2021 - 2027, să construim o comună mai frumoasă, mai bogată, cu un grad sporit de siguranță și confort, în care prosperitatea și calitatea vieții vor determina generațiile următoare să rămână și să dezvolte mai departe ceea ce astăzi construim împreună.

7.2 OBIECTIVE GENERALE ȘI OBIECTIVE SPECIFICE

Viziunea de dezvoltare va fi realizată prin implementarea unui set de 5 obiective generale, ce evidențiază domeniile principale de intervenție în perioada 2021-2027:

- **DUMBRĂVIȚA DEZVOLTATĂ**
- **DUMBRĂVIȚA EDUCATĂ**
- **DUMBRĂVIȚA VERDE - ALBASTRĂ**
- **DUMBRĂVIȚA SĂNĂTOASĂ**
- **DUMBRĂVIȚA “SMART”**

OG1. DUMBRĂVIȚA DEZVOLTATĂ: Crearea condițiilor de bază pentru dezvoltarea armonioasă a comunei la toate nivelele, prin realizarea unei infrastructuri integrate, complexe și flexibile, care să asigure premisele necesare atât în scopul creșterii calității vieții locuitorilor cât și pentru dezvoltarea mediului de afaceri.

Acest obiectiv are în vedere îmbunătățirea infrastructurii de transport și utilități precum și realizarea unor elemente necesare pentru dezvoltarea economică a comunei. Realizarea sa va fi asigurată prin implementarea a patru obiective specifice:

OS1.1 EXTINDEREA ȘI MODERNIZAREA INFRASTRUCTURII DE TRANSPORT, care include proiecte de modernizare și îmbunătățire a infrastructurii de transport, prin asfaltări de drumuri, trotuare; realizarea de piste de biciclete, spații verzi, colectare ape pluviale, acolo unde acestea sunt prevăzute prin proiectele de infrastructură.

OS1.2 EXTINDEREA ȘI MODERNIZAREA INFRASTRUCTURII DE UTILITĂȚI, prin proiecte pentru dezvoltarea, modernizarea și îmbunătățirea infrastructurii de utilități. Aici sunt cuprinse proiecte pentru extinderea rețelilor de apă, a canalizării menajere și a rețelei de preluare a apelor pluviale. Extinderea iluminatului public face parte tot din această categorie de proiecte.

OS1.3 REGENERARE COMUNITARĂ. Necesitatea unui astfel de obiectiv vine în principal ca răspuns la problemele comunitare generate de creșterea demografică accelerată. Este un fapt cunoscut că numărul de locuitori ai comunei crește exploziv de la an la an, fapt care introduce o multitudine de probleme. Pe lângă problema insuficienței infrastructurii școlare (care are alocat propriul său obiectiv general), ne confruntăm și cu probleme de mobilitate și supraaglomerare, care se vor agrava în timp. Este necesară planificarea din timp a soluțiilor, fie că vorbim de studii de trafic și mobilitate, sau implementarea de soluții radicale cum ar fi construirea unui centru civic nou, atunci când condițiile o vor permite.

OS1.4 DEZVOLTAREA ECONOMIEI LOCALE, are ca punct central sprijinirea business-urilor prin dezvoltarea zonei industriale și/sau de servicii, dar și prin intermediul instrumentelor de tip platformă digitală, menite să ajute producătorii atât la promovarea produselor cât și în relația cu administrația publică.

OG2. DUMBRĂVIȚA EDUCATĂ: Crearea de oportunități pentru performanță în educație, centrată atât pe dezvoltarea infrastructurii și a condițiilor în care se desfășoară procesul de educație, cât și pe programe educative de calitate.

Implementarea acestui obiectiv se va efectua prin proiecte corespunzătoare următoarelor obiective specifice:

OS2.1 DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII EDUCAȚIONALE. Datorită creșterii rapide a numărului de locuitori, inclusiv copii de vârstă școlară și preșcolară, acest obiectiv reprezintă o prioritate, atât prin importanța cât și prin urgența sa; include proiecte pentru construirea de creșe, grădinițe, școli, liceu; bazin didactic de înot.

OS2.2 ÎMBUNĂȚĂȚIREA CONTEXTULUI EDUCAȚIONAL prin investiții în dotarea unităților de învățământ cu echipament performant și modern; amenajarea spațiilor interioare și exterioare ale unităților de învățământ.

OS2.3 CREȘTEREA PERFORMANȚEI PRIN PROGRAME EDUCATIVE presupune dezvoltarea și implementarea de programe/proiecte dedicate elevilor.

OS2.4 ALTE ACTIVITĂȚI EDUCATIVE, presupune dezvoltarea și implementarea de programe/proiecte de educație, dincolo de procesul de învățământ; campanii de prevenire și combatere a consumului de tutun, alcool și droguri în școli; programe dedicate altor categorii de populație decât elevi: campanii de conștientizare a publicului pe diverse teme.

OG3. DUMBRĂVIȚA VERDE - ALBASTRĂ: Îmbunătățirea condițiilor de mediu și implicit a calității vieții locuitorilor prin dezvoltarea rețelei de parcuri și zone verzi (rețeaua verde), realizarea de amenajări în jurul apelor (rețeaua albastră), modernizarea și promovarea transportului public și alternativ, gestionarea deșeurilor și a factorilor de calitate a mediului, și măsuri de eficientizare energetică.

Obiectivele specifice care conduc la realizarea acestui obiectiv general cuprind:

OS3.1 DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII VERZI - ALBASTRE include proiecte de amenajare a rețelei verzi (parcuri, zone verzi) și albastre (amenajări în jurul apelor: lac, canale de desecare), amplasarea perdelelor forestiere de-a lungul drumurilor principale, plantări de copaci/arbusti/plante perene pe diverse suprafețe; realizarea unui proiect de elaborare a registrului spațiilor verzi la nivelul comunei.

OS3.2 MODERNIZAREA ȘI EXTINDEREA TRANSPORTULUI PUBLIC ȘI PROMOVAREA MODALITĂȚILOR DE TRANSPORT ALTERNATIV. Utilizate tot mai mult la nivel european și național, transportul public și cel prin metode alternative (pietonal, velo) sunt componente din ce în ce mai vizibile ale traficului din comuna noastră. Pentru a facilita dezvoltarea acestora, vor fi implementate proiecte legate de prelungirea/optimizarea/adăugarea de linii transport comun; extindere a liniilor de transport școlar. O prioritate mare va fi acordată în perioada următoare proiectelor legate de modalitățile de transport alternativ: piste de biciclete, zone pietonale pentru promenadă.

OS3.3 ÎMBUNĂȚIREA CALITĂȚII MEDIULUI vizează monitorizarea și îmbunătățirea calității aerului/apelor/solului prin metode inovatoare. În efortul de a diminua efectele nocive ale traficului bazat pe combustibili fosili, vor fi implementate proiecte de amplasare de stații electrice de încărcare a vehiculelor pe teritoriul comunei. De asemenea, se dorește realizarea unei rețele de senzori pentru monitorizarea calității aerului.

OS3.4 GESTIONAREA DURABILĂ A DEȘEURILOR. Pentru a asigura realizarea la nivel local a obligațiilor privind gestionarea deșeurilor, asumate prin Tratatul de aderare a României la Uniunea Europeană, și pentru a mări gradul de colectare selectivă a deșeurilor reciclabile, se vor avea în vedere proiecte specifice obiectivului, cum ar fi implementarea unui sistem de gestionare (procesare și valorificare) a deșeurilor vegetale de pe raza localității, precum și realizarea de campanii de conștientizare pe tema gestionării durabile a deșeurilor la nivelul comunității.

OS3.5 EFICIENTIZAREA ENERGETICĂ este un subiect deosebit de actual la nivelul întregii Uniuni Europene. Prin proiectele corespunzătoare acestui obiectiv se dorește reducerea consumurilor de energie ale clădirilor publice și rezidențiale; utilizarea în instituțiile publice a energiei termice din surse regenerabile; dotarea unor clădiri publice cu panouri fotovoltaice. De asemenea, se are în vedere construirea unui Centru de Excelență Euroregional în domeniul energiilor regenerabile, al cărui scop va fi consilierea și oferirea de soluții pentru locuitorii ce doresc să devină producători de energie și/sau să utilizeze energie din surse regenerabile.

OG4. DUMBRĂVIȚA SĂNĂTOASĂ: Crearea condițiilor pentru bunăstarea locuitorilor prin: asigurarea accesului la servicii de sănătate calitativ superioare; facilitarea incluziunii sociale și integrarea persoanelor cu nevoi speciale; îmbunătățirea stării de sănătate a populației prin încurajarea activităților sportive; păstrarea identității culturale, etnice și religioase și dezvoltarea spiritului comunității prin cultură și activități de agrement.

Implementarea acestui obiectiv se va efectua prin proiecte corespunzătoare următoarelor obiective specifice:

OS4.1 ÎMBUNĂȚIREA ACCESULUI LA SERVICII MEDICALE. Obiectivul cuprinde proiecte care urmăresc construirea de centre medicale multifuncționale / policlinici, medicina de ambulator; investiții care vizează îmbunătățirea infrastructurii deja existente; cabinete de stomatologie și psihologie școlară.

OS4.2 ÎMBUNĂȚIREA CALITĂȚII SERVICIILOR SOCIALE. Pe lângă Centrul de Zi deja existent, propunem construirea și dotarea unui complex social care să cuprindă un cămin pentru bătrâni.

OS4.3 ÎNCURAJAREA SPORTULUI ȘI A ACTIVITĂȚILOR DE AGREMENT prin proiecte precum: construirea unui complex sportiv în zona fostei pășuni a localității, amenajarea unui complex de agrement în zona Lacului de acumulare, crearea de spații de joacă pentru copii, construirea de terenuri de sport în cartiere.

OS4.4 PROMOVAREA CULTURII ȘI A TURISMULUI, prin: proiecte de îmbunătățire a infrastructurii culturale și de turism; Agenda Culturală anuală, care conține evenimente și activități culturale variate, subliniind ideea de unitate în diversitate, specifică locului, atât pe plan cultural cât și pe plan etnic și religios; concurs anual de proiecte culturale.

OG5. DUMBRĂVIȚA “SMART”: Inserția conceptului de “comună inteligentă (Smart Village)”, prin implementarea de tehnologii sustenabile, digitalizare și aplicarea soluțiilor inovatoare în administrație.

Realizarea acestui obiectiv general va fi asigurată prin implementarea a trei obiective specifice:

OS5.1 IMPLEMENTAREA ELEMENTELOR “SMART VILLAGE”. Prin acest obiectiv specific, ne propunem să creștem gradul de inovare la nivelul comunei prin implementarea de tehnologii moderne, astfel încât să se asigure creșterea rezilienței comunității pe termen lung. Vor fi incluse proiecte pentru creșterea siguranței publice, cum ar fi proiectul de extindere a sistemului de supraveghere video, proiecte de modernizare a domeniului public prin implementarea de elemente IoT - "Internet of Things" (senzori, software), sistem inteligent de iluminat public.

OS5.2 DIGITALIZAREA ȘI MODERNIZAREA ADMINISTRAȚIEI se va realiza printr-o serie de dotări, cuprinzând achiziționarea de licențe software și echipament hardware; dotări pentru modernizare, altele decât cele destinate digitalizării, cum ar fi achiziția de utilaje pentru gospodărire locală modernă. O importanță mare se acordă achizițiilor de dotări smart pentru intervenții în caz de urgență.

OS5.3 INOVAȚIE ÎN ADMINISTRAȚIE. Îndeplinirea acestui obiectiv se va realiza printr-o serie de proiecte administrative, cum sunt: platformă digitală de democrație participativă (care găzduiește proiectul anual de bugetare participativă); ghișeu unic digital; realizarea unor platforme pentru creșterea transparentizării (informare, comunicare cu cetățenii); integrarea progresivă a platformelor digitale dezvoltate la nivel național; sistem integrat GIS pentru documentații de amenajarea teritoriului și urbanism, spații verzi, rețele utilități; alte platforme, specifice proiectelor administrative proprii.

TABEL 28. OBIECTIVE GENERALE ȘI OBIECTIVE SPECIFICE

OBIECTIVE GENERALE	OBIECTIVE SPECIFICE
OG1. DUMBRĂVIȚA DEZVOLTATĂ Crearea condițiilor de bază pentru dezvoltarea armonioasă a comunei la toate nivelele, prin realizarea unei infrastructuri integrate, complexe și flexibile, care să asigure premisele necesare atât în scopul creșterii calității vieții locuitorilor cât și pentru dezvoltarea mediului de afaceri.	OS1.1 EXTINDEREA ȘI MODERNIZAREA INFRASTRUCTURII DE TRANSPORT
	OS1.2 EXTINDEREA ȘI MODERNIZAREA INFRASTRUCTURII DE UTILITĂȚI
	OS1.3 REGENERARE COMUNITARĂ
	OS1.4 DEZVOLTAREA ECONOMIEI LOCALE
OG2. DUMBRĂVIȚA EDUCATĂ Crearea de oportunități pentru performanță în educație, centrată atât pe dezvoltarea infrastructurii și a condițiilor în care se desfășoară procesul de educație, cât și pe programe educative de calitate.	OS2.1 DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII EDUCATIONALE.
	OS2.2 ÎMBUNĂTĂȚIREA CONTEXTULUI EDUCACIONAL
	OS2.3 CREȘTEREA PERFORMANȚEI PRIN PROGRAME EDUCATIVE
	OS2.4 ALTE ACTIVITĂȚI EDUCATIVE
OG3. DUMBRĂVIȚA VERDE - ALBASTRĂ: Îmbunătățirea condițiilor de mediu și implicit a calității vieții locuitorilor prin dezvoltarea rețelei de parcuri și zone verzi (rețeaua verde), realizarea de amenajări în jurul apelor (rețeaua albastră), modernizarea și promovarea transportului public și alternativ, gestionarea deșeurilor și a factorilor de calitate a mediului, și măsuri de eficientizare energetică.	OS3.1 DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII VERZI - ALBASTRE
	OS3.2 MODERNIZAREA ȘI EXTINDEREA TRANSPORTULUI PUBLIC ȘI PROMOVAREA MODALITĂȚILOR DE TRANSPORT ALTERNATIV
	OS3.3 ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII MEDIULUI
	OS3.4 GESTIONAREA DURABILĂ A DEȘEURILOR
	OS3.5 EFICIENTIZAREA ENERGETICĂ
OG4. DUMBRĂVIȚA SĂNĂTOASĂ Crearea condițiilor pentru bunăstarea locuitorilor prin: asigurarea accesului la servicii de sănătate calitativ superioare; facilitarea incluziunii sociale și integrarea persoanelor cu nevoi speciale; îmbunătățirea stării de sănătate a populației prin încurajarea activităților sportive; păstrarea	OS4.1 ÎMBUNĂTĂȚIREA ACCESULUI LA SERVICII MEDICALE
	OS4.2 ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII SERVICIILOR SOCIALE
	OS4.3 ÎNCURAJAREA SPORTULUI ȘI A ACTIVITĂȚILOR DE AGREMENT
	OS4.4 PROMOVAREA CULTURII ȘI A TURISMULUI

OBIECTIVE GENERALE	OBIECTIVE SPECIFICE
identității culturale, etnice și religioase și dezvoltarea spiritului comunității prin cultură și activități de agrement.	
OG5.DUMBRĂVIȚA “SMART” Insertia conceptului de “comună inteligentă (Smart Village)”, prin implementarea de tehnologii sustenabile, digitalizare și aplicarea soluțiilor inovatoare în administrație.	OS5.1 IMPLEMENTAREA ELEMENTELOR “SMART VILLAGE”
	OS5.2 DIGITALIZAREA ȘI MODERNIZAREA ADMINISTRAȚIEI
	OS5.3 INOVAȚIE ÎN ADMINISTRAȚIE

8. IMPLEMENTAREA STRATEGIEI

8.1 FINANȚAREA PROIECTELOR CUPRINSE ÎN STRATEGIA DE DEZVOLTARE

Unul dintre cele mai importante aspecte ale implementării proiectelor cuprinse în Strategia de Dezvoltare îl reprezintă **identificarea și accesarea surselor de finanțare**.

8.1.1 NOUȚĂȚI ÎN CICLUL DE PROGRAMARE 2021-2027

Pe plan european, în noul ciclu de programare 2021-2027, cel mai important document strategic pentru următorul exercițiu financiar este **PROPUNEREA DE REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI DE STABILIRE A UNOR DISPOZIȚII COMUNE PRIVIND FONDUL EUROPEAN DE DEZVOLTARE REGIONALĂ, FONDUL SOCIAL EUROPEAN PLUS, FONDUL DE COEZIUNE ȘI FONDUL EUROPEAN PENTRU PESCUIT ȘI AFACERI MARITIME, ȘI DE INSTITUIRE A UNOR NORME FINANCIARE APLICABILE ACESTOR FONDURI, PRECUM ȘI FONDULUI PENTRU AZIL ȘI MIGRAȚIE, FONDULUI PENTRU SECURITATE INTERNĂ ȘI INSTRUMENTULUI PENTRU MANAGEMENTUL FRONTIERELOR ȘI VIZE, din mai 2018**, prin care Comisia Europeană propune o nouă abordare strategică pentru Politica de Coeziune. În cadrul regulamentului sunt evidențiate noile obiective de politică, acestea fiind rezultatul corelării și simplificării celor 11 obiective tematice utilizate în perioada 2014- 2020. Astfel, aceasta va fi ghidată de următoarele cinci obiective principale:

- **O Europă mai inteligentă** – o transformare economică inovatoare și inteligentă;
- **O Europă mai ecologică** – cu emisii scăzute de carbon;
- **O Europă mai conectată** – mobilitate și conectivitate TIC regională;
- **O Europă mai socială** – implementarea Pilonului european al drepturilor sociale;
- **O Europă mai aproape de cetățeni** – dezvoltarea sustenabilă și integrată a zonelor urbane, rurale și de coastă.

În propunerea Comisiei Europene pentru bugetul 2021-2027, România are alocate **27 miliarde EUR prin Politica de Coeziune**, cu 8% mai mult față de perioada de programare 2014-2020. Perioada post 2020 marchează o creștere substanțială a resurselor alocate pentru domeniile cercetare-inovare și tehnologii digitale (+160%), dar și pentru domeniul dedicat atenuării schimbărilor climatice și mediu înconjurător.

Printre cele mai importante noutăți ale perioadei actuale de programare este faptul că **Programul Operațional Regional (POR)** a trecut din management național către management regional, fiind create astfel 8 Programe Operaționale Regionale, gestionate de către cele 8

Agenții de Dezvoltare Regională corespunzătoare regiunilor din România. Pentru județul Timiș, aceasta este **ADR Vest**. Conform criteriilor cuprinse în Politica de Coeziune, Regiunea Vest va beneficia de o cofinanțare de 85%.

O altă noutate a actualei perioade de programare este transformarea Programelor Operaționale și apariția de noi programe, după cum urmează:

- Fostul Program Ocupare și Capital Uman 2014-2020 (**POCU**) devine Programul Operațional Educație și Ocupare (**POEO**)
- Fostul Program Operațional Ajutorarea Persoanelor Dezavantajate 2014-2020 (**POAD**) devine Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (**POIDS**)
- Fostul Program Operațional Infrastructură Mare (**POIM**) 2014-2020 a fost împărțit în două noi programe – Programul Operațional Transport (**POT**) și Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (**PODD**)
- Fostul Program Operațional Competitivitate (**POC**) 2014-2020 devine Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (**POCIDIF**)
- A fost creat **Programul Operațional Sănătate** care va sprijini atât intervenții în infrastructură cât și dezvoltarea de servicii de medicină de bază sau inovatoare
- A fost creat **Programul Operațional Tranziție Justă** dedicat în mod special zonelor dependente de economia bazată pe cărbune și care vor trebui să facă tranziția către o economie nepoluante.

Tot ca o noutate intervine decizia Uniunii Europene de a înființa un instrument financiar temporar – **#NextGenerationEU**, în valoare de 750 miliarde EUR, separat de bugetul pe termen lung al UE, pentru perioada 2021 -2027. Scopul principal al acestuia este să ofere sprijin statelor membre pentru a face față provocărilor generate de criza COVID-19 și consecințele sale economice. **Mecanismul de redresare și reziliență (MRR)** este pilonul principal al #NextGenerationEU și are alocat un buget total de 672,5 miliarde EUR. Scopul Mecanismului de Redresare și Reziliență este de a oferi sprijin pentru investiții și reforme esențiale în vederea redresării sustenabile și pentru ameliorarea rezilienței economice și sociale a statelor membre UE. Obiectivul principal al acestui instrument financiar este ca, la finalul perioadei de investiții, economiile și societățile europene să fi mai bine pregătite pentru provocările și oportunitățile tranzițiilor verze și digitale. Prin intermediul acestui instrument, România beneficiază de o alocare în valoare totală de 29,2 miliarde EUR până în anul 2026. Aceasta alocare se va face conform **Planului Național de Redresare și Reziliență al României (PNRR)**, care este conceput așa încât să asigure un echilibru optim între prioritățile Uniunii Europene și necesitățile de dezvoltare ale României, în contextul recuperării după criza COVID-19 care a afectat semnificativ țara, așa cum a afectat întreaga Uniune Europeană și întreaga lume. PNRR este structurat pe 6 piloni cărora le corespund 15 componente, după cum urmează:

- **I. Tranziția verde**
 - C1. Managementul apei
 - C2. Păduri și protecția biodiversității
 - C3. Managementul deșeurilor

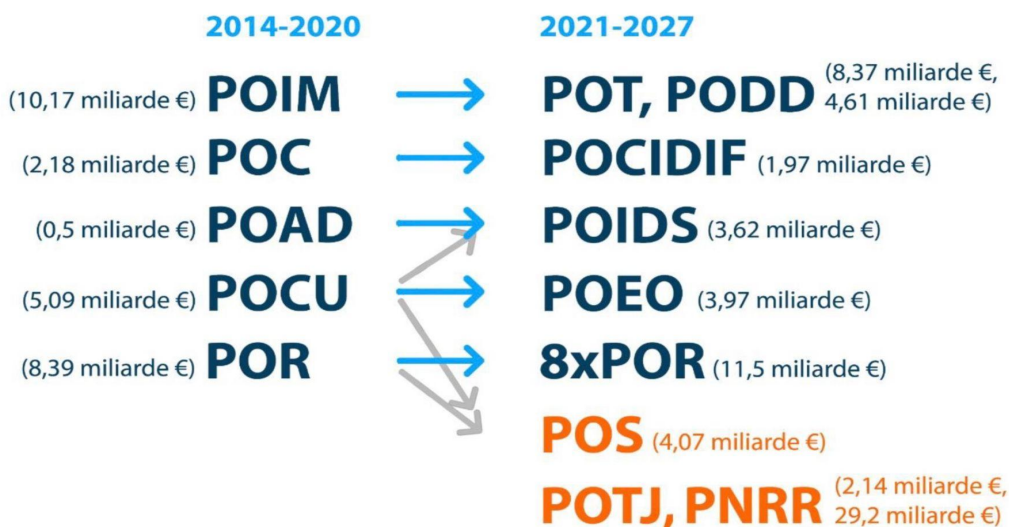

- C4. Transport sustenabil
- C5. Valul Renovării
- C6. Energie
- **II. Transformare digitală**
 - C7. Transformare digitală
- **III. Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii**
 - C8. Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii
 - C9. Suport pentru sectorul privat, cercetare, dezvoltare și inovare
 - C10. Fondul local
- **IV. Coeziune socială și teritorială**
 - C11. Turism și cultură
- **V. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională**
 - C12. Sănătate
 - C13. Reforme sociale
 - C14. Bună guvernare
- **VI. Politici pentru noua generație**
 - C15. Educație

PNRR a fost elaborat printr-un proces participativ, la care au participat autoritățile de la nivel local și regional, precum și structurile asociative ale acestora. Implementarea PNRR se va baza pe implicarea autorităților locale atât în definirea apelurilor, acolo unde este cazul, cât și în cea de monitorizare și evaluare a planului. În județul Timiș, **ADR Vest** va îndeplini funcția de responsabil de implementare a investițiilor specific locale pentru trei componente, și anume: **C12. Sănătate; C13. Reforme sociale; C15. Educație.**

CORESPONDENȚĂ PROGRAME OPERAȚIONALE

IULIE 2021

8.1.2 SURSE DE FINANȚARE

Județul Timiș și UAT-urile componente vor beneficia în perioada de programare 2021-2027 de o diversitate de surse de finanțare europene și naționale, ce vor sprijini atât dezvoltarea integrată a teritoriilor, cât și domenii sectoriale (ex. inovare, mediu, etc.). Deși nu toate programele europene și naționale pentru următoarea perioadă de programare sunt aprobate la data elaborării prezentei strategii, o listă inițială (ne-exhaustivă) include:

TABEL X. SURSE DE FINANȚARE POTENȚIALE PENTRU PERIOADA 2021-2027

PROGRAME OPERAȚIONALE PENTRU PERIOADA 2021-2027

Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD)

Prin intermediul PODD vor fi finanțate nevoile de dezvoltare din următoarele sectoare: adaptarea la schimbările climatice prin creșterea eficienței energetice și dezvoltarea sistemelor inteligente de energie, a soluțiilor de stocare și a adecvanței sistemului energetic; infrastructura de apă și apă uzată; economia circulară; conservarea biodiversității; calitatea aerului și decontaminarea siturilor poluate; managementul riscurilor. PODD va viza o serie de domenii investiționale prioritare la nivel european identificate de Comisie, axate pe promovarea măsurilor de eficiență energetică, având în vedere faptul că sărăcia energetică afectează o gospodărie din patru, iar intensitatea energetică la nivel național se menține peste media Uniunii, respectiv pe promovarea energiei din surse regenerabile. PODD va avea o alocare de 4,61 miliarde EUR (3,05 miliarde EUR – FEDR, 837 milioane EUR – FC și 692 milioane EUR – Bugetul de stat).

Programul Operațional Transport (POT)

Viziunea pentru anul 2030 propusă de POT este de a extinde/moderniza infrastructura de transport pe teritoriul României în vederea îmbunătățirii conectivității între regiunile țării dar și cu restul țărilor din Uniunea Europeană. Bugetul estimat al programului este de 8,37 mld EUR. Deși majoritatea priorităților programului se adresează administrațiilor publice centrale, există și o serie de acțiuni care pot fi finanțate direct către Primării, sau către agenți economici privați. Strategia POT s-a dezvoltat la intersecția politicii europene de transport evidențiată prin Politica TEN-T, Strategia Europa 2020, pachetul “Europa în mișcare” și nevoile naționale de dezvoltare a infrastructurii și serviciilor de transport, precum și a siguranței rutiere așa cum sunt prezentate în Strategia actualizată de implementare a Master Planului General de Transport al României parte din Planul Investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2020-2030.

Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF)

Propune măsuri în domeniile cercetării, dezvoltării și inovării/specializării inteligente și în domeniul digitalizării, finanțate fie prin granturi, fie prin instrumente financiare cu respectarea regulilor de ajutor de stat, după caz, pentru a răspunde provocărilor identificate la nivel național. Provocările abordate în POCIDIF vin în urma analizei și țăntelor stabilite în cadrul Strategiei Naționale de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă (SNCISI) și a Strategiei Naționale de Competitivitate (SNC). Bugetul estimat al programului este de 1,97 miliarde EUR.

Programul Operațional Sănătate (POS)

POS vine cu o nouă abordare, este inovativ, multifond, banii fiind alocați atât din Fondul European de Dezvoltare Regională, cât și din Fondul Social European (FSE+), spre deosebire de cele două perioade de programare anterioare, când a fost nevoie ca beneficiarii să aplice cu mai multe proiecte pentru a-l putea realiza pe cel final. Viziunea strategică a programului operațional este de a avea o națiune cu oameni sănătoși și productivi prin acces la servicii preventive, de urgență, curative și reabilitare de

calitate. Bugetul total de 4,068 miliarde EUR alocat POS 2021-2027 și va finanța spitale regionale, investiții în infrastructură și servicii, asistență medicală primară, comunitară și în regim ambulatoriu, servicii paliative și de îngrijire pe termen lung, cercetarea și digitalizarea, utilizarea de metode inovatoare de investigație și tratament. În perioada 2021-2027 vor exista mai multe surse de finanțare în domeniul sănătății în afară de POS, și anume: Resc EU, Eu4Health, PNRR, React EU, Horizon Europe, precum și programele Interreg. Beneficiarii programului vor fi definiți o dată cu scrierea ghidurilor specifice. Domeniul sănătății publice, obiectiv de interes social major, a fost identificat ca prioritar pentru investițiile din fonduri nerambursabile, fiind menționat în acest sens în cadrul mai multor documente strategice (Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare și Inovare (SNCDI), Strategia Națională de Competitivitate (SNC), Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă (SNDD), Strategia Națională de Sănătate (SNS etc.).

Programul Operațional Educație și Ocupare (POEO)

Acest program operațional își propune să modernizeze instituțiile și serviciile oferite pieței muncii, să promoveze participarea echilibrată, după gen, pe piața muncii, să asigure echilibrul dintre viața profesională și cea personală, dar și să ducă la o mai bună adaptare a lucrătorilor la schimbările rapide de pe piața muncii. Alocarea financiară a POEO este de 3,97 miliarde EUR. POEO se bazează pe documentul programatic România Educată – viziune și strategie 2018-2030, pe Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (SNOFM) 2021-2027 și pe Strategia Națională privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități 2021-2027.

Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (POIDS)

Acesta este un program cu totul nou, care nu are un corespondent în cadrul celorlalte două perioade de programare anterioare. POIDS are o alocare de 3,62 miliarde EUR, dintre care 2,39 miliarde vor proveni din FSE+, 574 milioane EUR din FEDR și restul va fi cofinanțare de la Bugetul de Stat. Programul are o importantă componentă socială, cu mai multe obiective, cum ar fi: creșterea accesului la servicii sociale pentru populația vulnerabilă, creșterea calității serviciilor sociale, reducerea gradului de excluziune socială pentru grupurile vulnerabile, creșterea capacității sistemului național de asistență socială de a răspunde la nevoile populației vulnerabile și creșterea capacității autorităților locale de a identifica și evalua nevoile sociale ale comunității într-un mod participativ. POIDS are ca țintă o mare paletă de grupuri vulnerabile: persoane din mediul rural, familii monoparentale, persoane fără locuință, familii cu o situație materială precară, migranți, persoane cu dizabilități, vârstnici, victime ale violenței domestice, etc. Beneficiarii programului pot fi: autorități publice centrale, autorități publice locale, parteneri sociali și structuri asociative, furnizori de formare, furnizori de servicii sociale acreditați publici sau privați, organizații neguvernamentale, structuri asociative ale organizațiilor neguvernamentale sau ale autorităților publice, universități, persoane juridice.

Programele Operaționale Regionale (POR)

Beneficiază de o alocare totală de 11,5 miliarde EUR, dintre care 9,2 miliarde din Fondul European de Dezvoltare Regională și 2,3 miliarde EUR cofinanțare din Bugetul de Stat. În cadrul acestui program, Regiunii Vest îi revin 1,13 miliarde EUR, în cadrul a 8 priorități:

Regiune competitivă, inovativă și digitalizată - 220 milioane EUR;

Regiune digitalizată (SMART) - 25 milioane EUR;

Regiune durabilă; 130 milioane EUR;

Mobilitate urbană durabilă; 120 milioane EUR;

Regiune accesibilă; 120 milioane EUR;

Regiune educată; 95 milioane EUR;

Regiune atractivă; 300 milioane EUR;

Asistență tehnică; -

Programul Operațional Tranziție Justă (POTJ) - nu se adresează UAT-urilor din județul Timiș

POTJ se bazează pe obiective care vizează sprijinirea diversificării economice a celor mai afectate teritorii, împreună cu măsuri de recalificare și incluziune activă a lucrătorilor și a persoanelor aflate în

căutarea unui loc de muncă, sprijinind totodată transformarea proceselor industriale bazate pe carbon, necesară pentru o tranziție spre o economie neutră concomitent cu menținerea sau creșterea numărului locurilor de muncă din aceste sectoare. Prin acțiunile care vor fi selectate POTJ vrea să se asigure că trecerea către o economie neutră din punct de vedere climatic are loc în mod echitabil, respectându-se principiul că "nimeni nu este lăsat în urmă". POTJ se adresează exclusiv județelor Hunedoara, Gorj, Galați, Mureș, Prahova și Dolj și este realizat în paralel cu Planurile Județene pentru Tranziție Justă realizate de către cele 6 Consilii Județene vizate. Bugetul programului este de 2,14 miliarde EUR, iar alocarea pe axe va fi stabilită în funcție de proiectele depuse de către beneficiari.

PLANUL NAȚIONAL DE REDRESARE ȘI REZILIENȚĂ (PNRR)

PNRR stabilește domeniile prioritare de investiții în scopul ieșirii din criză, relansării economice și creșterii capacității de reziliență și este structurat pe 6 piloni:

- I. Tranziția verde
- II. Transformare digitală
- III. Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii
- IV. Coeziune socială și teritorială
- V. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională
- VI. Politici pentru noua generație

Pilonii II și III sunt destinați exclusiv gestionării la nivel național. Componentele din pilonii I, IV, V, VI destinate UAT-urilor și APL-urilor cu potențială aplicabilitate pentru comuna Dumbrăvița sunt redactate mai jos. Planul detaliat se poate consulta pe website-ul Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene, la adresa: <https://mfe.gov.ro/pnrr/>

PILONUL I - TRANZIȚIA VERDE

Prioritatea I.1 Sistemul de management al apei (1,88 miliarde EUR)

Beneficiari: APL-uri în parteneriat cu operatorul sistemului existent

Finanțează:

- Extinderea sistemelor de apă și canal pentru localități peste 2000 de locuitori echivalenți. Selecția se face în funcție de gradul de maturitate al proiectelor.

Prioritatea I.2 Împădurim România și protejăm biodiversitatea (1,37 miliarde EUR)

Beneficiari: proprietari de terenuri (UAT) pretabile împăduririi

Finanțează:

- Investiții în noi suprafețe ocupate de păduri, inclusiv păduri urbane.
- Realizarea de noi păduri și suprafețe cu vegetație forestieră în zonele vulnerabile la schimbările climatice: identificarea și evaluarea terenurilor, finanțarea împăduririi și lucrărilor de îngrijire a plantațiilor și creșterea suprafeței cu vegetație forestieră în lungul căilor de comunicație, în interiorul aglomerărilor urbane (păduri urbane, inclusiv de tipul mini-pădurilor), în jurul localităților și între câmpurile cu culturi agricole, precum și alte categorii de perdele forestiere de protecție.
- Investiții în refacerea și regenerarea naturală a unor ecosisteme forestiere degradate,
- Investiții în pepiniere și tehnologii moderne de producere a puieților

Prioritatea I.3 Managementul deșeurilor (1,20 miliarde EUR)

Beneficiari: UAT-uri.

Finanțează: Echipamente pentru creșterea sustenabilității platformelor comunale noi sau existente; platforme comunale noi.

Prioritatea I.5 Fondul pentru Valul Renovării (2,20 miliarde EUR)

Beneficiari: APL-uri

Finanțează: lucrări de îmbunătățire a fondului construit existent. Măsurile vizează **blocuri de locuințe și clădiri publice**, construite înainte de anul 2000, cu un consum final specific de energie de peste 300

kWh/m²an și cu un consum final specific de energie termică mai mare de 200 kWh/m²an, astfel:

- **Axa 1 – 1,1 miliarde EUR** - Schema de granturi pentru reziliență și eficiența energetică în clădiri rezidențiale multifamiliale (1.350 blocuri de locuințe. Sunt eligibile inclusiv lifturile.). Vor fi finanțate proiecte de creștere a eficienței energetice, cu o reducere minimă a consumului de energie de 30 % și a emisiilor de CO₂. Pentru spațiile cu altă destinație decât cea de locuință deținute de operatori economici, se va acorda un ajutor de minimis pentru societățile comerciale respective, pentru a se asigura derularea completă a lucrărilor de renovare. 20% din fonduri vor fi alocate pentru clădiri care sunt ocupate de persoane defavorizate din punct de vedere economic.
- **Axa 2 - 1,17 miliarde EUR** - Schema de granturi pentru reziliență și eficiență energetică în clădiri publice (2.000 de clădiri publice: sedii administrative, clădiri care deservește servicii publice, inclusiv clădirilor istorice pe baza unei metodologii de intervenție care prezervă valoarea culturală). Pe lângă consolidarea contra riscului seismic, se vor avea în vedere lucrări de anvelopare exterioară, de înlocuire a instalațiilor energetice interioare - energie termică, energie electrică și iluminat (inclusiv cu componenta de automatizare a funcționării acestora pentru a se atinge eficiența energetică prin sisteme de management energetic integrat), de instalare a unor echipamente de producție a energiei electrice și, respectiv, a energiei termice din surse regenerabile (panouri fotovoltaice, pompe de căldură, etc), de reabilitare a instalațiilor de fluide medicale (oxigen), șamd.

PILONUL IV - COEZIUNE SOCIALĂ ȘI TERITORIALĂ

Prioritatea IV.1. Fondul local pentru tranziția verde și digitală a UAT-urilor (2,12 miliarde EUR)

Beneficiari: APL-uri

Finanțează:

Intervenții pentru creșterea calității vieții în mediul rural:

- Construirea de locuințe pentru specialiști din sănătate și învățământ;
- Reabilitarea moderată a clădirilor ce adăpostesc servicii publice;
- Crearea de piste pentru bicicliști;
- Dezvoltarea de stații de încărcare pentru vehiculele electrice;
- Achiziția de microbuze electrice/hidrogen în scopuri comunitare;
- Asigurarea infrastructurii pentru transportul verde – ITS și alte sisteme inteligente (pentru comunele care se află în zonele urbane funcționale, în zonele turistice și în zonele de frontieră).

Elaborarea/actualizarea în format GIS a documentațiilor de amenajarea teritoriului și de urbanism de tip Plan de Amenajarea Teritoriului Județean/Plan de Amenajarea Teritoriului Zonal Metropolitan/Plan Urbanistic General/Plan Urbanistic Zonal/ a Planurilor de Mobilitate Urbană Durabilă.

Intervenții pentru implementarea la nivel național a traseelor cicloturistice:

- Realizarea planului de acțiuni și a studiilor specifice pentru traseele cicloturistice;
- Digitalizarea pistelor și traseelor velo;
- Realizarea a 3.000 km de piste pe trasee velo naționale (de exemplu Via Transilvanica), inclusiv traseele EuroVelo;
- Realizare infrastructură conexă pentru traseele cicloturistice.

PILONUL V - SĂNĂTATE, PRECUM ȘI REZILIENȚA ECONOMICĂ, SOCIALĂ ȘI INSTITUȚIONALĂ

Prioritatea V.1. Sănătate - Fondul pentru spitale și creșterea accesului la sănătate (2,45 miliarde EUR)

Beneficiari: UAT-uri

Finanțează:

Investiții în infrastructura medicală prespitalicească:

- Centre comunitare integrate (gestionate de către unitățile administrativ-teritoriale): cel puțin 200, mai ales în mediul rural și în urbanul mic (în comunitățile marginalizate din punct de

vedere al accesului la servicii de sănătate sau din motive financiare). Se vor avea în vedere mai multe criterii, cum ar fi: existența a minimum 500 persoane vulnerabile din punct de vedere medical, social sau economic; dorința UAT-urilor de a se asocia cu alte localități vulnerabile vecine; lipsa sau numărul insuficient de medici de familie raportat la populație;

- Reabilitarea, modernizarea și dotarea a minimum 3.000 de cabinete de medicină de familie cu facilități de screening, diagnostic precoce și monitorizare a pacienților cronici, prioritizând cabinetele din mediul rural și din urban (inclusiv zone marginalizate/ defavorizate). Dotările vor cuprinde, printre altele: aparatură de laborator "point of care", echipamente medicale de tipul: electrocardiograf, ecograf, mobilier medical și instrumentar medical; vor fi alocate de asemenea fonduri pentru renovarea clădirii cu scopul conformării la normele igienico-sanitare și a creșterii eficienței energetice;
- Cel puțin 30 ambulatorii: reabilitare, modernizare, extindere, dotare, respectiv construirea de clădiri noi;
- Minimum 10 caravane medicale dedicate activităților de screening mamar și pentru cancerul cervical în zonele unde accesul la servicii medicale specializate este limitat.

Prioritatea V.2 Reforme sociale (217 milioane EUR)

Beneficiari: parteneriat public - public (între 2 sau mai multe UAT-uri, între UAT și Consiliul Județean, sau între UAT, respectiv CJ și MMPS)

Finanțează:

- Crearea unei rețele de centre de zi pentru copii în situații de risc: aproximativ 150 de servicii comunitare de prevenire a separării copilului de familia sa la nivelul municipiilor, orașelor și comunelor
 - Reabilitarea, renovarea și dezvoltarea infrastructurii sociale pentru persoanele cu dizabilități;
 - Reabilitarea, renovarea și dezvoltarea infrastructurii sociale pentru persoanele cu dizabilități: reabilitarea și modernizarea a cel puțin 150 de servicii comunitare de tip: locuințe protejate în comunitate, centre de zi și centre de servicii de recuperare neuromotorie ambulatorii pentru un număr de aprox. 1.600 persoane cu dizabilități/an;
- Dezvoltarea de infrastructură socială nouă: achiziția/construirea, dotarea și asigurarea funcționării unui număr de 35 de servicii comunitare de tip: centre de zi, centre de servicii de recuperare neuromotorie ambulatorii și centre de servicii de asistență și suport, care vor asigura activități pentru un număr de aprox. 1.250 persoane cu dizabilități/an;
- Operaționalizarea sistemului instituțional și tehnic pentru implementarea Venitului Minim de Incluziune;
- Operaționalizarea introducerii tichetelor de muncă în domeniul lucrătorilor casnici;
- Implementarea unor scheme de granturi pentru sprijinirea economiei sociale:
 - Schema de granturi pentru înființarea și dezvoltarea întreprinderilor sociale în zona economiei verzi și/sau digitale;
 - Schema de granturi pentru înființarea și dezvoltarea întreprinderilor sociale în zona rurală (cu integrare în muncă a tinerilor NEETS);
 - Schema de granturi pentru creșterea /up-scaling a întreprinderilor sociale de succes

PILONUL VI - POLITICI PENTRU NOUA GENERAȚIE

Prioritatea VI.1 România Educată (3,6 miliarde EUR)

Finanțează:

- Schemă de granturi pentru construirea și operaționalizarea, de către operatori publici, a unui număr de 140 de creșe
- Schemă de granturi pentru înființarea și operaționalizarea unui număr de 412 servicii complementare pentru grupurile dezavantajate în cele 41 de județe și în municipiul București (cel puțin 20.000 de copii);
- Schemă de finanțare a echipamentelor și resurselor tehnologice digitale pentru unitățile de învățământ;

- Școala ONLINE: realizarea de conținut și instrumente educaționale digitale, prin încurajarea inovării pentru adoptarea unor soluții educaționale creative, interactive și prin elaborarea și implementarea de programe accesibile de alfabetizare digitală pentru elevii cu dizabilități, sportivi, elevi spitalizați;
- Școli verzi: Scheme de finanțare pentru tranziția către un sistem de educație sustenabil și verde - achiziția a 1.800 microbuze școlare electrice destinate transportului elevilor din satele izolate, dar și dezvoltarea unei rețele de școli prietenoase cu mediul, prin modificări de structură menite să asigure sustenabilitate (izolare termică, laboratoare de științe ale naturii, panouri solare, amenajare spații verzi, colectare selectivă), în care elevii să beneficieze de un sistem educațional cu accent pe promovarea valorilor ecologice
- Asigurarea dotărilor sălilor de clasă și a laboratoarelor/cabinetelor școlare din sistemul preuniversitar pentru atingerea standardelor de calitate, altele decât unitățile gimnaziale și de învățământ profesional și tehnic finanțate prin granturi: dotarea a 75.000 săli de clasă și a 10.000 laboratoare școlare din sistemul preuniversitar.

ALTE PROGRAME NAȚIONALE

Programul Național de Dezvoltare „Anghel Saligny” 2021-2028

Programul național „Anghel Saligny” presupune investiții de 50 de miliarde de lei în comunitățile locale, pentru realizarea de drumuri, canalizări și infrastructură de gaze pentru perioada 2021 – 2028. Prin programul de investiții Anghel Saligny ar urma să fie realizate investiții în:

- alimentări cu apă și stații de tratare a apei
- canalizare și stații de epurare a apei
- drumuri
- poduri, podețe, pasaje și punți pietonale
- sisteme de distribuție a gazelor naturale și racordarea la sistemul de transport.

În total, vor fi alocate de la bugetul de stat fonduri în valoare de 50 de miliarde de lei. Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației este cel care urmează să distribuie aceste fonduri către unitățile administrativ teritoriale: primării și consilii județene.

Mai multe detalii: [Programul Național de Investiții Anghel Saligny](#)

Programe de finanțare gestionate de Compania Națională de Investiții (CNI)

Mai multe detalii: [CNI](#)

Programe de finanțare gestionate de Administrația Fondului pentru Mediu (AFM)

Mai multe detalii: [ADMINISTRAȚIA FONDULUI PENTRU MEDIU - PROGRAME FINANȚATE](#)

PROGRAME EUROPENE DE COOPERARE TERITORIALĂ

Programul Interreg IPA CBC România – Serbia

Cu un buget total de 87.725,681 EUR, din care 74.566,827 EUR fonduri UE, Programul Interreg IPA România-Serbia 2021-2027 va finanța proiecte privind protecția mediului și adaptările la schimbările climatice, sănătate și educație, turism și cultură, respectiv managementul frontierei.

Obiective specifice

Axa 1 - Protecția mediului și managementul riscurilor:

- Sporirea protecției și conservării naturii, biodiversității și infrastructurii verzi (ecologice), inclusiv în zonele urbane și reducerea tuturor formelor de poluare;
- Promovarea energiei regenerabile în concordanță cu Directiva UE 2018/2002 pentru energie regenerabilă, inclusiv criteriile de sustenabilitate stabilite în aceasta;
- Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră;
- Promovarea adaptării la schimbările climatice și prevenirea riscurilor de calamitate și reziliență, luând în considerare abordări bazate pe ecosistem.

Axa 2 - Dezvoltare economică și socială:

- Îmbunătățirea accesului la servicii de calitate și bazate pe inclusivitate în educație, instruire și

învățare pe parcursul vieții prin dezvoltarea unei infrastructuri accesibile, inclusiv prin dezvoltarea rezilienței la educația și instruirea la distanță și on-line;

- Asigurarea accesului egal la servicii de sănătate și dezvoltarea rezilienței sistemelor de sănătate, inclusiv îngrijire primară și promovarea tranziției către îngrijirea bazată pe comunitate și familie;
- Sporirea rolului culturii și turismului sustenabil în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovarea socială.

Axa 3 - Creșterea capacității managementului frontierelor:

- Sporirea capacității instituționale a autorităților publice, în particular a celor cu atribuții într-un teritoriu specific și a terților implicați.

Mai multe detalii: [Interreg IPA CBC România-Serbia 2021-2027 - Oportunitati finantare UE](#) și [Interreg-IPA Cross-border Cooperation Programme Romania – Serbia](#)

Programul Interreg VI-A România-Ungaria 2021-2027

Cu un buget total de 140.752.020 EUR, programul include următoarele categorii tematice:

- O Europă mai verde
- O Europă mai socială și inclusivă
- O mai bună guvernare în materie de cooperare

Obiectivul general al programului este realizarea unei regiuni transfrontaliere mai ecologică, mai rezilientă și mai coezivă între România și Ungaria, cu o mai bună înțelegere a oportunităților de cooperare, încredere sporită și bariere reduse în calea cooperării, în direcția obiectivelor comune ale Agendei 2030 cu un cadru de cooperare mai durabil.

Obiective specifice

Prioritatea 1. Cooperarea pentru o zonă transfrontalieră verde și mai rezilientă între România și Ungaria

- Promovarea adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și rezilienței riscurilor de dezastre, luând în considerare abordări bazate pe ecosistem;
- Promovarea energiei regenerabile în conformitate cu Directiva (UE) 2018/2001, inclusiv criteriile de durabilitate stabilite în aceasta;
- Îmbunătățirea protecției și conservării naturii, a biodiversității și a infrastructurii ecologice, inclusiv în zonele urbane, și reducerea tuturor formelor de poluare.

Prioritatea 2. Cooperarea pentru o arie a programului mai socială și mai coezivă între România și Ungaria

- Asigurarea accesului egal la asistența medicală și promovarea rezilienței sistemelor de sănătate, inclusiv a asistenței primare, și promovarea tranziției de la îngrijirea instituțională la cea familială și comunitară;
- Îmbunătățirea rolului culturii și al turismului durabil în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovarea socială.

Prioritatea 3. O cooperare transfrontalieră mai durabilă, bazată pe comunitate și o cooperare transfrontalieră mai eficientă

- O mai bună guvernare a cooperării
- Consolidarea unei administrații publice eficiente prin promovarea cooperării juridice și administrative și a cooperării între cetățeni, actorii societății civile și instituții, în special în vederea soluționării obstacolelor juridice și a altor obstacole din regiunile de frontieră;
- Consolidarea capacității instituționale a autorităților publice, în special a celor mandatate să gestioneze un anumit teritoriu și a părților interesate;
- Creșterea nivelului de încredere reciprocă prin încurajarea acțiunilor comune.

Axe finanțare

Prioritatea 1 - Cooperarea pentru o zonă transfrontalieră verde și mai rezilientă între România și Ungaria

Prioritatea 2 - Cooperarea pentru o arie a programului mai socială și mai coezivă între România și Ungaria

Prioritatea 3 - O cooperare transfrontalieră mai durabilă, bazată pe comunitate și o cooperare

transfrontalieră mai eficientă

Mai multe detalii: [Interreg VI-A România-Ungaria 2021-2027 - Oportunitati finantare UE](#)
și [The Interreg VA Romania-Hungary Programme](#)

Interreg Danube

La momentul elaborării prezentei strategii, programul Interreg Danube exista sub formă de draft încă neaprobabil în Comisia Europeană. Prioritățile și obiectivele listate în documentație sunt:

Priorități și obiective 2021-2027

1. O regiune a Dunării inteligentă
2. O regiune a Dunării mai verde, cu emisii reduse de carbon.
3. O regiune a Dunării mai socială
4. O guvernare mai bună în domeniul cooperării în regiunea Dunării

Mai multe detalii: [Interreg Danube 2021-2027 - objectives](#)

ALTE PROGRAME ȘI INIȚIATIVE EUROPENE/ CU FINANȚARE EUROPEANĂ ȘI INTERNAȚIONALE

CEF – Connecting Europe Facility (Facilitatea pentru Interconectarea Europei)

Programul este structurat pe trei direcții: Energie, Transport și Digital. Pentru componenta digitală, **beneficiarii** pot fi entități publice și private și/sau ONG-uri. **Se vor putea finanța:**

- Investiții în infrastructuri de conectivitate digitală de interes comun
- Implementarea / accesul la rețele de mare capacitate, inclusiv sisteme 5G
- Conectivitate Wi-Fi gratuită în spații publice, cum ar fi parcuri, piețe, clădiri publice, biblioteci, centre de sănătate și muzee din orașe (Wi-Fi4EU)25
- Servicii digitale de tipul identificarea electronică, semnătura electronică, facturarea electronică, livrarea electronică și traducerea automată, securitatea cibernetică, e-sănătatea

Mai multe detalii: [Connecting Europe Facility](#)

Programul Europa Creativă

Europa Creativă este programul Uniunii Europene pentru susținerea sectoarelor culturale, creative și audiovizuale. Programul Europa Creativă 2021-2027 are un buget de 2,44 miliarde EUR, comparativ cu 1,47 miliarde EUR din programul anterior (2014- 2020). Europa Creativă investește în acțiuni care consolidează diversitatea culturală și răspund nevoilor și provocărilor din sectoarele culturale și creative. Este destinat cu precădere organizațiilor care activează în domeniul cultural.

Mai multe detalii: [Creative Europe | Culture and Creativity](#)

Programul Europa digitală (DIGITAL) este un nou program de finanțare al UE axat pe aducerea tehnologiei digitale mai aproape de întreprinderi, cetățeni și administrații publice. Cu un buget global planificat de 7,5 miliarde EUR (în prețuri curente), acesta își propune să accelereze redresarea economică și să modeleze transformarea digitală a societății și economiei europene.

Domeniile de investiții sunt: supercomputere, inteligență artificială, securitate cibernetică, abilități digitale avansate și asigurarea unei utilizări largi a tehnologiilor digitale în întreaga economie și societate, inclusiv prin intermediul hub-urilor de inovare digitală. Programul Europa digitală nu va aborda aceste provocări în mod izolat, ci va completa mai degrabă finanțarea disponibilă prin alte programe ale UE, cum ar fi Facilitatea Conectarea Europei pentru infrastructura digitală, Mecanismul de Redresare și Reziliență precum și fondurile structurale.

Mai multe detalii: [Digital Europe Programme](#)

Fondul european pentru eficiență energetică (EEEF)

Obiectivul programului este să susțină investițiile de eficiență energetică și energie regenerabilă la scară mică, în special în mediul urban, promovate de autoritățile locale, implicit transport curat și rețele inteligente.

Beneficiari: Autorități locale

Activități eligibile/Cheltuieli eligibile:

- investiții de eficientizare energetică a clădirilor
- investiții cogenerare de înaltă eficiență, microgenerare, rețele de încălzire/ răcire centralizată
- investiții în surse descentralizate de energie regenerabilă, inclusiv microgenerare
- transport urban curat
- modernizarea infrastructurii, cum ar fi iluminatul stradal și rețelele inteligente, precum și investițiile în energii durabile cu potențial de inovare și creștere

Mai multe detalii: [Fondul European pentru Eficiență Energetică - Oportunități finanțare UE](#)

ERASMUS+

Noul program Erasmus+ 2021-2027 are un buget estimat la 26,2 miliarde EUR.

Programul pune un accent puternic pe incluziunea socială, pe tranziția verde și digitală, precum și pe promovarea participării tinerilor la viața democratică.

Acțiunea cheie 2 - Cooperare între organizații și instituții

Beneficiari: autorități publice, companii sau întreprinderi, instituții publice/private, organizații neguvernamentale, școli și instituții școlare, instituții de învățământ superior.

Finanțează:

- parteneriate pentru cooperare: schimb de cunoștințe, bune practici și internaționalizare
- creșterea capacității organizațiilor care lucrează cu tineri în educație non-formală
- pregătirea, organizarea și desfășurarea evenimentelor sportive non-profit realizate fie într-o singură țară, fie în mai multe țări de organizații non-profit sau de organisme publice active în domeniul sportului
- platforme online precum eTwinning, Platforma electronică pentru învățare pentru adulți în Europa (EPALE), School Education Gateway (SEG) și Portalul european pentru tineret vor oferi spații virtuale de colaborare, găsirea partenerilor, baze de date, comunități de practică și alte servicii online pentru profesori, formatori, lucrători de tineret, decidenți și alți practicieni, precum și pentru elevi, tineri și adulți din Europa și nu numai.

Mai multe detalii: [Erasmus+](#)

Programul LIFE+

Programul LIFE este programul de finanțare al Uniunii Europene pentru mediu și acțiuni climatice. Pentru perioada de programare 2021-2027, programul LIFE a fost consolidat considerabil pentru a îndeplini obiectivele stabilite de către Uniunea Europeană pentru a face tranziția către o economie neutră din punct de vedere climatic până în 2050. Programului LIFE i se acordă un buget total de 5,4 miliarde EUR, o creștere de 60% comparativ cu perioada precedentă.

Beneficiari: entități juridice publice sau private înregistrate sau persoane juridice create în temeiul dreptului Uniunii sau oricărei organizații internaționale.

Finanțează:

Prioritate: Natura și biodiversitatea

- proiecte de conservare a naturii, în special în domeniile biodiversității, habitatelor și speciilor

Prioritate: Economia circulară și calitatea vieții

- proiecte în sectorul mediului, în special în zona economiei circulare, inclusiv recuperarea resurselor din deșeuri, apă, aer, zgomot, sol și gestionarea substanțelor chimice, precum și guvernarea mediului
- proiecte care implementează soluții inovatoare și de bune practici în aceste domenii prin așa-numitele Proiecte de Acțiune Standard (SAP)
- implementarea, monitorizarea și evaluarea politicii și legii UE de mediu prin așa-numitele proiecte strategice integrate (SIP)

Prioritate: Atenuarea și adaptarea schimbărilor climatice

- agricultură, utilizarea terenurilor, gestionarea teritoriilor, energiile regenerabile și eficiența energetică
- proiecte pilot, demonstrative și de bune practici care contribuie la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră

- abordări integrate, pentru implementarea strategiilor de atenuare a schimbărilor climatice și a planurilor de acțiune la nivel regional sau național
- adaptarea urbană și planificarea utilizării terenurilor, reziliența infrastructurii, gestionarea durabilă a apei în zonele predispuse la secetă, gestionarea inundațiilor și a coastelor, reziliența sectoarelor agricol, forestier și turistic
- prevede subvenții de acțiune pentru cele mai bune practici, proiecte pilot și demonstrative care contribuie la creșterea rezistenței la schimbările climatice
- proiecte care sprijină funcționarea Pactului European pentru Climă, activități de finanțare durabilă, sensibilizare, formare și consolidarea capacităților, dezvoltarea cunoștințelor și participarea părților interesate în domeniile de atenuare și adaptare la schimbările climatice
- proiecte de informare, conștientizare și diseminare cu privire la problemele climatice
- sprijin public și al părților interesate pentru elaborarea politicilor UE, sprijinirea comunicării, gestionării și diseminării informațiilor pentru a facilita schimbul de cunoștințe și platformele de cooperare, oferind formare și încurajând dezvoltarea și diseminarea celor mai bune practici și abordări politice

Prioritate: Tranziție energetică curată

- Construirea unui cadru politic național, regional și local care să sprijine tranziția către energie curată
- Accelerarea lansării tehnologiei, digitalizării, noilor servicii și modelelor de afaceri și îmbunătățirea competențelor profesionale conexe de pe piață
- Atragerea finanțării private pentru energie durabilă
- Sprijinirea dezvoltării proiectelor de investiții locale și regionale
- Implicarea și abilitarea cetățenilor în tranziția către energie curată.

Mai multe detalii: [LIFE Programme](#)

Granturile SEE și norvegiene reprezintă contribuția Islandei, Norvegiei și Liechtenstein pentru reducerea disparităților sociale și economice în 15 țări europene, inclusiv România. În baza Memorandumurilor de înțelegere semnate la data de 13 octombrie 2016 între Guvernul României și Statele donatoare, în perioada 2018-2024 vor fi finanțate proiecte în cadrul celor 12 programe de finanțare stabilite, în domeniile:

- dezvoltare locală, reducerea sărăciei, incluziunea romilor, copii și tineri în situații de risc, drepturile omului
- energie regenerabilă, eficiență energetică, securitate energetică
- dezvoltarea afacerilor, inovare și IMM
- sănătate publică
- cercetare
- patrimoniu cultural, antreprenariat cultural și cooperare culturală
- justiție, servicii corecționale, combaterea violenței domestice și de gen
- afaceri interne, cooperare polițienească și combaterea criminalității
- educație, burse, ucenicie și antreprenariat pentru tineri
- dialog social și muncă decentă
- cetățenie activă – societate civilă
- mediu și schimbări climatice

Beneficiarii finanțărilor sunt: parteneriatele bilaterale dintre entități publice și private, ONG-uri, institute de cercetare și instituții de învățământ superior din țările donatoare și cele beneficiare.

Mai multe detalii: [Granturile SEE](#)

SURSE DE FINANȚARE LOCALE

Proiecte finanțate prin Consiliul Județean Timiș

CJT derulează cinci programe de finanțare nerambursabilă, pe următoarele teme:

- Bugetare participativă
- Tim Cultura

- Sport
- Culte Religioase
- Spitale

Mai multe detalii: [Consiliul Județean Timiș - Finanțări nerambursabile](#)

Proiecte finanțate prin GAL Colinele Recaş

Detalii: [GAL Colinele Recaş](#)¹¹

¹¹ Resurse:

Ghidul fondurilor europene 2021-2027 (Alin Mituță, RENEW EUROPE)

Strategia integrată de dezvoltare economică și socială a județului Timiș 2021 - 2027 Vol. 1 și 2

8.2 PORTOFOLIUL DE PROIECTE

Portofoliul de proiecte pentru implementarea strategiei evidențiază acțiunile, denumirea și descrierea sumară a investițiilor, părțile responsabile de implementare, valoarea estimată a acestora, sursele posibile de finanțare, orizontul de timp destinat realizării investițiilor, gradul de maturitate al proiectelor la momentul realizării programului și posibila corelare cu alte documente strategice. Stratificarea proiectelor este realizată după obiectivele generale și obiectivele specifice ale comunei.

Perioada actuală este extrem de volatilă iar prioritățile la nivel macro se pot schimba foarte repede în funcție de evenimente. Din acest motiv, **în ciclul actual s-a introdus un număr relativ mare de proiecte**, prin care să putem răspunde flexibil la cerințele și provocările în continuă schimbare.

TABEL 29. PORTOFOLIUL DE PROIECTE INCLUSE ÎN STRATEGIA DE DEZVOLTARE A COMUNEI DUMBRĂVIȚA 2021 - 2027

PORTOFOLIUL DE PROIECTE INCLUSE ÎN STRATEGIA DE DEZVOLTARE A COMUNEI DUMBRĂVIȚA 2021 - 2027

Nr.	Titlu / Descriere program / proiect	Responsabili / posibili parteneri	Orizont de timp	Buget estimat (EUR = RON 4.95)	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Grad de maturitate ¹²	Corelare cu alte documente strategice
OBIECTIV GENERAL OG1: DUMBRĂVIȚA DEZVOLTATĂ. Crearea condițiilor de bază pentru dezvoltarea armonioasă a comunei la toate nivelele, prin realizarea unei infrastructuri integrate, complexe și flexibile, care să asigure premisele necesare atât în scopul creșterii calității vieții locuitorilor cât și pentru dezvoltarea mediului de afaceri.								
OS1.1 EXTINDEREA ȘI MODERNIZAREA INFRASTRUCTURII DE TRANSPORT								
1	Dezvoltarea infrastructurii de transport prin modernizare de strazi în comuna Dumbrăvița Realizare drumuri publice: Lungime drum - terasamente: 15.333,0 m Lungime drum - strat fundație: 15.333,0 m Lungime drum - strat de bază: 15.333,0 m Lungime drum - îmbrăcăminte rutieră - 15.333,0 m Lățime parte carosabilă: 6 m Evacuarea apelor pluviale: 30.666,0 m Trotuare: 45.999,0 mp	UAT Dumbrăvița MDLPA	2022 - 2024	9,329,361.00	46,180,339.30	PNI Anghel Saligny	Cerere de finanțare depusă	SIDU ¹³ SDES ¹⁴
2	Îmbunătățirea sistemului de transport local prin modernizare de străzi în comuna Dumbrăvița Realizare drumuri publice: Lungime drum - terasamente: 16.610,0 m	UAT Dumbrăvița MDLPA	2022 - 2024	10,097,480.20	49,982,527.08	PNI Anghel Saligny	Cerere de finanțare depusă	SIDU SDES

¹² Grad de maturitate: Idee / în implementare / SF / PT / Licitatie / Evaluare proiect/ Cerere de finanțare/ Procedură simplificată/ DALI

¹³ SIDU - Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană 2021 - 2027 Polul de creștere Timișoara

¹⁴ SDES - Strategia de Dezvoltare Economică și socială a județului Timiș 2021 - 2027

STRATEGIA DE DEZVOLTARE
A COMUNEI DUMBRĂVIȚA
2021 - 2027

Nr.	Titlu / Descriere program / proiect	Responsabili / posibili parteneri	Orizont de timp	Buget estimat (EUR = RON 4.95)	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Grad de maturitate ¹²	Corelare cu alte documente strategice
	Lungime drum - strat fundație: 16.610,0 m Lungime drum - strat de bază: 16.610,0 m Lungime drum - îmbrăcăminte rutieră - 16.610,0 m Lățime parte carosabilă: 6 m Evacuarea apelor pluviale: 33.220,0 m Trotuare: 49.830,0 mp							
3	Modernizarea rețelei de străzi în comuna Dumbrăvița Realizare drumuri publice: Lungime drum - terasamente: 17.242,0 m Lungime drum - strat fundație: 17.242,0 m Lungime drum - strat de bază: 17.242,0 m Lungime drum - îmbrăcăminte rutieră - 17.242,0 m Lățime parte carosabilă: 6 m Evacuarea apelor pluviale: 34.484,0 m Trotuare: 51.726,0 mp	UAT Dumbrăvița MDLPA	2022 - 2024	10,477,629.70	51,864,267.62	PNI Anghel Saligny	Cerere de finanțare depusă	SIDU SDES
4	Amenajare Bulevard Petre Țuțea (Inel V Timișoara) - 3.3 km Asfaltare, colectare ape pluviale, pistă de biciclete, spații verzi, trotuare și iluminat public	UAT Dumbrăvița CJ Timis Primăria Timișoara	2024 - 2027	4,444,444.44	22,000,000.00	Buget local CJ Timis POR PNRR	Idee de proiect	SIDU SDES
5	Amenajare Bulevard B. Pascal (Inel V Timișoara) - 1.3 km Asfaltare, colectare ape pluviale, pistă de biciclete, spații verzi, trotuare și iluminat public	UAT Dumbrăvița CJ Timis Primăria Timișoara	2024 - 2027	1,818,181.00	9,000,000.00	Buget local CJ Timis POR PNRR	Idee de proiect	SIDU SDES
6	Amenajare Bulevard Ghiocilor (Inel V Timișoara) - 2.3 km Asfaltare, colectare ape pluviale, pistă de biciclete, spații verzi, trotuare și iluminat public	UAT Dumbrăvița CJ Timis Primăria Timișoara Primăria Ghironda	2024 - 2027	3,232,323,23	16,000,000.00	Buget local CJ Timis POR PNRR	Idee de proiect	SIDU SDES

**STRATEGIA DE DEZVOLTARE
A COMUNEI DUMBRĂVIȚA
2021 - 2027**

Nr.	Titlu / Descriere program / proiect	Responsabili / posibili parteneri	Orizont de timp	Buget estimat (EUR = RON 4.95)	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Grad de maturitate ¹²	Corelare cu alte documente strategice
7	Drumuri colectoare DNCT - Vest - 5.5 km Asfaltare, colectare ape pluviale, pistă de biciclete, spații verzi și iluminat public pe traseul Sens giratoriu DN69 - Sens giratoriu DJ671	UAT Dumbrăvița CJ Timis	2024 - 2027	2,585,858.00	12,800,000.00	Buget local POR CNI	Studiu de fezabilitate - în lucru	SIDU SDES
8	Drumuri colectoare DNCT - Est - 2.3 km Asfaltare, colectare ape pluviale, pistă de biciclete, spații verzi și iluminat public pe traseul Sens giratoriu DJ671- limită UAT	UAT Dumbrăvița CJ Timis	2024 - 2027	1,090,909.00	5,400,000.00	Buget local POR CNI	Idee de proiect	SIDU SDES
9	Drum colector DN69 - 1.8 km Asfaltare, colectare ape pluviale, pistă pentru biciclete, trotuar și iluminat public pe traseul Timișoara - Dumbrăvița - USAMV	UAT Dumbrăvița Primăria Timișoara USAMV	2024 - 2027	848,484.00	4,200,000.00	Buget local POR CNI	Idee de proiect	
10	Modernizare Bulevard Ion Creangă - 2.5 km Asfaltare, colectare ape pluviale, pista de biciclete, spatii verzi, trotuare	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	2,020,202.00	10,000,000.00	Buget local POR PNRR	Idee de proiect	SIDU SDES
11	Modernizare Bulevard L. Rebreanu - 1.8 km Asfaltare, colectare ape pluviale, pista de biciclete, spatii verzi, trotuare	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	1,212,121.00	6,000,000.00	Buget local POR PNRR	Idee de proiect	SIDU SDES
12	Modernizare Bulevard București - 1.5 km Asfaltare, colectare ape pluviale, pistă de biciclete, spații verzi, trotuare	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	1,010,101.00	5,000,000.00	Buget local POR PNRR	Idee de proiect	SIDU SDES
13	Amenajare parcuri publice	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	404,040.00	2,000,000.00	Buget local POR PNRR Fonduri	Idee de proiect	SIDU

Nr.	Titlu / Descriere program / proiect	Responsabili / posibili parteneri	Orizont de timp	Buget estimat (EUR = RON 4.95)	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Grad de maturitate ¹²	Corelare cu alte documente strategice
						transfrontaliere		
OS1.2 EXTINDEREA ȘI MODERNIZAREA INFRASTRUCTURII DE UTILITĂȚI								
14	Extindere gospodării de apă, aducțiuni și magistrale de apă pentru localitatea Dumbrăvița Beneficiari direcți: 18.000 locuitori din comuna Dumbrăvița Sursa de apă: 4 buc. Conducte de aducțiune: 1.520,0 m Rezervor de înmagazinare a apei potabile: 4 (volum total: 6.000 mc) Rețele de distribuție complet echipate: 5.505,0 m	UAT Dumbrăvița MDLPA	2022 - 2024	5,398,328.89	26,721,728.41	PNI Anghel Saligny	Cerere de finanțare depusă	SIDU SDES
15	Extindere canalizare menajeră în localitatea Dumbrăvița Beneficiari direcți: 18.000 locuitori din comuna Dumbrăvița Stații de pompare și repompare a apei uzate, prevăzute cu decantare / eliminare solide înaintea stației de pompare: 30 buc. Rețea de canalizare apă uzată: 8.500,0 m	UAT Dumbrăvița MDLPA	2022 - 2024	5,517,616.87	27,312,203.59	PNI Anghel Saligny	Cerere de finanțare depusă	SIDU SDES
16	Sistem de gestionare a apelor pluviale Rețea de preluare a apelor pluviale de pe raza localității	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	4,040,404.00	20,000,000.00	Buget local AFM PNRR POR	Idee de proiect	SIDU SDES
17	Microstații de epurare	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	2,020,202.00	10,000,000.00	Buget local POR AFM PNRR	Idee de proiect	SIDU SDES

Nr.	Titlu / Descriere program / proiect	Responsabili / posibili parteneri	Orizont de timp	Buget estimat (EUR = RON 4.95)	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Grad de maturitate ¹²	Corelare cu alte documente strategice
18	Îngropare linii electrice aeriene - 30 km Eliberarea spațiului public de stâlpii de curent și cei de telecomunicații prin îngroparea liniilor de curent	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	4,242,424.00	21,000,000.00	Buget local POR AFM PNRR	Idee de proiect	
19	Extindere iluminat public Asigurarea iluminatului public pe toată raza localității	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	1,010,101.00	5,000,000.00	Buget local AFM PNRR	Idee de proiect	
OS1.3 REGENERARE COMUNITARĂ								
20	Regenerare comunitară - centru civic nou Transformarea fostei unități militare în spațiu civic: spații administrative, infrastructură educațională, zonă de promenadă și agrement, terenuri sportive, zona de comerț etc.	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	8,080,808.00	40,000,000.00	Buget local POR AFM PNRR Fonduri europene / GAL Fonduri transfrontaliere	Idee de proiect	SIDU
21	Studiu de trafic și mobilitate Analiza traficului și a infrastructurii existente, soluții de îmbunătățire a traficului și a mobilității prin reorganizare de intersecții, fluidizări de trafic, amenajare de sensuri unic, shared space pentru trafic pietonal și velo pe carosabil	UAT Dumbrăvița	2022 - 2023	30,303.00	150,000.00	Buget local	Idee de proiect	
OS1.4 DEZVOLTAREA ECONOMIEI LOCALE								
22	Dezvoltare parc industrial / zonă de servicii Dezvoltarea unei zone de industrie non poluantă și de servicii în zona de Nord - Centura Timisoarei	UAT Dumbrăvița CJ Timiș	2024 - 2027	2,020,202.00	10,000,000.00	Buget local POR PNRR	Idee de proiect	SIDU SDES

Nr.	Titlu / Descriere program / proiect	Responsabili / posibili parteneri	Orizont de timp	Buget estimat (EUR = RON 4.95)	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Grad de maturitate ¹²	Corelare cu alte documente strategice
						CJ Timiș		
23	Platformă digitală de promovare și de comunicare între mediul privat și administrația locală Realizarea unei platforme digitale (aplicație, site) pentru facilitarea relației dintre mediul local de afaceri și administrația publică, promovarea produselor locale și informări	UAT Dumbrăvița	2023 - 2024	40,404.04	200,000.00	Buget local Fonduri europene / GAL Fonduri transfrontaliere Granturi SEE și Norvegiene	Idee de proiect	SDES

OBIECTIV GENERAL OG2: DUMBRĂVIȚA EDUCATĂ. Crearea de oportunități pentru performanță în educație, centrată atât pe dezvoltarea infrastructurii și a condițiilor în care se desfășoară procesul de educație, cât și pe programe educative de calitate.

OS2.1 DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII EDUCAȚIONALE

24	Construire creșă în zona Cora	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	1,818,182.00	9,000,000.00	Buget local POR CNI	Idee de proiect	SIDU SDES
25	Construcție grădiniță în zona Cora Construire grădiniță cu program prelungit, 6 grupe	UAT Dumbrăvița	2023 - 2025	1,414,141.00	7,000,000.00	Buget local POR CNI PNRR	Studiu de fezabilitate - în lucru	SIDU SDES
26	Construire școală în zona Cora Construire școală gimnazială, cu minim 9 săli de clasă	UAT Dumbrăvița	2023 - 2025	2,424,242.00	12,000,000.00	Buget local POR CNI PNRR	Studiu de fezabilitate - în lucru	SIDU SDES
27	Construire și echipare a infrastructurii	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	4,040,404.00	20,000,000.00	Buget local	Idee de	SIDU

Nr.	Titlu / Descriere program / proiect	Responsabili / posibili parteneri	Orizont de timp	Buget estimat (EUR = RON 4.95)	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Grad de maturitate ¹²	Corelare cu alte documente strategice
	educaționale pentru învățământul general obligatoriu Grădiniță și Școală Gimnazială Dumbrăvița în zona Mureș - DNCT Construirea unui complex educațional format din școală gimnazială și grădiniță					POR CNI PNRR	proiect	SDES
28	Construire grădiniță cu program prelungit în zona Lac Construirea unei grădinițe cu program prelungit	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	1,414,141.00	7,000,000.00	Buget local POR CNI PNRR	Idee de proiect	SIDU SDES
29	Liceu	UAT Dumbrăvița	2024 - 2030	2,424,242.00	12,000,000.00	Buget local POR Fonduri europene PNRR	Idee de proiect	SIDU
OS2.2 ÎMBUNĂȚIREA CONTEXTULUI EDUCAȚIONAL (DOTĂRI ȘI AMENAJĂRI)								
30	Grădină botanică și seră în scop educațional și recreativ Amenajarea unei grădini botanice dedicată studiului plantelor și agrementului.	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	2,020,202.00	10,000,000.00	Buget local POR PNRR AFM Fonduri europene / GAL Fonduri transfrontaliere	Idee de proiect	SIDU SDES
31	Bazin didactic de înot în localitatea Dumbrăvița	UAT Dumbrăvița MDLPA	2024 - 2027	2,424,242.00	12,000,000.00	Buget local POR	Idee de proiect	SIDU SDES

Nr.	Titlu / Descriere program / proiect	Responsabili / posibili parteneri	Orizont de timp	Buget estimat (EUR = RON 4.95)	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Grad de maturitate ¹²	Corelare cu alte documente strategice
						CNI Fonduri transfrontaliere		
32	Dotarea școlilor cu mobilier și echipamente IT modern pentru săli de clasă și laboratoare	UAT Dumbrăvița	2022 - 2027	202,020,00	1,000,000.00	Buget local POR POCU / POEO	Idee de proiect	
33	Dotarea creșelor cu mobilier și echipamente IT moderne	UAT Dumbrăvița	2022 - 2027	50,505.00	250,000.00	Buget local POR POCU / POEO	Idee de proiect	
34	Dotarea grădinițelor cu mobilier și echipamente IT moderne	UAT Dumbrăvița	2023 - 2027	101,010.00	500,000.00	Buget local POR POCU / POEO	Idee de proiect	
35	Amenajări exterioare infrastructură educațională Amenajare curte, spații verzi, locuri de joacă, teren sportiv, etc	UAT Dumbrăvița	2022 - 2027	404,040.00	2,000,000.00	Buget POR Fonduri transfrontaliere	Idee de proiect	
36	Biblioteca școlară modernă Dotarea bibliotecilor școlilor și oferirea de acces online gratuit pentru cadrele didactice și elevi la biblioteci virtuale cu materiale actuale;	UAT Dumbrăvița	2023 - 2027	101,010.00	500,000.00	Buget POR Fonduri transfrontaliere	Idee de proiect	
OS2.3 CREȘTEREA PERFORMANȚEI PRIN PROGRAME EDUCATIVE								
37	Programe de educație pentru mediu	UAT Dumbrăvița Parteneriate cu ONG-uri specializate pe	2024 - 2027	40,404.04	200,000.00	Buget local POCU / POEO, Fonduri transfrontaliere	Idee de proiect	

Nr.	Titlu / Descriere program / proiect	Responsabili / posibili parteneri	Orizont de timp	Buget estimat (EUR = RON 4.95)	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Grad de maturitate ¹²	Corelare cu alte documente strategice
		mediu				Granturi SEE și Norvegiene		
38	Programe formare continuă cadre didactice	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	40,404.04	200,000.00	Buget local POCU / POEO, Fonduri transfrontaliere	Idee de proiect	
39	Cluburi cultural-artistice pentru copii , pe diverse tematici: dans, muzică, pictură, sculptură, lectură, șah, abilități practice, etc.)	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	40,404.04	200,000.00	Buget local POCU / POEO, Fonduri transfrontaliere	Idee de proiect	
OS2.4 ALTE ACTIVITĂȚI EDUCATIVE								
40	Campanii prevenire și combatere a consumului de tutun, alcool și droguri pentru elevii de gimnaziu	UAT Dumbrăvița, parteneriate	2023 - 2027	40,404.04	200,000.00	Buget local POCU / POEO, Fonduri transfrontaliere Granturi SEE și Norvegiene	Idee de proiect	
41	Campanii de conștientizare a publicului pe diverse tematici	UAT Dumbrăvița, parteneriate	2023 - 2027	40,404.04	200,000.00	Buget local POCU / POEO, Fonduri transfrontaliere Granturi SEE și Norvegiene	Idee de proiect	
42	Evenimente de promovare a voluntariatului	UAT Dumbrăvița,	2023 -2027	14,141.00	70,000.00	Buget local	Idee de	

Nr.	Titlu / Descriere program / proiect	Responsabili / posibili parteneri	Orizont de timp	Buget estimat (EUR = RON 4.95)	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Grad de maturitate ¹²	Corelare cu alte documente strategice
		parteneriate				POCU / POEO, Fonduri transfrontaliere Granturi SEE și Norvegiene	proiect	
OBIECTIV GENERAL OG3: DUMBRĂVIȚA VERDE - ALBASTRĂ. Îmbunătățirea condițiilor de mediu și implicit a calității vieții locuitorilor prin dezvoltarea rețelei de parcuri și zone verzi (rețeaua verde), realizarea de amenajări în jurul apelor (rețeaua albastră), modernizarea și promovarea transportului public și alternativ, gestionarea deșeurilor și a factorilor de calitate a mediului, și măsuri de eficientizare energetică.								
OS3.1 DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII VERZI - ALBASTRE								
43	Lucrări de regularizare a albiilor râurilor și apărări de maluri pentru prevenirea și reducerea consecințelor distructive ale inundațiilor I (Beregsău)	UAT Dumbrăvița ANIF	2024 - 2027	2,020,202.00	10,000,000.00	Buget local POR PNRR Fonduri transfrontaliere	Idee de proiect	SIDU SDES
44	Lucrări de regularizare a albiilor canalelor de desecare și apărări de maluri pentru prevenirea și reducerea consecințelor distructive ale inundațiilor II (canale ANIF)	UAT Dumbrăvița ANIF	2024 - 2027	2,020,202.00	10,000,000.00	Buget local POR PNRR Fonduri transfrontaliere	Idee de proiect	SIDU SDES
45	Amenajare zonă agrement malul Beregsăului Pistă de biciclete, trotuare, iluminat inteligent, bănci, coșuri de gunoi, zone de repaus și hidratare	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	404,040.00	2,000,000.00	Buget local POR PNRR AFM	Idee de proiect	SIDU SDES

Nr.	Titlu / Descriere program / proiect	Responsabili / posibili parteneri	Orizont de timp	Buget estimat (EUR = RON 4.95)	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Grad de maturitate ¹²	Corelare cu alte documente strategice
						Fonduri europene / GAL		
46	Amenajare zona agrement malul HCN 91 Pista de biciclete, trotuare, iluminat inteligent, banci, cosuri de gunoi, zone de repaus si hidratare	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	404,040.00	2,000,000.00	Buget local POR PNRR AFM Fonduri europene / GAL	Idee de proiect	SIDU SDES
47	Amenajare zonă de promenadă și agrement zona Lac Amenajare zona de promenadă, piste de biciclete, zonă de pescuit, camping, pontoane, etc.	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	4,040,404.00	20,000,000.00	Buget local POR PNRR	Idee de proiect	
48	Amenajare de parcuri și zone de relaxare în cartiere	UAT Dumbrăvița	2022 - 2027	2,020,202.00	10,000,000.00	Buget local POR PNRR Fonduri transfrontaliere	Idee de proiect	
OS3.2 MODERNIZAREA ȘI EXTINDEREA TRANSPORTULUI PUBLIC ȘI PROMOVAREA MODALITĂȚILOR DE TRANSPORT ALTERNATIV								
49	Amenajare pistă de biciclete și zonă promenadă - liziera pădurii I (Pădurea Verde - Lac) Pistă de biciclete cu o lungime de 3.1 km Lățime pistă de biciclete: 3m Terasamente: 2x0.5m	UAT Dumbrăvița CJ Timis	2022 - 2024	303,030.00	1,500,000.00	Bugetare participativă - CJ Timiș Fonduri transfrontaliere	Idee de proiect	SIDU SDES
50	Amenajare pistă de biciclete și zonă promenadă -	UAT Dumbrăvița	2023 - 2025	161,616.00	800,000.00	Buget local	Idee de	SIDU

STRATEGIA DE DEZVOLTARE
A COMUNEI DUMBRĂVIȚA
2021 - 2027

Nr.	Titlu / Descriere program / proiect	Responsabili / posibili parteneri	Orizont de timp	Buget estimat (EUR = RON 4.95)	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Grad de maturitate ¹²	Corelare cu alte documente strategice
	Iziera pădurii II (Pădurea Verde - Giarmata vii) Pistă de biciclete cu o lungime de 1.6 km Lățime pistă de biciclete: 3m Terasamente: 2x0.5m	CJ Timis Primăria Ghiroda				CJ Timis POR PNRR Fonduri transfrontaliere	proiect	SDES
51	Amenajare pistă de biciclete și zonă promenadă - Iziera pădurii III (Pădurea Verde - Giarmata) Pistă de biciclete cu o lungime de 2.5 km Lățime pista de biciclete: 3m Terasamente: 2x0.5m	UAT Dumbrăvița CJ Timis Primăria Giarmata	2024 - 2027	242,424.00	1,200,000.00	Buget local CJ Timis POR PNRR Fonduri transfrontaliere	Idee de proiect	SIDU SDES
52	Dezvoltarea mobilității prin infrastructura velo în interiorul localității Rețea de piste de biciclete pentru creșterea mobilității cu mijloace de transport alternative	UAT Dumbrăvița	2022 - 2027	3,030,303.00	15,000,000.00	Buget local POR PNRR	Idee de proiect	SIDU SDES
53	Traseu ciclist transfrontalier Rețea de piste de biciclete cu scop turistic și de agrement	UAT Dumbrăvița	2022 - 2027	404,040.00	2,000,000.00	Buget local PNRR Fonduri transfrontaliere	Idee de proiect	SIDU
54	Sistem de închiriere/sharing transport alternativ Stații de închiriere biciclete, trotinete	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	202,020.00	1,000,000.00	Buget local PNRR Fonduri europene / GAL Fonduri transfrontaliere	Idee de proiect	SIDU SDES
55	Transport școlar electric Achiziția de microbuze electrice dedicate transportului școlar	UAT Dumbrăvița	2023 - 2024	404,040.00	2,000,000.00	Buget local PNRR AFM	Idee de proiect	SIDU SDES

Nr.	Titlu / Descriere program / proiect	Responsabili / posibili parteneri	Orizont de timp	Buget estimat (EUR = RON 4.95)	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Grad de maturitate ¹²	Corelare cu alte documente strategice
						CNI Fonduri europene / GAL		
56	Transport public electric Achiziția a 4 microbuze electrice dedicate transportului public	UAT Dumbrăvița	2023 - 2024	404,040.00	2,000,000.00	Buget local PNRR AFM CNI Fonduri europene / GAL	Idee de proiect	
OS3.3 ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII MEDIULUI								
57	Rețea de stații cu încărcare electrică Dezvoltarea unei rețele de stații de încărcare pentru vehicule electrice	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	404,040.00	2,000,000.00	Buget local PNRR AFM Fonduri europene / GAL	Studiu de fezabilitate	SIDU
58	Rețea de senzori pentru monitorizarea calității aerului	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	202,020.00	1,000,000.00	Buget local PNRR AFM Fonduri europene / GAL	Idee de proiect	
OS3.4 GESTIONAREA DURABILĂ A DEȘEURILOR								
59	Sistem de gestionare a masei vegetale	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	2,020,202.00	10,000,000.00	Buget local	Idee de	SIDU

Nr.	Titlu / Descriere program / proiect	Responsabili / posibili parteneri	Orizont de timp	Buget estimat (EUR = RON 4.95)	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Grad de maturitate ¹²	Corelare cu alte documente strategice
	Procesarea resturilor vegetale de pe raza localității (iarbă, frunze, crengi) și valorificarea lor prin compost, peleți sau alte forme de produse					PNRR AFM Fonduri europene / GAL Fonduri transfrontaliere	proiect	SDES
60	Campanii de conștientizare a publicului cu privire la gestionarea durabilă a deșeurilor	UAT Dumbrăvița Parteneriate cu agenți economici, ONG-uri	2023 - 2027	40,404.04	200,000.00	Buget local AFM Fonduri europene / GAL Fonduri transfrontaliere Granturi SEE și Norvegiene	Idee de proiect	
OS3.5 EFICIENTIZAREA ENERGETICĂ								
61	Utilizarea în instituțiile publice a energiei termice din surse regenerabile Asigurarea încălzirii clădirilor din patrimoniul UAT Dumbrăvița prin surse de energie regenerabilă (geotermală, fotovoltaică, eoliană)	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	1,414,141.00	7,000,000.00	Buget local POR PNRR Fonduri transfrontaliere	Idee de proiect	SIDU
62	Construire Centru de Excelență Euroregional în domeniul energiilor regenerabile Scop: consilierea și oferirea de soluții pentru locuitorii ce doresc să devină producători de energie și/sau să utilizeze energie din surse regenerabile.	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	1,515,151.00	7,500,000.00	Buget local PNRR Fonduri transfrontaliere Granturi SEE și Norvegiene	Cerere de finanțare depusă pe fonduri transfrontaliere	SIDU SDES

**STRATEGIA DE DEZVOLTARE
A COMUNEI DUMBRĂVIȚA
2021 - 2027**

Nr.	Titlu / Descriere program / proiect	Responsabili / posibili parteneri	Orizont de timp	Buget estimat (EUR = RON 4.95)	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Grad de maturitate ¹²	Corelare cu alte documente strategice
63	Instalarea de panouri fotovoltaice școală Invertor si panouri fotovoltaice de 30Kw. 113 panouri de cate 250W (policristaline)	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	34,343.00	170,000.00	Buget local POR PNRR AFM Fonduri europene / GAL	Idee de proiect	SIDU
64	Instalarea de panouri fotovoltaice Sala de Sport Invertor si panouri fotovoltaice de 13Kw. 52 panouri de cate 250W (policristaline)	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	14,949.00	74,000.00	Buget local POR PNRR AFM Fonduri europene / GAL	Idee de proiect	SIDU
65	Instalarea de panouri fotovoltaice Sala de Mese Invertor si panouri fotovoltaice de 5Kw. 20 panouri de cate 250W (policristaline)	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	6,060.00	30,000.00	Buget local POR PNRR AFM Fonduri europene / GAL	Idee de proiect	SIDU
66	Instalarea de panouri fotovoltaice Primărie Invertor si panouri fotovoltaice de 7Kw. 28 panouri de cate 250W (policristaline)	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	8,080.00	40,000.00	Buget local POR PNRR AFM Fonduri europene / GAL	Idee de proiect	SIDU
67	Instalarea de panouri fotovoltaice Dispensar Invertor si panouri fotovoltaice de 4.5Kw. 18 panouri de cate 250W (policristaline)	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	5,252.50	26,000.00	Buget local POR PNRR AFM Fonduri	Idee de proiect	SIDU

Nr.	Titlu / Descriere program / proiect	Responsabili / posibili parteneri	Orizont de timp	Buget estimat (EUR = RON 4.95)	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Grad de maturitate ¹²	Corelare cu alte documente strategice
						europene / GAL		
68	Creșterea eficienței energetice a clădirilor publice	UAT Dumbrăvița	2022 - 2027	404,040.00	2,000,000.00	Buget local PNRR AFM Fonduri europene / GAL	Idee de proiect	

OBIECTIV GENERAL OG4: DUMBRĂVIȚA SĂNĂTOASĂ. Crearea condițiilor pentru bunăstarea locuitorilor prin: asigurarea accesului la servicii de sănătate calitativ superioare; facilitarea incluziunii sociale și integrarea persoanelor cu nevoi speciale; îmbunătățirea stării de sănătate a populației prin încurajarea activităților sportive; păstrarea identității culturale, etnice și religioase și dezvoltarea spiritului comunității prin cultură și activități de agrement.

OS4.1 ÎMBUNĂȚĂȚIREA ACCESULUI LA SERVICII MEDICALE

69	Centre medicale pentru comunitate Centre medicale cu rol de policlinică și cu cabinete de medicină de familie, ambulator sau centru de permanență.	UAT Dumbrăvița Sp. Municipal CAS DSP	2024 - 2027	1,818,181.00	9,000,000.00	Buget local Fonduri europene / GAL PNRR	Idee de proiect	SIDU SDES
70	Cabinete de medicină școlară Pe lângă cabinetul medical școlar din școli și grădinițe se pot asigura servicii gratuite de control stomatologic, consiliere psihologică, etc	UAT Dumbrăvița ISJ	2024 - 2027	404,040.00	2,000,000.00	Buget local Fonduri europene / GAL PNRR	Idee de proiect	
71	Spital / Unitate Primiri Urgență	UAT Dumbrăvița CAS	2024 - 2030	24,242,424.00	120,000,000.0	Buget local Fonduri guvernamentale PNRR	Idee de proiect	

Nr.	Titlu / Descriere program / proiect	Responsabili / posibili parteneri	Orizont de timp	Buget estimat (EUR = RON 4.95)	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Grad de maturitate ¹²	Corelare cu alte documente strategice
OS4.2 ÎMBUNĂȚĂȚIREA CALITĂȚII SERVICIILOR SOCIALE								
72	Construirea și dotarea unui complex social Cămin - azil pentru bătrâni	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	606,060.60	3,000,000.00	Buget local CNI	Idee de proiect	SIDU SDES
73	Campanii de promovare a sănătății / prevenire a bolilor	UAT Dumbrăvița Parteneriat cu Facultatea de Medicină din Timișoara	2023 - 2027	40,404.04	200,000.00	Buget local, POCU / POEO Granturi SEE și Norvegiene	Idee de proiect	
OS4.3 ÎNCURAJAREA SPORTULUI ȘI A ACTIVITĂȚILOR DE AGREMENT								
74	Complex sportiv Teren sportiv fotbal dimensiuni omologate UEFA și FRF cu dimensiuni 105m x 68m cu nocturnă și tribune pentru minim 500 de spectatori. Teren sportiv mic ce va fi tușat pentru minifotbal, handbal, baschet, tenis și va avea dimensiunea de 20m x 40m; alte terenuri sportive. Clădire vestiare și administrativă. Parcare autovehicule și autocar. Suprafața minimă de teren necesară construirii este de aproximativ 13.202 mp (dimensiuni minime lungime 164m, lățime 80,5m)	UAT Dumbrăvița Federația Română de Fotbal	2024 - 2027	1,818,181.00	9,000,000.00	Buget local CNI	Idee de proiect	SIDU SDES
75	Amenajare complex de agrement în Dumbrăvița Amenajarea unui complex de agrement în zona acumulării Dumbrăvița	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	4,040,404.00	20,000,000.00	Buget local POR CNI PNRR	Idee de proiect	SIDU SDES

Nr.	Titlu / Descriere program / proiect	Responsabili / posibili parteneri	Orizont de timp	Buget estimat (EUR = RON 4.95)	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Grad de maturitate ¹²	Corelare cu alte documente strategice
76	Construirea de spații de joacă pentru copii și adolescenți Locuri de joacă pentru copii mici Circuite de skating	UAT Dumbrăvița	2022 - 2027	4,040,404.00	20,000,000.00	Buget local POR Fonduri transfrontaliere	Idee de proiect	SIDU
77	Amenajare terenuri de sport/multifuncționale în cartiere Amenajarea de terenuri de sport multifuncționale în zone diverse ale localității, piste de alergare	UAT Dumbrăvița	2022 - 2027	1,212,121.00	6,000,000.00	Buget local POR PNRR	Idee de proiect	SDES
78	Parc tematic Amenajarea unui parc de divertisment cu tematică (aventură, tehnologie, etc)	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	808,080.00	4,000,000.00	Buget local POR PNRR	Idee de proiect	SDES
79	Bazin de înot	UAT Dumbrăvița	2022 - 2027	14,141,414.00	70,000,000.00	Buget local CNI	Studiu de fezabilitate	SIDU
OS4.4 PROMOVAREA CULTURII ȘI A TURISMULUI								
80	Dotări și amenajare casa de cultură Dotarea și amenajarea casei de cultura Scena, tribune, sonorizare, acustica, teatru de vara, amenajare peisagistica, sala de expozitii, ateliere artistice	UAT Dumbrăvița	2023 - 2025	404,040.00	2,000,000.00	Buget local Fonduri europene / GAL Fonduri transfrontaliere	Idee de proiect	SIDU
81	Agenda Culturală - Anual Cuprinde proiecte culturale care favorizează coeziunea socială, încurajarea artiștilor locali, îmbunătățirea relației dintre operatorii culturali și administrația publică precum și sprijinirea minorităților și păstrarea tradițiilor	UAT Dumbrăvița	Începând din 2021	Variază	Variază	Buget local	Implementat	

Nr.	Titlu / Descriere program / proiect	Responsabili / posibili parteneri	Orizont de timp	Buget estimat (EUR = RON 4.95)	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Grad de maturitate ¹²	Corelare cu alte documente strategice
82	Punerea în valoare a obiectivelor turistice din zonă Trasee cicloturistice, zonă de camping și agrement	UAT Dumbrăvița	2023 - 2027	404,040.00	2,000,000.00	Buget local Fonduri europene / GAL Fonduri transfrontaliere Granturi SEE și Norvegiene	Idee de proiect	
OBIECTIV GENERAL OG5: DUMBRĂVIȚA SMART. Inserția conceptului de “comună inteligentă (Smart Village)”, prin implementarea de tehnologii sustenabile, digitalizare și aplicarea soluțiilor inovatoare în administrație.								
OS5.1 IMPLEMENTAREA ELEMENTELOR “SMART VILLAGE”								
83	Sistem de iluminat public inteligent Rețea de iluminare stradală și a spațiului public cu lămpi LED, pentru creșterea eficienței energetice, prevăzută cu sistem de telegestiune pentru asigurarea de la distanță a parametrilor optimi de funcționare și de detectare a defecțiunilor	UAT Dumbrăvița	2022 - 2027	808,080.80	4,000,000.00	Buget local POR AFM PNRR	DALI - în lucru	SIDU
84	Extindere sistem de supraveghere video Extinderea sistemului de monitorizare video a localității prin amplasarea de camere de supraveghere în zone care nu sunt acoperite de sistemul actual, precum și instalarea de software inteligent pentru prelucrarea imaginilor în timp real	UAT Dumbrăvița	2022 - 2025	202,020.00	1,000,000.00	Buget local Fonduri europene / GAL Fonduri transfrontaliere	Idee de proiect	SIDU
85	IoT în spațiul public Implementare de soluții moderne prin senzori și elemente de IoT pentru dotarea, modernizarea și	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	606,060.00	3,000,000.00	Buget local PNRR AFM	Idee de proiect	

Nr.	Titlu / Descriere program / proiect	Responsabili / posibili parteneri	Orizont de timp	Buget estimat (EUR = RON 4.95)	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Grad de maturitate ¹²	Corelare cu alte documente strategice
	întreținerea domeniului public					Fonduri europene / GAL Fonduri transfrontaliere		
OS5.2 DIGITALIZAREA ȘI MODERNIZAREA ADMINISTRAȚIEI								
86	Dotări pentru eficientizarea administrației locale Dotarea administrației publice locale cu echipamente hardware și software menite să îmbunătățească serviciile prestate în favoarea cetățenilor	UAT Dumbrăvița	2022 - 2027	202,020.00	1,000,000.00	Buget local Fonduri europene / GAL PNRR	Idee de proiect	SIDU
87	Construire sediu administrativ primărie Crearea unei clădiri pentru asigurarea unor servicii optime ale administrației publice locale	UAT Dumbrăvița	2025 - 2027	303,030.00	1,500,000.00	Buget local Fonduri europene / GAL Fonduri transfrontaliere PNRR	Idee de proiect	SIDU
88	Dotări pentru intervenții în caz de situații de urgență	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	404,040.00	2,000,000.00	Buget local Fonduri transfrontaliere PNRR	Idee de proiect	SIDU
89	Gospodărire locală modernă Achiziția de utilaje care să asigure în regie proprie lucrările de întreținere sau de mici investiții	UAT Dumbrăvița	2022 - 2027	1,212,121.00	6,000,000.00	Buget local Fonduri europene / GAL Fonduri transfrontaliere	Idee de proiect	SIDU

Nr.	Titlu / Descriere program / proiect	Responsabili / posibili parteneri	Orizont de timp	Buget estimat (EUR = RON 4.95)	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Grad de maturitate ¹²	Corelare cu alte documente strategice
OS5.3 INOVAȚIE ÎN ADMINISTRAȚIE								
90	Ghișeu Unic digital Platformă pentru depunerea și rezolvarea online a actelor	UAT Dumbrăvița	2023 - 2027	40,404.04	200,000.00	Buget local Fonduri europene	Idee de proiect	SDES
91	Metode digitale de administrație publică Extinderea facilităților de tip e-administrație la nivelul administrației publice locale (semnătura electronică, comunicare prin SMS etc)	UAT Dumbrăvița	2023 - 2027	101,010.00	500,000.00	Buget local Fonduri europene	Idee de proiect	
92	Platformă digitală de democrație participativă Realizarea unei platforme pentru implementarea procesului de bugetare participativă, crearea unui cadru digital pentru dezbateri publice și alte elemente de democrație participativă.	UAT Dumbrăvița	2023 - 2025	40,404.04	200,000.00	Buget local Fonduri europene Granturi SEE și Norvegiene	Idee de proiect	SDES
93	Platformă digitală pentru crearea unei rețele de voluntari Facilitarea procesului de colaborare între voluntari și crearea unui parteneriat cu administrația locală	UAT Dumbrăvița	2023 - 2025	40,404.04	200,000.00	Buget local Fonduri europene Granturi SEE și Norvegiene	Idee de proiect	SDES
94	Platformă digitală pentru comunicare cu cetățenii Aplicație de informare a cetățenilor cu privire la noutățile de interes public, șantiere în lucru, întrerupere temporară a utilităților, inclusiv cu notificări de tip push, semnalarea de către cetățeni a problemelor, reclamațiilor și sugestiilor (cu geolocalizare) incluzând facilități inteligente de	UAT Dumbrăvița	2023 - 2025	121,212.00	600,000.00	Buget local Fonduri europene Granturi SEE și Norvegiene	Idee de proiect	SDES

STRATEGIA DE DEZVOLTARE
A COMUNEI DUMBRĂVIȚA
2021 - 2027

Nr.	Titlu / Descriere program / proiect	Responsabili / posibili parteneri	Orizont de timp	Buget estimat (EUR = RON 4.95)	Buget estimat (RON)	Posibile surse de finanțare	Grad de maturitate ¹²	Corelare cu alte documente strategice
	procesare și tratare din partea administrației publice							
95	Sistem integrat GIS Sistem integrat GIS pentru documentații de amenajarea teritoriului și urbanism, spații verzi, rețele de utilități etc.	UAT Dumbrăvița	2024 - 2027	303,030.00	1,500,000.00	Buget local Fonduri europene PNRR	Idee de proiect	SDES
96	Platformă pentru programarea bazelor sportive Dezvoltarea unei platforme online care să permită programarea la bazele sportive din localitate	UAT Dumbrăvița	2023 - 2025	8,080.80	40,000.00	Buget local	Idee de proiect	SDES

9. ELEMENTE DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE

În procesul de implementare, monitorizare și evaluare a **Strategiei de Dezvoltare 2021 - 2027 a Comunei Dumbrăvița** se va ține cont de următoarele principii:

- **PRINCIPIUL DEZVOLTĂRII DURABILE:** Urmărirea permanentă ca implementarea acțiunilor identificate la nivelul documentului strategic să nu implice un impact negativ asupra mediului și să nu afecteze drepturile și condițiile de dezvoltare ale comunității locale;
- **PRINCIPIILE TRANSPARENȚEI, COMUNICĂRII ȘI CONSULTĂRII:** Procesul de implementare a strategiei trebuie să continue să aibă o dimensiune participativă. Vor fi respectate principiile dialogului, comunicării și consultării. Astfel, se poate asigura asumarea obiectivelor de dezvoltare de cât mai mulți dintre actorii cu rol în implementarea strategiei, precum și posibilitatea de urmărire și de apreciere a progresului sau de sesizare a provocărilor.
- **PRINCIPIUL RESPONSABILITĂȚII:** Răspunderea obținerii rezultatelor trebuie să existe la toate nivelurile administrației publice.
- **PRINCIPIUL CO-FINANȚĂRII:** Obligația contribuției financiare pentru realizarea proiectelor din planul de acțiune trebuie respectată.
- **PRINCIPIUL MONITORIZĂRII PERMANENTE:** Urmărirea permanentă a implementării proiectelor pentru eficientizarea utilizării resurselor umane, financiare și materiale.

De asemenea, pentru implementarea cu succes a strategiei, administrația publică a Comunei Dumbrăvița va asigura un cadru care să ofere:

- **CAPACITATE DE IMPLEMENTARE:** Succesul strategiei depinde în mare măsură de un management eficient și de capacitatea administrativă existentă;
- **FLEXIBILITATE ȘI CAPACITATE DE ADAPTARE:** Este necesar ca entitățile responsabile de implementarea strategiei să manifeste reziliență și capacitate de a se adapta atât la situații excepționale, cât și la orice schimbări care pot apărea, și care nu au fost prevăzute la momentul elaborării documentației. Pentru a putea lua decizii strategice în funcție de raportul între situația atinsă la un moment dat și cea planificată inițial, este necesară monitorizarea permanentă a stării proiectelor;
- **MANAGEMENTUL CALITĂȚII:** Etapele de implementare, monitorizare și evaluare a strategiei vor urmări o serie de criterii stricte de calitate, astfel încât rezultatele lor să contribuie la atingerea ȋntelilor stabilite, generând în același timp un grad ridicat de satisfacție din partea comunității locale.

9.1 MECANISMUL DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE A STRATEGIEI

9.1.1 METODE DE EVALUARE ȘI MONITORIZARE

Evaluarea demersului de realizare a strategiei reprezintă un factor important, necesar pentru remedierea unor eventuale probleme de management sau de coerență în derularea activităților. Prin instrumentul evaluării se apreciază dacă obiectivele stabilite inițial au fost atinse în perioada de implementare, în intervalul de timp și bugetul alocat. Vor fi utilizate mai multe metode de evaluare, de la evaluarea ex-ante pentru asigurarea resurselor adecvate pentru implementare și o planificare eficientă, la evaluarea ex-post pentru identificarea gradului de realizare a obiectivelor stabilite în faza de planificare strategică, analiza rezultatelor obținute și identificarea impactului implementării proiectelor.

Abordarea metodologică se bazează pe **trei etape de evaluare**:

- **Evaluarea ex-ante** – în etapa de definire a listei de proiecte, cu scopul de a asigura o alocare potrivită a resurselor.
- **Evaluarea intermediară**, cu scopul de a afla dacă strategia își atinge obiectivele și dacă managementul acesteia poate fi îmbunătățit. La mijlocul perioadei de programare curente se va evalua gradul de îndeplinire a proiectelor, iar pe baza informațiilor identificate se vor propune eventuale modificări ale strategiei.
- **Evaluarea ex-post**, ce va analiza eficiența activității derulate, identificând factorii care au contribuit la succesul strategiei, punctele slabe, îndeplinirea obiectivelor, impactul strategiei asupra grupului țintă, gradul de satisfacere a așteptărilor beneficiarilor direcți și indirecti.

Activitatea de monitorizare presupune în principal monitorizarea activităților desfășurate în proiecte.

În cadrul structurii responsabile de monitorizarea și evaluarea strategiei, activitatea de implementare a proiectului va fi auditată astfel încât procedurile interne de funcționare și organizare ale instituției să fie îndeplinite, urmărindu-se mai exact:

- Controlul intern al documentelor;
- Reguli de comunicare;
- Reguli de raportare și responsabilități;
- Termene de rezolvare și răspuns;
- Concordanța activităților întreprinse de membrii structurii cu responsabilitățile prevăzute de fișele postului.

Echipele de proiect sau firmele de consultanță subcontractate pentru managementul proiectelor vor asigura:

- Elaborarea rapoartelor de progres privind stadiul implementării;
- Elaborarea raportului final;

- Întocmirea cererilor de rambursare a cheltuielilor;
- Elaborarea previziunilor privind fluxurile financiare pentru proiectele individuale.

9.1.2 RISCURI ȘI MĂSURI DE ATENUARE A ACESTORA

Succesul implementării **Strategiei de Dezvoltare a Comunei Dumbrăvița 2021-2027** depinde nu numai de resursele financiare alocate, ci și de calitatea resursei umane care are atribuții în ceea ce privește managementul strategiei. De aceea, din structura de implementare și monitorizare vor face parte persoane cu experiență în implementarea proiectelor și cu pregătire în domeniile în care activează.

Implementarea proiectelor și a măsurilor poate fi afectată de o serie de riscuri, legate de atât de desfășurarea lucrărilor, în cazul proiectelor ce presupun contracte de lucrări, cât și de aspecte ce țin de cultura participării civice sau riscuri financiare.

➤ **Riscuri tehnice:**

- Întârzieri în execuția lucrărilor și depășirea graficului de lucrări;
- Neconcordanțe între execuție și documentația tehnică care stă la baza proiectului.

➤ **Riscuri financiare:**

- Depășirea bugetelor alocate pe activități sau lucrări;
- Creșteri ale prețului materialelor de construcții care nu au fost previzionate, ceea ce determină insuficiența resurselor financiare comparativ cu bugetul.

➤ **Riscuri privind calitatea:**

- Neconcordanța între specificațiile tehnice ale materialelor și calitatea materialelor folosite la lucrări. Riscuri privind abordarea participativă:
- Dezinteres sau rezistență din partea comunității cu privire la unele proiecte sau soluții propuse;
- Participarea scăzută la evenimentele de consultare;
- Dezinteres din partea potențialilor parteneri privind dezvoltarea de proiecte în parteneriat.

Preîntâmpinarea și atenuarea acestor riscuri trebuie să fie asigurată prin:

- Clauze contractuale, cum ar fi:
 - Perceperea garanției de bună execuție, a garanției pentru plata avansului, garanții pentru rețineri, etc.;
 - Prevederea de penalități la plata executanților/ furnizorilor în caz de întârzieri în execuția contractului;
 - Prezentarea certificatelor de calitate ale materialelor achiziționate (care vor fi analizate și aprobate de către Beneficiar);
 - Asigurarea personalului și echipamentelor constructorului, precum și asigurarea pentru terțe persoane;

- Activități susținute de comunicare, conștientizare și diseminare cu privire la conceptul și implementarea strategiei;
- Campanii de educare a comunității;
- Analiza și avizarea situațiilor de lucrări în vederea efectuării plăților;
- Cunoașterea, înțelegerea și aplicarea corectă a clauzelor contractuale;
- O activitate susținută a membrilor structurii de implementare și monitorizare a strategiei și a echipelor de proiect și colaborare strânsă cu echipele de experți tehnici, consultanți, diriginți de șantier, astfel încât să se realizeze monitorizarea atentă a contractelor de lucrări¹⁵.

¹⁵ Resurse:

Strategia integrată de dezvoltare economică și socială a județului Timiș 2021 - 2027 Vol. 1 și 2

LISTA DE FIGURI

- FIGURA 1. AGENDA 2030 - OBIECTIVELE DE DEZVOLTARE DURABILĂ
- FIGURA 2. COMUNA DUMBRĂVIȚA - AȘEZARE
- FIGURA 3. COMUNA DUMBRĂVIȚA - RELIEF
- FIGURA 4. UNITATEA ADMINISTRATIV TERITORIALĂ DUMBRĂVIȚA
- FIGURA 5. EVOLUȚIA POPULAȚIEI COMUNEI DUMBRĂVIȚA ÎNTRE ANII 2001 ȘI 2019
- FIGURA 6. ESTIMAREA POPULAȚIEI TOTALE REZIDENTE ÎN DUMBRĂVIȚA PE PERIOADA 2015-2019
- FIGURA 7. ESTIMAREA NUMĂRULUI DE LOCUITORI ÎN DUMBRĂVIȚA PÂNĂ ÎN ANUL 2030
- FIGURA 8. NUMĂRUL DE NAȘTERI ȘI DECESE ÎNTRE ANII 2010 ȘI 2020
- FIGURA 9. RATA NATALITĂȚII ȘI RATA MORTALITĂȚII ÎNTRE ANII 2010 ȘI 2019
- FIGURA 10. EVOLUȚIA POPULAȚIEI PE GRUPE DE VÂRSTĂ ÎNTRE ANII 2010 ȘI 2019
- FIGURA 11. GRUPE DE VÂRSTĂ 2010, 2019
- FIGURA 12. EVOLUȚIA POPULAȚIEI INACTIVE ȘI A POPULAȚIEI ACTIVE ÎNTRE 2010 ȘI 2019
- FIGURA 13. RATA DE DEPENDENȚĂ DUPĂ VÂRSTĂ ÎNTRE ANII 2010 ȘI 2019
- FIGURA 14. COMPONENTA ETNICĂ A COMUNEI DUMBRĂVIȚA ÎN ANUL 2011
- FIGURA 15. COMPONENTA CONFESIONALĂ A COMUNEI DUMBRĂVIȚA ÎN ANUL 2011
- FIGURA 16. PONDEREA CONSUMULUI DE GAZE NATURALE PE CATEGORII DE UTILIZATORI PENTRU ANUL 2019 - COMUNA DUMBRĂVIȚA
- FIGURA 17. VARIAȚIA NUMĂRULUI DE CONSUMATORI DE GAZ ÎN DUMBRĂVIȚA 2010 - 2019
- FIGURA 18. PONDEREA CONSUMULUI DE ENERGIE ELECTRICĂ PE CATEGORII DE UTILIZATORI PENTRU ANUL 2019 - COMUNA DUMBRĂVIȚA
- FIGURA 19. NUMĂRUL DE LOCUINȚE ÎN DUMBRĂVIȚA ÎN PERIOADA 2015 - 2019
- FIGURA 20. AUTORIZAȚII DE CONSTRUIRE ÎN COMUNA DUMBRĂVIȚA ÎN PERIOADA 2014 - 2020
- FIGURA 21. NUMĂRUL DE FIRME ÎNREGISTRATE ÎN DUMBRĂVIȚA 2015 - 2020
- FIGURA 22. PONDEREA SECTOARELOR ECONOMICE ÎN COMUNA DUMBRĂVIȚA 2020
- FIGURA 23. EVOLUȚIA ECONOMIEI ÎN COMUNA DUMBRĂVIȚA 2016 - 2020
- FIGURA 24. EVOLUȚIA CIFREI DE AFACERI PE SECTOARE 2016 - 2020
- FIGURA 25. DINAMICA SECTOARELOR HOTELURI ȘI RESTAURANTE / INFORMAȚII ȘI COMUNICAȚII 2016 - 2020
- FIGURA 26. PONDEREA FIRMELOR LA CIFRA DE AFACERI A COMUNEI DUMBRĂVIȚA DUPĂ MĂRIME - ANUL 2020
- FIGURA 27. NUMĂRUL DE ANGAJAȚI ÎN SECTORUL PRIVAT ÎN COMUNA DUMBRĂVIȚA 2016 - 2020
- FIGURA 28. NUMĂRUL DE SOCIETĂȚI COMERCIALE EXISTENTE ÎN ANUL 2020 - POL DE CREȘTERE
- FIGURA 29. NUMĂRUL DE SOCIETĂȚI COMERCIALE LA MIA DE LOCUITORI PE ANUL 2019 - POL DE CREȘTERE
- FIGURA 30. CIFRA DE AFACERI PE ANUL 2019 - POL DE CREȘTERE
- FIGURA 31. CIFRA DE AFACERI LA MIA DE LOCUITORI ÎN ANUL 2019 - POL DE CREȘTERE
- FIGURA 32. CIFRA DE AFACERI ÎN SECTORUL HORECA ÎN DUMBRĂVIȚA 2016 - 2020
- FIGURA 33. NUMĂRUL DE ANGAJAȚI ÎN SECTORUL HORECA ÎN DUMBRĂVIȚA 2016 - 2020
- FIGURA 34. RUTE TRANSPORT LOCAL ELEVI ÎN ANUL ȘCOLAR 2021 -2022
- FIGURA 35. PERCEPȚIE: CALITATEA APEI
- FIGURA 36. PERCEPȚIE: EXTINDEREA ȘI CALITATEA DRUMURILOR
- FIGURA 37. PERCEPȚIE: EXTINDEREA ȘI CALITATEA TROTUARELOR
- FIGURA 38. PERCEPȚIE: SERVICIILE DE GESTIONARE A DEȘEURILOR

FIGURA 39. ELEVI ÎNSCRIȘI ÎN DUMBRĂVIȚA vs. ALTE LOCAȚII
FIGURA 40. CALITATEA ȘI EFICIENȚA SERVICIILOR ADMINISTRATIVE
FIGURA 41. DEZVOLTAREA COMUNEI ÎN ULTIMII 6 ANI

LISTA DE TABELE

TABEL 1. RESURSE FOLOSITE PENTRU ELABORAREA STRATEGIEI DE DEZVOLTARE A COMUNEI DUMBRĂVIȚA 2021-2027
TABEL 2. UTILIZAREA TERENULUI
TABEL 3. CATEGORII DE FOLOSINȚĂ
TABEL 4. SITUAȚIA DRUMURILOR
TABEL 5. SITUAȚIE ACOPERIRE REȚELE DE APĂ ȘI CANALIZARE 2021
TABEL 6. DATE GENERALE REȚELE APĂ ȘI CANALIZARE 2021
TABEL 7. SITUAȚIE REȚEA APĂ 2021
TABEL 8. SITUAȚIE REȚEA CANALIZARE 2021
TABEL 9. CONSUM GAZE NATURALE PENTRU CLĂDIRI PUBLICE 2018 - 2020
TABEL 10. CONSUM GAZE NATURALE CONSUMATORI, ALȚII DECÂT CLĂDIRI PUBLICE 2018 - 2020
TABEL 11. NUMĂRUL CONSUMATORILOR DE GAZE NATURALE, PE TIPURI 2010 - 2019
TABEL 12. CONSUM ENERGIE ELECTRICĂ PENTRU CLĂDIRI ȘI UTILITĂȚI PUBLICE 2018 - 2020
TABEL 13. CONSUM ENERGIE ELECTRICĂ PENTRU ABONAȚII CASNICI ȘI ECONOMICI 2018 - 2020
TABEL 14. CIFRA TOTALĂ DE AFACERI, PROFITUL NET ȘI NUMĂRUL TOTAL DE ANGAJAȚI PE ANUL 2020
TABEL 15. CIFRA DE AFACERI DEFALCATĂ PE SECTOARE ECONOMICE ÎN PERIOADA 2016-2020 PENTRU COMUNA DUMBRĂVIȚA
TABEL 16. FIRME: CLASE DE MĂRIME DUPĂ NUMĂRUL DE ANGAJAȚI
TABEL 17. VALORILE LIMITĂ ACCEPTATE PENTRU PM10
TABEL 18. VALORILE LIMITĂ ACCEPTATE PENTRU OZON
TABEL 19. VALORILE LIMITĂ ACCEPTATE PENTRU DIOXID DE AZOT
TABEL 20. DEPĂȘIRI ALE VALORILOR LIMITĂ ZILNICE PENTRU PM10
TABEL 21. CANTITATEA TOTALĂ DE EMISII PM10 GENERATE ÎN 2017 - LOCALITĂȚI ADIACENTE TIMIȘOARA
TABEL 22. VALORILE INDICATORILOR CALITĂȚII APEI IANUARIE - APRILIE 2021
TABEL 23. VALORILE MEDII INDICATORI DE EFICIENȚĂ - STAȚIE DE EPURARE TIMIȘOARA
TABEL 24. LISTA CLĂDIRI PUBLICE COMUNA DUMBRĂVIȚA
TABEL 25. EVOLUȚIA UNOR BUGETE LOCALE ALE UAT DIN AREALUL POLULUI DE CREȘTERE TIMIȘOARA 2018-2020 (MII RON)
TABEL 26. STRUCTURI ASOCIATIVE ALE COMUNEI DUMBRĂVIȚA
TABEL 27. ANALIZA SWOT
TABEL 28. OBIECTIVE GENERALE DE DEZVOLTARE, OBIECTIVE SPECIFICE
TABEL 29. PORTOFOLIUL DE PROIECTE INCLUSE ÎN STRATEGIA DE DEZVOLTARE A COMUNEI DUMBRĂVIȚA 2021 - 2027